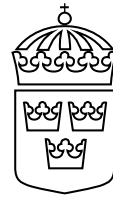

Regeringens skrivelse

2019/20:115

Verksamheten i Europeiska unionen under 2019 Skr.
2019/20:115

Regeringen överlämnar denna skrivelse till riksdagen.

Stockholm den 5 mars 2020

Stefan Löfven

Hans Dahlgren
(Statsrådsberedningen)

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2019 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en övergripande beskrivning av Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Innehållsförteckning

DEL 1: DEN ÖVERGRIPANDE UTVECKLINGEN I EU	
1	Inledning13
1.1	Information till och överläggning och samråd med riksdagen15
2	Europeiska rådet.....16
3	EU:s framtid och den strategiska agendan18
DEL 2: RÅDET FÖR ALLMÄNNA FRÅGOR	
4	Delaktighet i EU-arbetet19
5	Rättsstatens principer inom EU.....19
6	EU:s fleråriga budgetram2021–202720
7	Storbritanniens utträde ur EU22
8	Den europeiska gröna given.....23
9	Europa 2020-strategin och den europeiska terminen24
10	Utvidgningsprocessen25
10.1	Kommissionens utvidgningsstrategi.....25
10.2	Samarbets- och verifikationsmekanismen25
10.3	Albanien26
10.4	Bosnien och Hercegovina.....26
10.5	Kosovo26
10.6	Nordmakedonien26
10.7	Montenegro26
10.8	Serbien.....27
10.9	Turkiet27
10.10	EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet27
11	EU:s strategi för Östersjöregionen28
12	Medborgarinitiativet28
13	Det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning29
14	Delegerade akter och genomförandeakter29
15	Europeiska ombudsmannens arbetsordning30
16	Sammanhållningspolitiken.....30
DEL 3: EU:S FÖRBINDELSER MED OMVÄRLDEN	
17	Utrikes- och säkerhetspolitiken.....31
17.1	EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik.....31
17.2	Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.....31
17.2.1	Ett utökat försvarssamarbete31
17.2.2	Civila dimensionen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.....32

17.2.3	Kvinnor, fred och säkerhet	32
17.2.4	Insatser i kontinuerlig förändring	32
17.2.5	EU och Nato	33
17.3	EU som aktör i FN.....	33
17.4	OSSE och Europarådet	34
17.5	Internationella brottmålsdomstolen	34
17.6	Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer	34
17.7	Uppföljning av EU:s handlingsplan för jämställdhet i yttre förbindelser 2016–2020	35
17.8	Agenda 2030-samarbetet i EU.....	35
17.9	Nedrustning och icke-spridning.....	35
17.9.1	Massförstörelsevapen	35
17.9.2	Konventionella vapen	36
17.9.3	Rymden	36
17.10	Strategisk exportkontroll	36
17.10.1	Krigsmateriel	36
17.10.2	Produkter med dubbla användningsområden	37
17.11	Sanktioner.....	37
17.12	Terrorism.....	37
17.13	Cybersäkerhet.....	38
17.13.1	Cybersäkerhetsförordningen.....	38
17.14	Civilskyddsmekanismen.....	38
17.15	Hybridhot	38
17.16	Konsulära frågor och krisberedskap	39
18	Den gemensamma handelspolitiken.....	39
18.1	Regionala och bilaterala frihandels- och investeringskyddsavtal	39
18.2	EU:s arbete med hållbart företagande.....	39
18.3	Exportkrediter.....	40
18.4	Internationellt upphandlingsinstrument	40
18.5	Investeringsgranskning.....	40
18.6	Handelsrelaterat utvecklingssamarbete	40
18.7	Plurilaterala förhandlingar om e-handel	40
19	EU som global utvecklingspolitisk aktör	41
19.1	EU:s utvecklingspolitik	41
19.2	Samstämmig utvecklingspolitik	41
19.3	Klimat och säkerhet.....	41
19.4	EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör.....	41
19.5	Hälsa och rättigheter.....	42
20	EU:s bilaterala och regionala förbindelser	42
20.1	Samarbete mellan EU och Efta-länderna.....	42
20.2	Östliga partnerskapet	42
20.3	Östeuropa och Centralasien.....	43
20.3.1	Ryssland	43
20.3.2	Ukraina	43
20.3.3	Moldavien.....	44

	20.3.4	Georgien	44
	20.3.5	Belarus.....	44
	20.3.6	Armenien.....	44
	20.3.7	Azerbajdzjan.....	44
	20.3.8	Nagorno-Karabach	45
	20.3.9	Centralasien	45
20.4		Arktis.....	45
20.5		Mellanöstern.....	45
	20.5.1	Syrien	45
	20.5.2	Fredsprocessen i Mellanöstern	46
	20.5.3	Iran	46
	20.5.4	Irak	46
	20.5.5	Jemen.....	46
20.6		Amerika.....	47
	20.6.1	Nordamerika.....	47
	20.6.2	Latinamerika.....	47
	20.6.3	Den gemensamma handelspolitiken i relation till Amerika	48
20.7		Afrika	49
	20.7.1	EU-Afrika-partnerskapet, Afrikanska unionen och de ekonomiska partnerskapsavtalen	49
	20.7.2	Afrikas horn.....	49
	20.7.3	Väst- och Centralafrika.....	50
	20.7.4	Östra och södra Afrika.....	51
20.8		Asien	52
	20.8.1	Sydasien	52
	20.8.2	Östasien	52
	20.8.3	Sydöstasien.....	53
	20.8.4	Regionala frågor	54

DEL 4: EKONOMISKA OCH FINANSIELLA FRÅGOR

21		Ekonomi och finans	55
	21.1	Ekonomisk styrning och samordning	55
		21.1.1 Makroekonomiska obalanser: Förvarningsmekanismen.....	55
		21.1.2 Stabilitets- och tillväxtpakten	55
	21.2	Ekonomiska och monetära unionen.....	56
	21.3	Stöd till strukturreformer.....	56
		21.3.1 Eurons internationella roll	57
		21.3.2 Ny ordförande i Europeiska centralbanken	57
	21.4	InvestEU – initiativ för att främja investeringar i EU	57
	21.5	Visemanngruppen.....	58
	21.6	Klimatfinansiering.....	58
	21.7	EU i G20	58
	21.8	Finansiellt stabilitetsstöd	59
		21.8.1 Medlemsstater som tagit emot stabilitetsstöd via stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer	59

	21.8.2	Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU.....	59	Skr. 2019/20:115
22		Finansmarknaden	60	
	22.1	Bankmarknaden.....	60	
	22.1.1	Bankpaketet	60	
	22.1.2	Bankunionen.....	60	
	22.1.3	Säkerställda obligationer	60	
	22.1.4	Direktivet om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter.....	60	
	22.1.5	Slutförandet av Basel III.....	61	
	22.1.6	Översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn	61	
	22.2	Värdepappersmarknaden	61	
	22.2.1	Tillsynen över centrala motparter i EU och i tredjeland	61	
	22.2.2	Rekommendation om artikel om clearingsystem i stadgan för Europeiska centralbanken.....	61	
	22.2.3	Förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister.....	62	
	22.2.4	Återhämtning och resolution av centrala motparter	62	
	22.2.5	Kapitalmarknadsunionen	62	
	22.2.6	Kapitalmarknadsfinansiering för små och medelstora företag	62	
	22.2.7	Gräsrotsfinansiering.....	63	
	22.2.8	Gränsöverskridande fonder.....	63	
	22.2.9	Regelverk om kapitaltäckning för värdepappersbolag	63	
	22.2.10	Hållbarhetsförhandlingar	63	
	22.3	Försäkringsmarknaden	63	
	22.3.1	Europeisk privat pensionsprodukt	63	
	22.3.2	Motorfordonsförsäkringsdirektivet.....	64	
23		Skatter	64	
	23.1	Övergripande skattefråga.....	64	
	23.1.1	Övergång till beslut med kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet (QMV).....	64	
	23.2	Mervärdesskatt	64	
	23.2.1	Mervärdesskatt vid e-handel mellan företag och konsumenter	64	
	23.2.2	Rådsslutsatser om revisionsrättens rapport om uppbörden av mervärdesskatt och tullar vid e-handel.....	65	
	23.2.3	Mervärdesskatt för små företag	65	
	23.2.4	Mervärdesskatt – införande av vissa krav för betaltjänstleverantörer.....	65	

	23.2.5	Mervärdesskatt och punktskatt på gemensamma försvarsinsatser inom unionen	65
23.3		Punktskatter	66
	23.3.1	Nytt punktskattedirektiv och vissa följdändringar	66
	23.3.2	Ändring av det ena alkoholskattedirektivet	66
	23.3.3	Rådsslutsatser om EU:s ramverk för energibesättning	66
	23.3.4	Meddelande om ett förändrat beslutsfattande för EU:s energi- och klimatpolitik	66
23.4		Företagsbesättning	67
	23.4.1	Uppförandekoden för företagsbesättning	67
	23.4.2	Besättning av den digitala ekonomin	67
24		Tull	68
	24.1	Förordning om inrättande av ett instrument för inköp av tullutrustning	68
	24.2	Förordning om inrättande av ett program för samarbete i tullfrågor	68
	24.3	Revisionsrättens rapport om införandet av tullens it-system	69
	24.4	Ändring i unionstullkodexen	69
	24.5	Import av kulturföremål	69
25		EU:s budget	69
	25.1	EU:s årsbudget 2020	69
	25.2	Budgetrelaterade åtgärder med anledning av Storbritanniens utträde ur unionen	70
	25.2.1	Beredskapsåtgärder avseende EU-budgeten	70
	25.2.2	Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter	71
	25.2.3	Europeiska unionens solidaritetsfond	71
26		Skydd av EU:s finansiella intressen	72
	26.1	Ansvarsfrihet för genomförandet av 2017 års budget	72
	26.2	Ansvarsfrihet för genomförandet av 2018 års budget	72
	26.3	Revidering av Olaf-förordningen	72
27		Statistik	73

DEL 5: RÄTTSLIGA OCH INRIKES FRÅGOR

28		Civilrättsligt samarbete	74
	28.1	Förebyggande regler om företagsrekonstruktion och om en andra chans för seriösa företagare	74
	28.2	Ny Bryssel II-förordning	74
	28.3	Direktiv om tillhandahållande av digitalt innehåll och försäljning av varor	74
	28.4	Bevisupptagningsförordning	74
	28.5	Delgivningsförordning	75

28.6	E-juridik	75	Skr. 2019/20:115
29	Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete.....	75	
29.1	Samarbete mot brottslighet inklusive terrorism.....	75	
29.1.1	Förebygga terrorism och våldsbejakande extremism	75	
29.1.2	Datalagring	75	
29.1.3	Ny förordning om en europeisk gräns- och kustbevakning	76	
29.1.4	Förordningen om att förebygga spridning av terrorisminnehåll online	76	
29.1.5	Direktivet om finansiell information för att bekämpa brott	76	
29.1.6	EU:s informationssystem.....	76	
29.1.7	Förordning om sprängämnesprekursorer	77	
29.2	Straffrättsligt samarbete.....	77	
29.2.1	Byrå för straffrättsligt samarbete	77	
29.2.2	Europeisk åklagarmyndighet	77	
29.2.3	E-bevisning.....	78	
29.2.4	Materiell straffrätt.....	78	
29.2.5	Alternativ till frihetsberövanden.....	78	
29.2.6	Brottsoffers rättigheter.....	78	
29.3	Unionens observatörsstatus i Europarådets antikorrupsionsorgan.....	79	
30	Grundläggande rättigheter och medborgarskap	79	
30.1	EU:s stadga om grundläggande rättigheter	79	
30.2	Nytt program Rättigheter och värden (2021–2027).....	79	
30.3	Visselblåsardirektivet	80	
30.4	EU:s anslutning till Europakonventionen	80	
31	Asyl, invandring, visering och annan politik som rör rörlighet för personer	80	
31.1	Reformen av det gemensamma europeiska asylsystemet.....	80	
31.2	EU-fonder på asyl- och migrationsområdet.....	81	
31.2.1	Asyl- och migrationsfonden	81	
31.3	Laglig migration	81	
31.4	Viseringspolitik	81	
31.4.1	Viseringsfrihet	81	
31.4.2	Förordningsändring om viseringsfrihet för brittiska medborgare i samband med brexit.....	81	
31.4.3	Viseringskodexen	82	
31.5	Återvändande.....	82	
31.6	Den externa dimensionen av migration	82	
31.6.1	Den externa dimensionen av Migrationsagendan	82	
31.6.2	Uppföljning av FN:s ramverk för flyktingar samt FN:s ramverk för säker, ordnad och reglerad migration	82	
31.6.3	Migration och utveckling.....	83	

**DEL 6: SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO-
OCH SJUKVÅRD**

32	Sysselsättningspolitik.....	84
32.1	Samordning av sysselsättning och socialpolitik inom sysselsättningsstrategin och den öppna samordningsmetoden.....	84
32.1.1	Gemensam sysselsättningsrapport.....	84
32.1.2	Landsspecifika rekommendationer på det sysselsättnings- och socialpolitiska området.....	84
32.1.3	Rapporter om situationen och utvecklingen på det socialpolitiska området och på sysselsättningsområdet.....	84
33	Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor.....	85
33.1	Direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare	85
33.2	Direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i EU	85
33.3	Carcinogen- och mutagendirektivet	85
33.4	Förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten	86
33.5	Rådsslutsatser om ett arbetsliv i förändring	86
33.6	Rådsslutsatser om ett nytt strategiskt arbetsmiljöramverk.....	86
33.7	Förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter.....	86
33.8	Ändring av förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter.....	87
33.9	Effektivare beslutsfattande inom EU på det sociala området.....	87
33.10	Rådsslutsatser om välfärdsekonomi	87
33.11	Åtgärder för att underlätta fri rörlighet.....	88
33.11.1	Revidering av förordningarna om samordning av de sociala trygghetssystemen	88
33.11.2	Rådsrekommendationen om tillgång till social trygghet för arbetstagare och egenföretagare	88
33.11.3	Förordning om samordning av de sociala trygghetssystemen med anledning av Storbritanniens utträde ur EU	88
34	Jämställdhet och arbetet mot diskriminering	89
34.1	Rådsslutsatser om jämställda ekonomier i EU och vägen framåt.....	89
34.2	Tillgänglighetsdirektivet	89
34.3	Arbetet mot diskriminering	89
34.3.1	Antidiskrimineringsdirektivet.....	89
34.4	Arbetet med romsk inkludering	89
35	Hälsofrågor	90

35.1	Antibiotikaresistens och läkemedel i miljön.....	90	Skr. 2019/20:115
35.2	Förordning om utvärdering av medicinsk teknik.....	90	

DEL 7: KONKURRENSKRAFTSFRÅGOR

36	Den inre marknads utveckling.....	91
36.1	Delegerad förordning om gemensamt utbildningsprov för skidinstruktörer	91
36.2	Digital inre marknad.....	91
36.3	Plattformsförordningen.....	91
36.4	Förordning om marknadskontroll	91
36.5	Förordning om ömsesidigt erkännande av varor	92
36.6	Framtidens inre marknad	92
36.7	Europeisk standardisering	92
36.8	Förordning om nya standardformulär för offentlig upphandling	92
36.9	Administrativt samarbete.....	93
36.9.1	Offentlig land-för-land-rapportering i redovisningsdirektivet	93
37	Fri rörlighet för varor	93
37.1	Rådsslutsatser om cirkulär ekonomi inom byggsektorn	93
37.2	Typgodkännande av och marknadskontroll över motorfordon.....	93
38	Immaterialrätt.....	94
38.1	Ändringar i förordningen om tilläggskydd för läkemedel.....	94
38.2	EU:s anslutning till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar	94
38.3	Direktiv om vissa onlinesändningar av tv- och radioprogram	94
38.4	Direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden	94
39	Näringspolitik.....	95
39.1	Inre marknadsprogrammet.....	95
39.2	EU:s industristrategi	95
40	Konsumentpolitik.....	95
40.1	Direktiv om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv	95
40.2	Direktiv om gruppatalan för att skydda konsumenternas kollektiva intressen	95
41	Forskning och innovation.....	96
41.1	Horisont Europa	96
41.2	Kompetenscentrum för cybersäkerhet	96
41.3	Europeiska försvarsfonden	97
41.4	Europeiska institutet för innovation och teknik	97
41.5	Euratoms forsknings- och utbildningsprogram	97

41.6	Rådsslutsatser om EU:s uppdaterade bioekonomistategi	97
42	Den europeiska rymdpolitiken	98
42.1	Förordning om inrättande av EU:s rymdprogram och rymdprogrambyrå.....	98
DEL 8: TRANSPORT, TELEKOM OCH ENERGI		
43	Transport.....	99
43.1	Horisontella frågor	99
43.1.1	Fonden för ett sammanlänkat Europa	99
43.1.2	Påskyndat förverkligande av det transeuropeiska transportnätet Smart TEN-T	99
43.1.3	Direktivet om kombinerade transporter.....	99
43.1.4	Förordning om elektronisk godstransportinformation	100
43.2	Landtransporter	100
43.2.1	Paketet om rörlighet	100
43.2.2	Direktiv om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon	100
43.2.3	Tågpassagerarförordningen	100
43.2.4	Direktiv om förvaltning av vägars säkerhet.....	101
43.2.5	Brexit – vägtransporter av gods och passagerare	101
43.3	Sjöfart.....	101
43.3.1	Förordning om en kontaktpunkt för fartygsrapportering	101
43.3.2	Direktiv om minikrav på utbildning för sjöfolk.....	101
43.3.3	Integrerad havspolitik.....	102
43.3.4	Direktiv om mottagning av avfall från sjöfart.....	102
43.4	Luftfart	102
43.4.1	Konkurrens inom luftfarten	102
43.4.2	Brexit – grundläggande flygförbindelser.....	102
43.4.3	Brexit – flygsäkerhet	102
44	Politiken för informationssamhället	103
44.1	Elektroniska kommunikationer	103
44.1.1	It-säkerhet i 5G-nät.....	103
44.1.2	Förordningen om e-dataskydd.....	103
44.2	Digitalisering	103
44.2.1	Förordning med program för ett digitalt Europa	103
44.2.2	Artificiell intelligens för Europa.....	103
44.2.3	Direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn.....	104
45	Energi.....	104
45.1	Däckmärkningsförordningen.....	104

DEL 9: JORDBRUK, FISKE OCH LIVSMEDEL

Skr. 2019/20:115

46	Den gemensamma jordbrukspolitiken.....	105
46.1	Reform av den gemensamma jordbrukspolitiken	105
46.2	Övergångsregler för den gemensamma jordbrukspolitiken	105
46.3	Förordning om spritdrycker.....	105
46.4	Otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan.....	106
47	Den gemensamma fiskeripolitiken.....	106
47.1	Nödåtgärder för östlig torsk i Östersjön 2019	106
47.2	Fiskemöjligheter i Östersjön för 2020	106
47.3	Fiskemöjligheter i Västerhavet för 2020	107
47.4	Europeiska havs- och fiskerifonden 2021–2027.....	107
47.5	Ändring av förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden 2014–2020.....	107
47.6	Förordning om ändringar av rådets förordningar när det gäller fiskerikontroll	108
48	Livsmedel, djur och växter.....	108
48.1	Insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning i livsmedelskedjan	108
48.2	Dricksvattendirektivet	108
49	Skogsbruk	109
49.1	Meddelande om att intensifiera EU:s insatser för att skydda och återställa världens skogar.....	109
49.2	Rådsslutsatser om kommissionens rapport om genomförandet av EU:s skogsstrategi	109

DEL 10: MILJÖ

50	Klimat och luft	110
50.1	Genomförandet av Parisavtalet.....	110
50.2	EU:s långsiktiga klimatstrategi.....	110
50.3	Utsläppsnormer för koldioxid från nya tunga fordon	110
51	Kemikalier och avfall.....	111
51.1	Kemikalier	111
51.2	Strategi för läkemedel i miljön	111
51.3	Cirkulär ekonomi.....	111
51.4	Engångsplastdirektivet	111
52	Naturresurser och biologisk mångfald	112
52.1	Biologisk mångfald	112
53	Vatten och marin miljö.....	112
53.1	Återanvändning av vatten.....	112
53.2	Vattendirektivet och översvänningsdirektivet	112

DEL 11: UTBILDNING, UNGDOM, KULTUR OCH IDROTT

54	Utbildning	113
54.1	Strategi för språkundervisning och språkinläring	113
54.2	Förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet ...	113
54.3	Kompetenshöjningsvägar: nya möjligheter för vuxna ...	113

Skr. 2019/20:115	54.4	Livslångt lärande för en inkluderande och hållbar tillväxt	114
	54.5	Det europeiska området för utbildning	114
	54.6	Förordning om Erasmus+	114
55	Ungdom		115
	55.1	Riktlinjer för styrningen av EU:s ungdomsdialog	115
	55.2	Utveckling av ungdomsarbete	115
56	Kultur, medier och idrott		115
	56.1	Kultur och kulturarv	115
	56.2	Programmet Kreativa Europa	115
	56.3	Audiovisuella frågor	116

DEL 12: EU:S INSTITUTIONER

57	Institutionernas verksamhet		117	
	57.1	Kommissionen	117	
		57.1.1	Kommissionens arbetsprogram	117
		57.1.2	Genomförande av direktiv	117
		57.1.3	Överträdelseärenden och informella skrivelser från kommissionen	118
	57.2	Europaparlamentet	118	
	57.3	Europeiska unionens domstol	119	
	57.4	Öppenhet och insyn	119	
	57.5	Rekrytering till EU:s institutioner	120	
	57.6	Tolkning	120	
	57.7	Regionkommittén	120	
Bilaga 1	Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2019		121	
Bilaga 2	Aktuella överträdelseärenden 2019		134	
Bilaga 3	Beslut i rådet under 2019 som Sverige inte stött		153	
Bilaga 4	Avtal om Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen		156	
Sakregister			191	
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 2020			195	

1 Inledning

Den 13 november 1994 röstade svenska folket för ett svenskt medlemskap i EU. På dagen tjugofem år efter folkomröstningen presenterade statsministern en EU-deklaration i riksdagen med efterföljande partiledardebatt. Det var första gången en statsminister på detta sätt lade fram inriktningen för regeringens fortsatta EU-arbete. Tonvikt lades på Sveriges roll som en aktiv partner i EU och på regeringens prioriteringar demokrati och rättsstaten, klimatet, jobb, migration och säkerhet.

Regeringen arbetar kontinuerligt för att stärka delaktigheten, kunskapen och engagemanget kring EU-frågorna i Sverige, bl.a. genom att bjuda in till s.k. EU-handslag. Detta har lett till att fler aktörer engagerats att bidra genom olika åtaganden. Satsningar har gjorts för att öka ungas deltagande i Europaparlamentsvalet. Vid det EU-forum som hölls i Stockholm i oktober fick EU-ministern och de aktörer som ingått EU-handslag tillfälle att diskutera delaktighetsarbetet.

I maj hölls val till Europaparlamentet. Efter att valdeltagandet i unionen minskat under tjugohundralet blev det nu det högsta på tjugo år. Även i Sverige ökade valdeltagandet. Valresultatet innebär att de två dominerande partigrupperna, EPP och S&D, tillsammans inte längre har egen majoritet i Europaparlamentet. Den förändrade balansen kan komma att påverka arbetet med att nå överenskommelser i Europaparlamentet.

I samband med att Europeiska rådet i somras nominerade Ursula von der Leyen till kommissionsordförande, valdes Charles Michel till Donald Tusks efterträdare som ordförande för Europeiska rådet. I överenskommelsen om nomineringarna ingick också att Josep Borell skulle bli EU:s höga representant för utrikes frågor och att Christine Lagarde skulle bli ordförande för Europeiska centralbanken.

Den nya kommissionen som leds av Ursula von der Leyen har aviserat behovet av att ta itu med förändringar när det gäller klimat, teknik och befolkning. Ursula von der Leyen har aktivt verkat för att medlemsstaterna ska nominera en jämställd kommission och har även gjort ambitiösa utfästelser för att stärka jämställdheten i Europa.

I juni enades Europeiska rådet om en ny strategisk agenda för åren 2019–2024. Den kommer att styra rådets arbete och vägleda de övriga EU-institutionernas arbete. De fyra huvudsakliga prioriteringarna är: att skydda medborgarna och friheterna; att utveckla en stark och kraftfull ekonomisk bas; att bygga ett klimatneutralt, grönt och rättvist Europa samt att främja Europas intressen och värden i ett globalt sammanhang.

Den strategiska agendan speglar väl de svenska prioriteringarna för EU-samarbetet. Den understryker bl.a. vikten av att värna rättsstaten, demokratin och jämställdheten, utveckla den inre marknaden, fortsätta den gröna omställningen samt att utveckla EU:s säkerhetspolitiska samarbete.

Diskussionen om den demokratiska utvecklingen och värnandet av rättsstaten har fortsatt under året. I mitten av juli antog kommissionen en åtgärdsplan för att stärka rättsstatsprincipen inom EU. Inriktningen är att främja en rättsstatskultur, förebygga problem som rör rättsstatsprincipen och effektivt reagera när rättsstatsprincipen överträds. I rådet för allmänna frågor har Ungern vid två tillfällen frågats ut av medlemsstaternas EU-ministrar. Kommissionen har under året initierat ett överträdelseförfarande mot Polen, med anledning av en ny disciplinär ordning som bedöms äventyra domares oberoende. I oktober beslutade kommissionen att väcka talan mot Polen vid EU-domstolen.

Klimatfrågan väcker stort engagemang i världen. Kommissionen lade fram sin långsiktiga klimatstrategi i november 2018. Strategin är i linje med Parisavtalets målsättning att hålla den globala uppvärmningen under två grader och syftar till att uppnå nettonollutsläpp av växthusgaser till 2050. Klimatstrategin har fortsatt att diskuteras i flertalet rådskonstellationer under året och målsättningen har varit att enas om strategin till 2020. Regeringen har drivit på arbetet med dessa frågor. I december lade den nya kommissionen fram sitt förslag till en s.k. europeisk grön giv, och Europeiska rådet antog ett långsiktigt klimatmål om klimatneutralitet till 2050.

Handelsåret var händelserikt. Det har rått ett högt tonläge mellan USA och Kina som utmynnat i tullstrider och allmän oro i världshandeln. I skuggan av detta har EU:s arbete med att sluta handelsavtal med omvärlden fortsatt. I juni undertecknades frihandelsavtalet med Vietnam. Förhoppningen är att avtalet, tillsammans med frihandelsavtalet med Singapore som trädde i kraft i november, kan leda till ett framtida frihandelsavtal med hela Asean-regionen.

Den inre marknaden har utvecklats med det nya s.k. varupaketet. Paketet moderniserar föråldrade regelverk för varor som inte faller under harmoniserad EU-lagstiftning. Utöver detta har enighet nåtts om ömsesidigt erkännande av varor, som förenklar hur varor som lagligen säljs i en medlemsstat kan säljas i en annan. Medlemsstaterna har även enats om en förordning för onlinebaserade förmedlingstjänster, s.k. plattformar.

Förhandlingarna om den fleråriga EU-budgetramen för 2021–2027 har fortsatt. I december lämnade det finska ordförandeskapet ett konkret förslag till ett siffersatt förhandlingsunderlag. Ambitionen från Europeiska rådets ordförande är att den fleråriga budgetramen ska slutförhandlas under 2020.

Migrationsfrågan har varit fortsatt aktuell under året, inte minst hur de migranter som räddats till havs i Medelhavet kan tas om hand. Även oron för ett ökat antal migranter och flyktingar från Turkiet via Grekland och Cypern har diskuterats. Det har blivit allt tydligare att den lösning som kännetecknat de senaste årens förhandlingar om det gemensamma europeiska asylsystemet, inte minst frågan om solidaritet och ansvar för asylsökande är djup. Den nya kommissionen, med Ylva Johansson som närmast ansvarig kommissionär, har aviserat ett omtag i förhandlingarna och lansering av en ny migrations- och asylopakt.

Oron i Mellanöstern påverkar det europeiska samarbetet. Den turkiska offensiven in i Syrien i oktober fördömdes av EU och Turkiet uppmanades att dra tillbaka sina styrkor och respektera internationell humanitär rätt.

Regeringen var drivande för att få till tydliga EU-uttalanden. Det fanns ett starkt stöd för en samordnad EU-ansats i frågor som rör vapenexport till Syrien.

Samtalen om fortsatt utvidgning av EU gav upphov till mycket diskussion bland medlemsstaterna. Beslutet att inte ge klartecken till förhandlingar med Albanien och Nordmakedonien debatterades intensivt. Regeringen kunde ställa sig bakom kommissionens rekommendation om förhandlingsstart, men betonade att fortsatta utvidgningsförhandlingar måste utgå från och bidra till EU:s sammanhållning och enighet. Regeringen gav också sitt stöd till tankarna på en översyn av hela utvidgningsprocessen.

Storbritanniens utträde ur unionen förblev länge en oviss fråga. Svårigheter med godkännandeprocessen på den brittiska sidan föranledde tre beslut av Europeiska rådet om förlängningar av utträdesfristen. Efter intensiva förhandlingssamtal under hösten kunde parterna i oktober nå en reviderad förhandlingsuppställning. Sedan det brittiska nyalet i december gett regeringen Johnson ett tydligt mandat att avsluta processen i enlighet med denna uppställning förutsågs ett ordnat utträde vid månadsskiftet januari–februari 2020.

1.1 Information till och överläggning och samråd med riksdagen

Enligt riksdagsordningen ska regeringen redovisa sitt agerande i EU för riksdagen och varje år lämna en skrivelse om verksamheten i EU till riksdagen.

Regeringen presenterade sin EU-politiska deklaration i samband med den EU-politiska partiledardebatten i riksdagen den 13 november.

Regeringen ska informera riksdagen om sin syn på de dokument som EU:s institutioner överlämnat till riksdagen och som regeringen bedömer som betydelsefulla. Under året överlämnades därför 47 faktapromemorior (148 under 2018). Regeringen ska överlägga med utskotten i de frågor om EU-arbetet som utskotten bestämmer. Överläggningar om EU-frågor ägde rum vid 57 tillfällen under året (92 under 2018). Under året tog regeringen del av de 7 utlåtanden om granskningar av EU-dokument som riksdagen har beslutat om.

Enligt regeringsformen ska regeringen löpande samråda med organ som utses av riksdagen om vad som sker inom ramen för EU-samarbetet. Denna samrådsskyldighet fullgörs enligt riksdagsordningen med EU-nämnden. Under året ägde samråd rum inför samtliga möten i rådet och i Europeiska rådet. Återrapporter från dessa möten har överlämnats till riksdagen.

En samlad redovisning av de fall där Sverige röstat nej eller avstått från att rösta i rådet finns i skrivelsens bilaga 3.

2 Europeiska rådet

Europeiska rådets möte den 21–22 mars

Europeiska rådets vårmöte fokuserade traditionsenligt på sysselsättning, konkurrenskraft och tillväxt. Ett stort utrymme gavs åt den framtida inriktningen för den inre marknaden. Stats- och regeringscheferna enades om vikten av att EU lägger fram en ambitiös långsiktig strategi senast 2020, där klimatneutralitet i linje med Parisavtalet eftersträvas. De diskuterade relationen till Kina, Rysslands olagliga annektering av Krim och Sevastopol samt förödelsen av den tropiska cyklonen Idai i Malawi, Mocambique och Zimbabwe. Stats- och regeringscheferna tog också upp arbetet mot desinformation i ljuset av de stundande Europaparlamentsvalen. Europeiska rådet träffades även i artikel 50-format och enades om en förlängning av tidsfristen för det brittiska utträdet ur EU, efter en begäran av premiärminister Theresa May.

Europeiska rådets möte den 10 april (Artikel 50)

Europeiska rådet träffades i ett extrainkallat möte i artikel 50-format efter en brittisk begäran om förlängning av tidsfristen för utträdesavtalet. Europeiska rådet enades om en förlängning längst till och med den 31 oktober 2019.

Informellt möte med EU:s stats- och regeringschefer den 9 maj

Stats- och regeringscheferna träffades i Sibiu, Rumänien, för att i breda drag diskutera EU:s politiska inriktning inför nästa lagstiftningsperiod.

Informellt möte med EU:s stats- och regeringschefer den 28 maj

Stats- och regeringscheferna träffades i Bryssel under en informell middag efter Europaparlamentsvalen för att inleda förberedelserna av tillsättningarna av tjänster på ledande positioner i EU:s institutioner. De diskuterade nomineringen av en ny kommissionsordförande, en hög representant för utrikes- och säkerhetspolitiska frågor tillika vice ordförande i kommissionen, en chef för Europeiska centralbanken samt Europaparlamentets val av talman.

Europeiska rådets möte den 20–21 juni

Europeiska rådet ägnade en del av sitt möte åt förberedelser inför nästa lagstiftningsperiod och antog en strategisk agenda för EU 2019–2024. Europeiska rådet uppmanade rådet och kommissionen att påskynda sitt arbete för att säkerställa omställningen till ett klimatneutralt EU. En stor majoritet av stats- och regeringscheferna ansåg att klimatneutralitet måste

uppnås senast 2050. Europeiska rådet följde upp arbetet för att motverka desinformation och hybridhot och enades om att stärka samarbetet internt och med relevanta internationella aktörer. Stats- och regeringscheferna diskuterade även EU:s yttre förbindelser och tog återigen upp Rysslands agerande i Ukraina och nedskjutningen den 17 juli 2014 av passagerarflyg MH17 över Ukraina. Europeiska rådet beslutade också att förlänga sanktionerna mot Ryssland. Europeiska rådet fördömde vidare Turkiets olagliga borrhingsverksamhet i östra Medelhavet.

Europeiska rådets möte den 30 juni–2 juli

Europeiska rådet ägnades uteslutande åt högnivåtillsättningar. Europeiska rådet valde Charles Michel från Belgien till Europeiska rådets ordförande. Han utnämndes samtidigt till eurotoppmötets ordförande. Europeiska rådet föreslog vidare Ursula von der Leyen från Tyskland som kandidat till kommissionens ordförande, Josep Borell från Spanien som kandidat till unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik samt Christine Lagarde från Frankrike som kandidat till posten som Europeiska centralbankens ordförande.

Europeiska rådets möte den 17–18 oktober

Europeiska rådet diskuterade genomförandet av EU:s prioriteringar enligt den strategiska agendan med kommissionens tillträdande ordförande Ursula von der Leyen och beslutade att utnämna Christine Lagarde till Europeiska centralbankens ordförande. Stats- och regeringscheferna diskuterade den fleråriga budgetramen, klimatförändringar och EU:s utvidgning. Europeiska rådet fördömde Turkiets ensidiga militära åtgärd i nordöstra Syrien och, återigen, landets olagliga borrhingsverksamhet i Cyperns exklusiva ekonomiska zon. Europeiska rådet träffades också i artikel 50-format och ställde sig bakom avtalet för Storbritanniens utträde ur EU som förhandlats fram av EU:s och Storbritanniens förhandlare.

Europeiska rådets möte den 12–13 december

Europeiska rådet antog ett långsiktigt klimatmål om klimatneutralitet till 2050 och tog återigen upp EU:s fleråriga budgetram. Europeiska rådet diskuterade förslaget till en framtidskonferens för EU, antog slutsatser om problematiken kring Världshandelsorganisationens (WTO) tvistlösningsmekanism och diskuterade Turkiets och Libyens överenskommelse om maritim jurisdiktion i östra Medelhavet, vilken inkräktar på grekiska öars rätt till sin ekonomiska zon. Europeiska rådet beslutade också att förlänga sanktionerna mot Ryssland. Europeiska rådet träffades vidare i artikel 50-format för att diskutera den framtida förbindelsen med Storbritannien och i ett inkluderande eurotoppmöte för att diskutera fördjupning av den ekonomiska och monetära unionen.

3 EU:s framtid och den strategiska agendan

De senaste årens framtidsdiskussion kulminerade vid Europeiska rådets möte den 20–21 juni då stats- och regeringscheferna antog en strategisk agenda som innehåller politiska prioriteringar för EU-samarbetet under perioden 2019–2024. Dessa prioriteringar ryms inom fyra övergripande rubriker: skydda medborgarna och friheterna, utveckla en stark och kraftfull ekonomisk bas, bygga ett klimatneutralt, grönt, rättvist och socialt Europa, främja Europas intressen och värden i ett globalt sammanhang.

De svenska prioriteringarna för EU-samarbetet omfattar fem övergripande områden: ett demokratiskt, väl fungerande och handlingskraftigt EU, stärkt konkurrenskraft och hållbar tillväxt för att säkra jobb i hela EU, EU ska vara ledande i klimatomställningen, en hållbar och gemensam migrationspolitik samt ett säkert EU i en säker värld. De svenska prioriteringarna tas väl om hand i den strategiska agendan, dvs. den strategiska agendan lyfter bl.a. fram vikten av att värna rättsstaten, demokratin och jämställdheten, utveckla den inre marknaden, fortsätta den gröna omställningen samt utveckla EU:s säkerhetspolitiska samarbete.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och juni. Informationstillfälle med utrikesutskottet ägde rum i maj.

4 Delaktighet i EU-arbetet

Arbetet med att öka delaktigheten, kunskapen och engagemanget kring EU-relaterade frågor i Sverige har fortsatt under året. Detta har bl.a. gjorts genom förnyade uppdrag till Universitets- och högskolerådet, Sieps, Linnéuniversitet via Medieinstitutet Fojo och Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (MUCF) i syfte att höja kunskapsnivån om EU för viktiga grupper. Dessa grupper omfattar lärare, journalister, förtroendevalda och tjänstemän på kommunal och regional nivå, offentligt anställda och ungdomar. Inför valet till Europaparlamentet i maj fick MUCF i uppdrag av regeringen att genomföra Skolval.

Regeringen har också arbetet med att förbättra informationen om sitt EU-relaterade arbete på www.regeringen.se. Under rubriken ”Sverige i EU” samlas information om frågor som hanteras på EU-nivå och om regeringens arbete i rådet och Europeiska rådet, exempelvis när det gäller det brittiska utträdet ur EU. Där finns också riktad information till medborgare, företag och myndigheter.

I syfte att stärka samrådsformerna i det svenska EU-arbetet och höja kvaliteten i regeringens beslutsunderlag arrangerade regeringen åtta EU-sakråd, bl.a. om kommissionens meddelande om en långsiktig klimatsstrategi och om EU:s strategi för Östersjöregionen. Den 23 oktober bjöd EU-ministern in samtliga aktörer som ingått EU-handslag med regeringen till ett EU-forum. Syftet var att följa upp åtagandena för att stärka delaktigheten och diskutera hur fler kan engageras.

I juni överlämnade Statskontoret en fördjupad analys av myndigheternas arbete med information och samråd till regeringen. I analysen föreslog Statskontoret en utveckling av arbetsmetoder som kommer att ligga till grund för att stärka myndigheternas delaktighetsarbete i EU-relaterade frågor.

5 Rättsstatens principer inom EU

Syftet med rättsstatsarbetet inom EU är att främja och upprätthålla medlemsstaternas respekt för rättsstatens principer och unionens grundläggande värden.

Mot bakgrund av situationen i framför allt Polen och Ungern har rättsstatsfrågorna fått ökad uppmärksamhet inom EU.

Kommissionen aktiverade i december 2017 det s.k. artikel 7-förfarandet mot Polen med motiveringen att det rådde en tydlig risk för brott mot rättsstatens principer efter de reformer av rättsväsendet som inletts. Under året har kommissionen uppdaterat rådet om utvecklingen på rättsstatsområdet i Polen.

Europaparlamentet tog i september 2018 initiativet att initiera ett artikel 7-förfarande mot Ungern. I sitt motiverade yttrande anger Europaparlamentet att det finns en klar risk för att landet åsidosätter EU:s grundläggande värderingar, i synnerhet när det gäller rättsväsendets oberoende, korruption, flyktingars rättigheter, föreningsfrihet, akademisk frihet och yttrandefrihet. Under året har rådet hållit två utfrågningar av Ungern – i september och i december – inom ramen för artikel 7-förfarandet.

Parallellt med artikel 7-förfarandena har kommissionen initierat flera överträdelseförfaranden mot Ungern och Polen om unionens gemensamma värden och rättsstatsprincipen. Regeringen har intervenerat på kommissionens sida i ett av dessa mål (om nationell reglering som begränsar utländska kapitalöverföringar till ungerska civilsamhällesorganisationer). Regeringen har även yttrat sig i flera mål om begäran om förhandsavgörande som nationella domstolar ställt till EU-domstolen, när det gäller respekten för rättsstatsprincipen vid införandet av nationella reformer

Kommissionen presenterade ett meddelande om att ytterligare stärka rättsstatens principer inom EU (faktapromemoria 2018/19:FPM46). Meddelandet syftade till att initiera en debatt om vilka ytterligare ansträngningar som kunde göras för att ta itu med växande problem med respekten för rättsstaten på nationell nivå.

Kommissionen antog den 17 juli ett uppföljande meddelande ”Att stärka rättsstatsprincipen – En åtgärdsplan” (faktapromemoria 2018/19:FPM57). I meddelandet presenteras en rad konkreta initiativ grupperade kring tre pelare: främja en rättsstatskultur, förebygga problem som rör rättsstatsprincipen samt effektivt reagera när rättsstatsprinciper överträds.

Rådet för allmänna frågor höll i september en öppen riktlinjedebatt om hur respekten för rättsstatens principer kan stärkas inom EU. Vid rådet för allmänna frågor i november antogs ordförandeskapsslutsatser om utvärderingen av rådets årliga rättsstatsdialog.

Regeringen ställer sig positiv till kommissionens åtgärdsplan. Det är viktigt att använda sig av redan existerande verktyg, men det är lika centralt att utvärdera och förbättra dem för att öka effektiviteten. Regeringen stödjer nya initiativ som kan tillföra ett reellt mervärde och välkomnar initiativ om fördjupad granskning av samtliga medlemsstater som en förebyggande åtgärd.

6 EU:s fleråriga budgetram 2021–2027

Kommissionen presenterade sitt förslag till en ny flerårig budgetram för åren 2021–2027 (MFF) den 2 maj 2018 (se faktapromemoria 2017/18:FPM99). Den totala volymen på förslaget uppgick till 1,11 procent (exklusive instrument utanför ramen) av EU27:s samlade BNI. Kommissionen föreslog vissa neddragningar av jordbruks- och sammanhållningspolitiken jämfört med budgetramen för 2014–2020. Områden som föreslogs få kraftigt utökade medel var prioriteringar som

migration, säkerhet, forskning och innovation samt utbytesprogrammet Erasmus+. Skr. 2019/20:115

Förhandlingarna har fortsatt under 2019. Det rumänska ordförandeskapet förde under våren tematiska diskussioner om budgetramens delområden och presenterade i juni ett reviderat förhandlingsdokument, men fortfarande utan siffror angivna.

Inför Europeiska rådet i december presenterade det finska ordförandeskapet ett fullt siffersatt förhandlingsunderlag. Förslaget innebär en sammantagen utgiftsvolym om 1,07 procent av EU-27:s BNI (exklusive instrument utanför ramen), vissa ökning av jordbruksstödet i jämförelse med kommissionens förslag, samt vissa neddragningar av sammanhållningspolitiken och övriga områden som forskning, migration, utrikespolitik m.m. i förhållande till kommissionens förslag. Förhandlingsboxen innehåller vidare tydliga skrivningar om kommissionens förslag om en förordning för att skydda budgeten i händelse av brister i rättsstatens principer. Ett nytt eget medel i form av en avgiftskomponent baserad på icke återvunna plastförpackningar föreslås införas, liksom att en andel av intäkterna från systemet för handel med utsläppsrätter (ETS) ska utgöra ett nytt eget medel. Korrektionerna är inte siffersatta. Ambitionen är att nå en överenskommelse under 2020.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari, februari, mars, april, maj, juni, juli, september, oktober, november och december. Därutöver anordnades två informationstillfällen om förhandlingarna för ledamöter i EU-nämnden med möjlighet för ledamöter från finansutskottet att delta. Tre överläggningar med finansutskottet ägde rum i april, oktober och december.

Regeringen har agerat i enlighet med de med riksdagen avstämda svenska målsättningarna inför förhandlingarna om nästa fleråriga budgetram:

- När Storbritanniens bidrag försvinner behöver budgeten minska med lika mycket. Regeringen vill därför sätta ett utgiftstak som inte överstiger 1 procent av EU:s BNI.
- Den svenska avgiften ska även hållas nere. Regeringen ska söka säkerställa att Sveriges totala avgift, räknat som andel av BNI, motsvarar dagens. Det vill regeringen främst göra genom att minska storleken på budgeten.
- Regeringen vill se en modern budget med omprioriteringar till fördel för gemensamma åtgärder som säkerhet, migration, konkurrenskraft, forskning, miljö och klimatomställning. Detta ska ske genom minskade anslag för jordbruksstöd och strukturfonder.
- Det ska även kosta att inte ta ansvar. Länder som inte tar sitt ansvar i migrationspolitiken eller inte respekterar gemensamma värden ska inte kunna få tillgång till stöd från EU på samma sätt som idag.
- Regeringen vill se en mer effektiv kontroll av hur EU-medel används. Med en minskad budget blir det ännu viktigare att pengarna används på rätt sätt.
- Dagens system för egna medel fungerar väl.

Den fortsatta processen som rör det brittiska utträdet ur EU (brexit) präglades under året av svårigheterna att få parlamentets godkännande på den brittiska sidan. Som föreskrivs i artikel 50 i EU-fördraget deltar Storbritannien inte i Europeiska rådet eller rådet när dessa hanterar frågor om brexit.

Efter att parterna i november 2018 nådde en överenskommelse om ett utträdesavtal och en politisk förklaring om den framtida förbindelsen inleddes ratifikationsprocessen på bägge sidor. Den 11 januari fattade rådet beslut om undertecknande av utträdesavtalet. Samtidigt godkände man en verbalnot om utträdesavtalet till tredjeländer och internationella organisationer samt utkast till beslut om ingående av avtalet. Vid samma tid röstade det brittiska parlamentets underhus nej till avtalet.

I syfte att underlätta godkännandeprocessen i London kom parterna den 11 mars överens om ett tolkningsinstrument för utträdesavtalet samt ett gemensamt uttalande som kompletterade den politiska förklaringen. Uppgårelsen, kallad Strasbourg-överenskommelsen, avhandlade protokollet om Irland/Nordirland. Det brittiska parlamentet förkastade emellertid utträdesavtalet en andra gång vid en omröstning den 13 mars varefter den brittiska regeringen den 20 mars begärde förlängning av utträdesfristen till den 30 juni 2019.

Vid ett extra toppmöte den 21 mars beslutades att förlänga utträdesfristen till och med den 22 maj 2019, under förutsättning att utträdesavtalet godkändes av det brittiska parlamentet innan det ursprungliga utträdesdatumet den 31 mars 2019. Om utträdesavtalet inte godkändes skulle utträdet istället ske den 12 april 2019. Vid samma möte godkände Europeiska rådet (artikel 50) Strasbourg-överenskommelsen.

Den 29 mars röstade det brittiska parlamentet för tredje gången nej till utträdesavtalet. En ytterligare begäran om förlängning av utträdesfristen översändes av den brittiska regeringen den 5 april. Europeiska rådet (artikel 50) beslutade vid sitt extra toppmöte den 10 april en flexibel förlängning till och med den 31 oktober 2019. Om utträdesavtalet ratificerades av båda parterna före detta datum skulle utträdet ske den första dagen i påföljande månad. Om Storbritannien inte genomförde valet till Europaparlamentet skulle utträdet ske den 1 juni 2019.

Som en följd av svårigheterna att få stöd i parlamentet för sin brexitlinje meddelade den brittiska premiärministern Theresa May i början av juni sin avgång. Den 24 juli ersattes hon av Boris Johnson som antog en ny ståndpunkt som innebar att den s.k. irländska reservlösningen enligt protokollet om Irland/Nordirland borde utgå. Efter förhandlingar under september och oktober 2019 nådde EU:s och Storbritanniens förhandlare en ny överenskommelse om detta protokoll samt om en reviderad version av den politiska förklaringen. Den 17 oktober ställde sig Europeiska rådet (artikel 50) bakom denna uppgörelse. Den 21 oktober fattade rådet ett beslut om ändring av beslut om undertecknande av utträdesavtalet och godkände utkastet till rådets beslut om ingående av utträdesavtalet, som vidarebefordrades till Europaparlamentet för godkännande.

Den 19 oktober lämnade Storbritannien in en ansökan om förlängning av utträdesfristen till och med den 31 januari 2020. Eftersom varken

Storbritannien eller EU slutfört nödvändiga interna förfaranden beslutade Europeiska rådet (artikel 50) den 29 oktober att medge en ytterligare förlängning enligt den brittiska begäran, längst till och med den 31 januari 2020.

I och med förlängningen till och med den 31 januari sattes godkännandeprocesserna på ömse sidor på paus och Storbritannien höll nyval den 12 december. Det konservativa Tory-partiet gick segrande ur detta och fick 365 av 650 platser i underhuset och därmed ett starkt mandat att realisera vallöftet att få brexit avklarat. Strax före jul lades det utträdesavtal som EU och Storbritannien kommit överens om i oktober fram för godkännande i det ny tillträdde brittiska parlamentet.

Den 13 december följde Europeiska rådet (artikel 50) upp valet i Storbritannien och antog slutsatser som angav EU:s organisation för arbetet med att ta fram den framtida relationen.

Med hänsyn till den osäkerhet om godkännandeprocessen som funnits har EU och medlemsstaterna vidtagit åtgärder för att tillfälligt möta allvarliga konsekvenser av ett avtalslöst utträde. Inom EU har ett stort antal rättsakter antagits om exempelvis fortsatta flygförbindelser med Storbritannien, hanteringen av EU-budgeten för 2019 och 2020 samt tillgången till vissa finansiella tjänster. I Sverige har författningsändringar antagits, bl.a. om de svenska och brittiska medborgare som särskilt berörs. För en redogörelse för enskilda beredskapsåtgärder hänvisas till relevant sakområde i skrivelsen. Genom ett godkännande av utträdesavtalet blir dock de nationella författningsändringar som antagits för att hantera ett avtalslöst scenario obsoleta. Kommissionen har under året behandlat förberedelserna i tre meddelanden: den 10 april, 12 juni och 4 september (se faktapromemorior 2018/19:FPM54 och 2019/20:FPM5).

Storbritannien förväntas lämna EU den 1 februari 2020. Regeringen har under EU:s förhandlingar med Storbritannien verkat för att utträdet ska ske under ordnade former.

I bilaga 4 till skrivelsen finns en redogörelse för utträdesavtalet som det är utformat per 31 december.

8 Den europeiska gröna given

Den 11 december presenterade kommissionen meddelandet om den europeiska gröna given, KOM(2019) 640. Syftet med den gröna given är att ställa om EU:s politik till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi med nettonollutsläpp 2050 och där den ekonomiska tillväxten har frikopplats från resursförbrukningen. Den ska också skydda, bevara och förbättra EU:s naturkapital och skydda allmänhetens hälsa och välbefinnande från miljörelaterade risker och effekter. Meddelandet är en första färdplan för de centrala politiska strategier och åtgärder som krävs för att den europeiska given ska bli verklighet. En rad lagstiftningsförslag och strategier kommer att följa de närmaste åren.

9 Europa 2020-strategin och den europeiska terminen

Strategin för hållbar tillväxt och sysselsättning – Europa 2020

Europa 2020-strategin är EU:s gemensamma strategi för att skapa långsiktigt hållbar tillväxt, hög sysselsättning och social sammanhållning i unionen. Strategin följs upp bl.a. inom ramen för den europeiska terminen.

Europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

Den nionde europeiska terminen inleddes med att kommissionen i november 2018 presenterade sin årliga tillväxtöversikt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU för det kommande året. I februari publicerade kommissionen landsrapporter med fördjupade analyser över medlemsstaternas ekonomier. Landsrapporterna är en del i uppföljningen inom ramen för den europeiska terminen och är en analytisk grund för de landsspecifika rekommendationerna. I april överlämnade Sverige sina nationella reform- respektive konvergensprogram till kommissionen. Efter att medlemsstaterna bidragit med sina nationella reformprogram och stabilitets- eller konvergensprogram analyserade kommissionen dessa med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar. Kommissionen presenterade resultatet av sin analys den 5 juni i form av ett meddelande och förslag till landsspecifika rekommendationer till medlemsstaterna.

Rekommendationerna identifierar de huvudsakliga utmaningar som kommissionen anser att medlemsstaterna borde prioritera de kommande 12–18 månaderna för att leva upp till målsättningarna i Europa 2020-strategin, stabilitets- och tillväxtpakten samt det makroekonomiska obalansförfarandet. Under juni och juli behandlades kommissionens förslag till landsspecifika rekommendationer i rådsstrukturen. Vid Europeiska rådet den 20–21 juni ställde sig stats- och regeringscheferna bakom de horisontella aspekterna av de landsspecifika rekommendationerna. De landsspecifika rekommendationerna godkändes och antogs sedan formellt av rådet i juli.

Samråd med EU-nämnden ägde rum ett flertal gånger mellan november 2018 och februari samt i mars, juni och juli 2019. Även samråd med arbetsmarknadens parter, det civila samhällets organisationer samt den lokala och regionala nivån ägde rum vid ett flertal tillfällen under 2019.

Sveriges nationella reformprogram 2019

Inom den europeiska terminen ska medlemsstaterna i april varje år utarbeta nationella reformprogram där de redogör för genomförandet av Europa 2020-strategin i den nationella politiken. Finansutskottet informerades om

Sveriges rekommendationer 2019

Inom ramen för den europeiska terminen antog rådet i juli tre landsspecifika rekommendationer till Sverige med följande lydelse:

Härigenom rekommenderas Sverige att 2019 och 2020 vidta följande åtgärder:

- Ta itu med risker kopplade till hushållens höga skuldsättning genom att stegvis begränsa avdragsrätten för ränteutgifter för bolån eller genom att höja fastighetsskatten. Stimulera investeringar i bostadsbyggandet där bristen är som störst, främst genom att ta bort strukturella hinder för byggandet. Effektivisera bostadsmarknaden, bl.a. genom en mer flexibel hyressättning och en översyn av kapitalvinstbeskattningen.
- Inrikta den investeringsrelaterade ekonomiska politiken på utbildning och färdighetsutveckling och fortsätta att investera i hållbara transporter för att upprusta de olika trafikslagen, i synnerhet järnvägen, samt i forskning och innovation, med beaktande av regionala skillnader.
- Säkerställa en effektiv tillsyn och tillämpning av regelverket mot penningtvätt.

10 Utvidgningsprocessen

10.1 Kommissionens utvidgningsstrategi

I maj presenterade kommissionen det årliga utvidgningspaketet med bedömningar och rekommendationer om samtliga utvidgningsländers EU-närmanden det senaste året. Utvidgningspaketet bestod av ett övergripande meddelande och landrapporter för kandidatländerna Albanien, Nordmakedonien, Montenegro, Serbien, Turkiet och de potentiella kandidatländerna Kosovo samt Bosnien och Hercegovina.

10.2 Samarbets- och verifikationsmekanismen

Samarbets- och verifikationsmekanismen (CVM) upprättades vid Bulgariens och Rumäniens respektive EU-anslutning. Kommissionens rapport för Bulgarien lyfte fram framsteg och rekommenderade ett avslut av mekanismen för landet. Kommissionen var i rapporten för Rumänien kritisk till utvecklingen i landet, särskilt genomförandet av kontroversiella rättsreformer och åtgärder som ansågs negativt påverka rättssystemets oberoende.

10.3 Albanien

Kommissionen rekommenderade i sin landrapport för Albanien från maj 2019 öppning av medlemskapsförhandlingar med landet. I oktober beslutade rådet att återkomma till frågan om utvidgningen innan EU-toppmötet om västra Balkan i Zagreb i maj 2020. Kommissionen framhöll i sin rapport framsteg när det gäller rättsreformer. Under året fortgick granskningen av domare och åklagare. Albanien gjorde vissa insatser för att bekämpa korruption och organiserad brottslighet, men betydande utmaningar återstod.

10.4 Bosnien och Hercegovina

I maj 2019 konstaterade kommissionen i sitt utlåtande att landet för närvarande inte uppfyllde kriterierna för att bli kandidatland. Kommissionen framhöll 14 prioriteringar som behövde beaktas innan kandidatlandsstatus kunde bli aktuellt. Prioriteringarna rör bl.a. områdena demokrati, rättsstat, mänskliga rättigheter och offentlig förvaltning. I december antog rådet slutsatser om kommissionens utlåtande.

10.5 Kosovo

Enligt kommissionens landrapport för Kosovo hade vissa framsteg gjorts såväl i genomförandet av stabiliserings- och associeringsavtalet som i de prioriterade områdena inom den europeiska reformagendan, även om reformtakten var långsam. Den EU-faciliterade normaliseringsdialogen med Serbien som avstannade i november 2018 återupptogs inte av parterna under året.

10.6 Nordmakedonien

Kommissionen rekommenderade i sin landrapport för Nordmakedonien från maj 2019 öppning av medlemskapsförhandlingar med landet. I oktober beslutade rådet att återkomma till frågan om utvidgningen före EU-toppmötet om västra Balkan i Zagreb maj 2020. Kommissionen framhöll i sin rapport att Nordmakedonien hade gjort reformframsteg inom rättsväsendet, underrättelse- och säkerhetstjänsterna och statlig förvaltning samt har förbättrat relationerna till grannländerna, i synnerhet relationen till Grekland i och med genomförandet av landets namnbyte.

10.7 Montenegro

Inga nya kapitel öppnades i Montenegros medlemskapsförhandlingar under året. Sammanlagt har 32 kapitel av 35 öppnats för förhandlingar, varav tre är preliminärt stängda. För att öka förhandlingstakten behövde Montenegro, enligt kommissionens landrapport, uppvisa mer konkreta

10.8 Serbien

Under året öppnades ett kapitel i Serbiens medlemskapsförhandlingar. Sammanlagt har 18 av 35 kapitel öppnats för förhandling, varav två är preliminärt stängda. För att öka förhandlingstakten behövde Serbien, enligt kommissionens landrapport, uppvisa bättre resultat på rättsstatsområdet, inklusive fri media och anti-korruption. Den EU-faciliterade normaliseringsdialogen med Kosovo som avstannade i november 2018 återupptogs inte av parterna under året.

10.9 Turkiet

Den 31 mars genomfördes lokalval och efter beslut av Högsta valrådet genomfördes omval av borgmästare i Istanbul den 23 juni. Beslutet kritiserades av den höga representanten och kommissionären för europeiska grannskapet och utvidgningsförhandlingar.

I kommissionens landrapport framgick att samma förutsättningar rådde som 2018. Rådet för allmänna frågor konstaterade den 18 juni att Turkiet fortsätter röra sig bort från EU och att öppnande av nya förhandlingskapitel inte övervägdes.

Den 9 oktober inledde Turkiet en militär offensiv i nordöstra Syrien. Utvecklingen diskuterades av rådet för utrikes frågor den 14 oktober och av Europeiska rådet den 17–18 oktober. Rådet fördömde den militära offensiven och konstaterade att agerandet fått omfattande humanitära konsekvenser i området. EU åtog sig också att fortsätta sitt humanitära engagemang för att stävja den humanitära krisen. Medlemsstaterna skulle anta starka nationella ställningstaganden när det gäller vapenexport till Turkiet.

Med anledning av Turkiets provbormningsverksamhet inom Cyperns ekonomiska zon och kontinentalsockel antog rådet för utrikes frågor beslut om restriktiva åtgärder den 11 november. Sanktionerna omfattade frysning av tillgångar och reserestriktioner för personer, enheter och organ som var ansvariga för eller involverade i provbormningsverksamheten.

Under året fortsatte genomförandet av det gemensamma uttalandet om migration från mötet mellan EU och Turkiet den 18 mars 2016.

10.10 EU:s finansiella stöd till västra Balkan och Turkiet

Instrumentet för EU:s förmedlemskapsstöd (IPA II) har till syfte att stödja utvidgningsländernas EU-närmande genom bl.a. kapacitetsbyggande inom offentlig förvaltning. I förhandlingarna om EU:s årsbudget för 2020 gjordes i ljuset av den politiska utvecklingen i Turkiet en nedjustering av Turkiets förmedlemskapsstöd med 85 miljoner euro jämfört med

Skr. 2019/20:115 kommissionens förslag. Den relativa andelen stöd till civilsamhället ökade. EU:s facilitet för flyktingar i Turkiet gav fortsatt stöd till flyktingmottagandet i Turkiet.

11 EU:s strategi för Östersjöregionen

Ett flertal goda exempel på praktiska samarbeten i Östersjöregionen presenterades under hösten. Därutöver togs en publikation om samarbetet fram inför det årliga forumet i Gdansk för att uppmärksamma de framsteg som gjorts sedan 2009 då EU:s strategi för Östersjöregionen antogs. Danmarks ettåriga ordförandeskap i gruppen med de nationella samordnarna avslutades den 30 juni och ordförandeskapet övertogs i och med detta av Finland. Under det danska ordförandeskapet påbörjades processen med att revidera handlingsplanen för genomförandet av EU:s strategi för Östersjöregionen. Processen har fortsatt under finsk ledning och väntas vara slutförd under det första kvartalet 2020.

I maj antog rådet slutsatser om EU:s fyra makroregionala strategier, varav EU:s strategi för Östersjöregionen är en. Slutsatserna baserades på kommissionens lägesrapport om genomförandet. Rådet gav bl.a. sitt fulla stöd till att inkludera Republiken Nordmakedonien i EU:s makroregionala strategi för adriatisk-joniska regionen (EUSAIR). Rådet välkomnade det pågående arbetet med att se över handlingsplanen inom ramen för EU:s strategi för Östersjöregionen i syfte att ge ett tydligt mervärde och bättre sammanlänka de politiska prioriteringarna med de befintliga finansieringskällorna.

Det tionde årliga forumet för EU:s strategi för Östersjöregionen ägde rum i Gdansk den 12–13 juni. Det övergripande temat var cirkulär och delad ekonomi.

12 Medborgarinitiativet

I september 2017 presenterade kommissionen ett förslag till en ny förordning om det europeiska medborgarinitiativet (se faktapromemoria 2017/18:FPM10). Beslut om den nya förordningen fattades vid rådsmötet den 17 april. Den nya förordningen innebär att medborgarinitiativet blir mer tillgängligt och mer lättanvänt både för organisationerna och för dem som vill stödja ett initiativ, bl.a. genom inrättandet av nationella kontaktpunkter samt ett centralt system för insamling av underskrifter, s.k. stödförklaringar.

Konstitutionsutskottet informerades i mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april.

13 Det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning

Skr. 2019/20:115

Det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning trädde i kraft under våren 2016. Genomförandet av de olika delarna i avtalet har under året gällt anpassning av grundläggande akter som fortfarande hänvisar till det föreskrivande förfarandet med kontroll, icke-bindande kriterier för tillämpningen av artiklarna i EUF-fördraget om delegerade akter och genomförandeakter (se avsnitt 14) och information till Europaparlamentet om förhandlingar om internationella avtal. I den sistnämnda frågan har målsättningen för de tre institutionerna varit att komma överens om icke-bindande, praktiska arrangemang för samarbete och informationsutbyte inom ramen för fördragen. Under våren gick förhandlingen mellan institutionerna i stå då framför allt rådet och Europaparlamentet inte kunde komma överens.

14 Delegerade akter och genomförandeakter

I EU-lagstiftning kan kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter för att ändra och komplettera lagstiftningen. Vidare kan befogenhet ges till kommissionen, och i vissa fall rådet, att anta genomförandeakter för att t.ex. närmare reglera hur lagstiftningen ska genomföras. Systemet syftar till att effektivisera lagstiftningsarbetet och harmonisera tillämpningen av EU-rätten. Horisontella frågor om delegerade akter och genomförandeakter har under året aktualiserats i de fall som det redogörs för nedan.

Förhandlingen om att anpassa de rättsakter som fortfarande hänvisar till det kommittéförfarande som kallas föreskrivande förfarandet med kontroll (se faktapromemoria 2016/17:FPM55) resulterade under våren i en överenskommelse om ett första paket (förordning (EU) 2019/1243). Vid antagande av förordningen antogs också ett gemensamt uttalande med innebörden att institutionerna ska fortsätta att arbeta vidare med anpassningen av de rättsakter som ingår i kommissionens förslag men inte omfattas av detta första paket. Information lämnades till konstitutionsutskottet i oktober och samråd med EU-nämnden ägde rum inför antagandet av rådet.

Under våren kunde Europaparlamentet, rådet och kommissionen nå en överenskommelse om avgränsningskriterier för att skilja mellan delegerade akter och genomförandeakter. I juni antog de tre institutionerna ett interinstitutionellt avtal med ett antal icke bindande kriterier för tillämpningen av artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget (2019/C 223/01).

Information lämnades till konstitutionsutskottet i oktober och samråd med EU-nämnden ägde rum inför antagandet av rådet.

15 Europeiska ombudsmannens arbetsordning

Europaparlamentet antog den 12 februari sitt förslag till förordning om föreskrifter och allmänna villkor för ombudsmannens ämbetsutövning och om upphävande av beslut 94/262/EKSG, EG, Euratom (se faktapromemoria 2018/19:FPM44). Syftet med revideringen är att stärka myndighetens oavhängighet och opartiskhet, ge bättre möjligheter för ombudsmannen att genomföra grundliga och opartiska undersökningar samt att anpassa regleringen till Lissabonfördragets nya rättsliga grund. Konstitutionsutskottet informerades i oktober.

16 Sammanhållningspolitiken

I maj 2018 presenterades förslag till fyra förordningar om sammanhållningspolitiken för perioden 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM133 och 2017/18:FPM137): gemensamma bestämmelser (CPR), Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf), Europeiska socialfonden plus (ESF+) och Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg).

En policydebatt om de kommande utmaningarna i programplaneringen hölls i rådet för allmänna frågor i juni. Under första halvåret enades rådet om partiella förhandlingsmandat som omfattar samtliga förordningsförslag inom ramen för sammanhållningspolitiken. Det som inte ingår i mandaten är de delar som är kopplade till den fleråriga budgetramen (MFF) för perioden 2021–2027. Under andra halvåret pågick triloförhandlingar främst om Interreg, ESF+ och CPR.

Information i näringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni. Överläggning med näringsutskottet ägde rum i april. Arbetsmarknadsutskottet informerades om ESF+ i mars, maj, juni, september och november. Socialutskottet informerades i september.

17 Utrikes- och säkerhetspolitiken

17.1 EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik

I ljuset av de fortsatta utmaningarna mot den regelbaserade världsordningen fanns det 2019 skäl att reflektera över EU:s globala strategi. Under året genomförde därför EU:s höga representant en genomlysning av strategin som visade att strategins övergripande prioriteringar är relevanta. Prioriteringarna är säkerhet och försvar, stöd till multilateralism och regionala samarbeten liksom resiliens i EU:s bredare grannskap och integrerad ansats till hanteringen av kriser och konflikter. I samband med genomlysningen antogs även rådsslutsatser om multilateralism vid rådet för utrikes frågor (FAC) i juni.

17.2 Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

17.2.1 Ett utökat försvarssamarbete

Genomförandet av EU:s globala strategi inom säkerhet och försvar fortsatte under året och i juni antog EU:s utrikes- och försvarsministrar rådsslutsatser om säkerhet och försvar.

Den höga representanten presenterade under våren en första utvärderingsrapport om det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) vilket följdes av rådsrekommendationer. I november fattade rådet beslut om att lansera 13 nya Pesco-projekt. Sammantaget uppgår antalet projekt nu till 46, varav Sverige deltar i sex. Under året har genomförandet av en första fullständig samordnad försvarsöversikt (CARD) inletts. I juni antogs rådsslutsatser som välkomnade den höga representantens och kommissionens rapport om genomförandet av handlingsplanen för militär rörlighet. Parallellt har även ett arbete inletts för att säkerställa samstämmighet mellan försvarsinitiativen. I februari enades rådet, kommissionen och Europaparlamentet om ett utkast till förordning för att upprätta en europeisk försvarsfond (EDF), se avsnitt 41.3. Under den nya kommissionen kommer ett nytt generaldirektorat för försvarsindustri och rymd inrättas. Under året har det även förhandlats om upprättande av en europeisk fredsfacilitet (EPF) som är ett instrument för finansiering av krishanteringsinsatser och kapacitetsbyggande i tredjeländ.

17.2.2 Civila dimensionen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Under året inleddes genomförandet av åtagandena i pakten för den civila dimensionen av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP), som antogs i november 2018. EU:s utrikestjänst och kommissionen har tagit fram en gemensam handlingsplan för sitt genomförande av den civila pakten.

17.2.3 Kvinnor, fred och säkerhet

Under året togs en handlingsplan för 2019–2024 fram för att genomföra den nya EU-strategin om kvinnor, fred och säkerhet. Handlingsplanen har fyra mål; kvinnors deltagande, jämställdhetsintegrering, EU som förebild och förebyggande arbete. EU har också under året tagit fram riktlinjer för den arbetsgrupp som hanterar kvinnor, fred och säkerhet.

Målsättningen att öka representationen av kvinnor i GSFP-insatserna ligger fast. Som en del i genomförandet av pakten för civil GSFP har detta följts upp genom att Kontoret för planering och genomförande av civila krishanteringsinsatser bl.a. börjat att ta fram könsuppdelad statistik för att kunna följa utvecklingen under de kommande åren.

17.2.4 Insatser i kontinuerlig förändring

EU:s militära och civila krishanteringsinsatser inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken är ett konkret uttryck för unionens vilja och förmåga att bidra till fred och säkerhet. EU genomförde under året GSFP-insatser i Europa, Afrika och Mellanöstern, sex militära och tio civila.

I Ukraina har EU:s rådgivande insats (EUAM Ukraina) bidragit till reformarbetet i den civila säkerhetssektorn samtidigt som verksamheten utökats till regeringskontrollerat område i östra Ukraina. Den civila observatörsinsatsen i Georgien (EUMM Georgien) fortsätter att verka för stabilitet genom att övervaka eldupphöravtalet från 2008 mellan Ryssland och Georgien.

Under året har EU stärkt engagemanget i Sahel genom ett ökat regionalt fokus för GSFP-insatserna i området (EUTM Mali, EUCAP Sahel Mali och EUCAP Sahel Niger). I Centralafrikanska republiken har EU:s militära utbildningsinsats (EUTM RCA) bidragit till att stärka kapaciteten inom försvarssektorn. Därtill beslutade rådet i december 2019 om att upprätta en ny civil rådgivande insats (EUAM RCA). Engagemanget på Afrikas horn har fortgått där EU:s GSFP-insatser (EUTM Somalia, EUCAP Somalia och EUNAVFOR Somalia Operation Atalanta) utgör viktiga bidrag till stöd för den somaliska säkerhetssektorn och för att avvärja, förebygga och bekämpa piratdåd och väpnade rån utanför Somalias kust.

Rådet har under året beslutat om två förlängningar av mandatet för EUNAVFOR MED Operation Sophia med samma huvudsakliga uppgifter. Mandatet löper ut den 31 mars 2020. EU:s utbildnings- och rådgivningsinsats i Libyen (EUBAM Libyen) har fortsatt att bidra till att

stärka libyska myndigheters förmåga att hantera gränsöverskridande utmaningar. EU:s rådgivande insats för reform av den civila säkerhetssektorn i Irak (EUAM Irak) har bidragit till genomförandet av den irakiska säkerhetsstrategin. EU:s civila insats i Palestina (EUPOL COPPS) har fortsatt att arbeta med stöd till den palestinska civilpolisen. EU:s gränsövervakningsuppdrag i Rafah (EUBAM Rafah) har fortgått i begränsad skala. EU:s militära insats i Bosnien och Hercegovina (Operation Althea) fortsätter att utgöra en viktig komponent i EU:s engagemang för att upprätthålla fred och säkerhet i regionen. I Kosovo bidrar EU:s civila krishanteringsinsats (EULEX Kosovo) med stöd till de straffrättsliga och civilrättsliga institutionerna.

17.2.5 EU och Nato

Under året har arbetet fortsatt med genomförandet av de 74 förslag på aktiviteter och samarbetsområden som följer av den gemensamma s.k. Warszawa-deklarationen från 2016. Den senaste framstegsrapporten presenterades i maj och lyfter bl.a. fram de resultat som uppnåtts i arbetet med att motverka hybridhot. Arbetet med att förbättra militär rörlighet, samarbete om cybersäkerhet, genomförandet av koordinerade och parallella övningar, samarbete i fältinsatser, och närmare samordning mellan organisationernas försvarsplaneringsprocesser är andra exempel på framsteg. I rådsslutsatserna i juni om säkerhet och försvar bekräftades det fortsatta samarbetet.

17.3 EU som aktör i FN

Årets gemensamma prioriteringar för EU:s arbete i FN under generalförsamlingens 74:e session inkluderade bl.a. stärkt multilateralism och FN, förberedelser för FN:s 75-årsjubileum, FN-reform, konfliktförebyggande, engagemang för klimatfrågorna, Agenda 2030, migration, mänskliga rättigheter, humanitära frågor, terrorismbekämpning och icke-spridning av massförstörelsevapen. Rådet för utrikes frågor antog prioriteringarna i juli och underströk att arbetet med att stärka den regelbaserade världsordningen med FN i centrum behöver intensifieras.

EU har fortsatt att vara en viktig aktör i FN:s arbete med att genomföra resolution 1325 och efterföljande resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet. EU följer upp de tre huvudsakliga reformspåren inom FN-systemet om utveckling, fred och säkerhet samt managementfrågor. EU fortsatte under året att vara en ledande aktör i FN:s olika forum för mänskliga rättigheter. Under högnivåveckan stod EU värd för ett antal möten och initiativ om mänskliga rättigheter, barns rättigheter och att motverka sexuellt och könsrelaterat våld. EU stod också värd för ett högnivåmöte om Syrien.

Arbetet med att följa upp prioriteringarna för partnerskapet mellan EU och FN inom fredsbevarande insatser och krishantering har fortsatt under året. FN är EU:s viktigaste partner i fält bl.a. i Mali, Centralafrikanska republiken och Somalia.

17.4 OSSE och Europarådet

Under året har verksamheten för Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) övervägande fokuserat på den ryska aggressionen mot Ukraina, vilket har dominerat även EU:s arbete i organisationen. Även mänskliga rättigheter, grundläggande fri- och rättigheter, inklusive mediefrihet, och rättsstatens principer har varit viktiga frågor för EU under året. EU har också verkat för att förstärka OSSE:s kapacitet på områdena rustningskontroll och militär transparens, konfliktförebyggande och krishantering.

EU bidrar med den största delen av finansieringen av Europarådets tekniska bistånds- och samarbetsprogram, som omfattar länder som ingår i Östra partnerskapet, södra Medelhavet och Centralasien samt kandidatländer till EU. I maj utsträcktes det s.k. programmet för partnerskap för god förvaltning för länderna i Östliga partnerskapet till en andra period 2019–2021. Samarbetet kring rättsstatsfrågor har också ökat. I två nya gemensamma program samarbetar EU och Europarådet för att stärka skyddet för grundläggande rättigheter inom EU.

17.5 Internationella brottmålsdomstolen

EU och dess medlemsstater arbetade under året för att få fler stater att ansluta sig till Romstadgan liksom för ökat samarbete med domstolen. EU verkade även för att de lagändringar som krävs för att genomföra Romstadgan införs i statsparternas nationella lagstiftning. EU och dess medlemsstater har även uttryckt politiskt stöd för domstolens oberoende och integritet i samband med externt politiskt tryck på domstolen.

17.6 Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer

Rapporten för 2018 om genomförandet av EU:s handlingsplan för mänskliga rättigheter och demokrati (2015–2019) antogs genom rådsbeslut den 13 maj. Ett av EU:s verktyg för den externa mänskliga rättigheter-politiken är riktlinjer som anger förutsättningar för gemensamt agerande lokalt och multilateralt. Den 18 mars antog rådet för utrikes frågor nya riktlinjer om icke-diskriminering, och den 17 juni antogs nya riktlinjer om rätten till vatten och sanitet.

Under året förlängdes mandatet för EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter och utökades då till att omfatta även internationell humanitärrätt och internationell rättvisa.

EU har under året uppmärksammat situationen i specifika länder och individuella fall där människorättsförsvarens mänskliga rättigheter kränkts. Årets rådsslutsatser om EU:s agerande i FN:s forum för mänskliga rättigheter antogs av rådet för utrikes frågor den 18 februari. EU har, ensamt eller gemensamt med andra, lagt fram både tematiska och landspecifika resolutioner i dessa forum.

Rådet för utrikes frågor antog den 14 oktober rådsslutsatser om demokrati. Senast rådet antog slutsatser om demokrati var 2009 under svenskt ordförandeskap. De nya rådsslutsatserna bekräftade EU:s engagemang för demokrati i de externa relationerna, beskrev utmaningar och möjligheter för demokrati i världen samt stakade ut riktningen för EU:s agerande i frågan framöver. Skr. 2019/20:115

17.7 Uppföljning av EU:s handlingsplan för jämställdhet i yttre förbindelser 2016–2020

När det gäller EU:s yttre förbindelser finns en handlingsplan för jämställdhet och kvinnors egenmakt för perioden 2016–2020. Rådsslutsatser om kommissionens årliga rapport om genomförandet uppmuntrade till arbete med en ny handlingsplan efter 2020. Slutsatserna antogs vid rådet för utrikes frågor (utveckling) den 25 november.

Enligt handlingsplanen ska EU vara en stark global aktör för jämställdhet och alla kvinnors och flickors fulla åtnjutande av de mänskliga rättigheterna, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). Handlingsplanen ska genomföras i alla delar av EU:s yttre förbindelser. Kopplingen till Agenda 2030, EU:s globala strategi och EU:s arbete med agendan för kvinnor, fred och säkerhet är särskilt viktig.

17.8 Agenda 2030-samarbetet i EU

Kommissionen presenterade den 30 januari sitt diskussionsunderlag om EU:s genomförande av Agenda 2030. Underlaget låg till grund för rådsslutsatser som antogs på rådet för allmänna frågor den 9 april. Under året har EU även arbetat med gemensamma EU-ståndpunkter inför den globala uppföljningen av Agenda 2030 inom ramen för FN:s politiska högnivåforum om hållbar utveckling (HLPF). EU rapporterade för första gången till FN om sitt genomförande vid HLPF i juli och inför det presenterade Eurostat sin årliga statusrapport och kommissionen tog fram en syntesrapport om hur EU:s utvecklingssamarbete bidrar till Agenda 2030. Rådsslutsatser, med utgångspunkt från statusrapporten och med fokus på nästa steg, antogs den 10 december 2019. Genomförandet av Agenda 2030 har också särskilt lyfts fram av kommissionens nya ordförande. Samtliga nya kommissionärer har fått i uppdrag att ansvara för genomförandet inom ramen för sina ansvarsområden.

17.9 Nedrustning och icke-spridning

17.9.1 Massförstörelsevapen

EU deltog under året i den tredje förberedande kommittén i icke-spridningsfördragets (NPT) översynscykel. EU deltog vidare vid den

årliga sessionen i FN:s generalförsamlings första utskott där man höll gemensamma anföranden i samtliga kluster, inkl. kärnvapenklustret.

EU uttryckte stöd för provstoppsavtalet CTBT och vikten av att det träder i kraft. EU har i samband med IAEA:s generalkonferens uttryckt oro över Irans fortsatta avsteg från JCPOA-avtalet, som EU uppmanat Iran att återgå till att efterleva.

Mot bakgrund av användning av kemiska vapen i Syrien och Salisbury förlängde EU den tematiska sanktionsregim som inrättades 2018 och införde riktade sanktioner. EU har fortsatt uttryckt stöd för Organisationen för förbud mot kemiska vapens (OPCW) uppdrag att identifiera ansvariga för kemvapenattacker och deltog i arbetet i det internationella partnerskapet mot straffrihet för kemvapenanvändning.

EU bidrog till projekt till stöd för B-vapenkonventionen och talade vid dess årliga statspartsmöte och expertmöten.

EU deltog i G7:s icespridningsarbete samt det globala partnerskapet mot spridning av material och teknologi för massförstörelsevapen till terrorister.

17.9.2 Konventionella vapen

Under året har arbetet fortlöpt med att genomföra den uppdaterade EU-strategin för bekämpning av illegal spridning av små och lätta vapen (SALW) som antogs i november 2018 (se faktapromemoria 2017/18:FPM161). Synbara effekter kan noteras i form av beslut om insatser för att bekämpa SALW i ett antal regioner. På minhanteringsområdet har EU-koordinering ägt rum när det gäller gemensamma ståndpunkter inför översynskonferensen av Ottawakonventionen, som hölls i Oslo den 25–29 november.

EU och dess medlemsstater deltog aktivt i arbetet inom konventionen om vissa konventionella vapen (CCW) och i CCW:s arbetsgrupp för frågor om autonoma vapensystem.

17.9.3 Rymden

Internationellt har EU fortsatt att främja säkerhet och hållbarhet och motverka en kapprustning i rymden, bl.a. genom ett samordnat deltagande i FN:s generalförsamlings första utskott och FN:s civila rymdkommitté (COPUOS) där man stött arbetet med att anta frivilliga riktlinjer för långsiktig hållbarhet i rymdverksamhet.

17.10 Strategisk exportkontroll

17.10.1 Krigsmateriel

Under året avslutade EU översynsarbetet när det gäller genomförandet av den gemensamma ståndpunkten om vapenexport. I den reviderade användarguiden som hör till den gemensamma ståndpunkten hänvisas nu

bl.a. till att demokratiaspekter bör beaktas inom ramen för tillståndsprövningar. EU och dess medlemsstater har under året bidragit till genomförandet av vapenhandelsfördraget ATT, bl.a. genom egna exportkontrollprojekt, delfinansiering av en frivilligfond och (lettiskt) ordförandeskap vid årets statspartsmöte.

17.10.2 Produkter med dubbla användningsområden

Medlemsstaterna fortsatte under året arbetet med att tillämpa FN:s säkerhetsrådsresolutioner om icke-spridning och uppfylla åtaganden i de internationella exportkontrollregimer som reglerar produkter med dubbla användningsområden. Förhandlingar fortsatte om kommissionens förslag till ändringar i förordningen om produkter med dubbla användningsområden (se faktagrommemoria 2016/17:FPM22).

17.11 Sanktioner

Under året har EU genomfört FN-sanktioner, infört nya självständiga sanktioner eller förstärkt, förlängt eller på annat sätt ändrat befintliga sanktioner när det gäller ett stort antal länder/situationer. EU har utöver detta antagit två nya sanktionsregimer avseende situationen i Nicaragua respektive Turkiets otillåtna provborrningsverksamhet i östra Medelhavet. Därtill har EU fattat beslut om sanktioner mot personer och enheter som saknar särskild koppling till ett bestämt land eller en bestämd region, s.k. tematiska sanktionsregimer. Detta gäller personer och enheter som har samröre med terrorism generellt, men även ISIL (Daesh) och al-Qaida specifikt. EU har också tematiska sanktioner för att förhindra användning och spridning av kemiska vapen. Under året har det även inrättats en sanktionsregim för att motverka cyberattacker mot EU.

17.12 Terrorism

EU:s utrikespolitiska arbete mot terrorism följer de rådsslutsatser som de europeiska utrikesministrarna antog sommaren 2017 om EU:s externa antiterrorismpolitik. Engagemanget innebär bl.a. samarbete mellan EU:s interna och externa instrument.

Samarbetet med länder i närområdet är särskilt prioriterat. De 17 antiterrorismexperterna vid EU:s representationskontor i MENA-regionen, Centralasien, Afrika (inklusive Sahel), Sydostasien och på västra Balkan är med något undantag tillsatta. Dessa experter är centrala för EU:s antiterrorismsamarbete i förhållande till tredjeländ, varför tillsättning av dessa under året varit prioriterat. EU:s bilaterala dialoger om antiterrorism med tredjeländ har fortsatt under året, med medlemsstaternas insyn.

EU har tagit en alltmer framträdande roll i flera multilaterala sammanhang, bl.a. genom undertecknande av ett samförståndsavtal (MoU) med FN. EU och Egypten är medordförande i arbetsgruppen för Västafrika inom ramen för Global Counterterrorism Forum (GCTF) och

17.13 Cybersäkerhet

EU har under året fortsatt att delta i förhandlingarna om cyberfrågor inom FN:s generalförsamling. Som en del i utvecklingen av EU:s s.k. diplomatiska verktygslåda för att hantera och bemöta statsunderstödda cyberangrepp har det under året även inrättats en tematisk sanktionsregim för cyberfrågor på EU-nivå.

17.13.1 Cybersäkerhetsförordningen

Cybersäkerhetsförordningen (EU) 2019/881 om cybersäkerhetsbyrån Enisa och om cybersäkerhetscertifiering av informations- och kommunikationsteknik och om upphävande av cybersäkerhetsakten trädde i kraft den 27 juni.

17.14 Civilskyddsmekanismen

Kommissionen presenterade i november 2017 ett förslag till revidering av den nu gällande civilskyddslagstiftningen (se faktapromemoria 2017/18:FPM35). Under 2018 ledde trilogförhandlingarna till att ett beslut om en reviderad civilskyddsmekanism kunde träda i kraft den 21 mars 2019. Revideringen syftar till att öka kraven på medlemsstaterna när det gäller det förebyggande och förberedande arbetet på nationell nivå samt utöka möjligheterna till operativt stöd till medlemsstaterna vid större händelser av allvarlig karaktär. Denna nya operativa resurs benämns rescEU. Sverige bidrog under året med sex helikoptrar med kapacitet att släcka skogsbränder till rescEU-transition (en övergångslösning under den tid som det permanenta rescEU byggs upp).

17.15 Hybridhot

Den övergripande målsättningen med EU:s arbete är att stärka samordningen inom EU och mellan dess medlemsstater i syfte att stärka förmågan att identifiera, förstå och bemöta olika slags hybrida hot. Diskussionerna i Europeiska rådet har under året främst fokuserat på desinformation, valsäkerhet och cyberrelaterade frågor såsom 5G och attribuering. Det finska ordförandeskapet hade hybridhot som ett prioriterat område under hösten, något som bl.a. bidrog till att slutsatser om hybrida hot antogs vid rådet för allmänna frågor den 10 december. EU:s åtgärder för att motverka desinformation har under året fortsatt enligt den handlingsplan som presenterades 2018 (se faktapromemoria 2018/19:FPM26). I slutsatserna från Europeiska rådets möte i juni efterlystes fortsatta insatser för att öka medvetenheten, öka beredskapen

och öka motståndskraften mot desinformation. Hybridhot är fortsatt även ett prioriterat område i samarbetet mellan EU och Nato. Skr. 2019/20:115

17.16 Konsulära frågor och krisberedskap

Informationsutbyte och EU-samverkan har under året ägt rum vid flera konsulära kriser bl.a. i samband med det försämrade säkerhetsläget i Sudan, Venezuela och Hongkong samt terrorattackerna i Sri Lanka. Arbetet med att ta fram EU-gemensamma krisberedskapsplaner och genomföra konsulära krisövningar fortlöper. Rådets direktiv om införande av en provisorisk EU-resehandling och om upphävande av beslut 96/409/Gusp antogs den 18 juni.

18 Den gemensamma handelspolitiken

18.1 Regionala och bilaterala frihandels- och investeringsskyddsavtal

Under året har framsteg gjorts i flera avtalsförhandlingar. Frihandelsavtalet med Japan trädde i kraft 1 februari och förhandlingar om ett investeringsskyddsavtal pågår. Frihandelsavtalet med Singapore trädde i kraft den 21 november. Investeringsskyddsavtalet med Singapore behöver ratificeras av samtliga medlemsstater innan det kan träda i kraft. EU och Vietnam undertecknade ett frihandelsavtal och ett investeringsskyddsavtal i Hanoi i juni (se faktapromemoria 2018/19:FPM33). Europaparlamentets granskning av avtalen inleddes under hösten. Information lämnades till näringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj. Ett associeringsavtal med Mercosur förhandlades färdigt under året.

Förhandlingarna om uppdaterade handelsavtal med Chile och Mexiko fortsatte. Med Chile hölls tre förhandlingsrundor under året. Tre förhandlingsrundor hölls med Australien och fyra med Nya Zeeland. Med Indonesien genomfördes under året tre förhandlingsrundor om ett frihandelsavtal. En förhandlingsrunda ägde rum med Tunisien om ett frihandelsavtal. Förhandlingarna med Kina om ett investeringsavtal fortsatte. EU:s frihandelsavtal med tredjeland innehåller särskilda kapitel om hållbar utveckling. Kommissionen arbetar med att genomföra sin handlingsplan för ett förstärkt genomförande av dessa. Jämställdhet är ett område som integrerats alltmer, t.ex. i nya avtal.

18.2 EU:s arbete med hållbart företagande

Efter att flera medlemsstater uppmanat kommissionen att utarbeta en handlingsplan om hållbart företagande, presenterade kommissionen under

Skr. 2019/20:115 året en sammanställning av EU:s genomförda och pågående aktiviteter inom området. Vikten av att ta fram en konkret handlingsplan för hållbart företagande lyftes under övriga frågor på rådet för utrikes frågor (handel) i november och stöttades av flera länder, däribland Sverige.

18.3 Exportkrediter

Förhandlingarna om ett nytt globalt exportkreditavtal som omfattar även icke-OECD-länder fortsatte, parallellt med arbetet med att modernisera gällande regler inom OECD-arrangemanget för exportkrediter.

18.4 Internationellt upphandlingsinstrument

Slutsatser antogs i Europeiska rådet i mars om att en förnyad diskussion om förslaget om ömsesidighet i offentlig upphandling skulle inledas. Sverige har sedan förslaget om internationellt upphandlingsinstrument (IPI) presenterades av kommissionen år 2012 varit en del av en blockerande minoritet.

18.5 Investeringsgranskning

Europaparlamentet och rådet antog den 19 mars förordning 2019/452 om upprättande av en ram för granskning av utländska direktinvesteringar. Förordningen trädde i kraft den 11 april och ska tillämpas från och med den 11 oktober 2020.

18.6 Handelsrelaterat utvecklingssamarbete

Arbetet med att genomföra EU:s uppdaterade strategi för Aid for Trade har fortsatt, bl.a. med större fokus på jämställdhet och hållbarhet i insatserna. EU hade en aktiv roll vid översynen av det globala handelsrelaterade utvecklingssamarbetet, som sker vartannat år och som ägde rum i Genève i juli.

18.7 Plurilaterala förhandlingar om e-handel

Plurilaterala förhandlingar om e-handel inleddes i maj i år av ett åttiotal länder inklusive EU. Syftet är att förbättra villkoren för den globala elektroniska handeln till förmån för företag och konsumenter samt att skapa nya möjligheter att främja inkluderande och hållbar tillväxt och utveckling (se faktapromemoria 2018/19 FPM45). Rådet för utrikes frågor (handel) antog i maj i år ett förhandlingsmandat som kompletterar gällande bemyndigande inom ramen för utvecklingsagendan från Doha att inleda förhandlingar i WTO om bl.a. handel med tjänster.

19.1 EU:s utvecklingspolitik

Under året har EU:s arbete för Agenda 2030 varit ett viktigt fokusområde. Bland annat presenterades ett reflektionspapper om EU:s åtagande att uppnå FN:s globala mål för hållbar utveckling, inklusive Parisavtalet om klimatförändringar. Därtill publicerades en rapport där kommissionen redogör för vad som gjorts inom EU för en samstämmig utvecklingspolitik (PCD) under perioden 2015–2018. Rapporten syftade också till att sätta in PCD inom ramen för den globala utvecklingspolitiken, särskilt de globala målen för hållbar utveckling och Agenda 2030. I juli antog rådet även rådsslutsatser om EU:s stöd för genomförandet av Agenda 2030.

Ojämlikhet har under året tillägnats särskild uppmärksamhet, bl.a. under kommissionens årligen återkommande s.k. Europas utvecklingsdagar (som hade ojämlikhet som tema). Frågans vikt har även lyfts genom rådsslutsatser om ojämlikhet som antogs vid rådet för utrikes frågor den 25 november tillsammans med rådsslutsatser om nutrition och jämställdhet. Rådet antog även slutsatser om bl.a. klimatdiplomati i februari och samstämmig utvecklingspolitik (PCD) i maj.

19.2 Samstämmig utvecklingspolitik

I april presenterade kommissionen en rapport om sitt arbete med samstämmighet för utveckling som föranledde rådet att ta fram rådsslutsatser för att ge sin syn och vidare vägledning. Rådsslutsatserna antogs av rådet för utrikes frågor (utveckling) den 16 maj och det är tydligt att samstämmighet för utveckling nu breddas mot de globala målen för hållbar utveckling.

19.3 Klimat och säkerhet

Rådet antog den 18 februari slutsatser som inkluderade ett längre avsnitt om klimat och säkerhet. Rådet underströk sin beslutsamhet att leda vägen mot snabbare globala klimatåtgärder, erkände klimatförändringarnas allvarliga effekter på internationell fred och säkerhet. I rådsslutsatserna konstaterades att de fattigaste och mest utsatta är de som har minst möjligheter att anpassa sig till klimatförändringarna.

19.4 EU:s humanitära bistånd och EU:s roll som humanitär aktör

Under året bidrog kommissionens avdelning för humanitärt bistånd och civilskydd (ECHO) med över 2,6 miljarder euro i humanitärt bistånd och civilskyddsassistans. Arbetet med att effektivisera det humanitära biståndet

Skr. 2019/20:115 genom överenskommelsen ”Grand Bargain” fortsätter och under hösten har ECHO återigen gått in som medlem i GB:s styrgrupp. Rådsslutsatser om humanitärt bistånd och internationell humanitär rätt antogs av rådet i november.

19.5 Hälsa och rättigheter

Kommissionen är en viktig partner i arbetet för rättvis tillgång till allmän hälso- och sjukvård för alla (UHC) och hållbarhetsmålen, särskilt SDG3. EU:s handlingsplan för jämställdhet och kvinnors egenmakt 2016–2020 och EU:s utvecklingspolicy Nytt europeiskt samförstånd om utveckling – Vår värld, vår värdighet, vår framtid har varit utgångspunkter för EU:s arbete med sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR). I ljuset av ökat motstånd mot SRHR globalt har EU varit en stark röst för och finansierat av SRHR-frågorna bl.a. genom det s.k. Spotlight-initiativet.

20 EU:s bilaterala och regionala förbindelser

20.1 Samarbete mellan EU och Efta-länderna

Två möten hölls under året med EES-rådet som är Europeiska ekonomiska samarbetsområdets högsta organ (och inbegriper EU, Island, Liechtenstein och Norge). Vid Europeiska rådet den 22 mars uppmärksammades EES-avtalets 25-årsjubileum genom en ceremoni med ländernas stats- och regeringschefer. Rådsslutsatser om EU:s relationer med Schweiz antogs den 19 februari. Det framförhandlade utkastet till ett institutionellt ramavtal mellan EU och Schweiz kunde inte godkännas av Schweiz förbundsregering under året. EU beslutade därför att inte förlänga det beslut om ekvivalens av regelverk och tillsynssystem för handelsplatser i Schweiz. Beslutet var fattat i enlighet med direktivet om marknader för finansiella instrument och var tidsbegränsat till den 30 juni 2019.

20.2 Östliga partnerskapet

Under 2019 har, efter initiativ från Sverige och Polen, det Östliga partnerskapets tioårsjubileum stått i fokus. För att samla konkreta idéer och förbereda underlag inför toppmötet våren 2020 genomförde europeiska utrikestjänsten (EEAS) och kommissionen en bred och inkluderande konsultationsprocess. Den 13–14 maj högtidlighölls Östliga partnerskapet i Bryssel, under värdskap av Europeiska rådets ordförande, den höga representanten, kommissionens ordförande och kommissionär Hahn, med deltagande av stats- och regeringschefer från partnerländerna i bl.a. en högnivåkonferens, samt med ett utrikesministermöte. Därtill ägde

under året ett flertal fackministermöten (bl.a. digital ekonomi, energi, transport) och högnivåkonferenser rum, samt ett ungdomsforum, civilsamhällsforum, näringslivsforum och en mediefrihetskonferens. I november stod utrikesministern och biståndsministern, i samarbete med riksdagen, Sida och kommissionen i Stockholm, värd för ett flertal evenemang i Stockholm som i bred bemärkelse uppmärksammade Östliga partnerskapet, med deltagande av utrikesministrarna från de sex partnerländerna och civilsamhället. Den politiska diskursen har genom detta jubileumsinitiativ drivits framåt och fördjupats.

20.3 Östeuropa och Centralasien

20.3.1 Ryssland

Högnivåmöten mellan EU och Ryssland samt förhandlingar om viseringsfrihet och frihandel var fortsatt suspenderade under 2019. Sanktioner med anledning av konflikten i östra Ukraina och den illegala annekteringen av Krim har förlängts. Vid sidan av detta har samtal förts mellan EU och Ryssland inom ramen för olika regionala samarbeten, särskilt inom Barentsrådet där Sverige varit ordförande under 2017–2019. Samarbetet inom Nordliga dimensionen behandlades i rådet i november, med ett förlängt samförståndsavtal för nordliga dimensionens partnerskap för transport och logistik.

20.3.2 Ukraina

Rådet för utrikes frågor har diskuterat EU:s relation till Ukraina vid två tillfällen, i februari och oktober. EU:s stöd till Ukraina har stärkts sedan den illegala annekteringen av Krim och inledningen av konflikten i östra Ukraina 2014. Stödet uttrycks bl.a. genom förlängda sanktioner riktade mot Ryssland. Under året har nya sanktionslistningar gjorts med anledning av händelserna i Kertjsundet i november 2018 då bl.a. tre ukrainska fartyg beslagtogs och besättningen arresterades.

I mars gjorde EU ett gemensamt uttalande i samband med den femte årsdagen av Rysslands illegala annektering av Krim, vilket också uppmärksammades vid rådet för utrikes frågor och i Europeiska rådets slutsatser samma månad.

Europeiska rådet antog slutsatser den 20 juni som bl.a. behandlade incidenten vid Kertjsundet, ett ryskt dekret om förenklat utfärdande av medborgarskap för invånare i östra Ukraina och årsdagen av nedskjutningen av flygplanet MH17 över Ukraina år 2014.

Den 8 juli hölls ett toppmöte mellan EU och Ukraina, där ett gemensamt uttalande gjordes. EU välkomnade vårens väl genomförda presidentval i Ukraina och upprepade sitt stöd för landets självständighet, suveränitet och territoriella integritet. EU välkomnade också Ukrainas ansträngningar i reformarbetet kopplat till associeringsavtalet.

20.3.3 Moldavien

Vid rådet för utrikes frågor i mars diskuterades den politiska utvecklingen och genomförandet av parlamentsvalet i februari. Efter en utdragen regeringskris bildades en koalitionsregering i Moldavien som återupptog reformsamarbete i linje med associeringsavtalet med EU. EU återupptog utbetalningar av det tidigare frusna makrofinansiella stödet.

EU deltar som observatör i de officiella förhandlingarna kring Transnistrienkonflikten.

20.3.4 Georgien

EU fortsätter att stötta Georgiens ansträngningar att motverka konsekvenserna av konflikten kring Georgiens utbrytarregioner Abchazien och Sydossetien. EU:s övervakningsmission (EUMM) verkar fortsatt utan tillträde till utbrytarregionerna. Med anledning av att spänningen vid den administrativa gränslinjen mellan Georgien och Sydossetien ökade i början av november gjorde EU ett gemensamt uttalande med syfte att uppmana alla parter att agera med återhållsamhet och avstå från ageranden och uttalanden som kan eskalera situationen ytterligare.

Den 16 september lanserades den första europeiska skolan utanför EU i Tbilisi, Georgien.

20.3.5 Belarus

Det pågår förhandlingar om EU-Belarus partnerskapsprioriteringar. Förhandlingar om avtal om viseringslättnader och återtagandavtal har avslutats. Ytterligare närmande mellan EU och Belarus är avhängigt tydliga framsteg när det gäller demokrati och respekten för mänskliga rättigheter.

20.3.6 Armenien

Under året har det hållits möten om genomförandet av partnerskapsavtalet mellan EU och Armenien (CEPA), som tecknades 2017. I juli antog Armenien en färdplan för genomförandet av partnerskapsavtalet CEPA som möjliggör ett närmare och fördjupat samarbete med EU. CEPA fastställer det juridiska ramverket för relationerna mellan EU och Armenien.

20.3.7 Azerbajdzjan

Det 16:e mötet i samarbetsrådet EU–Azerbajdzjan hölls i Bryssel den 4 april. Under mötet konstaterades att förbindelserna mellan EU och Azerbajdzjan har intensifierats samt att förhandlingar med Azerbajdzjan om ett nytt partnerskaps- och samarbetsavtal med EU pågår.

20.3.8 Nagorno-Karabach

Skr. 2019/20:115

EU stödjer OSSE:s Minskgrupp i fredsskapande åtgärder när det gäller konflikten i Nagorno-Karabach, bl.a. genom programmet Europeiskt partnerskap för en fredlig lösning av konflikten i Nagorno-Karabach. Under året har ett antal högnivåmöten mellan Armenien och Azerbajdzjan ägt rum inom ramen för Minskgruppen.

20.3.9 Centralasien

Den 17 juni antogs EU:s nya strategi för Centralasien, genom rådsslutsatser i rådet för utrikes frågor. Strategin innebär en möjlighet för EU att stärka ländernas suveränitet och vara balans till andra regionala aktörer, för vilka demokrati och mänskliga rättigheter inte utgör kärnan i relationen. Fördjupade relationer med EU kopplas i strategin till det enskilda landets egen beredskap att genomföra reformer när det gäller bl.a. demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatlighet och rättsväsendets oberoende. Den 6 juli undertecknade EU och Kirgizistan ett fördjupat partnerskaps- och samarbetsavtal (EPCA). Förhandlingar av ett EPCA med Uzbekistan inleddes i februari, med ambition att avtalet ska undertecknas år 2020.

20.4 Arktis

EU deltog som observatör i Arktiska rådets utrikesministermöte den 6–7 maj i Rovaniemi. EU stod tillsammans med Sverige värd för en arktisk högnivåkonferens (EU Arctic Forum) den 3–4 oktober i Umeå. Den var den största manifestationen hittills av EU:s engagemang i Arktis och präglades av ett brett deltagande såväl internationellt som med nationella och regionala representanter från det europeiska Arktis. I direkt anslutning hölls även den årliga dialogen med företrädare för de arktiska ursprungsbefolkningarna. Rådet antog den 9 december rådsslutsatser som uppmuntrar till en uppdatering av EU:s Arktisstrategi.

20.5 Mellanöstern

20.5.1 Syrien

EU behandlade utvecklingen i Syrien vid Europeiska rådet i oktober och vid rådet för utrikes frågor i februari, oktober och november, samt vid EU:s informella utrikesministermöte i augusti. EU och dess medlemsstater är den största givaren av humanitär stöd i Syrienkonflikten, med mer än 170 miljarder kronor i stöd sedan 2011. I mars stod EU värd för en givarkonferens för Syrienkonflikten.

EU har vid upprepade tillfällen fördömt attackerna på civilbefolkning och humanitär- och sjukvårdspersonal samt uppmärksammat kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Syrien. EU har även fördömt Turkiets

Skr. 2019/20:115 militära offensiv i nordöstra Syrien och krävt ett militärt tillbakadragande. EU:s sanktionsregim som rör Syrien förlängdes med ett år till 1 juni 2020.

20.5.2 Fredsprocessen i Mellanöstern

Fredsprocessen i Mellanöstern behandlades vid EU:s informella utrikesministermöte i augusti. EU har bl.a. varit tydlig med att EU inte kan acceptera andra ändringar av 1967-årsgränser än vad parterna kommer överens om, uppmanat till de-eskalering av våldet i och kring Gaza, kritiserat valutfästelsen om israelisk annektering av stora delar av Västbanken, Israels bosättningspolitik, demoleringar av palestinska byggnader i östra Jerusalem, USA:s beslut att erkänna Golanhöjderna som israeliskt och USA:s uttalande om att bosättningar inte skulle vara illegala enligt folkrätten. EU har också kritiserat Israels uppsägning av mandatet för den internationella observatörsstyrkan i Hebron, TIPH, där Sverige ingick och betonat Israels ansvar enligt internationell rätt att skydda den palestinska befolkningen. EU har arbetat för att förbättra den svåra humanitära situationen i Gaza. EU har också tydligt framhållit Israels legitima säkerhetsbehov.

20.5.3 Iran

EU står fortsatt tydligt fast vid överenskommelsen om Irans kärntekniska program (JCPOA) från 2015, också efter det att USA i maj 2018 drog sig ur den. JCPOA anses från EU:s sida vara en väsentlig del av den globala icke-spridningsarkitekturen, samt av stor vikt för regional och global fred och säkerhet. EU söker konkreta sätt att bevara överenskommelsen, inklusive åtgärder för att möjliggöra handel med Iran. Rådsslutsatser om Iran antogs vid rådet för utrikes frågor den 4 februari och Iran fanns på agendan i rådet i juni och oktober. Rådsslutsatserna berör bl.a. JCPOA, bilateralt samarbete EU-Iran, Irans regionala roll och mänskliga rättigheter. EU har fortsatt att verka bl.a. för avskaffande av dödsstraffet i Iran och till skydd för människorättsförsvarare.

20.5.4 Irak

Irak behandlades vid rådet för utrikes frågor den 15 juli och rådsslutsatser antogs. EU har under året försökt att stärka sitt samarbete med Irak, framför allt när det gäller stöd till genomförande av politiska och ekonomiska reformer. En översyn av EU:s insats till stöd för civil säkerhetssektorreform i Irak (EUAM) påbörjades under hösten 2019.

20.5.5 Jemen

Rådet för utrikes frågor antog den 18 februari rådsslutsatser om Jemen, som välkomnade Stockholmsöverenskommelsen och uttalade EU:s starka stöd för FN:s arbete för en politisk process. EU stöder FN:s fredssträngningar genom flera dialoginitiativ. EU:s stöd till FN:s maritima importkontrollmekanism UNVIM, som möjliggör införsel av

förnödenheter till landet, förnyades i oktober. EU:s humanitära stöd till Jemenkrisen uppgår för 2019 till 1,2 miljarder kronor. Skr. 2019/20:115

20.6 Amerika

20.6.1 Nordamerika

USA

EU har ett intressebaserat samarbete med USA. Politiska högnivåmöten och konsultationer sker kontinuerligt, inklusive inom ramen för EU-USA:s möten för justitie- och inrikesministrar och EU-USA:s dialog om cyber. Den transatlantiska agendan rymmer säkerhets- och utrikespolitiska frågor, antiterrorism samt rättsliga och inrikes frågor.

Kanada

EU och Kanada organiserade ett toppmöte i Montreal i juli, där båda parter enades om att fördjupa förbindelserna mellan EU och Kanada och utöka samarbetet för att ta itu med globala utmaningar. Det övergripande avtalet om ekonomi och handel mellan EU, dess medlemsstater och Kanada (CETA), som godkändes av riksdagen i mars 2018, tillämpas fortfarande provisoriskt.

20.6.2 Latinamerika

I april överlämnade kommissionen och den höga representanten ett gemensamt meddelande till Europaparlamentet och rådet (JOIN2019/6). I dokumentet redovisar kommissionen och den höga representanten sin vision för hur EU:s förbindelser med Latinamerika och Västindien bör utvecklas i framtiden. Syftet är att det bi-regionala partnerskapet mellan EU och Latinamerika och Västindien ska fördjupas och en grund läggs för att regionerna ska samarbeta ytterligare när det gäller globala utmaningar som kräver gemensamma ansträngningar.

Utrikesutskottet informerades i oktober.

Kuba

I enlighet med avtalet om politisk dialog och samarbete mellan EU och dess medlemsstater och Kuba genomförde EU den 3 oktober dialog om mänskliga rättigheter med Kuba. Under dialogen berördes bl.a. civila och politiska rättigheter, ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och multilateralt samarbete. Avtalet tillämpas provisoriskt sedan den 1 november 2017 i väntan på samtliga medlemsländers ratificering. Riksdagen godkände ratificering av avtalet den 20 november.

Nicaragua

EU har under 2019 antagit slutsatser som uttrycker oro över den försämrade politiska och sociala situationen i Nicaragua och fördömt det förtryck som säkerhetsstyrkor och regeringsvänliga väpnade grupper utövat mot politiska meningsmotståndare, demonstranter, oberoende medier och civilsamhällesorganisationer.

Den 14 oktober antog EU riktade restriktiva åtgärder med anledning av situationen i Nicaragua. Ännu har inga individer eller enheter listats, men ramverket som antogs gör det möjligt att införa riktade restriktiva åtgärder i form av reserestriktioner och frysning av tillgångar.

Venezuela

Mot bakgrund av den förvärrade situationen i landet beslutade EU och dess medlemsstater att lista ytterligare ett antal personer för riktade restriktiva åtgärder. De restriktiva åtgärderna förlängdes i november med 12 månader. EU undersöker möjligheterna att bidra till en återupptagen politisk process. Det råder stor enighet bland medlemsstaterna om det akuta behovet av en fredlig lösning. EEAS leder därför en internationell kontaktgrupp tillsammans med ett antal medlemsstater inklusive Sverige och ett antal latinamerikanska länder. Den politiska och ekonomiska krisen har utvecklats till en omfattande humanitär kris. EU anordnade 28–29 oktober en givarkonferens i Bryssel tillsammans med UNHCR och IOM.

20.6.3 Den gemensamma handelspolitiken i relation till Amerika

EU-USA

Spänningarna i EU:s handelsrelation med USA har ökat under året. Utöver de amerikanska tullarna på europeiskt stål och aluminium som infördes under våren 2018, överväger administrationen att införa tullar på bilar från EU. Ett slutgiltigt besked har ännu inte annonserats. Samtidigt har förslaget om biltullar inte dragits tillbaka. Under hösten introducerade USA riktade strafftullar på varor från EU efter att Världshandelsorganisationen (WTO) dömt till USA:s fördel i en långdragen tvist om WTO-oförenligt statsstöd till flygplanstillverkaren Airbus. Strafftullarna är i förenlighet med WTO-regelverket. Framsteg har gjorts i den bilaterala arbetsgrupp som upprättades sommaren 2018 rörande förhandlingar om ett avtal om bedömning av överensstämmelse och standardisering. Däremot har förhandlingar om ett begränsat handelsavtal för industrivaror ännu inte inletts.

20.7.1 EU-Afrika-partnerskapet, Afrikanska unionen och de ekonomiska partnerskapsavtalen

EU och Afrika har ett nära partnerskap som fördjupas och utvecklas på flera områden. EU och dess medlemsstater är den största biståndsgivaren och den största handelspartnern till Afrika.

Uppföljningen av toppmötet mellan EU och Afrikanska unionen (AU) i november 2017 i Abidjan vägledde under året EU:s relation med Afrika och AU. I januari arrangerades det första utrikesministermötet sedan toppmötet i Abidjan i Bryssel. Vid mötet antogs en deklaration som framhöll vikten av fortsatt samarbete inom bl.a. ekonomi, fred och säkerhet, migration och god samhällsstyrning. Arbetet med att förhandla de ekonomiska partnerskapsavtalen (EPA) mellan EU och AVS-länderna har drivits vidare med blygsamma resultat. För den regionala grupperingen EAC (Östafrika) är avtalet färdigförhandlat men flera länder har indikerat att de inte avser att underteckna avtalet. För gruppen med västafrikanska länder (ECOWAS) är det endast Nigeria som inte undertecknat.

Kommissionens ordförande Ursula von der Leyen och kommissionären för internationella partnerskap Urpilainen besökte Addis Abeba i början av december för samtal med bl.a. AU. Besöket var den nya kommissionsordförandens första internationella resa.

20.7.2 Afrikas horn

Etiopien/Eritrea

EU har fortsatt att uttrycka sitt starka stöd för reformpolitiken i Etiopien och för regional integration på Afrikas horn. Etiopiens premiärminister Abiy Ahmed besökte Bryssel i januari. Utvecklingen på Afrikas horn diskuterades i rådet för utrikes frågor i februari och Etiopien av biståndsministrarna i november. EU:s särskilda representant för mänskliga rättigheter besökte Etiopien och Eritrea i maj. Vid kommissionsordförandens besök i Addis Abeba i december hölls bilaterala möten med Etiopiens premiärminister och president.

Somalia

EU är den största biståndsgivaren till Somalia och ger brett stöd till landets freds- och statsbyggnadsprocess. EU är den största finansiären av AU:s fredsbevarande insats AMISOM. I mars initierade EU att formalisera genomförandet och uppföljningen av EU:s politiska dialog med Somalia och premiärministern besökte Bryssel i november. EU har fortsatt att bidra med stöd till den nationella somaliska armén genom EU:s militära utbildnings- och träningsinsats EUTM Somalia. Stödet omfattar rådgivning, utbildning och träning.

Sudan

EU har noga följt utvecklingen i Sudan. Vid rådet i juni antogs ett rådsuttalande som underströk vikten av ett fredligt överlämnande av makten till ett civillett styre och fördömde våldet mot civila. EU välkomnade den civilledda övergångsregeringens tillträde i september och har uttryckt sitt starka stöd för de demokratiska och ekonomiska reformer som aviserats. Sudans premiärminister besökte rådet för utrikes frågor i november och Sudan diskuterades vid rådet för utrikes frågor (utveckling) samma månad. EU har varit tydligt när det gäller Sudans skyldighet att samarbeta med den internationella brottmålsdomstolen (ICC). Sudan har fortsatt att avstå från att ratificera det reviderade Cotonou-avtalet från 2005.

Sydsudan

EU har verkat för att fredsavtalet från 2018 ska genomföras i sin helhet och för att vapenvilan i Sydsudan ska respekteras. EU har tillsammans med FN och AU fortsatt att stödja den IGAD-ledda process som syftar till att stödja genomförandet av fredsavtalet. Sydsudan har fortsatt att avstå från att ratificera Cotonou-avtalet. EU har med anledning av den omfattande humanitära krisen gett stort stöd till Sydsudan.

20.7.3 Väst- och Centralafrika

Nigeria/Tchadsjön

Val genomfördes i Nigeria i februari och EU bidrog med valobservatörer, varav två var svenska. EU har ett omfattande utvecklingsamarbete med Nigeria, totalt har EU avsatt 562 miljoner för perioden 2014–2020. Utvecklingen i Tchadsjöregionen under året har varit oroande. EU fortsätter att bidra med stöd till regionen, däribland med 50 miljoner euro till norra Nigeria. Medlen går till återuppbyggnad och till att hantera grundorsakerna till våldsbejakande extremism. EU:s stöd till den multinationella gemensamma militära insatsen (MNJTF) i Tchadsjöregionen genom African Peace Facility (APF) har förlängts till den 31 december 2019.

Sahel/Mali

Den oroande utvecklingen i Mali och andra delar av Sahel har diskuterats löpande i EU under året. Rådet för utrikes frågor antog slutsatser om Sahel den 13 maj, och det hölls även ett gemensamt möte mellan G5 Sahels utrikesministrar och utrikes- och försvarsministrarna från EU. En diskussion om Sahel hölls därtill vid rådet för utrikes frågor för utvecklingsfrågor i maj. EU har bidragit med totalt 238 miljoner euro, varav 138 miljoner euro under 2019, till G5 Sahels gemensamma säkerhetsstyrka som ska verka för bekämpning av terrorism och ökad regional säkerhet. I juli genomförde den höga representanten och

kommissionären för internationellt samarbete och utveckling ett besök till Sahelregionen, bl. a för samtal med G5 Sahelländernas utrikesministrar vid ett möte i Ouagadougou den 9 juli. EU har utarbetat en handlingsplan för stabilisering i Sahel. EU genomför tre insatser i Sahel inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

Skr. 2019/20:115

Centralafrikanska republiken (CAR)

Sverige deltar i EU:s utbildningsinsats i Centralafrikanska republiken till stöd för den nationella försvars- och säkerhetssektorn. EU har med anledning av den omfattande humanitära krisen under 2019 gett stort stöd till CAR. EU beslutade i oktober om ändringar i undantagsreglerna om vapenembargot mot CAR.

20.7.4 Östra och södra Afrika

Tanzania

EU har under året genomfört en översyn av relationen med Tanzania. Fokus ligger nu på att gå in i en ny fas av relationen med landet, med fortsatt samarbete anpassat till omständigheterna i landet.

Uganda

I november hölls dialog mellan EU och Uganda, i enlighet med Cotonouavtalet, dvs. partnerskapsavtalet mellan EU och Uganda.

Demokratiska republiken Kongo

Det nya politiska landskapet efter valen 2018 har stått i fokus samt det försämrade humanitära läget och ebolautbrottet. Relationen mellan Demokratiska republiken Kongo (DRK) och EU har förbättrats avsevärt och president Tshisekedi har aktivt sökt samarbete med EU. I FN:s råd för mänskliga rättigheter har EU verkat för att DRK kvarstår på rådets dagordning och ansvarsutkrävande för de brott som begåtts i Kasai och Yumbi. EU har enats om att gradvis förstärka partnerskapet med DRK och rådet antog i december rådsslutsatser för att kommunicera kring detta. EU har även lyft vikten av att DRK till fullo utreder mordet på sanktionsexperten Zaida Catalán och hennes kollega och att alla ansvariga ställs inför rätta. Rådet beslutade i december om ytterligare en förlängning av EU:s restriktiva åtgärder mot DRK, dock avlistades två individer som varit listade för att ha förhindrat den demokratiska processen.

Zimbabwe

I februari beslutades det om en ettårig förlängning av de restriktiva åtgärder som infördes 2002 mot Zimbabwe och som bl.a. omfattar ett vapenembargo, ett vapenföretag samt reserestriktioner och frysning av

Skr. 2019/20:115 tillgångar för den tidigare presidenten Robert Mugabe och hans hustru. Ytterligare tre listningar är suspenderade. Två personer, vars listningar för riktade åtgärder varit suspenderade, avlistades i samband med översynen. Åtgärderna ska vara föremål för kontinuerlig översyn.

20.8 Asien

20.8.1 Sydasien

Indien

En EU-strategi för Indien trädde i kraft i januari (se faktapromemoria 2018/19:FPM21). Strategin syftar till att stärka EU:s samarbete och partnerskap med Indien i ljuset av Indiens framväxande roll som global aktör. Den lyfter fram behovet av multilateralt samarbete mellan EU och Indien för att möta globala utmaningar. I oktober gjordes även en översyn av det strategiska partnerskapet mellan EU och Indien.

Afghanistan

Rådet antog i april rådsslutsatser. Dessa bekräftade EU:s beredskap att stödja en fredsprocess med målet att värna de landvinningar som gjorts för Afghanistans befolkning. Därtill angavs att EU står redo att bidra till att göra fredsprocessen inkluderande, stödja reformer, vara en garant för fredsprocessen, stödja återintegration av stridande och främja regional handel. Rådet diskuterade Afghanistan även i november. Då framhölls bl.a. behovet av intern dialog i Afghanistan och av att minska våldet. EU:s beredskap att stödja en inkluderande politisk process bekräftades åter.

Pakistan

EU och Pakistan undertecknade den 25 juni en ny strategisk handlingsplan som omfattar fred och säkerhet, demokrati, mänskliga rättigheter, migration, handel och investeringar, hållbar utveckling, utbildning och kultur samt forskning och teknologi.

20.8.2 Östasien

Nordkorea

EU för en kritisk engagemangspolitik gentemot Nordkorea för att stärka fred och säkerhet och förhindra utvecklingen och spridningen av massförstörelsevapen. EU har under året genomfört de sanktioner som antagits av FN:s säkerhetsråd efter Nordkoreas kärnvapenprovsprängningar och robottest och har därtill beslutat om särskilda EU-sanktioner. EU har vidare verkat för att länder utanför

unionen ska kunna stärka sitt genomförande av sanktionerna. Likt tidigare år lade EU, tillsammans med Japan, fram en resolution i FN:s generalförsamling om den svåra situationen för de mänskliga rättigheterna i Nordkorea. EU har bidragit med humanitärt stöd genom Internationella Rödakorsfederationen (IFRC).

Kina

I mars antog EU:s utrikestjänst och kommissionen ett gemensamt meddelande, ”Strategisk hållning”. Meddelandet tar sin grund i EU:s Kinastrategi från 2016, och konstaterar att balansen av utmaningar och möjligheter som Kina representerar förändrats i ljuset av landets växande inflytande och dess avsikt att inta en ledande global roll. I meddelandet anförs att EU bör fördjupa engagemanget med Kina för att värna gemensamma intressen, men samtidigt eftersträva en mera balanserad och ömsesidig ekonomisk relation (se faktapromemoria 2018/19:FPM43).

Europeiska rådet höll en strategisk diskussion om förbindelserna mellan EU och Kina i mars som förberedelse inför det 21:a EU-Kina-toppmötet i april i Bryssel. Vid mötet antogs ett gemensamt uttalande som speglar bredden och djupet i relationen och gemensamt stöd för det regelbaserade multilaterala handelssystemet. EU uttryckte sin förväntan att sluta ett investeringsavtal mot slutet av 2020. EU:s och Kinas 37:e dialog om mänskliga rättigheter hölls en vecka före toppmötet.

Japan

I februari trädde ett frihandelsavtal mellan EU och Japan i kraft. Samtidigt trädde stora delar av ett strategiskt partnerskap provisoriskt i kraft. I april hölls det 26:e toppmötet mellan EU och Japan i Bryssel. I september undertecknade EU och Japan ett partnerskap om hållbar konnektivitet och infrastruktur av hög kvalitet, som ett steg i EU:s strategi för att stärka förbindelserna mellan Europa och Asien.

20.8.3 Sydostasien

Myanmar

EU lade i mars och september fram resolutioner om Myanmar som antogs i FN:s råd för mänskliga rättigheter. Resolutionen i september lades fram tillsammans med islamiska konferensorganisationen (OIC). EU och OIC initierade även i generalförsamlingens tredje utskott en Myanmarresolution som antogs i november. Genom dessa resolutioner understryks bl.a. vikten av ansvarsutkrävande. EU har reagerat på rapporter om grova MR-övergrepp i Myanmar. En dialog förs med Myanmar om landets åtaganden om mänskliga rättigheter inom ramen för tullpreferenssystemet Everything But Arms, som innebär tullfrihet för de minst utvecklade länderna för allt utom vapen och ammunition.

Kambodja

I ljuset av den negativa politiska utvecklingen i Kambodja beslutade kommissionen och EEAS att inleda en process för tillbakadragande av handelspreferenser under EBA (Everything But Arms) i början av året. Kommissionens granskning av Kambodjas åtgärder för att uppfylla kriterier grundade på FN:s och ILO:s konventioner pågår och i februari 2020 ska kommissionen fatta beslut om huruvida förmånerna tillfälligt ska suspenderas.

Thailand

Den 14 oktober antog rådet för utrikes frågor slutsatser om att vidga samarbetet med Thailand, bl.a. i fråga om mänskliga rättigheter, grundläggande friheter och demokratisk pluralism. Detta mot bakgrund av den politiska utvecklingen i Thailand. Rådet ansåg det lämpligt att förbereda ett undertecknande av ett partnerskaps- och samarbetsavtal och ett återupptagande av förhandlingar om frihandelsavtal.

Singapore

Europaparlamentet godkände i februari tre avtal – ett frihandelsavtal, ett investeringsskyddsavtal och ett partnerskaps- och samarbetsavtal – mellan EU och Singapore. Frihandelsavtalet trädde i kraft i november 2019.

Vietnam

EU och Vietnam undertecknade ett frihandelsavtal och ett investeringsskyddsavtal i Hanoi i juni (se faktapromemoria 2018/19:FPM33).

20.8.4 Regionala frågor

Sydostasiatiska nationers förbund (Asean) och Asien-Europa-mötet (Asem)

I januari ägde ett utrikesministermöte rum mellan EU och Asean i Bryssel, då ett gemensamt uttalande antogs. Asems fjortonde utrikesministermöte ägde rum i Madrid i december. Ett ordförandeuttalande antogs som bl.a. underströk stödet för det regelbaserade multilaterala systemet.

21 Ekonomi och finans

21.1 Ekonomisk styrning och samordning

21.1.1 Makroekonomiska obalanser: Förvarningsmekanismen

Det makroekonomiska obalansförfarandet inleddes i november 2018 genom att kommissionen publicerade den årliga förvarningsrapporten. Utifrån denna preliminära ekonomiska analys av medlemsstaterna föreslog kommissionen att ett antal medlemsstater skulle djupgranskas i syfte att identifiera eventuella makroekonomiska obalanser.

Kommissionen gjorde bedömningen att Sverige överskred tröskelvärdet för hög privat skuldsättning och inledde en djupgranskning. I djupgranskningen konstaterades att Sverige har makroekonomiska obalanser relaterade till hushållens skuldsättning och bostadspriserna.

Samtliga djupgranskningar publicerades som en del av kommissionens landsrapporter i februari. Rapporterna låg till grund för de landsspecifika rekommendationer som kommissionen presenterade i juni. Rekommendationerna diskuterades på Europeiska rådet den 20 juni och antogs av Ekofin-rådet den 9 juli. Sverige fick en rekommendation inom det makroekonomiska obalansförfarandet, som handlade om åtgärder för att komma till rätta med hushållens höga skuldsättning samt åtgärder för att stimulera investeringar i bostadsbyggande och öka effektiviteten på bostadsmarknaden.

Samråd ägde rum med EU-nämnden i december 2018 och i januari, mars, maj, juni och juli. Finansutskottet informerades i april om de svenska landsrapporten inom ramen för det nationella reform- och konvergensprogrammet. I december publicerade kommissionen 2019 års förvarningsrapport.

21.1.2 Stabilitets- och tillväxtpakten

Stabilitets- och tillväxtpakten består av en förebyggande del som fokuserar på ett landsspecifikt medelfristigt budgetmål och en korrigerande del, det s.k. underskotts-förfarandet. Medlemsstater med alltför stora underskott eller alltför hög skuldkvot kan bli föremål för ett underskotts-förfarande.

Den 14 juni tog Ekofin-rådet beslut om att avsluta underskotts-förfarandet för Spanien. Landet bedömdes ha korrigerat sina alltför stora budgetunderskott. Därmed befinner sig ingen medlemsstat

Skr. 2019/20:115 längre i den korrigerande delen. Det är första gången sedan 2002 som så är fallet.

Inom ramen för förfarandet vid betydande avvikelser i den förebyggande delen rekommenderade kommissionen under våren Rumänien och Ungern att vidta åtgärder för att korrigera avvikelser från anpassningen mot respektive lands medelfristiga budgetmål. Rekommendationen fastställdes av rådet den 14 juni.

Den 5 december fattade Ekofin-rådet beslut om att Rumänien och Ungern inte hade vidtagit tillräckliga åtgärder som svar på vårens rekommendationer och ställde sig bakom nya rekommendationer till Rumänien och Ungern för 2020. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

21.2 Ekonomiska och monetära unionen

Under året har arbetet med att reformera EMU fortsatt inom i huvudsak tre områden: 1) bankunionen, 2) den europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) och 3) ett budgetinstrument för konvergens och konkurrenskraft i euroområdet och för länder som deltar i växelkursmekanismen ERMII.

Vid eurotoppmötet den 21 juni nåddes vissa överenskommelser om ESM-reformer och om huvuddragen för ett budgetinstrument. Vid eurotoppmötet den 13 december nådde man en principöverenskommelse om ESM-reformer. Principöverenskommelsen inkluderar bl.a. att en finansiell säkerhetsmekanism för gemensamma resolutionsfonden ska inrättas inom ESM, något ändrade regler för ESM:s förebyggande stöd, tydligare regler för skuldållbarhet och en något utökad roll för ESM. Arbetet med bankunionen fortsätter under 2020 (se 23.1.2).

De allra flesta mötena om EMU-reformer har ägt rum i s.k. inkluderande format, dvs. med deltagande av samtliga medlemsstater exklusive Storbritannien. Därtill har Sverige under året fortsatt att delta i ett informellt samarbete om bl.a. EMU-reformer tillsammans med sju likasinnade medlemsstater: Danmark, Estland, Finland, Irland, Lettland, Litauen och Nederländerna.

Finansutskottet informerades om utvecklingen av EMU-reformer i april och oktober. EU-nämnden har informerats inför mötena i Eurogruppen och eurotoppmötena i inkluderande format, senast i december.

21.3 Stöd till strukturreformer

I maj 2018 lämnade kommissionen förslag till en förordning om inrättandet av ett reformstödsprogram i EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM142). Efter överenskommelser på inkluderande eurogruppens möten och eurotoppmöten har det ursprungliga förslaget förändrats till att inkludera tre instrument som alla ska genomföras i linje med den europeiska terminen: 1) ett för reformer och investeringar tillgängligt för medlemsstater som har euron som valuta eller som deltar i växelkurssystemet ERMII, 2) ett för reformer tillgängligt för

medlemsstater som inte har euro som valuta men som har en BNI under euroländernas genomsnitt och 3) ett för tekniskt stöd för att stärka den administrativa kapaciteten i medlemsstaterna. Den finansiella storleken på reformstödsprogrammet bestäms i EU:s fleråriga budgetram. Instrumentet tillgängligt för medlemsstater som har euron som valuta eller deltar i ERMII kommer att styras enbart av medlemsstater som har euron som valuta. Kommissionen lämnade i juli förslag till en styringsram med denna innebörd (se faktagromemoria 2018/19:FPM58).

Sverige har framför allt verkat för att begränsa storleken på reformstödsprogrammet samt för att instrumentet som är tillgängligt för och styrs av medlemsstater som har euron som valuta och berörda medlemsstater i ERMII, ska finansieras enbart av dessa medlemsstater.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i oktober. Information lämnades till finansutskottet i april och till EU-nämnden senast i november.

21.3.1 Eurons internationella roll

I slutet av 2018 lade kommissionen fram ett förslag om att främja eurons internationella roll som betalningsvaluta, reservvaluta m.m. Det handlar om ett antal åtgärder, som bl.a. syftar till att genomföra fördjupningen av EMU och att utveckla EU:s finansiella marknader. Regeringen framhöll i faktagromemoria (2018/19:FPM22) att det är viktigt att EU är en stark global aktör och att en större internationell roll för euron kan bidra till det syftet. Ekonomiska aktörer måste dock fritt få välja vilken valuta de vill använda.

21.3.2 Ny ordförande i Europeiska centralbanken

Den 2 juli enades Europeiska rådet om att nominera Christine Lagarde till ordförande för Europeiska centralbanken. Det formella beslutet om att utse Christine Lagarde antogs av Europeiska rådet den 18 oktober, och hon efterträdde Mario Draghi den 1 november. Den nya ordförandens mandat sträcker sig till 2027.

21.4 InvestEU – initiativ för att främja investeringar i EU

Den 27 mars antog rådet en partiell överenskommelse med Europaparlamentet och kommissionen om att inrätta InvestEU programmet inom ramen för EU:s fleråriga budgetram (MFF) för perioden 2021–2027 (se faktagromemoria 2017/18:FPM159). Överenskommelsen täcker de delar av förordningen som inte hanteras i de övergripande MFF-förhandlingarna, som instrumentets storlek. Överläggning med finansutskottet ägde rum i november 2018 och i april 2019.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari och mars.

21.5 Visemannagruppen

I april tillsatte rådet en högnivågrupp med mandat att se över hur det europeiska systemet för utvecklingsfinansiering kan effektiviseras. I oktober presenterade gruppen en slutrapport med kortsiktiga förslag för att förbättra koordinering och policystyrning i det nuvarande systemet samt optioner för en långsiktig, mer genomgripande, förändring av den institutionella arkitekturen.

Vid Ekofin-rådet den 5 december antogs slutsatser där rådet instämde i rapportens problembeskrivning, dvs. att det finns behov av att stärka effektiviteten och samstämmigheten i EU:s utvecklingsarbete för att möta de globala utmaningarna. I slutsatserna föreslås att flera av de kortsiktiga förslagen genomförs. Därtill framgår att en process ska inledas för att undersöka förutsättningarna och implikationerna av de mer genomgripande förändringarna av arkitekturen som föreslås i rapporten.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober och november.

21.6 Klimatfinansiering

Rådsslutsatser om internationell finansiering för klimatåtgärder inför COP 25 antogs vid Ekofin-rådet den 8 november. Rådsslutsatserna om klimatfinansiering har två syften, dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansiering för klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s ståndpunkt i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

21.7 EU i G20

Under året höll G20 ett stats- och regeringschefsmöte samt tre finansminister- och centralbankschefsmöten med deltagande från EU. Det japanska ordförandeskapet hade fastställt ett antal övergripande teman för G20-arbetet under året, bl.a. den globala ekonomin; handel och investeringar; innovation, digital ekonomi och artificiell intelligens; samt klimat, miljö och energi. Därutöver fortsatte G20 arbetet på andra områden i enlighet med prioriteringar som överenskommits tidigare. Exempel på sådana områden var internationellt samarbete kring digital beskattning och skatteundandragande, åtgärder för att främja finansiell stabilitet, insatser för att bekämpa penningtvätt och korruption samt initiativ för att stärka den internationella finansiella arkitekturen.

EU, som företräds i G20 av representanter för EU:s ordförande och av kommissionen, har bl.a. verkat för att G20 ska stå upp för handel, öppenhet och multilateralt samarbete.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

21.8.1 Medlemsstater som tagit emot stabilitetsstöd via stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer

Mellan 2010 och 2018 har Cypern, Grekland, Irland, Spanien och Portugal tagit emot finansiellt stöd i samband med ekonomiska anpassningsprogram, där Grekland har varit föremål för tre anpassningsprogram och de andra länderna ett var. Samtliga länder har lämnat sina anpassningsprogram och därefter övervakats av kommissionen.

Grekland, som omfattats av tre anpassningsprogram under en lång tid, är föremål för förstärkt övervakning av sina reformåtaganden vilken genomförs kvartalsvis. I november konstaterade kommissionen att landet vidtagit de åtgärder som krävs för att uppnå alla specifika reformåtaganden som var satta till mitten av året. Samtidigt betonade kommissionen att ytterligare åtgärder är avgörande för att påskynda och slutföra de reformer som återstår.

Vidare har kommissionen övervakat Cypern, Irland, Spanien och Portugals återbetalningsförmåga. Denna övervakning genomförs två gånger per år och pågår till dess att länderna har återbetalat minst 75 procent av sina lån från de stödfaciliteter som dels EU (EFSM), dels euroländerna (EFSF/ESM) har upprättat. Ländernas återbetalningsförmåga bedöms av kommissionen vara god.

Den 28 juni ansökte Portugal till en av EU:s stödfaciliteter, EFSM, om att få göra en förtida återbetalning av en del av sitt utestående lån till en annan av EU:s stödfaciliteter, EFSF. Enligt låneavtalet med EFSM ska de först godkänna att Portugal gör en återbetalning till EFSF, utan att de får motsvarande återbetalning på sitt lån. Eftersom EU-budgeten står som garant till EFSM, deltog Sverige i beslutet. Efter att övriga långivare hade godkänt Portugals ansökan genomfördes återbetalningen till EFSF den 17 oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juli.

21.8.2 Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU

Under året gjordes den sista utbetalningen under Jordaniens andra makrofinansiella stödprogram och i december godkände rådet och Europaparlamentet ett nytt stödprogram om 500 miljoner euro. Vidare tog Moldavien emot en första utbetalning under det stödprogram som beslutades 2017. För Tunisien gjordes de två sista utbetalningarna under det makrofinansiella stödprogram som löpt sedan 2016.

22 Finansmarknaden

22.1 Bankmarknaden

22.1.1 Bankpaketet

I november 2016 presenterade kommissionen förslag som innehöll revideringar av kapitaltäckningsregelverket i tillsynsförordningen (CRR), kapitaltäckningsdirektivet (CRD IV) och revideringar av regelverket för krishantering i krishanteringsdirektivet (BRRD). Revideringarna inkluderas som en del av de riskreducerande åtgärderna inom bankunionen och kallas tillsammans ”bankpaketet” (se faktapromemoria 2016/17:FPM39).

Rättsakterna antogs av Ekofin-rådet den 14 maj.

22.1.2 Bankunionen

I november 2015 presenterade kommissionen ett förordningsförslag om att inrätta ett europeiskt insättningsgarantisystem, EDIS (se faktapromemoria 2015/16:FPM27). Förhandlingar om förslaget pågår sedan januari 2016. Förhandlingar om en gemensam finansiell säkerhetsmekanism för att säkra den gemensamma resolutionsfonden inleddes i november 2016 (se faktapromemoria 2012/13:FPM148). Euroländerna nådde i december en principöverenskommelse om införandet av säkerhetsmekanismen senast 2024. Beslut om eventuellt tidigare införande kommer att fattas under 2020. Deltagande i bankunionen är obligatoriskt för de medlemsstater som har euron som valuta. Sverige deltar inte i bankunionen och berörs därför inte i nuläget av förslagen.

På grund av starkt motstånd från flera medlemsstater i bankunionen har förhandlingarna om insättningsgarantisystemet varit låsta. Bland annat därför uppdrog Eurotoppmötet i juni 2018 åt Eurogruppen att ta fram en färdplan för att inleda politiska förhandlingar. Frågan om färdplanen har därefter varit föremål för politisk diskussion i eurogruppen.

22.1.3 Säkerställda obligationer

Kommissionen presenterade ett förslag till regelramverk för utgivning av säkerställda obligationer den 12 mars 2018 (se faktapromemoria 2017/18:FPM67). Rättsakterna antogs den 8 november och träder i kraft den 7 januari 2020.

22.1.4 Direktivet om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av säkerheter

Förhandlingarna har under året fortsatt om kommissionens förslag till direktiv om hantering eller köp av krediter och om ianspråktagande av

säkerheter (se faktapromemoria 2017/18:FPM69) och medlemsstaterna enades om förhandlingsmandat inför trilogförhandlingar. Finansutskottet informerades i juni och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och i november.

Skr. 2019/20:115

22.1.5 Slutförandet av Basel III

Slutförandet av Basel III syftar på de avslutande kompletteringarna av de globala standarderna för bankers kapitaltäckning som Baselkommittén enades om i december 2017. Syftet med de nya standarderna är främst att öka jämförbarheten och minska risken för stora och svårmotiverade skillnader i kapitalkrav mellan banker och länder.

Den europeiska bankmyndigheten (Eba) presenterade sin konsekvensanalys i augusti. Analysen utgår från gällande buffertkrav och indikerar en relativt stor omställning för de svenska bankerna.

22.1.6 Översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn

Förslaget om översyn av det europeiska systemet för finansiell tillsyn presenterades i september 2017 (se faktapromemoria 2017/18:FPM11 och 2018/19:FPM7). De reviderade regelverken antogs i december. Överläggning med finansutskottet ägde rum i oktober 2017 och oktober 2018, utskottet informerades också i juni 2018. Samråd i EU-nämnden ägde rum i november 2017, EU-nämnden informerades också i september 2018.

22.2 Värdepappersmarknaden

22.2.1 Tillsynen över centrala motparter i EU och i tredjeland

Den 23 oktober antog Europaparlamentet och rådet nya tillsynsregler för centrala motparter i EU och i tredjeland (se faktapromemoria 2016/17:FPM115).

22.2.2 Rekommendation om artikel om clearingsystem i stadgan för Europeiska centralbanken

Den 21 mars återtog Europeiska centralbanken (ECB) sin rekommendation om ändringen av artikel 22 i stadgan för Europeiska centralbankssystemet och Europeiska centralbanken, ECBS-stadgan (se faktapromemoria 2016/17:FPM121). ECB motiverade återtagandet bl.a. med att ändringarna som tagits fram när det gäller tillsynen för centrala motparter i EU och i tredjeland väsentligen avvek från deras rekommendation. ECB:s återtagande påverkade inte beslutet om att anta

Skr. 2019/20:115 ändringarna när det gäller nya tillsynsregler för centrala motparter i EU och i tredjeland.

22.2.3 Förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister

Den 20 maj antog Europaparlamentet och rådet förslaget om ändringar i förordningen om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister när det gäller bl.a. clearingkravet, rapporteringskraven och kraven för transaktionsregister (se faktapromemoria 2016/17:FPM93).

22.2.4 Återhämtning och resolution av centrala motparter

Ett förslag till förordning om återhämtning och resolution av centrala motparter presenterades i november 2016 (se faktapromemoria 2016/17:FPM38). Rådsförhandlingar pågick till och med november 2017 och pausades därefter i väntan på nya tillsynsregler för centrala motparter i EU och i tredjeland (se ovan). Rådsförhandlingarna återupptogs i maj och den 4 december kom medlemsstaterna överens om ett förhandlingsmandat inför trilogförhandlingar.

Finansutskottet informerades i oktober.

22.2.5 Kapitalmarknadsunionen

I september 2015 presenterade kommissionen en handlingsplan om skapandet av en kapitalmarknadsunion (se faktapromemoria 2015/16:FPM10). Den 5 december 2019 antog Ekofin-rådet rådsslutsatser om det fortsatta arbetet med kapitalmarknadsunionen. Där framgår bl.a. att små- och medelstora företags tillgång till kapital ska stärkas, att hinder för gränsöverskridande kapitalflöden ska sänkas och att hållbarhet är prioriterat. Vidare framgår att investerarnas åtkomst till kapitalmarknaderna ska stärkas, framför allt genom långsiktiga investeringsprodukter. Därutöver ska potentialen i teknologisk utveckling tas till vara och EU:s globala konkurrenskraft stärkas samtidigt som lokala marknader och ekosystem värnas. Förslagen som ingår i kapitalmarknadsunionen redovisas separat.

Överläggning ägde rum med Finansutskottet i november. Samma månad ägde också samråd med EU-nämnden rum.

22.2.6 Kapitalmarknadsfinansiering för små och medelstora företag

Den 25 november antog Europaparlamentet och rådet en förordning om bättre tillgång till kapitalmarknadsfinansiering för små och medelstora företag (se faktapromemoria 2017/18:FPM106).

22.2.7 Gräsrotsfinansiering

Skr. 2019/20:115

Kommissionen presenterade i mars 2018 ett förslag till förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag (se faktagromemoria 2017/18:FPM61). Trilogförhandlingar påbörjades i oktober och en principöverenskommelse nåddes i december.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i februari 2019.

22.2.8 Gränsöverskridande fonder

Den 20 juni antog Europaparlamentet och rådet en förordning och ett direktiv som syftar till att underlätta gränsöverskridande distribution av fonder genom att ta bort vissa hinder i befintlig EU-rättslig reglering (se faktagromemoria 2017/18: FPM62).

22.2.9 Regelverk om kapitaltäckning för värdepappersbolag

I slutet av 2017 presenterade kommissionen ett förslag till ett nytt regelverk om kapitaltäckning för värdepappersbolag (se faktagromemoria 2017/18:FPM43).

Rättsakterna antogs av rådet den 30 oktober.

22.2.10 Hållbarhetsförhandlingar

Arbetet med handlingsplanen för hållbar tillväxt som kommissionen presenterade 2018 har fortsatt under året (se faktagromemoria 2017/18:FPM63). Förslagen om upplysningskrav för förvaltare och rådgivare om hur hållbarhet integreras liksom förslaget om nya kategorier av referensvärden som ska avspegla en portföljs koldioxidavtryck, har antagits av rådet och Europaparlamentet under året. När det gäller förslaget om en EU-gemensam taxonomi för miljömässigt hållbara investeringar nåddes en principöverenskommelse med Europaparlamentet under december.

Överläggning med finansutskottet ägde rum i juni 2018 och i november 2019 och ett informationstillfälle ägde rum i november 2018. Samråd med EU-nämnden om taxonomin ägde rum i december 2019.

22.3 Försäkringsmarknaden

22.3.1 Europeisk privat pensionsprodukt

Kommissionen presenterade i juni 2017 ett förslag till förordning om en europeisk privat pensionsprodukt (PEPP) (se faktagromemoria 2016/17:FPM118).

Förordningen antogs den 20 juni och trädde i kraft den 14 augusti. Förordningen ska dock börja tillämpas först 12 månader efter

Skr. 2019/20:115 offentliggörandet av de delegerade akter som avses i vissa artiklar i förordningen.

22.3.2 Motorfordonsförsäkringsdirektivet

Förhandlingarna har under året fortsatt om kommissionens förslag till revidering av motorfordonsförsäkringsdirektivet (se faktapromemoria 2017/18:FPM119). I december kom medlemsstaterna överens om ett förhandlingsmandat inför trilogförhandlingar. Överläggning med civilutskottet ägde rum i maj och information lämnades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

23 Skatter

23.1 Övergripande skattefråga

23.1.1 Övergång till beslut med kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet (QMV)

I januari presenterade kommissionen ett meddelande med en färdplan i fyra steg för övergång till beslut med kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet på skatteområdet. Skattefrågor beslutas i dag genom ett särskilt lagstiftningsförfarande med enhällighet vid beslutsfattandet (se faktapromemoria 2018/19:FPM32). Meddelandet diskuterades på Ekofin-rådet den 12 februari.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 29 januari.

23.2 Mervärdesskatt

23.2.1 Mervärdesskatt vid e-handel mellan företag och konsumenter

I december 2018 presenterade kommissionen förslag om kompletterande ändringar till det s.k. e-handelspaketet för mervärdesskatt. Syftet med förslagen är att komplettera de redan beslutade ändringarna i mervärdesskattedirektivet och fastställa regler som behövs för att genomföra de ändringar av mervärdesskattedirektivet som ska tillämpas från och med 2021 (se faktapromemoria 2018/19:FPM24). Vid Ekofin-rådet den 12 mars enades medlemsstaterna om en allmän inriktning.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars. Förslagen antogs av rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) den 21 november. Skr. 2019/20:115

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 7 mars.

23.2.2 Rådsslutsatser om revisionsrättens rapport om uppbörden av mervärdesskatt och tullar vid e-handel

Europeiska revisionsrättens särskilda rapport 12/2019 (E-handel: uppbörden av moms och tullar är fortfarande problematisk i många avseenden) presenterades i juli. På Ekofin-rådet den 5 december antogs rådsslutsatser om rapporten.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 5 november.

23.2.3 Mervärdesskatt för små företag

Kommissionen presenterade i januari 2018 ett förslag om ändrade mervärdesskatteregler för små företag (se faktapromemoria 2017/18:FPM55). Vid Ekofin-rådet den 8 november enades medlemsstaterna om en allmän inriktning om ändrade regler om skattebefrielse för små företag. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 11 juni.

23.2.4 Mervärdesskatt – införande av vissa krav för betaltjänstleverantörer

I december 2018 presenterade kommissionen ett förslag om att införa krav på betaltjänstleverantörer att samla in information om gränsöverskridande betalningar (se faktapromemoria 2018/19:FPM25). Vid Ekofin-rådet den 8 november enades medlemsstaterna om en allmän inriktning om förslaget. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 14 maj.

23.2.5 Mervärdesskatt och punktskatt på gemensamma försvarsinsatser inom unionen

Kommissionen presenterade i april ett förslag om ändring av bestämmelser om mervärdesskatt och punktskatt på gemensamma försvarsinsatser inom unionen (se faktapromemoria 2018/19:FPM51). Vid Ekofin-rådet den 8 november enades medlemsstaterna om en allmän inriktning om förslaget. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november. Förslaget antogs av rådet för jordbruk och fiske den 16 december.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 5 november.

23.3 Punktskatter

23.3.1 Nytt punktskattedirektiv och vissa följdändringar

I maj 2018 presenterade kommissionen ett förslag till nytt punktskattedirektiv (se faktapromemoria 2017/18:FPM103) och vissa följdändringar avseende administrativt samarbete. Vid Ekofin-rådet den 8 november enades medlemsstaterna om en politisk överenskommelse om förslagen. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november. Den 19 december antog miljörådet förslagen. Samma dag beslutades även vissa följdändringar i europaparlamentets och rådets beslut om datorisering av uppgifter om förflyttningar och kontroller av punktskattepliktiga varor.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 7 mars.

23.3.2 Ändring av det ena alkoholskattedirektivet

I maj 2018 presenterade kommissionen ett förslag till ändringar i det ena alkoholskattedirektivet, direktiv 92/83/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker (se faktapromemoria 2017/18:FPM104). Under året har flera försök gjorts för att nå en politisk överenskommelse, men det har inte gått att nå enighet.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 7 mars.

23.3.3 Rådsslutsatser om EU:s ramverk för energibeskattning

Den 12 september presenterade kommissionen en rapport om sin utvärdering av rådets direktiv 2003/96/EG om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet, kallat energiskattedirektivet. Vid Ekofin-rådet den 5 december antogs rådsslutsatser om EU:s ramverk för energibeskattning. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 5 november 2019.

23.3.4 Meddelande om ett förändrat beslutsfattande för EU:s energi- och klimatpolitik

Den 9 april presenterade kommissionen ett meddelande om ett förändrat beslutsfattande för EU:s energi- och klimatpolitik. I meddelandet behandlas bl.a. miljörelaterade skatter. Kommissionen hänvisar till meddelandet som beskrivs ovan och argumenterar för en övergång till det

ordinarie lagstiftningsförfarandet särskilt i fråga om miljörelaterade skatter (se faktagromemoria 2018/19:FPM47). Skr. 2019/20:115

För ståndpunkten avseende övergång till beslut med kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet på skatteområdet, se avsnitt 23.1.1. Övergång till beslut med kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet (QMV) är tillämplig även på detta meddelande.

23.4 Företagsbeskattning

23.4.1 Uppförandekoden för företagsbeskattning

Uppförandekodgruppen har inrättats för att genomföra uppförandekodens principer. Under året har uppförandekodgruppen fortsatt sitt arbete med att granska att nya skatteåtgärder inte strider mot uppförandekoden, dvs. frysning och avveckling av skatteåtgärder som bedömts vara skadliga.

Uppförandekodgruppen har även fortsatt sitt arbete med EU-förteckningen över icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner på skatteområdet, vilken upprättades av Ekofin-rådet i december 2017. Under 2018 och början av 2019 utvärderade uppförandekodgruppen hur de övervakade jurisdiktionerna hade genomfört sina åtaganden att åtgärda problem inom angivna tidsgränser. Ekofin-rådet antog nya slutsatser om EU-förteckningen den 12 mars och uppdaterade förteckningen. Därefter har förteckningen uppdaterats ytterligare fyra gånger (i maj, juni, oktober och november).

Samråd med EU-nämnden om uppförandekoden för företagsbeskattning ägde rum senast i november 2017. Samråd med EU-nämnden om EU-förteckningen över icke-samarbetsvilliga jurisdiktioner ägde rum i mars 2019.

För svensk ståndpunkt om EU-förteckningen, se skatteutskottets protokoll från överläggning den 26 oktober och 28 november 2017.

23.4.2 Beskattning av den digitala ekonomin

Den 21 mars 2018 presenterade kommissionen förslag för beskattningen av den digitala ekonomin (se faktagromemior 2017/18:FPM73, 2017/18:FPM74 och 2017/18:FPM75). Det ena direktivförslaget rör en långsiktig åtgärd och innebär att regler för beskattning och fördelning av vinster vid en betydande digital närvaro i en medlemsstat införs. Det andra direktivförslaget rör en tillfällig åtgärd på området för indirekt skatt (skatt på vissa digitala tjänster). Efter diskussion vid Ekofin-rådet den 4 december 2018 konstaterades att enighet inte kunde nå när det gällde förslaget om skatt på vissa digitala tjänster. Ett förslag som enbart omfattade digital annonsering utarbetades, men vid Ekofin-rådets möte den 12 mars konstaterades att det inte var möjligt att nå enighet om det förslaget heller.

Sedan flera år tillbaka pågår ett omfattande internationellt arbete inom OECD för att motverka s.k. skattebaserosion och flyttning av vinster

(BEPS). Detta arbete har bl.a. syftat till att säkerställa att vinster beskattas där de uppkommer och där värde skapas. En del av arbetet har varit inriktat på de utmaningar som digitaliseringen innebär för beskattningen. Det arbetet är nu inne i ett nytt skede och avsikten är att resultatet ska presenteras för G20 vid utgången av 2020. Arbetet är uppdelat i två delar, s.k. pelare, varav den första avser allokeringen av beskattningsrätt mellan stater och den andra fokuserar på kvarstående problem med BEPS. Kommissionen förordade inför Ekofin-rådet den 17 maj en koordinerad EU-ståndpunkt i OECD och i G20 i fråga om detta arbete. Frågor om konsekvensanalys, EU-rättsliga aspekter och koordinering av EU-position, diskuterades även vid Ekofin-rådet den 8 november.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från den 24 april 2018 om det långsiktiga förslaget och rekommendationen, den 29 november 2018 respektive den 29 januari 2019 om förslaget om skatt på vissa digitala tjänster och den 14 maj 2019 om koordinering av EU-ståndpunkt i G20 och OECD. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, i maj och i november.

24 Tull

24.1 Förordning om inrättande av ett instrument för inköp av tullutrustning

Kommissionen presenterade den 8 juni 2018 sitt förslag till förordning om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning (se faktapromemoria 2017/18:FPM149). Den 26 november 2019 nåddes en gemensam överenskommelse mellan Europaparlamentet och rådet. Överläggning med skatteutskottet ägde rum i november.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 5 november.

24.2 Förordning om inrättande av ett program för samarbete i tullfrågor

Kommissionen presenterade den 8 juni 2018 sitt förslag till förordning om inrättande av ett tullprogram för samarbete i tullfrågor (se faktapromemoria 2017/18:FPM148). Överläggning med skatteutskottet ägde rum senast i november.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 28 november.

24.3 Revisionsrättens rapport om införandet av tullens it-system

Skr. 2019/20:115

Europeiska revisionsrätten har granskat genomförandet av de nya it-system som behövs enligt EU:s tullkodex. Resultatet av granskningen har presenterats i revisionsrättens särskilda rapport nr 26/2018: ”En rad förseningar av tullens it-system: vad har gått fel?”. Rådsslutsatser antogs av energirådet den 4 mars. Överläggning ägde rum med skatteutskottet i januari.

För svensk ståndpunkt, se skatteutskottets protokoll från överläggningen den 29 januari.

24.4 Ändring i unionstullkodexen

Ett av unionstullkodexens viktigaste mål är en övergång från pappersbaserade tullförfaranden till en fullständig användning av elektroniska system. I artikel 278 i kodexen finns bestämmelser som gör det möjligt att fortsätta använda befintliga elektroniska och pappersbaserade lösningar tills de nya it-system som avses i kodexen är i drift. Den 23 januari nåddes en politisk överenskommelse mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen om att ändra artikeln. Ändringen innebär att artikel 278 nu innehåller tre slutdatum för användningen av övergångslösningar. Ändringen antogs av Europaparlamentet den 13 mars och av rådet för allmänna frågor den 9 april.

24.5 Import av kulturföremål

I juli 2017 presenterade kommissionen ett förslag till en förordning om import av kulturföremål (se faktapromemoria 2016/17:FPM122).

Den 13 december 2018 nåddes en politisk överenskommelse mellan rådet, Europaparlamentet och kommissionen. Förslaget godkändes av Europaparlamentet den 12 mars och antogs av rådet för allmänna frågor den 9 april.

Information lämnades till kulturutskottet i november 2018.

25 EU:s budget

25.1 EU:s årsbudget 2020

Kommissionen presenterade sitt förslag till årsbudget för 2020 i juni. Åtagandeanslagen föreslogs uppgå till 168,3 miljarder euro, vilket lämnade en marginal till taket för åtaganden på 1,8 miljarder euro. Betalningsanslagen föreslogs uppgå till 153,6 miljarder euro vilket lämnade en marginal till taket för betalningar på 18,8 miljarder euro.

Marginalerna för betalningar skiljer sig från dem som redovisas av kommissionen eftersom Sverige tillsammans med likasinnade budgetrestriktiva medlemsstater anser att även specialinstrumenten bör beaktas när marginalerna beräknas vilket resulterar i lägre marginal.

Mot bakgrund av Sveriges allmänna budgetrestriktiva hållning har Sverige under rådsförhandlingarna ansett att kommissionens förslag legat för högt och saknat tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret. Rådets ståndpunkt antogs den 3 september och innebar minskningar jämfört med kommissionens förslag. Sverige och alla övriga medlemsstater utom en röstade ja till rådets ståndpunkt.

Under förlikningen med Europaparlamentet kunde en överenskommelse nås om årsbudgeten för 2020 den 18 november som innebar en åtagandenivå på 168,7 miljarder euro och betalningar på 153,6 miljarder euro. Marginalerna uppgår till 1,5 miljarder euro respektive 18,9 miljarder euro. Då det slutgiltiga kompromissförslaget innebär en betydligt högre åtagandenivå än både rådets position och kommissionens ursprungliga förslag röstade Sverige nej till förslaget. Även fem andra medlemsstater röstade nej. Förslaget godkändes dock av en kvalificerad majoritet i rådet och även av Europaparlamentet. Rådet fattade ett formellt beslut om EU:s årsbudget för 2020 den 25 november.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i november och överläggning med finansutskottet ägde rum i juni och oktober.

25.2 Budgetrelaterade åtgärder med anledning av Storbritanniens utträde ur unionen

25.2.1 Beredskapsåtgärder avseende EU-budgeten

Som ett led i en beredskapshandlingsplan för ett avtalslöst brexit presenterade kommissionen den 29 januari förslag till vissa åtgärder rörande EU:s budget i händelse av ett avtalslöst utträde. Förslaget motiverades med det osäkra läget i Storbritannien när det gäller ratificering av utträdeavtalet. Förslagets utgångspunkt var att om utträdesavtal inte ingås kvarstår budgetförbindelserna mellan EU och Storbritannien i hög grad men utan överenskomna rättsliga arrangemang, vilket bedömdes göra genomförandet av EU:s budget osäker. Utgångspunkten var och är fortsatt att Storbritannien enligt internationell rätt är skyldigt att leva upp till de finansiella åtaganden man gjort under tiden som EU-medlem.

Kommissionen föreslog på grundval av artikel 352 en förordning om åtgärder rörande genomförande och finansiering av EU:s allmänna budget för 2019 vid Storbritanniens utträde ur unionen.

Regelverket skulle vid Storbritanniens accept ha inneburit att utträdet i budgethänseende skjuts till årsskiftet 2019/20. Regelverket antogs slutligt den 9 juli men kom att bli inaktuellt genom de beslut om senareläggning av utträdet som fattades den 29 oktober.

Förslagets utformning, som följde av att systemet för EU:s egna medel inte längre skulle vara tillämpligt på Storbritannien, skulle dock innebära att den rabatt på finansieringen av Storbritanniens rabatt som Sverige,

Österrike, Tyskland och Nederländerna åtnjuter, inte skulle tillämpas. Detta skulle leda till en viss förskjutning av finansieringsbördan till dessa medlemsstater. Regeringen bedömde att en sådan lösning inte låg i linje med avsikten i överenskommelsen om budgetramen för 2014–20 och inte heller med principerna för det överenskomna utträdesavtalet. Regeringen verkade därför tillsammans med Tyskland, Nederländerna och Österrike för en lösning som åtgärdade detta i samband med behandlingen av förslaget. En sådan lösning, i form av ett särskilt arrangemang, uppnåddes under behandlingen i rådsstrukturen.

Den 4 september presenterade kommissionen ett i princip identiskt förslag för 2020. Om detta förslag träder i kraft innebär det att utträdet i budgethänseende skjuts till årsskiftet 2020/21. Förslagen skiljer sig åt då det senare också omfattar det särskilda arrangemang för att bibehålla reduktionen på finansieringen av Storbritanniens rabatt för berörda länder (Sverige, Tyskland, Nederländerna, Österrike). Förslaget antogs slutligen på miljørådet den 19 december.

Regeringen har välkomnat att kommissionen tagit fram förslag som syftar till att skydda unionens finansiella intressen för 2019 och 2020 och som återspeglar principerna i utträdesavtalet när det gäller Storbritanniens ansvar i förhållande till unionens budget. Riksdagen har ställt sig bakom denna linje.

25.2.2 Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter

Den 4 september antog kommissionen ett förslag till förordning om ändring i förordningen om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (EGF) för perioden 2014–2020. Enligt kommissionens förslag ska fondens tillämpningsområde utvidgas till att även erbjuda stöd till varslade och uppsagda arbetstagare och egenföretagare vars verksamhet har upphört till följd av att Storbritannien lämnar unionen utan ett utträdesavtal. Denna förordningsändring träder enligt förslaget i kraft endast i händelse av ett avtalslöst utträde (se faktapromemoria 2019/20:FPM2). Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i september. Riksdagen ställde sig då bakom regeringens ståndpunkt att godkänna förslaget men att principerna om transparens och budgetrestriktivitet ska värnas.

25.2.3 Europeiska unionens solidaritetsfond

Den 4 september presenterade kommissionen ett förslag till förordning om ändring i förordningen om inrättandet av Europeiska unionens solidaritetsfond vid den händelse att Storbritannien lämnar unionen utan ett avtal. Förslaget innebär att fondens tillämpningsområde vidgas från att ge medlemsstater och anslutningsländer finansiell hjälp vid större naturkatastrofer till att även kunna bistå medlemsstater som drabbas ekonomiskt vid ett avtalslöst utträde. Enligt förslaget ska hälften av fondens tilldelade medel för 2019 och 2020 kunna användas för att stödja medlemsstater som lider ekonomisk skada av ett avtalslöst utträde (se faktapromemoria 2019/20:FPM17). Överläggning med försvarsutskottet

Skr. 2019/20:115 ägde rum i oktober. Riksdagen ställde sig då bakom regeringens ståndpunkt att godkänna förslaget men att principen om budgetrestriktivitet ska värnas.

26 Skydd av EU:s finansiella intressen

26.1 Ansvarsfrihet för genomförandet av 2017 års budget

Ekofin-rådet beslutade den 12 februari att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2017 års budget. Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari. Sverige valde att lägga ned sin röst vid omröstningen i Ekofin-rådet. Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2017 års budget.

26.2 Ansvarsfrihet för genomförandet av 2018 års budget

Revisionsrättens årsrapport om budgetåret 2018 publicerades den 8 oktober. Rapporten presenterades för Ekofin-rådet den 10 oktober och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober. Revisionsrätten granskar EU:s inkomster och utgifter för att bedöma om de är lagliga och korrekta. För budgetåret 2018 lämnade revisionsrätten för tredje gången en revisionsförklaring med reservation (i stället för med avvikande mening) när det gällde utgifterna. Däremot så uppskattade revisionsrätten att 2,6 procent av de underliggande transaktionerna inte hade skett i enlighet med gällande regelverk (motsvarande felnivå för budgetåret 2016 var 2,4 procent), vilket översteg den vedertagna gränsen för väsentliga fel som ligger på 2 procent. Rådet kommer i februari 2020 att ta ställning till om Europaparlamentet ska rekommenderas att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för 2018.

26.3 Revidering av Olaf-förordningen

Under året har en revidering av förordningen om utredningar genomförda av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) förhandlats i rådet (se faktagromemoria 2017/18:FPM125). Överläggning med justitieutskottet ägde rum i februari. Den 12 juni fattade rådet beslut om att inleda förhandlingar med Europaparlamentet. Dessa har pågått under hösten.

Europaparlamentet och rådet har under året beslutat om förordning om harmonisering av bruttonationalinkomsten, förordning om europeisk statistik om personer och hushåll samt förordning om europeisk företagsstatistik (se faktagromemoria 2016/17:FPM108, 2016/17:FPM4 respektive 2016/17:FPM83).

Under året har förhandlingar pågått om förslaget till förordning om statistik över migration och internationellt skydd och förslaget till förordning om program för den inre marknaden 2021–2017 (se faktagromemoria 2017/18:FPM130 respektive 2017/18:FPM150).

Europeiska rådgivande organet för statistikstyrning (ESGAB) presenterade i januari sin tionde årliga rapport till Europaparlamentet och rådet om genomförandet av riktlinjerna för europeisk statistik. Enligt rapporten står statistiksystemen inför komplexa utmaningar, som drivs av två viktiga faktorer. Den första avser betydande förändringar i hur ekonomiska, miljömässiga och sociala fenomen utvecklas (från digitalisering till globalisering, från klimatförändringar till migration m.m.). Dessa kräver snabba svar från den officiella statistiken för att förbättra definitioner, klassificeringar och statistiska ramverk. Den andra avser inverkan av den s.k. datarevolutionen på de flesta dimensioner av datainsamling, bearbetning och spridningsprocesser. Dessutom sätter det snabbt föränderliga landskapet i traditionella och sociala medier statistikbyråerna under ett stort tryck att interagera med (och i vissa fall konkurrera med) ett växande antal dataproducenter, särskilt från den privata sektorn.

Ekofin-rådet antog den 8 november slutsatser om EU-statistik. Slutsatserna följer upp utvecklingen av europeisk statistik samt sätter prioriteringar och pekar ut riktningen framåt för europeisk statistik. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

28 Civilrättsligt samarbete

28.1 Förebyggande regler om företagsrekonstruktion och om en andra chans för seriösa företagare

Under året har förhandlingar slutförts om direktivet om företagsrekonstruktion, om skuldavskrivning och näringsförbud och om åtgärder för effektivare insolvensförfaranden (EU:s Rekonstruktions- och Insolvensdirektiv, se faktagromemoria 2016/17:FPM34). Förslaget är ett led i arbetet med kapitalmarknadsunionen. Direktivet antogs vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i juni.

28.2 Ny Bryssel II-förordning

Bryssel II-förordningen är hörnstenen i det rättsliga samarbetet på familjerättens område i EU och innehåller regler om domstols behörighet samt erkännande och verkställighet av domar i familjemål. Vid rådsmötet den 6–7 december 2018 antogs en allmän inriktning om förordningens samtliga artiklar och de viktigaste skälen i ingressen. Vid rådsmötet den 25 juni 2019 antogs den omarbetade Bryssel II-förordningen (se faktagromemoria 2015/16:FPM116).

28.3 Direktiv om tillhandahållande av digitalt innehåll och försäljning av varor

Under året har förhandlingar slutförts om de två direktiven om avtal om dels tillhandahållande av digitalt innehåll, dels försäljning av varor (se faktagromemorior 2015/16:FPM36 och 2017/18:FPM21). Direktiven antogs vid rådet (jordbruk och fiske) den 15 april.

28.4 Bevisupptagningsförordning

Under året har förhandlingarna om kommissionens förslag till omarbetad bevisupptagningsförordning fortsatt (se faktagromemoria 2017/18:FPM139). Det hölls en riktlinjedebatt om digitaliseringsfrågorna i förslaget vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 6–7 juni, och den 2–3 december antogs en allmän inriktning om förordningen. Överläggning med justitieutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

Förhandlingar om kommissionens förslag till omarbetad delgivningsförordning (se faktapromemoria 2017/18:FPM138) ledde till att en riktlinjedebatt hölls om digitaliseringsfrågorna vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 6–7 juni. Den 2–3 december antogs en allmän inriktning om förordningen. Överläggning med justitieutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

28.6 E-juridik

Medlemsstaterna samarbetar sedan ett tiotal år under samlingsnamnet e-juridik för att dels ta fram olika digitala tjänster, dels skapa lättillgänglig och sammanhållen information om medlemsstaternas och EU:s rättssystem, lagstiftning och rättspraxis. Den information och de funktioner som tas fram genom arbetet görs tillgängliga på webbplatsen e-juridikportalen.

29 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete

29.1 Samarbete mot brottslighet inklusive terrorism

29.1.1 Förebygga terrorism och våldsbejakande extremism

Arbetet med den övergripande EU-strategin mot terrorism har pågått sedan 2005. En högnivåexpertgrupp (HLCEGR) har lämnat en rapport med förslag och rekommendationer om hur EU kan förstärka sitt stöd till medlemsstaternas förebyggande arbete mot radikaliserings. Flera insatser på EU-nivå har därefter gjorts för att stödja medlemsstaterna i detta arbete. En del i förstärkningen av arbetet handlar om att öka medlemsstaternas inflytande över de insatser som görs. En annan viktig del är att kommissionen från och med 2019 gjort det möjligt för medlemsstaterna att göra projekt och studiebesök i för dem angelägna frågor.

Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 4–5 juni beslutades att EU ska tillträda Europarådets konvention om förebyggande av terrorism och dess tilläggsprotokoll, som trädde i kraft den 1 oktober.

29.1.2 Datalagring

I december 2016 meddelade EU-domstolen den s.k. Tele2-domen (C-203/15 och C-698/15) där domstolen bl.a. uttalade att en generell och odifferentierad lagring av samtliga trafikuppgifter och

lokaliseringssuppgifter om samtliga abonnenter och registrerade användare och samtliga elektroniska kommunikationsmedel inte var förenlig med EU-rätten. I EU fortsatte diskussionerna om hur Tele2-domen bör tolkas och i juni antog rådet slutsatser i vilka bl.a. kommissionen bjuds in att genomföra en heltäckande studie om förutsättningarna för en framtida EU-rättsakt på området.

I EU-domstolen har det varit muntlig förhandling i fem mål om datalagring. Sverige har, tillsammans med en rad andra medlemsstater, deltagit i fyra av målen och inför domstolen argumenterat för att utrymmet för datalagring bör kunna utvidgas i förhållande till Tele2-domen och att nationell säkerhet och försvar är frågor som faller utanför EU-rättens tillämpningsområde. Generaladvokaten aviserade att förslag till avgöranden i de fyra målen Sverige deltagit i skulle presenteras den 15 januari 2020. EU-domstolens dom i målen förväntas komma under våren 2020.

Överläggning med justitieutskottet ägde rum i maj och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

29.1.3 Ny förordning om en europeisk gräns- och kustbevakning

Europaparlamentet och rådet har antagit en förordning om den europeiska gräns- och kustbevakningen. Förordningen trädde i kraft den 4 december och ersätter den tidigare förordningen om en europeisk gräns- och kustbevakning och förordningen om inrättandet av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur), se faktapromemoria 2018/19:FPM10. Överläggningar med och information till justitieutskottet samt samråd med EU-nämnden ägde rum i februari, mars och oktober.

29.1.4 Förordningen om att förebygga spridning av terrorisminnehåll online

Rådet antog den 6 december 2018 en allmän inriktning om förordningen och i april beslutade Europaparlamentet om ändringsförslagen. I oktober inleddes trilogförhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet (se faktapromemoria 2018/19:FPM6).

29.1.5 Direktivet om finansiell information för att bekämpa brott

Direktivet om finansiell information för att bekämpa brott (EU 2019/1153) trädde i kraft den 31 juli. Direktivet ska vara genomfört den 1 augusti 2021.

29.1.6 EU:s informationssystem

I januari presenterade kommissionen förslag till förordningar om regler för tillgång till EU:s informationssystem för ETIAS syften (se faktapromemoria 2018/19:FPM31). Förslagen ska säkerställa att det

europiska systemet för reseinformation och inresetillstånd (ETIAS) ska kunna kommunicera och jämföra uppgifter med relevanta EU informationssystem. I juni antog rådet en allmän inriktning om förordningarna varefter trilogförhandlingar inleddes. Sverige ställde sig bakom rådets position vid rådsmötet i juni. Till protokollet lades samtidigt en deklaration från Sverige om brist på konsekvensanalys ur kostnads-, nytto- och integritetssynvinkel. Överläggning med utskottet hölls i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

29.1.7 Förordning om sprängämnesprekursorer

Europaparlamentet och rådet antog den 20 juni en förordning om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer, (se faktapromemoria 2017/18:FPM85) som ska tillämpas från och med den 1 februari 2021. Den nya förordningen innebär bl.a. att endast den som har ett påvisbart behov av sprängämnesprekursorer ska få tillgång till dessa ämnen.

Överläggning i försvarsutskottet ägde rum i november 2018.

29.2 Straffrättsligt samarbete

29.2.1 Byrå för straffrättsligt samarbete

Rådet antog Eurojustförordningen den 6 november 2018. Förordningen började tillämpas den 12 december. Den 1 september trädde ett nytt antiterrorismregister vid Eurojust i kraft. Registret syftar till att stärka det rättsliga samarbetet mellan medlemsstaterna i kampen mot terrorism och till att förbättra säkerheten. Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 7 oktober antog rådet slutsatser om Eurojust. Eurojust har under året ingått nya samarbetsavtal med Albanien, Georgien, Serbien och Danmark.

Information lämnades till justitieutskottet i maj och oktober. Samråd ägde rum med EU-nämnden i maj och oktober.

29.2.2 Europeisk åklagarmyndighet

Förordningen om inrättande av en europeisk åklagarmyndighet, Eppo, inom det straffrättsliga samarbetet har i dagsläget de flesta medlemsstater anslutit sig till, förutom Danmark, Irland, Polen, Storbritannien, Sverige och Ungern. Deltagande medlemsstater och kommissionen har fortsatt arbetet med att kunna starta Eppos verksamhet. Ett antal juridiska och organisatoriska åtgärder har vidtagits, exempelvis nominering av de europeiska åklagarna och framtagandet av ett ärendehanteringssystem. Den europeiska chefsåklagaren Laura Codruța Kövesi utsågs i oktober.

Statsministern angav i EU-deklarationen den 13 november att regeringens inriktning är att Sverige ska gå med i Eppo. Regeringen beslutade den 14 november att tillsätta en utredning som ska analysera behovet av och föreslå författningsändringar och andra åtgärder för ett

Skr. 2019/20:115 svenskt deltagande i Eppo. Uppdraget ska redovisas senast den 14 december 2020.

Information lämnades till justitieutskottet i februari, maj, oktober, november och december. Samråd ägde rum med EU-nämnden i mars, maj, oktober och november.

29.2.3 E-bevisning

Kommissionen presenterade sitt förslag till förordning om tillgång till elektronisk bevisning (e-bevisning) och direktiv om utseende av representant för utlämnande av e-bevisning i april 2018 (se faktrapmemoria 2017/18:FPM88). Förhandlingarna om direktivet ledde till en allmän inriktning i mars. Trilogförhandlingar om både förordningen och direktivet väntas inledas i början av 2020.

I juni gav rådet kommissionen ett mandat att påbörja förhandlingar med USA om ett avtal om tillgång till elektroniska bevis. Kommissionen återrapporterade från förhandlingarna vid rådsmöten i oktober respektive december. I juni gavs kommissionen även ett mandat att företräda en EU-gemensam ståndpunkt i förhandlingarna om det andra tilläggsprotokollet till Europarådets it-brottskonventionen (den s.k. Budapestkonventionen).

Information lämnades till justitieutskottet i februari, oktober och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars, oktober och november.

29.2.4 Materiell straffrätt

Den 9 april antog rådet ett direktiv om bekämpande av bedrägeri och förfalskning som rör andra betalningsmedel än kontanter och om ersättande av rådets rambeslut. Direktivet ska vara införlivat i svensk rätt senast den 31 maj 2021.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

29.2.5 Alternativ till frihetsberövanden

Mot bakgrund av brister i systemet med ömsesidigt erkännande till följd av överbeläggning och undermåliga förhållanden vid frihetsberövanden diskuterades frågan om alternativ till frihetsberövanden och slutsatser antogs vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 3 december.

Informationstillfällen ägde rum i justitieutskottet och EU-nämnden under november.

29.2.6 Brottsoffers rättigheter

Ett förstärkt skydd av brottsoffers rättigheter fanns med bland prioriteringarna i det finska ordförandeskapets arbetsprogram och rådsslutsatser antogs vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 2–3 december.

29.3 Unionens observatörsstatus i Europarådets antikorrupsionsorgan

Skr. 2019/20:115

Den 18 juni antog rådet en gemensam ståndpunkt om unionens ansökan om observatörsstatus i Greco (Gruppen av stater mot korruption). Frågan diskuterades vid rådet den 6–7 juni, där regeringen var positiv till förslaget att EU blir observatör i Greco. Den 10 juli beviljade Europarådet EU:s ansökan att bli observatör i Greco.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och juni.

30 Grundläggande rättigheter och medborgarskap

30.1 EU:s stadga om grundläggande rättigheter

Kommissionen lämnade sin årliga rapport om tillämpningen av EU:s stadga för grundläggande rättigheter i juni. Rapporten är ett led i kommissionens strategi för tillämpningen av stadgan. Av rapporten framgår bl.a. att stadgan har visat sig vara ett viktigt instrument för att förverkliga grundläggande rättigheter i människors liv, men att det kommer att ta ytterligare tid och mycket arbete för att den ska kunna tillämpas fullt ut. Rådet för rättsliga och inrikes frågor antog den 7 oktober slutsatser om tillämpningen av stadgan som svar på kommissionens rapport.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

30.2 Nytt program Rättigheter och värden (2021–2027)

Som en del av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 presenterade kommissionen den 30 maj 2018 förslag till ett nytt finansieringsprogram Rättigheter och värden (programmet). Programmet föreslås ersätta de båda programmen Ett Europa för medborgarna och Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap (se faktapromemoria 2017/18:FPM126). I mars nådde rådet och Europaparlamentet samsyn om programmets utformning och innehåll i sak. Budgeten för programmet och vissa övergripande frågor förhandlas separat som en del av EU:s fleråriga budgetram. Slutligt beslut om programmet inklusive budget kommer därför inte kunna antas förrän förhandlingen om budgetramen är avslutad.

I mars informerades konstitutionsutskottet och samråd hölls med EU-nämnden samma månad.

30.3 Visselblåsardirektivet

Direktivet om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (visselblåsardirektivet) antogs under året och trädde i kraft den 16 december (se faktagromemoria 2017/18:FPM91). Regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska föreslå hur direktivet ska genomföras i svensk rätt, vilket ska ske inom två år från ikraftträdandet. Information lämnades till konstitutionsutskottet i januari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och oktober.

30.4 EU:s anslutning till Europakonventionen

Under året har arbetet om EU:s anslutning till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, Europakonventionen, inriktats på att försöka hitta lösningar på de olika invändningarna som EU-domstolen förde fram mot utkastet till anslutningsavtal i december 2014. Vid rådet för rättsliga och inrikes frågor den 7 oktober antogs kompletterande förhandlingsmandat och rådet uttryckte sitt stöd för att förhandlingarna om anslutningsavtalet mellan EU och Europarådet snabbt skulle återupptas. Konstitutionsutskottet informerades i september och samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

31 Asyl, invandring, visering och annan politik som rör rörlighet för personer

31.1 Reformen av det gemensamma europeiska asylsystemet

Förhandlingar om reformen av det gemensamma asylsystemet (faktapromemoria 2015/16:FPM79) har ägt rum i begränsad omfattning. Informationstillfällen med socialförsäkringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i februari, maj och oktober.

Den sedan tidigare låsta positionen kring hur de som ansöker om asyl i EU rättvist ska fördelas mellan medlemsstaterna kvarstår. Diskussionen har under året kretsat kring s.k. tillfälliga arrangemang, dvs. var de migranter som räddas på Medelhavet ska tas emot och om, och i så fall hur, de ska fördelas mellan medlemsstater i avvaktan på att en ny Dublinförordning kan komma på plats.

EU:s integrerade arrangemang för politisk krishantering (IPCR) är fortsatt aktiverat för migrationssituationen. Detta innebär en kontinuerlig informationsinsamling som ligger till grund för gemensamma lägesbilder i syfte att effektivisera beslutsfattandet i rådet.

31.2.1 Asyl- och migrationsfonden

Förhandlingarna om kommissionens förslag till förordning om inrättande av asyl- och migrationsfonden (som är en del av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027) pågår och vid rådet för rättsliga och inrikes frågor i juni enades man om rådets position i stora delar av förslaget. Trilogförhandlingar har inletts. Överläggningar med socialförsäkringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

31.3 Laglig migration

I början av januari återupptogs förhandlingarna om ett nytt omarbetat blåkortsdirektiv (se faktapromemoria 2015/16: FPM113). Ett reviderat utkast lades fram som bl.a. innehöll möjligheten för medlemsstaterna att tillämpa nationella system för arbetskraftsinvandring parallellt med blåkortsdirektivet, som varit huvudfrågan. Det fick ett generellt stöd bland medlemsstaterna. Europaparlamentet ansåg dock att det kompromissförslag som lades fram inte var tillräckligt långtgående gällande harmoniseringen av medlemsstaternas regelverk. Därför bedömde ordförandeskapet redan den 11 januari att det inte fanns förutsättningarna att fortsätta förhandlingarna.

31.4 Viseringspolitik

31.4.1 Viseringsfrihet

Under året har arbetet fortsatt för att revidera EU:s avtal om undantag från viseringskravet för kortare vistelser så att definitionen av ”kortare vistelse” i avtalen stämmer överens med gällande regelverk, dvs. 90 dagar under en 180-dagarsperiod.

31.4.2 Förordningsändring om viseringsfrihet för brittiska medborgare i samband med brexit

Den 10 april antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/592. Detta innebär en ändring av viseringsförordningen. Syftet är att, vid ett eventuellt avtalslöst utträde av Storbritannien ur unionen, bevilja brittiska medborgare viseringsfrihet för vistelser upp till 90 dagar under en 180-dagarsperiod för tillfälliga besök i Schengenområdet. Storbritannien tas således upp på förteckningen i bilaga I till viseringsförordningen (förteckning över de tredjeländer vars medborgare är viseringsfria vid kortare vistelser i Schengenområdet). Viseringsfriheten för brittiska medborgare bygger på ett antagande om reciprocitet och att Storbritannien beviljar EU-medborgare viseringsfritt resande i motsvarande utsträckning.

31.4.3 Viseringskodexen

Förslaget till reviderad viseringskodex antogs i juni och ska börja tillämpas från och med februari 2020 (se faktapromemoria 2017/18:FPM71). Överläggning med socialförsäkringsskottet ägde rum i februari och samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

31.5 Återvändande

Rådet för rättsliga och inrikes frågor enades i juni om en partiell allmän inriktning om förslaget till omarbeting av återvändandedirektivet (se faktapromemoria 2018/19:FPM4). Förhandlingar med Europaparlamentet väntas inledas under 2020. Överläggning med socialförsäkringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

31.6 Den externa dimensionen av migration

31.6.1 Den externa dimensionen av Migrationsagendan

I oktober presenterade kommissionen sin lägesrapport om genomförandet av den europeiska migrationsagendan, inklusive den externa dimensionen. Kommissionen, konstaterade att EU samarbetar mer än någonsin på migrationshanteringsområdet med partnerländer i omvärlden. Samtidigt framhålls att arbetet med att bygga upp ett hållbart system som garanterar resurseffektiv och human migrationshantering, och kan bemöta framtida utmaningar, måste fortsätta.

31.6.2 Uppföljning av FN:s ramverk för flyktingar samt FN:s ramverk för säker, ordnad och reglerad migration

I uppföljningen av det globala flyktingramverket har EU bidragit i framtagandet av FN:s flyktingorganisations (UNHCR:s) treårsstrategi för ökad vidarebosättning. Strategin ska stödja en utökning av vidarebosättning som är effektiv och strategisk och som kan tillgodose de ökade globala behoven. EU deltog även i förberedelserna av, och medverkade under det första globala flyktingforumet som ägde rum den 17–18 december. EU-samordning ägde rum för framtagande av en modalitetsresolution som sätter ramarna för det globala högnivå-uppföljningsmöte där stater förväntas återrapportera om stöd till det globala ramverket för säker, ordnad och reglerad migration. Mötet kommer att äga rum vart fjärde år med start 2022.

31.6.3 Migration och utveckling

Skr. 2019/20:115

Betydelsen av reguljär migration lyfts som en viktig bidragande faktor till hållbar ekonomisk utveckling och tillväxt. EU har fortsatt arbetet med samtliga aspekter av migration som del av den övergripande strategin för migration. Inom ramen för ett bredare partnerskap och stärkt samarbete med partnerländer har EU fortsatt inkludera den reguljära migrationens positiva påverkan på hållbar utveckling i förhandlingarna om post-Cotonou.

DEL 6 SYSSELSÄTTNING OCH SOCIALPOLITIK, HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

32 Sysselsättningspolitik

32.1 Samordning av sysselsättning och socialpolitik inom sysselsättningsstrategin och den öppna samordningsmetoden

32.1.1 Gemensam sysselsättningsrapport

Enligt fördraget ska rådet och kommissionen årligen upprätta en gemensam rapport till Europeiska rådet om sysselsättningssituationen i unionen och om genomförandet av sysselsättningsriktlinjerna.

I november 2018 presenterade kommissionen ett utkast till rapport som en del av kommissionens årliga tillväxtöversikt för 2019. Rapporten visar att EU fortsätter att uppleva ekonomisk tillväxt och rekordhög sysselsättning, men att återhämtningen inte når alla grupper. Europa 2020-målet om 75 procents sysselsättningsgrad för kvinnor och män till 2020 ser ut att vara nåbart. Även om det finns en positiv utveckling inom EU på det sociala området är andelen individer i risk för fattigdom eller social exkludering fortsatt hög. EU väntas inte nå Europa 2020-målet att minska antalet människor i fattigdom eller social exkludering med 20 miljoner.

Den gemensamma sysselsättningsrapporten för året antogs vid EPSCO-rådet den 15 mars. Arbetsmarknadsutskottet, socialutskottet och socialförsäkringsutskottet informerades i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

32.1.2 Landsspecifika rekommendationer på det sysselsättnings- och socialpolitiska området

Rekommendationer på sysselsättningsstrategins område inom Europa 2020-strategin antogs av rådet i juli (se avsnitt 9). Sverige fick under året ingen rekommendation på det sysselsättnings- och socialpolitiska området.

32.1.3 Rapporter om situationen och utvecklingen på det socialpolitiska området och på sysselsättningsområdet

Inom ramen för den öppna samordningsmetoden har Kommittén för socialt skydd under året genomfört olika typer av erfarenhetsutbyten mellan medlemsstaterna och tagit fram en årlig rapport om den sociala

situationen, reformer och utvecklingstrender på det socialpolitiska området, vars huvudbudskap har förelagts rådet. Även Sysselsättningskommittén har tagit fram en rapport med huvudbudskap som förelades rådet. Huvudbudskapen fungerar som socialpolitiskt och sysselsättningspolitiskt inspel till kommissionen inför att den presenterar sin årliga tillväxtöversikt.

EPSCO-rådet godkände huvudbudskapen den 24 oktober.

Arbetsmarknadsutskottet, socialutskottet och socialförsäkringsutskottet informerades i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

Skr. 2019/20:115

33 Arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor

33.1 Direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare

I april 2017 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om balans i arbetslivet som är avsett att ersätta det nuvarande föräldraledighetsdirektivet (se faktapromemoria 2016/17:FPM88). Direktivet antogs vid EPSCO-rådet den 13 juni.

Information lämnades till arbetsmarknadsutskottet och socialförsäkringsutskottet i februari och samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

33.2 Direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i EU

Den 21 december 2017 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor inom EU (se faktapromemoria 2017/18:FPM49). Direktivet antogs vid EPSCO-rådet den 13 juni.

Information lämnades till arbetsmarknadsutskottet i februari och mars och samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och juni.

33.3 Carcinogen- och mutagendirektivet

Rådet antog den 20 december 2017 rättsakten om den andra revideringen och förslag till ändringar i direktivet om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet (se faktapromemoria 2016/17:FPM62). Direktivet antogs den 16 januari och ska vara genomfört den 20 februari 2021.

I april 2018 presenterade kommissionen en tredje revidering och förslag till ändringar i carcinogen- och mutagendirektivet (se faktapromemoria 2017/18:FPM77). Direktivet antogs den 5 juni och ska vara genomfört den 11 juli 2021.

33.4 Förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten

I mars 2018 presenterade kommissionen förslag till förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (se faktapromemoria 2017/18:FPM72). Förordningen antogs vid EPSCO-rådet den 13 juni. Sverige röstade, efter samråd med EU-nämnden, nej till antagande av förordningen.

Information lämnades till arbetsmarknadsutskottet i februari, mars och juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och juni.

33.5 Rådsslutsatser om ett arbetsliv i förändring

Den 21 mars presenterade ordförandeskapet rådsslutsatser ”Ett arbetsliv i förändring: reflektioner om nya arbetsformer och följderna för arbetstagarnas arbetsmiljö”. Rådsslutsatserna tar bl.a. sikte på att identifiera och förstå arbetsmiljörisker för arbetstagarna i förhållande till nya anställningsformer och nya sätt att organisera arbetet. Rådsslutsatserna antogs vid EPSCO-rådet den 13 juni.

33.6 Rådsslutsatser om ett nytt strategiskt arbetsmiljöramverk

Den 25 oktober presenterade ordförandeskapet rådsslutsatser om arbetsmiljö. Slutsatserna lyfter bl.a. genusperspektivet i arbetsmiljöarbetet, arbetsmiljöutmaningar i ett förändrat arbetsliv och psykosocial arbetsmiljö. Kommissionen uppmanades att anta en ny arbetsmiljöstrategi när den nuvarande löper ut och föreslogs ge särskild uppmärksamhet till utmaningar som identifierats i slutsatserna. Rådsslutsatserna antogs vid EPSCO-rådet den 10 december.

Arbetsmarknadsutskottet informerades i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

33.7 Förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter

Kommissionen lämnade i maj 2018 ett förslag till förordning för Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (EGF) för perioden efter 2020 (se faktapromemoria 2017/18:FPM 128).

Den 15 mars antog EPSCO-rådet en partiell allmän inriktning om förslaget. Sverige kunde inte stödja den partiella allmänna inriktningen. Arbetsmarknadsutskottet informerades i mars, april, juni, september och november månad. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

33.8 Ändring av förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter

Skr. 2019/20:115

Den 4 september presenterade kommissionen ett förslag till ändring i regelverket om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (EGF) för perioden 2014–2020 (se faktagromemoria 2019/20:FPM2). Förslaget var en del i kommissionens förberedelser för den händelse att Storbritannien lämnar EU utan ett utträdesavtal. Fondens tillämpningsområde ska enligt den under hösten antagna förordningen utvidgas till att i händelse av ett avtalslöst utträde även erbjuda stöd till varslade och uppsagda arbetstagare och egenföretagare vars verksamhet har upphört till följd av att Storbritannien lämnar unionen utan ett utträdesavtal. Vid EPSCO-rådet den 24 oktober antogs förslaget.

Arbetsmarknadsutskottet informerades i september och överläggning i samma utskott ägde rum i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

33.9 Effektivare beslutsfattande inom EU på det sociala området

Kommissionen presenterade den 16 april ett meddelande om effektivare beslutsfattande på det sociala området (se faktagromemoria 2018/19:FPM50). Kommissionens syfte är att bjuda in till en bred diskussion om hur förenklade ändringsförfaranden i EU-fördragen kan användas för att göra beslutsfattandet, i fråga om åtgärder som rör icke-diskriminering samt social trygghet och socialt skydd för arbetstagarna i icke-gränsöverskridande situationer, mer effektivt. Meddelandet är det fjärde meddelandet om effektivare beslutsfattande i unionen. En presentation av meddelandet gjordes vid EPSCO-rådet den 24 oktober.

Arbetsmarknadsutskottet och socialförsäkringsutskottet informerades i maj. Överläggning hölls i arbetsmarknadsutskottet i juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

33.10 Rådsslutsatser om välfärdsekonomi

Ordförandeskapet föreslog rådsslutsatser på området för välfärdsekonomi som antogs vid EPSCO-rådet den 24 oktober. Konceptet välfärdsekonomi har en tvärssektoriell ansats som utgår från att hållbar ekonomisk tillväxt, social hållbarhet och ökat välmående i befolkningen kan vara ömsesidigt förstärkande.

Överläggning med socialutskottet ägde rum i september. Socialförsäkringsutskottet informerades i september. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

Samråd inför riktlinjediskussioner om välfärdsekonomi vid EPSCO i juli respektive i december ägde rum med EU-nämnden i juli respektive december.

33.11 Åtgärder för att underlätta fri rörlighet

33.11.1 Revidering av förordningarna om samordning av de sociala trygghetssystemen

Kommissionen lämnade i december 2016 förslag om ändringar i EU:s regelverk om samordning av de sociala trygghetssystemen (se faktagromemoria 2016/17:FPM54). I januari 2019 påbörjades trilogförhandlingar. Vid EPSCO-rådet den 15 mars, 13 juni och 10 december presenterades lägesrapporter.

Socialförsäkringsutskottet informerades i februari, mars, maj, september och november. Socialutskottet informerades i februari och april. Arbetsmarknadsutskottet informerades i februari, april och september.

33.11.2 Rådsrekommendationen om tillgång till social trygghet för arbetstagare och egenföretagare

I mars 2018 presenterade kommissionen ett förslag till rådsrekommendation om tillgång till social trygghet för arbetstagare och egenföretagare (se faktagromemoria 2017/18:FPM64). Rådsrekommendationen antogs av rådet den 8 november 2019.

Socialförsäkringsutskottet och socialutskottet informerades i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

33.11.3 Förordning om samordning av de sociala trygghetssystemen med anledning av Storbritanniens utträde ur EU

Som en del av unionens förberedelser och beredskapsplan för att begränsa vissa av de negativa effekterna som skulle uppstå om Storbritannien lämnar unionen utan ett utträdesavtal, lämnade kommissionen den 30 januari 2019 ett förslag till förordning för att skydda vissa rättigheter som följer av de unionsrättsliga principerna inom samordningen av de sociala trygghetssystemen (se faktagromemoria 2018/19:FPM36).

Förslaget syftar till att de personer som i egenskap av EU-medborgare har utövat sin rätt till fri rörlighet inom unionen före utträdestidpunkten, ska få behålla sin rätt till sociala trygghetsförmåner som grundar sig på intjänade perioder, omständigheter och händelser som inträffade före utträdestidpunkten, när Storbritannien var medlemsstat i unionen. Förordningen antogs av rådet den 19 mars. Förordningen tillämpas från dagen efter att Storbritannien lämnar unionen under förutsättning att ett utträdesavtal inte har trätt i kraft vid den tidpunkten.

Överläggning med socialförsäkringsutskottet ägde rum i februari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

34 Jämställdhet och arbetet mot diskriminering

Skr. 2019/20:115

34.1 Rådsslutsatser om jämställda ekonomier i EU och vägen framåt

I oktober presenterade ordförandeskapet ett utkast till rådsslutsatser på området jämställda ekonomier i EU och vägen framåt som ett led i den kontinuerliga uppföljningen av åtaganden i den s.k. Pekingplattformen. Under hösten har rådet förhandlat fram rådsslutsatser på området i EU i ljuset av det kommande 25-årsfirandet av Pekingplattformen under 2020.

Sverige har under förhandlingarna av rådsslutsatserna välkomnat dessa och även de fyra nya indikatorer som ursprungligen föreslogs av Europeiska jämställdhetsinstitutet (EIGE) på temat jämställdhet, unga och digitalisering. Rådsslutsatserna antogs vid EPSCO-rådet den 10 december.

Överläggning med arbetsmarknadsutskottet ägde rum i oktober och samråd med EU-nämnden ägde rum i december.

34.2 Tillgänglighetsdirektivet

År 2015 presenterade kommissionen ett förslag till direktiv om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (se faktapromemoria 2015/16:FPM40). I april antogs förslaget formellt av rådet och av Europaparlamentet. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april.

34.3 Arbetet mot diskriminering

34.3.1 Antidiskrimineringsdirektivet

Kommissionen lämnade 2008 ett förslag till direktiv om skydd mot diskriminering på grund av religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning (se faktapromemoria 2007/08:FPM127). Vid EPSCO-rådet den 13 juni presenterades en lägesrapport. Vid EPSCO-rådet den 24 oktober fördes en diskussion i syfte att ta reda på möjliga vägar framåt mot bakgrund av det fortsatt låsta läget i förhandlingen om förslaget till direktiv.

Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni och oktober.

34.4 Arbetet med romsk inkludering

Den 6 september publicerade kommissionen ett meddelande om hur medlemsstaterna genomför sina nationella strategier för romsk inkludering. I oktober anordnade kommissionen en workshop där

35 Hälsofrågor

35.1 Antibiotikaresistens och läkemedel i miljön

Den 1 mars anordnade ordförandeskapet ett ministermöte om antimikrobiell resistens (AMR) och presenterade därefter ett utkast till rådsslutsatser om att motverka antimikrobiell resistens.

Rådsslutsatserna antogs den 14 juni vid EPSCO-rådet. Rådsslutsatserna innehåller skrivningar utifrån ett humanhälso-, djurhälso-, och miljöperspektiv (s.k. one-health) och uppmanar till fortsatt prioritering av AMR-frågan samt välkomnar fortsatta åtgärder för att motverka AMR på nationell nivå, EU-nivå och internationell nivå.

Överläggning i socialutskottet ägde rum i april. Information gavs till socialutskottet i februari och maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i juni.

Läkemedel i miljön är en viktig fråga för arbetet med antibiotikaresistens och den 11 mars presenterade kommissionen en strategi om läkemedel i miljön (se faktapromemoria 2018/19:FPM42).

EU-arbetet mot antibiotikaresistens beskrivs även i avsnitt 51.2 om läkemedel i miljön.

35.2 Förordning om utvärdering av medicinsk teknik

År 2018 publicerade kommissionen ett förslag till förordning om utvärdering av medicinsk teknik och om ändring av direktiv 2011/24/EU (se faktapromemoria 2017/18:FPM57). I förslaget fastställs en ram och förfaranden för samarbete om utvärdering av metoder inom hälso- och sjukvården på unionsnivå samt gemensamma regler för klinisk granskning. Ordförandeskapet presenterade en lägesrapport som behandlades vid EPSCO-rådet den 11 december.

Socialutskottet informerades i februari, maj och november.

36 Den inre marknadens utveckling

36.1 Delegerad förordning om gemensamt utbildningsprov för skidinstruktörer

Kommissionen har, i enlighet med artikel 49b i yrkeskvalifikationsdirektivet, antagit en delegerad akt om gemensamt utbildningsprov för skidinstruktörer. Förordningen fastställer innehållet i det gemensamma utbildningsprovet och villkoren för att delta och godkännas. Rådet för utrikes frågor beslutade den 13 maj att inte invända mot den delegerade förordningen. Det är första gången kommissionen antar en delegerad akt om ett gemensamt utbildningsprov efter moderniseringen av yrkeskvalifikationsdirektivet. Genom införandet av ett automatiskt erkännande för yrkesutövare som har blivit godkända i ett gemensamt utbildningsprov underlättas rörligheten för fler yrkesgrupper i EU.

36.2 Digital inre marknad

Arbetet med strategin för en digital inre marknad och de olika pågående förhandlingarna om rättsakter har fortlöpt under året. Kommissionen arbetar aktivt för att slutföra strategin. Den 15 april antog rådet för jordbruk och fiske direktivet om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG. Den 7 juni antog telekom-rådet slutsatser om framtiden för ett starkt digitaliserat Europa efter 2020.

36.3 Plattformsförordningen

Den 26 april 2018 presenterade kommissionen sitt förslag till förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens av onlinebaserade förmedlingstjänster (COM(2018) 238). Förordningen syftar till att reglera affärsrelationer mellan plattformar och fysiska eller juridiska personer som använder plattformar i sin näringsverksamhet, s.k. företagsanvändare (se faktapromemoria 2017/18:FPM97). Förordningen antogs av rådet den 14 juni.

36.4 Förordning om marknadskontroll

I december 2017 lade kommissionen fram, som en del av ett större varupaket, ett förslag till förordning om fastställande av regler och

Skr. 2019/20:115 förfaranden för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter (se faktapromemoria 2017/18:FPM44). Förordningen antogs av Ekofin-rådet den 14 juni.

36.5 Förordning om ömsesidigt erkännande av varor

I december 2017 lade kommissionen fram ett förslag till ny förordning om principen om ömsesidigt erkännande av varor (se faktapromemoria 2017/18:FPM45). Förordningen antogs av rådet den 5 mars.

36.6 Framtidens inre marknad

I december 2018 meddelade kommissionen att den inre marknaden är en unik tillgång som kräver ett nytt politiskt åtagande (se faktapromemoria 2018/19:FPM20). Meddelandet visade på mervärdet av EU:s inre marknad och kvarstående hinder som motverkar en fortsatt integrering. Vid konkurrenskraftsrådet i maj antogs slutsatser om en ny inriktning för den inre marknaden som binder samman alla relevanta politikområden och fördjupar och förstärker den inre marknaden. Ett EU-sakråd anordnades i april för att diskutera svenska prioriteringar för arbetet med framtidens inre marknad. Näringsutskottet informerades och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj. En referensgrupp för frågor som rör den inre marknaden inrättades med ett första möte i december.

36.7 Europeisk standardisering

I meddelandet om den inre marknaden från kommissionen i december 2018 (se faktapromemoria 2018/19:FPM20) inkluderades även åtgärder för att förbättra styrningen, delaktigheten och den internationella genomslagskraften hos det europeiska standardiseringssystemet. I kommissionens arbetsprogram för 2020 aviserades en uppföljning av de åtgärder som inkluderades i meddelandet.

36.8 Förordning om nya standardformulär för offentlig upphandling

Den 25 oktober publicerades kommissionens förordning (EU) 2019/1780 om fastställande av standardformulär för offentliggörande av meddelanden om offentlig upphandling och om upphävande av förordning (EU) 2015/1986. Syftet bakom de nya annonseringsformulären är att öka tillgängligheten för företag att hitta upphandlingsannonser, minska den administrativa bördan för upphandlande myndigheter och enheter, förbättra faktaunderlaget om offentlig konsumtion och göra offentlig upphandling mer öppen.

36.9.1 Offentlig land-för-land-rapportering i redovisningsdirektivet

I april 2016 lämnade kommissionen ett förslag till offentlig land-för-land-rapportering om skatt (se faktapromemoria 2015/16:FPM81). Förslaget ställer krav på vissa multinationella företag verksamma inom EU att rapportera om sin världsomspännande verksamhet. Förslaget togs upp för allmän inriktning i Konkurrentskraftsrådet den 28 november. En majoritet för att anta en allmän inriktning till förslaget nåddes inte. Frågan om rättslig grund för förslaget diskuterades också i Ekofin-rådet den 5 december 2019.

Civilutskottet informerades i september 2016. Skatteutskottet informerades i december 2016 och i november 2019. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november 2019.

37 Fri rörlighet för varor

37.1 Rådsslutsatser om cirkulär ekonomi inom byggsektorn

Beslut om rådsslutsatser om cirkulär ekonomi inom byggsektorn fattades vid konkurrentskraftsrådet den 28 november. De handlade om att möjliggöra cirkulär ekonomi inom en sektor som har en hög energiförbrukning och betydande koldioxidutsläpp. Rådsslutsatserna ger även vägledning inför en eventuell översyn av byggproduktförordningen från 2011. Sveriges ståndpunkt är att det finns ett stort behov av en övergång till en klimatneutral och mer cirkulär ekonomi inom byggsektorn. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

37.2 Typgodkännande av och marknadskontroll över motorfordon

Kommissionen presenterade i maj 2018 ett förslag till förordning om fordons generella säkerhet och skydd för oskyddade trafikanter (se faktapromemoria 2017/18:FPM110). Europaparlamentet och rådet nådde en preliminär överenskommelse i mars och uppgörelsen antogs slutgiltigt i rådet den 8 november.

38 Immaterialrätt

38.1 Ändringar i förordningen om tilläggsskydd för läkemedel

I maj 2018 presenterade kommissionen ett förslag om ändring i förordningen om tilläggsskydd för läkemedel (se faktapromemoria 2017/18:FPM118). Ändringsförordningen antogs den 14 maj och trädde i kraft den 1 juli. Näringsutskottet informerades i februari och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

38.2 EU:s anslutning till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar

Under året avslutades förhandlingarna om förslaget om att EU ska ansluta sig till Genèveakten inom Lissabonöverenskommelsen om ursprungsbeteckningar och geografiska beteckningar (se faktapromemoria 2017/18:FPM163). Rättsakterna antogs den 7 oktober. Näringsutskottet informerades i februari, mars och oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i mars och oktober.

38.3 Direktiv om vissa onlinesändningar av tv- och radioprogram

Under året avslutades förhandlingarna om direktivet om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av programföretagens onlinesändningar och vidareändringar av tv- och radioprogram (se faktapromemoria 2016/17:FPM12). Överenskommelsen med Europaparlamentet antogs av rådet den 15 april och direktivet trädde i kraft den 7 juni. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april.

38.4 Direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden

Under året avslutades förhandlingarna om direktivet om upphovsrätt på den digitala inre marknaden (se faktapromemoria 2016/17:FPM11). Överenskommelsen med Europaparlamentet antogs av rådet den 15 april och direktivet trädde i kraft den 7 juni. Näringsutskottet informerades i februari och mars. Samråd med EU-nämnden ägde rum i april.

39.1 Inre marknadsprogrammet

I juni 2018 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om programmet för den inre marknaden. Programmet syftar till att stärka den inre marknaden genom att sammanföra verksamheter som tidigare finansierats genom separata program. Under 2019 har förhandlingar pågått mellan rådet och Europaparlamentet.

39.2 EU:s industristrategi

I rådsslutsatserna från Europeiska rådet i mars underströks behovet av en omfattande och långsiktig strategi för EU:s industripolitik. Detta följdes upp av konkurrenskraftsrådet som den 27 maj antog rådsslutsatser där medlemsstaterna uppmanar kommissionen att ta fram en långsiktig industristrategi med en tydlig vision för år 2030. Strategin ska enligt medlemsstaterna omfatta alla relevanta policyområden och åtföljas av en handlingsplan och en mekanism för att övervaka genomförandet. Överläggning med näringsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

40 Konsumentpolitik

40.1 Direktiv om revidering av fyra konsumenträttsdirektiv

Ett direktiv om revidering av fyra direktiv på konsumenträttsområdet antogs vid Ekofin-rådet i november (se faktapromemoria 2017/18:FPM81). De direktiv som berörs är direktiven om oskäliga villkor i konsumentavtal, konsumentskydd i samband med prismärkning av varor som erbjuds konsumenterna, otillbörliga affärsmetoder och konsumenträttigheter.

Överläggning med civilutskottet ägde rum i april. Information lämnades till civilutskottet i februari och maj. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och oktober.

40.2 Direktiv om grupptalan för att skydda konsumenternas kollektiva intressen

Kommissionen lämnade den 11 april 2018 ett förslag till ett direktiv som dels ersätter ett befintligt direktiv om förbuds förelägganden, dels innebär

Skr. 2019/20:115 EU-gemensamma regler om möjligheter för organisationer och myndigheter att föra talan om gottgörelse för en grupp konsumenters räkning (se faktapromemoria 2017/18:FPM82). Rådet enades om en allmän inriktning vid konkurrenskraftsrådet den 28 november.

Överläggning med konstitutionsutskottet ägde rum i februari. Information lämnades till civilutskottet i maj och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

41 Forskning och innovation

41.1 Horisont Europa

Den 30 november 2018 antog konkurrenskraftsrådet en partiell allmän riktlinje för förslaget till förordning för ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont Europa. Inför beslut under året om en partiell allmän inriktning för det särskilda programmet avgav Sverige en röstdeklaration. Anledningen var en skrivning i ett av de operativa målen. I målet anges att deltagande i programmet ska breddas, vilket innebär att särskild hänsyn ska tas till deltagare från medlemsstater med lägre FoI-kapacitet. Det står i strid med excellensprincipen, som Sverige har drivit hårt i förhandlingen. Sverige avstod därför från att rösta om det särskilda programmet för Horisont Europa.

I mars nåddes överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet om de delar av förordningen för Horisont Europa som täcktes av den partiella allmänna riktlinjen. I överenskommelsen ingick att beslutet om det särskilda programmet endast skulle vara rådets beslut.

Vid konkurrenskraftsrådets möte den 29 november antogs ytterligare två delar kring förordningen för Horisont Europa. Det handlade dels om de inledande skälen, dels om bilaga IV om synergier mellan Horisont Europa och andra EU-program.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i februari, maj, september och november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari, maj, september och november.

41.2 Kompetenscentrum för cybersäkerhet

Kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett europeiskt kompetenscentrum för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning omfattar inrättande av ett nätverk av nationella samordningscentrum för cybersäkerhetsfrågor (se faktapromemoria 2018/19:FPM11). Förslaget utgår från att när samhället blir alltmer beroende av digital teknik ökar också riskerna för allvarliga cyberincidenter. Framtida säkerhet förutsätter bl.a. att teknikens och näringslivets förmåga att skydda unionen mot cyberhot stärks.

Frågan togs upp för information på TTE-rådet den 6 juni.

41.3 Europeiska försvarsfonden

Skr. 2019/20:115

Förordningen om den europeiska försvarsfonden (se faktapromemoria 2017/18:FPM153) överenskomts efter trilogförhandling den 18 april, förutom två artiklar om associerade länder och fondens budget. Informationstillfälle med försvarsutskottet ägde rum i januari. Samråd med EU-nämnden ägde rum i februari.

41.4 Europeiska institutet för innovation och teknik

Den 11 juli presenterade kommissionen sitt förslag till omarbeting av förordning om det Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT) samt förslag till beslut om nytt strategiskt innovationsprogram för EIT (se faktapromemoria 2018/19:FPM56).

EIT inrättades 2008 med syfte att bemöta stora samhällsutmaningar och förbättra EU:s innovationsförmåga och innovationsresultat genom integrering av kunskapstriangelns tre sidor, utbildning, forskning och innovation. EIT uppnår dessa mål främst genom sina kunskaps- och innovationsgrupper. EIT är en integrerad del av kommissionens förslag om inrättande av Horisont Europa.

Vid konkurrenskraftsrådet den 29 november antogs en partiell allmän riktlinje för förordningen.

Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i oktober och november. Samråd med EU-nämnde ägde rum i november.

41.5 Euratoms forsknings- och utbildningsprogram

Förslag till förordning för Euratoms forsknings- och utbildningsprogram för perioden 2021–2025 presenterades den 7 juni 2018 (se faktapromemoria 2017/18:FPM155). Flera medlemsstater har haft kraftiga invändningar mot kommissionens förslag. Den svåraste frågan att lösa har handlat om en formulering kring att programmet skulle kunna leda till ett klimatneutralt energisystem.

Utbildningsutskottet informerades i maj. Överläggning med utbildningsutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november. Vid konkurrenskraftsrådets möte i november kunde medlemsstaterna inte enas om förordningen. Frågan gick därmed tillbaka för behandling på teknisk nivå.

41.6 Rådsslutsatser om EU:s uppdaterade bioekonomistategi

I rådsslutsatserna som presenterades under hösten välkomnas den holistiska, tvärssektoriella ansatsen i den uppdaterade europeiska strategin för bioekonomi från 2018. Vidare uppmanas medlemsstaterna och kommissionen att genomföra strategin utan dröjsmål. Kommissionen

Skr. 2019/20:115 uppmanas att ge råd till medlemsstaterna kring att finna synergier i finansieringen av genomförandet, bl.a. genom strukturfonderna.
Rådsslutsatserna antogs vid konkurrenskraftsrådet den 29 november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

42 Den europeiska rymdpolitiken

42.1 Förordning om inrättande av EU:s rymdprogram och rymdprogrambyrå

Den 26 februari nåddes en överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet om delar av en förordning om inrättande av EU:s rymdprogram och rymdprogrambyrå (se faktapromemoria 2017/18:FPM154).

43 Transport

43.1 Horisontella frågor

43.1.1 Fonden för ett sammanlänkat Europa

Förhandlingar om en ny förordning för Fonden för ett sammanlänkat Europa (CEF) för perioden efter 2020 har fortlöpt. I mars slöts en partiell överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet om regelverket. Överenskommelsen innebär bl.a. att TEN-T korridoren Skandinavien–Medelhavet förlängs genom Sverige vidare till Narvik i Norge och Uleåborg i Finland. Samtidigt förlängs korridoren Nordsjön–Östersjön genom Finland in till Luleå. Utestående frågor, som i huvudsak är budgetrelaterade, förhandlas inom EU:s fleråriga budgetram. I mars godkände medlemsstaterna projekt som beviljades medfinansiering inom utlysningen CEF MAP 2018. Två projekt med svenska intressen beviljades medfinansiering med sammanlagt omkring 48 miljoner euro. I september godkände medlemsstaterna projekt i utlysningen CEF 2019 Transport, där ytterligare tre projekt med svenska intressen beviljades medfinansiering med sammanlagt omkring 10 miljoner euro.

43.1.2 Påskyndat förverkligande av det transeuropeiska transportnätet Smart TEN-T

Förslaget presenterades i maj 2018 och syftar till att främja och förenkla genomförandet av transeuropeiska transportnät (TEN-T). Under förhandlingarna i rådet har förslaget tillämpningsområde avgränsats betydligt. För svenskt vidkommande omfattas endast järnvägslänken mellan Göteborg och Oslo. Rådet antog en allmän inriktning på TTE-rådet i december. Information och överläggning i trafikutskottet samt samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

43.1.3 Direktivet om kombinerade transporter

Kommissionen presenterade i november 2017, som en del av paketet för rörlighet, ett förslag till ändringar av direktivet om kombinerade transporter (se faktagromemoria 2017/18:FPM29). Direktivet reglerar transporter där inledande eller avslutande del sker på väg och mellanliggande delar på järnväg eller till sjöss. Under 2019 har förhandling mellan rådet och Europaparlamentet inletts.

43.1.4 Förordning om elektronisk godstransportinformation

Kommissionen lämnade i maj 2018 förslag till en ny förordning om elektronisk godstransportinformation (eFTI), se faktapromemoria 2017/18:FPM116. Syftet med förordningen är att införa en skyldighet för behöriga myndigheter i medlemsstaterna att godta elektronisk godstransportinformation och att säkerställa driftskompatibilitet för it-system som används för utbyte av sådan information. Rådet antog sin ståndpunkt vid TTE-rådet den 6 juni 2019. Trilogförhandlingar inleddes i september och en preliminär överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet nåddes den 26 november. Trafikutskottet informerades i maj och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

43.2 Landtransporter

43.2.1 Paketet om rörlighet

Kommissionen presenterade i maj 2017 reviderade rättsakter om tillträde till transportyrket och godstransportmarknaden, kör- och vilotider, färdskrivare, utstationering av förare inom vägtransportområdet samt om avgifter på tunga godsfordon för användningen av vissa infrastrukturer (eurovinjettdirektivet). De fyra rättsakterna redovisas i faktapromemoriorna 2016/17:FPM101, 2016/17:FPM103, 2016/17:FPM104 och 2016/17:FPM107. I december nådde rådet och Europaparlamentet en preliminär överenskommelse om rättsakter om tillträde till transportyrket och godstransportmarknaden, kör- och vilotider, färdskrivare och utstationering av förare. Skatteutskottet informerades om eurovinjettdirektivet i mars och maj. Överläggning hölls med skatteutskottet i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och november.

43.2.2 Direktiv om främjande av rena och energieffektiva vägtransportfordon

Kommissionen presenterade i november 2017 ett förslag till ändring av direktivet om främjande av rena och energieffektiva vägfordon (se faktapromemoria 2017/18:FPM28). Det övergripande syftet med förslaget är att förstärka den offentliga upphandlingens betydelse för att främja marknadsintroduktionen av rena och energieffektiva vägfordon. Europaparlamentet och rådet nådde en preliminär överenskommelse i februari och rättsakten antogs slutligt den 20 juni.

43.2.3 Tågpassagerarförordningen

I september 2017 presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i tågpassagerarförordningen (se faktapromemoria 2017/18:FPM14). På TTE-rådet den 2 december antogs en allmän inriktning. Överläggning med

civilutskottet ägde rum i april och information lämnades i november. EU- Skr. 2019/20:115
nämnden informerades i maj och samråd ägde rum i november.

43.2.4 Direktiv om förvaltning av vägars säkerhet

Kommissionen presenterade i maj 2018 ett förslag till ändring av direktiv om förvaltning av vägars säkerhet (se faktapromemoria 2017/18:FPM112). Syftet med förslaget är att minska antalet omkomna i vägtrafikolyckor inom EU. Europaparlamentet och rådet nådde en preliminär överenskommelse i februari och uppgörelsen antogs i rådet den 7 oktober.

43.2.5 Brexit – vägtransporter av gods och passagerare

Kommissionen presenterade i december 2018 ett förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för att säkerställa grundläggande förbindelser när det gäller transporter av gods och passagerare på väg med anledning av Storbritanniens utträde ur unionen (se faktapromemoria 2018/19:FPM30). Europaparlamentet och rådet antog förordningen den 25 mars. Förordningen trädde i kraft den 28 mars och börjar tillämpas från och med dagen efter den dag då fördragen upphör att vara tillämpliga på Storbritannien enligt artikel 50.3 i fördraget om Europeiska unionen. Eftersom tidsfristen för Storbritanniens utträde ur EU har förlängts i två omgångar antogs ytterligare en rättsakt den 24 oktober som ändrar grundrättsaktens tidsgränser för giltighet.

43.3 Sjöfart

43.3.1 Förordning om en kontaktpunkt för fartygsrapportering

Kommissionen presenterade i maj 2018 förslag till ny förordning om inrättande av en europeisk kontaktpunkt (Single Window) för fartygsrapportering (se faktapromemoria 2017/18:FPM115). Förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet inleddes i januari och en preliminär överenskommelse nåddes i februari. Förordningen trädde i kraft den 14 augusti.

43.3.2 Direktiv om minikrav på utbildning för sjöfolk

Kommissionen presenterade i maj 2018 förslag på ändring i direktivet om minimikrav på utbildning för sjöfolk. Förhandlingar mellan rådet och Europaparlamentet inleddes i januari och en preliminär överenskommelse nåddes i februari. Direktivet trädde i kraft den 1 augusti.

43.3.3 Integrerad havspolitik

Förhandlingar om rådsslutsatser om havet pågick under andra halvan av året. Rådsslutsatserna antogs på rådet för allmänna frågor den 19 november. Rådsslutsatserna ger en samlad bild över rådets övergripande avsikter kring förvaltningen av haven.

43.3.4 Direktiv om mottagning av avfall från sjöfart

Kommissionen presenterade i januari 2018 ett förslag till ändring av direktiv om mottagning av avfall från sjöfart (se faktapromemoria 2017/18:FPM53). Direktivet antogs den 17 april 2019.

43.4 Luftfart

43.4.1 Konkurrens inom luftfarten

I juni 2017 presenterade kommissionen ett förslag till förordning om skydd av konkurrensen inom luftfarten (se faktapromemoria 2016/17:FPM111). Den nya förordningen antogs den 17 april 2019.

43.4.2 Brexit – grundläggande flygförbindelser

Kommissionen presenterade i december 2018 ett förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för grundläggande flygförbindelser med anledning av Storbritanniens utträde ur EU (se faktapromemoria 2018/19:FPM29). Syftet var att fastställa tillfälliga åtgärder för att reglera luftfartsförbindelser mellan EU och Storbritannien efter ett utträde ur EU vid händelse av avsaknad av ett utträdesavtal. Europaparlamentet och rådet antog förordning (EU) 2019/502 den 25 mars. Förordningen trädde i kraft den 28 mars och börjar tillämpas från och med dagen efter den dag då fördragen upphör att vara tillämpliga på Storbritannien enligt artikel 50.3 i fördraget om Europeiska unionen. Eftersom tidsfristen för Storbritanniens utträde ur EU har förlängts i två omgångar antogs ytterligare en rättsakt den 24 oktober som ändrar grundrättsaktens tidsgränser för giltighet.

43.4.3 Brexit – flygsäkerhet

Kommissionen presenterade i december 2018 ett förslag till förordning om vissa flygsäkerhetsaspekter med anledning av Storbritanniens utträde ur EU (se faktapromemoria 2018/19:FPM28). Förslaget motiverades av att avsaknaden av giltiga certifikat skulle kunna få stora konsekvenser för luftfarten om Storbritannien lämnar EU utan ett utträdesavtal. Den nya förordningen (2019/494) trädde i kraft den 28 mars och börjar tillämpas från och med dagen efter den dag då fördragen upphör att vara tillämpliga på Storbritannien enligt artikel 50.3 i fördraget om Europeiska unionen.

44.1 Elektroniska kommunikationer

44.1.1 It-säkerhet i 5G-nät

Den 26 mars antog kommissionen, efter att ha fått stöd från Europeiska rådet, en rekommendation om it-säkerhet i 5G-nät, där medlemsstaterna uppmanades att genomföra nationella riskbedömningar och se över nationella åtgärder. De ombads också att arbeta tillsammans på EU-nivå med en samordnad riskbedömning och en gemensam verktygslåda med riskreducerande åtgärder. Vid TTE-rådet i december antogs slutsatser om betydelsen av 5G för Europas ekonomi och behovet av att hantera säkerhetsrisker för 5G. Samråd i EU-nämnden ägde rum i november.

44.1.2 Förordningen om e-dataskydd

Förhandlingarna om en förordning om respekt för privatlivet och skydd av personuppgifter i samband med elektronisk kommunikation (se faktapromemoria 2016/17:FPM70) var föremål för en lägesrapport vid TTE-rådet den 7 juni samt en lägesrapport vid TTE-rådet den 3 december. Trafikutskottet informerades i maj och i november. Samråd med EU-nämnden ägde rum i maj och i november.

44.2 Digitalisering

44.2.1 Förordning med program för ett digitalt Europa

I juni 2018 presenterades ett förslag till förordning om inrättande av programmet för ett digitalt Europa för perioden 2021–2027 (se faktapromemoria 2018/18:FPM147). En partiell överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet nåddes i februari. Trafikutskottet informerades i maj och i samma månad ägde också samråd med EU-nämnden rum.

44.2.2 Artificiell intelligens för Europa

Kommissionen presenterade den 8 april ett meddelande om att skapa förtroende för människocentrerad artificiell intelligens (AI) (se faktapromemoria 2018/19:FPM48). Kommissionen välkomnar i meddelandet det arbete som den inrättade högnivåexpertgruppen för AI utfört med att ta fram etiska riktlinjer för AI och uppmanar berörda parter att följa kraven och att testa listan med riktlinjer för bedömning av deras praktiska tillämpning för att skapa rätt förtroendemiljö för en framgångsrik utveckling och användning av AI. Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i juni.

44.2.3 Direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn

Kommissionen presenterade i april 2018 ett förslag om ändring av direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Rådet och Europaparlamentet nådde en överenskommelse om förslaget i februari och direktivet trädde i kraft i juni.

45 Energi

45.1 Däckmärkningsförordningen

Förhandlingarna om en förordning om energimärkning för däck (se faktapromemoria 2017/18:FPM109) har avslutats efter att en överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet nåddes den 13 november. Näringsutskottet informerades i februari och samråd med EU-nämnden ägde rum i mars.

46 Den gemensamma jordbrukspolitiken

46.1 Reform av den gemensamma jordbrukspolitiken

I juni 2018 presenterade kommissionen ett reformförslag för den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP) efter 2020. Reformpaketet omfattar tre förordningar som presenterades på rådsmötet den 18 juni (se faktapromemoria 2017/18:FPM140). Målsättningen är att fatta beslut om reformpaketet under 2020. Förslaget diskuterades på samtliga rådsmöten under året. Framstegsrapporter presenterades av ordförandeskapen på rådsmöten i juni respektive i december.

Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i maj och i juni och information gavs i januari, mars, april, juli, oktober, november och december. Samråd med EU-nämnden ägde rum i januari, mars, april, maj, juni, juli, oktober, november och december.

46.2 Övergångsregler för den gemensamma jordbrukspolitiken

Kommissionen presenterade den 31 oktober förslag till övergångsregler för GJP i form av två övergångsförordningar (se faktapromemoria 2019/20:FPM9). Detta eftersom förslaget till nytt regelverk för GJP efter 2020 inte hinner beslutas i tid för att möjliggöra ett införande av den nya politiken 2021. Förslaget innebär i stora drag att nuvarande regelverk förlängs med ett år.

46.3 Förordning om spritdrycker

Kommissionen presenterade förslaget till ny förordning den 1 december 2016. Syftet är främst att anpassa reglerna till EUF-fördraget, särskilt när det gäller kommissionens möjligheter att besluta om ändringar i förordningen. I förslaget harmoniseras även skyddade beteckningar för spritdrycker med reglerna för livsmedel. Rådet beslutade om den nya förordningen den 9 april 2019.

46.4 Otillbörliga affärsmetoder i livsmedelskedjan

Rådet antog slutsatser i december 2016 om att stärka jordbrukarens position i livsmedelskedjan och att arbeta mot otillbörliga affärsmetoder. Kommissionen föreslog ett direktiv i april 2018. Rådet nådde en överenskommelse med Europaparlamentet den 19 december 2018. Direktivet antogs den 30 april 2019 och medlemsstaterna har därefter två år på sig att införliva direktivet.

47 Den gemensamma fiskeripolitiken

47.1 Nödåtgärder för östlig torsk i Östersjön 2019

Internationella havsforskningsrådet (ICES) presenterade den 29 maj vetenskapliga råd för fiskbestånden i Östersjön inför fiskeåret 2020. Av ICES råd framgår att beståndssituationen för det östra torskbeståndet i Östersjön är mycket bekymmersam med en ovanligt hög naturlig dödlighet, låg produktivitet, låg biomassa och med få stora individer. En snabb återhämtning av bestånden till hållbara nivåer kan inte förväntas ske givet Östersjöns dåliga miljöstatus. Mot bakgrund av den allvarliga beståndssituation för det östra torskbeståndet i Östersjön beslutade kommissionen i juli om nödåtgärder för östlig torsk (EU 2019/1248). Nödåtgärderna innebar ett förbud mot riktat fiske av östlig torsk och att endast oundvikliga bifångster tillåts av östlig torsk under återstoden av 2019.

47.2 Fiskemöjligheter i Östersjön för 2020

Kommissionen presenterade i augusti ett förslag till förordning om reglering av fiskemöjligheter under 2020 för torsk, lax, sill, skarpsill och rödspätta i Östersjön (se faktapromemoria 2019/20:FPM3). En politisk överenskommelse om förslaget om fiskemöjligheterna i Östersjön för nästkommande år nåddes vid jordbruks- och fiskerådet den 14–15 oktober. Den slutliga överenskommelsen innebar ett fortsatt förbud mot riktat fiske av östlig torsk och att endast begränsade bifångster av östlig torsk tillåts under 2020 samt en sänkning av alla svenska fiskemöjligheter i Östersjön jämfört med 2019. Överenskommelsen innebär även att stängningar införs under både den östra och den västra torskens huvudsakliga lekperiod i både östra och västra Östersjön samt att fritidsfisket fortsätter att regleras på EU-nivå i hela Östersjön. Överenskommelsen innebär även åtgärder vad gäller felrapportering av lax. Fiskemöjligheterna och de relaterade åtgärderna fastställdes i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer och den fleråriga förvaltningsplanen för torsk, sill och skarpsill i Östersjön, Östersjöplanen, tillämpades för de arter som omfattas av den. Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i oktober. Samråd med EU-nämnden ägde rum i oktober.

Kommissionen presenterade 24 oktober ett förslag till förordning om reglering av fiskemöjligheter under 2020 för bestånden i EU:s vatten i Atlanten, Nordsjön och Medelhavet samt för fiskemöjligheter i vatten utanför EU som fastställs inom ramen för regionala fiskerierorganisationer eller som förhandlas fram i samråd med tredjeländer (se faktrapromemoria 2019/20:FPM7). En politisk överenskommelse om förslaget om fiskemöjligheterna nåddes vid jordbruks- och fiskerådet den 17 december. Den slutliga överenskommelsen innebar att fiskemöjligheterna för 2020 och de relaterade åtgärderna fastställdes i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer och att de fleråriga förvaltningsplanerna för demersala arter i Nordsjön och Västliga vatten, tillämpades för de arter som omfattas av den. Överläggning med miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i december. Samråd med EU-nämnden inför rådsmötet ägde rum i december.

47.4 Europeiska havs- och fiskerifonden 2021–2027

Två partiella allmänna inriktningar om förslaget till förordning om europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) för perioden 2021–2027 (se faktrapromemoria 2017/18:FPM157) antogs vid jordbruks- och fiskerådet den 18 juni respektive den 14–15 oktober. Den partiella allmänna inriktningen som antogs i juni utelämnade både de finansiella delarna, som är avhängiga utfallet av förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram, och också andra bestämmelser huvudsakligen kopplade till uppföljningen och utvärderingen av fonden. I sak innebar den allmänna inriktningen från juni i stort sett samma finansieringsmöjligheter inom EHFF som inom innevarande programperiod. Samtidigt resulterade den bl.a. i möjlighet för EHFF att finansiera investeringar som ökar fiskefartygens kapacitet och också i en fördubbling när det gäller andelen EHFF-medel som medlemsstaterna kan nyttja till kapacitetsrelaterade åtgärder jämfört med nuvarande EHFF, vilket kan äventyra målsättningen för EU:s gemensamma fiskeripolitik. Detta låg till grund för Sveriges nej-röst till förslaget i rådet. Den partiella allmänna inriktningen från oktober kompletterade den partiella allmänna inriktningen från juni och omfattade bestämmelserna som inte ingick i den, förutom de finansiella delarna. Detta möjliggjorde för rådet att inleda trilogförhandling med Europaparlamentet under november. Information i miljö- och jordbruksutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum inför rådsmötena under juni respektive oktober.

47.5 Ändring av förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden 2014–2020

Mot bakgrund av den stora risken för Storbritanniens utträde ur unionen utan ett ratificerat utträdesavtal presenterade kommissionen den 23 januari ett förslag till ändring av förordning om Europeiska havs- och

Skr. 2019/20:115 fiskerifonden (EHFF-förordningen) som en av två beredskapsåtgärder för fiskerisektorn (se faktapromemoria 2018/19:FPM35). Förslaget gick ut på att ändra EHFF-förordningen genom att införa möjlighet till kompensation till fiskare och ägare av unionsfiskefartyg som särskilt drabbas av att Storbritannien lämnar EU utan ett utträdessavtal.

47.6 Förordning om ändringar av rådets förordningar när det gäller fiskerikontroll

Förhandlingar har pågått under året kring det förslag som kommissionen presenterade den 30 maj 2018 om revidering av den nu gällande förordningen om fiskerikontroll samt revidering av andra rättsakter som innehåller bestämmelser om kontroll (se faktapromemoria 2017/18:FPM132). Förslaget justerar dagens kontrollförordning till Lissabonfördraget, anpassar kontrollreglerna till den reformerade gemensamma fiskeripolitiken (GFP) och tar hand om de nuvarande svårigheterna med regelefterlevnaden för att säkerställa att GFP:s mål åstadkoms. Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet ägde rum i juni.

48 Livsmedel, djur och växter

48.1 Insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning i livsmedelskedjan

Kommissionen beslutade i april 2018 om ett förslag om insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning (se faktapromemoria 2017/18:FPM83). Förhandlingarna slutfördes genom att rådet beslutade att anta förslaget i juni. Förordningen trädde i kraft i juni och kommer att bli tillämplig 18 månader efter ikraftträdandet med undantag för några artiklar som gäller sammansättningen av styrelsen i Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (Efsa) och utseende av vetenskapliga experter. Dessa artiklar ska träda i kraft i juli 2022.

48.2 Dricksvattendirektivet

Kommissionen lade i februari 2018 fram ett förslag till omarbetning av rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten (se faktapromemoria 2017/18:FPM56). Miljörådet fattade ett beslut om allmän inriktning den 5 mars 2019. Trilogförhandling påbörjades och avslutades under det sista kvartalet av 2019. Det omarbetade dricksvattendirektivet väntas bli antaget under det kroatiska ordförandeskapet 2020.

49.1 Meddelande om att intensifiera EU:s insatser för att skydda och återställa världens skogar

I juli presenterade kommissionen sitt meddelande ”Intensifiera EU:s insatser för att skydda och återställa världens skogar” (se faktagromemoria 2019/20:FPM1). Syftet med meddelandet är att skärpa EU:s insatser för att skydda och återställa världens skogar på ett hållbart och ansvarsfullt sätt. Meddelandet var uppe för diskussion på jordbruks- och fiskerådet den 14 oktober. Miljö- och jordbruksutskottet informerades i oktober. Samrådet med EU-nämnden ägde rum i oktober. Rådet antog rådsslutsatser om meddelandet den 16 december.

49.2 Rådsslutsatser om kommissionens rapport om genomförandet av EU:s skogsstrategi

I enlighet med EU:s skogsstrategi (som löper under perioden 2013–2020) genomförde kommissionen en översyn av strategin under 2018 i syfte att bedöma framstegen med genomförande av strategin. Rådet antog rådsslutsatser om kommissionens rapport om genomförandet av EU:s skogsstrategi vid jordbruks- och fiskerådet den 15 april.

50 Klimat och luft

50.1 Genomförandet av Parisavtalet

Den 4 oktober antog miljörådet rådsslutsatser med EU:s position inför COP25. Sverige har verkat för att EU ska stärka och höja sitt nationella utsläppsminskingsåtagande under 2020 i linje med en global temperaturhöjning på 1,5 grader. Information och överläggning i miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i september.

FN:s konferens om klimatförändringar (COP25) hölls i Madrid i Spanien den 2–13 december. Parterna beslutade att skjuta på frågan om nationella utsläppsminskingsåtaganden till följande konferens i Glasgow i november 2020.

50.2 EU:s långsiktiga klimatstrategi

Den 28 november 2018 presenterade kommissionen ett meddelande om en långsiktig klimatstrategi för EU (se faktapromemoria 2018/19:FPM19). Meddelandet om den långsiktiga klimatstrategin har under året behandlats i ett flertal olika rådsformationer och i Europeiska rådet sedan det först presenterades. Meddelandet har varit föremål för ett flertal överläggningar i riksdagen. Europeiska rådet antog i december 2019 slutsatser som innebär att EU ska nå nettonollutsläpp till 2050. En medlemsstat har ännu inte ställt sig bakom att det målet ska nås även på nationell nivå och Europeiska rådet ska återkomma till den frågan i juni 2020. Sverige har under förhandlingarna drivit på för en ambitiös klimatstrategi och att EU ska anta ett mål om att nå nettonollutsläpp senast 2050, eller tidigare om vetenskapen visar att det krävs. Sverige har också drivit att EU bör skicka in en ambitiös långsiktig strategi till FN tidigt under 2020 för att visa internationellt ledarskap.

50.3 Utsläppsnormer för koldioxid från nya tunga fordon

I juni antogs Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1242 som för första gången ställer krav på koldioxidutsläpp för tunga fordon. Beslutet antogs av Europaparlamentet den 18 april och av rådet den 13 juni. Enligt förordningen ska koldioxidutsläppen från nya tunga fordon inom unionen vara 15 procent lägre 2025 och minst 30 procent lägre 2030 jämfört med 2019. Vid en översyn 2022 ska kommissionen undersöka hur koldioxidkravet kan utökas till även andra fordonstyper.

Sverige har i förhandlingarna drivit på för att förordningen ska innehålla ambitiösa utsläppskrav på tunga fordon. Sverige har även drivit på för att hänsyn ska tas till särskilt långa och tunga fordon samt att koldioxidkravet ska skärpas i samband med översynen av förordningen 2022. Skr. 2019/20:115

51 Kemikalier och avfall

51.1 Kemikalier

Miljörådet antog den 25 juni slutsatser om kemikalier. I enlighet med det sjunde miljöhandlingsprogrammet drev Sverige viktigare frågor som t.ex. att leverera en strategi för en giftfri miljö och föreslå åtgärder för att hantera läkemedel i miljön, vilket återspeglas i rådsslutsatserna.

Information och överläggning ägde rum i miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden i juni.

51.2 Strategi för läkemedel i miljön

Kommissionen presenterade den 11 mars ett meddelande om en strategi för läkemedel i miljön. Meddelandet syftar till att identifiera åtgärder för att hantera de potentiella riskerna med läkemedelsrester i miljön. Strategin innehåller inga förslag till lagstiftning (se faktagromemoria 2018/19:FPM42). Regeringen ser att det fortsatt finns ett behov av konkreta åtgärder inklusive på lagstiftningsområdet för att hantera läkemedel i miljön inklusive risk för uppkomst och spridning av antibiotikaresistens i miljön.

51.3 Cirkulär ekonomi

Miljörådet antog den 4 oktober slutsatser om cirkulär ekonomi. I slutsatserna finns bl.a. en uppmaning till kommissionen att lägga fram ett ambitiöst och långsiktigt strategiskt EU-ramverk för cirkulär ekonomi och att utan dröjsmål anta en ny handlingsplan. Sverige drev bl.a. att inkludera giftfria kretslopp och att en EU-strategi för textil ska tas fram som Sverige fick gehör för. Inför miljörådet i september informerades miljö- och jordbruksutskottet och samråd ägde rum med EU-nämnden.

51.4 Engångsplastdirektivet

Rådet och Europaparlamentet fattade den 5 juni beslut att direktivet skulle antas. Sverige har under förhandlingarna varit positiva till direktivet och dess syfte och verkat för en hög ambitionsnivå.

52 Naturresurser och biologisk mångfald

52.1 Biologisk mångfald

Vid miljørådet i december antogs rådsslutsatser baserade på en rapport från den globala kunskapsplattformen för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (IPBES). Rapporten pekar på det akuta behovet av åtgärder för att förhindra förlusten av biologisk mångfald och har tagits fram för att förbereda EU:s agerande i den process som ska leda till ett post 2020-ramverk. I miljørådets slutsatser betonades vikten av frågans integrering i andra politikområden och att EU bör leda det globala arbetet för tydliga och mätbara mål på global nivå.

53 Vatten och marin miljö

53.1 Återanvändning av vatten

Förslaget till förordning om återanvändning av vatten innehåller gemensamma minimikrav på kvalitet, kontroller och riskhantering för återanvändning av avloppsvatten för jordbruksbevattning. En allmän inriktning antogs vid miljørådet i juni. Under hösten hölls triloförhandlingar och i december godkändes en överenskommelse med Europaparlamentet om en ny förordning om återanvändning av vatten.

Överläggning i miljö- och jordbruksutskottet och samråd i EU-nämnden ägde rum i juni.

53.2 Vattendirektivet och översvänningsdirektivet

Kommissionen presenterade i februari tre rapporter om hur genomförandet av vattendirektivet och översvänningsdirektivet fortskrider i EU:s medlemsländer. Inom EU har kunskapen på området förbättrats sedan perioden för den förra förvaltningscykeln och betydande ansträngningar har gjorts för att implementera vattendirektivet. Rapporten pekar dock på brister inom flera områden. För översvänningsdirektivet är det ett framsteg att alla medlemsstater nu har angett nationella åtgärder för att uppnå målen. Kommissionen framhåller att mycket återstår att göra och att det kommer att bli en utmaning att uppnå målen i vattendirektivet till 2027. I rapporten presenteras en rad rekommendationer till hur genomförandet kan förbättras för att uppnå målen i respektive medlemsland (se faktapromemoria 2018/19:FPM41).

54 Utbildning

54.1 Strategi för språkundervisning och språkinläring

Vid toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg i november 2017 och i Europeiska rådets slutsatser från december samma år betonades vikten av flerspråkighet för ökad rörlighet. Syftet med rekommendationen som kommissionen presenterade i maj 2018 är att stödja språkundervisning och språkinläring och att främja utbildningens kvalitet och inkluderande karaktär i grundskolan och gymnasieskolan. Rekommendationen antogs vid rådmötet för utbildning, ungdom, kultur och idrott (UUKI) den 22 maj. Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i mars och maj och samråd med EU-nämnden i maj.

54.2 Förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet

I den europeiska pelaren för sociala rättigheter slås det fast att barn bör ha rätt till förskoleverksamhet och barnomsorg till överkomlig kostnad och av god kvalitet. Medlemsstaterna har gjort framsteg under senare år med att förbättra tillgängligheten till förskoleverksamhet och barnomsorg. Det finns dock stora skillnader mellan olika medlemsstater, regioner och socialgrupper och fortsatta insatser krävs. Mot denna bakgrund presenterade kommissionen i maj 2018 en rekommendation om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet. Rekommendationen antogs vid rådmötet för UUKI den 22 maj. Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i mars och i maj och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

54.3 Kompetenshöjningsvägar: nya möjligheter för vuxna

Rådet antog den 19 december 2016 rekommendationen om kompetenshöjningsvägar. I mars presenterade ordförandeskapet rådsslutsatser som syftar till att följa upp rekommendationen från 2016, genom att bl.a. skapa hållbara långsiktiga investeringar i vuxnas fortsatta lärande, och främja livslångt lärande och förbättrade baskunskaper, digitala färdigheter och andra nyckelkompetenser hos lågutbildade vuxna. Rådsslutsatserna antogs vid rådmötet för UUKI den 22 maj.

54.4 Livslångt lärande för en inkluderande och hållbar tillväxt

Ordförandeskapet presenterade i juli förslaget till rådsslutsatser om att främja livslångt lärande genom att utveckla strategier för kontinuerligt lärande. Syftet med rådsslutsatserna är att främja hållbara, jämlika och strategiska system och metoder för livslångt lärande i medlemsstaterna, för att kunna möta de framtida utmaningar Europa står inför på utbildnings-, klimat- och arbetsmarknadsområdet samt på det sociala området med anledning av den pågående teknologiska och digitala utvecklingen. Rådsslutsatserna antogs vid rådsmötet för UUKI den 8 november. Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i oktober och samråd med EU-nämnden i november.

54.5 Det europeiska området för utbildning

Vid toppmötet för rättvisa jobb och tillväxt i Göteborg 2017 presenterade kommissionen ett meddelande som bl.a. innehöll en vision om ett europeiskt område för utbildning till 2025. Ordförandeskapet presenterade i september en resolution som pekar på utbildningens viktiga roll för att möta framtidens utmaningar på flertalet områden, och för att skapa och bibehålla hållbar tillväxt och konkurrenskraft i EU. Mobiliseringsfrämjande insatser, däribland det europeiska universitetsnätverket och Erasmusprogrammet, lyfts som viktiga komponenter i den fortsatta utvecklingen av det europeiska utbildningsområdet. Resolutionen antogs vid rådsmötet för UUKI den 8 november. Överläggning med utbildningsutskottet ägde rum i oktober och samrådet med EU-nämnden i november.

54.6 Förordning om Erasmus+

Erasmus+ är EU:s program för utbildning, ungdom och idrott. Förhandlingarna om kommissionens förslag till ett nytt Erasmusprogram för perioden 2021–2027 (se faktapromemoria 2017/18:FPM136) fortsatte under året. UUKI-rådet antog en partiell allmän inriktning under 2018 och Europaparlamentet presenterade sin position den 28 mars 2019. Programmets budget fastställs inom ramen för förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram. Utbildningsutskottet informerades i oktober.

55.1 Riktlinjer för styrningen av EU:s ungdomsdialog

Den 22 maj antog rådet en resolution om EU:s ungdomsdialog den kommande sjuårsperioden. Medlemsstaterna uppmanas att främja dialog och deltagande på alla beslutsnivåer, stärka ungdomars engagemang, utveckla former för demokratiskt deltagande samt att främja nationell debatt om EU. Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj.

55.2 Utveckling av ungdomsarbete

Den 22 november antog rådet slutsatser om digitalt ungdomsarbete samt om utbildning av ungdomsarbetare. Rådet konstaterar att bl.a. digital kompetens spelar en avgörande roll för ungdomars oberoende, sociala delaktighet, anställbarhet och vardagsliv. De andra slutsatserna betonade betydelsen av grundläggande utbildning och fortbildning av ungdomsarbetare. Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i november.

56 Kultur, medier och idrott

56.1 Kultur och kulturarv

I april genomfördes ett informellt kulturministermöte med fokus på finansiering och innovation för de kulturella och kreativa näringarna samt på Europas kulturarv. Med anledningen av branden i Notre-Dame i Paris genomfördes även ett informellt rådsmöte i maj om skydd och bevarande av Europas kulturarv. Den 23 maj antog rådet slutsatser om unga kreativa generationer och den 21 november antog rådet en resolution om den hållbara utvecklingens kulturella dimension. Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj respektive november.

56.2 Programmet Kreativa Europa

I maj 2018 presenterade kommissionen ett förslag om inrättande av programmet Kreativa Europa 2021–2027 (se faktagromemoria 2017/18:FPM131). Trilogförhandlingar om programmets innehåll och utformning inleddes under året.

56.3 Audiovisuella frågor

Vid rådsötet den 23 maj antogs slutsatser om bättre spridning över gränserna av europeiska audiovisuella verk med tonvikt på samproduktioner. Under samma rådsöte hölls också en riktlinjedebatt om bekämpande av desinformation och återuppbyggnad av EU-medborgarnas förtroende för medierna. Vid rådsötet den 21 november hölls en riktlinjedebatt om styrkor, innovationspotential och global konkurrenskraft hos de europeiska kulturella och kreativa näringarna och den audiovisuella industrin. Överläggning med kulturutskottet och samråd med EU-nämnden ägde rum i maj respektive november.

57 Institutionernas verksamhet

57.1 Kommissionen

Den 1 december tillträdde den nya kommissionen för perioden fram till den 31 oktober 2024. Kommissionen leds av ordförande Ursula von der Leyen. Till svensk kommissionär utsågs Ylva Johansson. Ylva Johansson fick portföljen inrikes frågor. Den nytillträdde kommissionen avser att fokusera det kommande arbetet utifrån Ursula von der Leyens politiska riktlinjer: en grön giv, en ekonomi för människor, ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, främjande av den europeiska livsstilen, ett starkare Europa i världen och en ny satsning på demokrati i Europa. Den nya kommissionens arbetsprogram förväntas presenteras den 29 januari 2020.

57.1.1 Kommissionens arbetsprogram

Kommissionens arbete under Jean-Claude Juncker 2019 utgick från de prioriteringar och initiativ som presenterades i det årliga arbetsprogrammet (se faktapromemoria 2018/19:FPM13). Arbetsprogrammet 2019 gick under rubriken ”Hålla vad vi lovar och förbereda oss för framtiden”.

I arbetsprogrammet för 2019 presenterade kommissionen endast ett begränsat antal nya initiativ för att fokusera på de förslag som det redan arbetats med. De nya initiativen fokuserade främst på att fullborda arbetet inom migrationsområdet, stärka den ekonomiska och monetära unionen, ta itu med ökade spänningar i det globala handelssystemet, hantera de fortsatta utmaningarna kring rättsstatsprincipen i vissa medlemsstater och att finna ett avtal med Storbritannien om dess utträde ur EU. Kommissionen fokuserade också på genomförandet av den lagstiftning som antagits och utvärdera befintliga regelverk för att förbereda inför framtiden.

57.1.2 Genomförande av direktiv

I 2018 års statistik från kommissionen om genomförande av direktiv i tid placerar sig Sverige i topposition. Sverige är den medlemsstat som har lägst genomförandeunderskott (0,1 procent) av samtliga medlemsstater (genomsnitt: 0,7 procent), vilket motsvarar en nivå som senast uppmättes år 2012. De få direktivförseningar som uppkommer löses inom en relativt kort tidsperiod.

Kommissionen rapporterar vidare att Sverige sammanlagt hade 26 pågående ärenden om försenat genomförande av direktiv, varav 17 nya ärenden. Detta är i linje med 2017 års siffror (totalt 26 pågående ärenden,

Skr. 2019/20:115 varav 16 nya ärenden). Överträdelseärenden om försenat genomförande av direktiv återfinns främst på miljöområdet.

57.1.3 Överträdelseärenden och informella skrivelser från kommissionen

Under 2018 pågick totalt 48 överträdelseärenden mot Sverige, varav 21 nya ärenden. Det placerar Sverige strax under EU-genomsnittet. De flesta svenska ärenden rör försenat genomförande av direktiv (26 ärenden), medan övriga rör felaktigt införlivande/tillämpning av direktiv (17 ärenden) respektive av förordningar, fördrag och beslut (5 ärenden). Problematiska områden är miljö (vattenskydd och övervakning) och inre marknaden (yrkeskvalifikationer).

Under 2018 fick Sverige tre motiverade yttranden och 22 formella underrättelser från kommissionen. Vidare skrev kommissionen av sammanlagt 22 överträdelseärenden mot Sverige.

Sverige hade under 2018 17 pågående EU-pilotärenden men inga nya sådana ärenden initierades. Sverige fick vidare ett tjugotal informella skrivelser utanför EU-pilotförfarandet.

57.2 Europaparlamentet

Den 3 april framträdde statsministern i Europaparlamentets plenum. Statsministern talade på temat EU:s framtid. Året har präglats av valen till Europaparlamentet den 26 maj, konstituerandet av det nya Europaparlamentet och processen att utse den nya kommissionen där Europaparlamentet har en central roll.

Det totala valdeltagandet i hela EU blev 50,6 procent vilket är det högsta deltagandet sedan 1994. Deltagandet ökade i 19 av 28 medlemsstater jämfört med valen 2014. I Sverige ökade valdeltagandet för tredje gången i följd och hamnade på 55,27 procent. De tidigare partigrupperna bestod med vissa förändringar. Gruppen frihet och demokrati i Europa (EFDD) upplöstes. Den liberala gruppen ändrade sitt namn från Alliansen liberaler och demokrater för Europa (ALDE) till Renew Europe (RE) och den tidigare gruppen Nationernas och friheternas Europa (ENF) bytte namn till Identity and Democracy (ID). Europeiska folkpartiets grupp (EPP) blev största partigrupp, som de också blev 2014. Näst största partigrupp blev Progressiva förbundet av socialdemokrater (S&D). Valresultatet innebär att EPP S&D inte längre har majoritet i Europaparlamentet tillsammans.

Det nya Europaparlamentets första konstituerande möte ägde rum den 2–4 juli. Den italienska socialdemokraten David Sassoli valdes till talman i den andra valomgången.

Europeiska rådet nominerade den tyska försvarsministern Ursula von der Leyen till ordförande för kommissionen. Ursula von der Leyen var inte en s.k. toppkandidat men godkändes den 19 juli av det nytillträdde Europaparlamentet med 9 rösters marginal.

Utfrågningarna av kommissionärskandidaterna i Europaparlamentet påbörjades den 30 september. Tre av de föreslagna kandidaterna till den nya kommissionen accepterades inte i utfrågningarna. Frankrike,

Rumänien och Ungern fick därför nominera nya kommissionärskandidater. Den 27 november godkände Europaparlamentet den nya kommissionen i sin helhet. Skr. 2019/20:115

57.3 Europeiska unionens domstol

De vanligaste målen vid EU-domstolen rör förhandsavgöranden enligt artikel 267 i EUF-fördraget. Under året begärde nationella domstolar förhandsavgörande från EU-domstolen i 598 fall, varav 11 från svenska domstolar. Under året yttrade sig Sverige skriftligen i 23 mål om förhandsavgörande. Vidare deltog Sverige vid 5 muntliga förhandlingar i sådana mål.

En annan vanlig måltyp är mål om s.k. direkt talan, dvs. mål där talan väcks direkt vid EU-domstolen eller tribunalen.

I EU-domstolen är det huvudsakligen fråga om mål som inleds när en institution eller en medlemsstat väckt talan mot en annan medlemsstat eller institution. I sådana mål mot en institution eller annan medlemsstat än Sverige intervenerade Sverige under året i två mål och deltog i två muntliga förhandlingar. Tribunalen handlägger bl.a. mål där talan väcks av fysiska eller juridiska personer mot EU-institutionernas beslut. Under året intervenerade Sverige i tre sådana mål.

Det kan konstateras att någon talan om fördragsbrott mot Sverige inte pågår för närvarande. Däremot hade Sverige framgång med sin talan vid tribunalen mot kommissionen angående ogiltigförklaring av dess beslut att tillåta utsläpp på marknaden av blykromater (dom den 7 mars 2019 i mål T-837/16). Kommissionen har överklagat tribunalens dom till domstolen (mål C-389/19 P).

För en närmare beskrivning av EU-domstolens och tribunalens behörighet och av de olika måltyper som normalt handläggs vid dessa instanser, se skr. 2015/16:115 s. 231 f.

I bilaga 1 finns en förteckning över mål av svenskt intresse vid domstolen.

57.4 Öppenhet och insyn

Sedan 2001 tillämpas förordningen om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). Alla mål vid EU-domstolen och tribunalen med anknytning till allmänhetens tillgång till handlingar bevakas. Under året har Sverige fortsatt att agera i de mål där Sverige redan tidigare har varit aktivt. Sverige har t.ex. intervenerat till stöd för klaganden i ett mål vid EU-domstolen (C-761/18 P Päivi Leino-Sandberg mot Europaparlamentet) som bl.a. rör skyddet för rättsliga förfaranden. Sverige har även intervenerat till stöd för klaganden i ett mål vid Tribunalen (T-252/19, Laurent Pech mot Europeiska unionens råd) som också handlar om skyddet för rättsliga förfaranden.

Information lämnades till konstitutionsutskottet i mars.

57.5 Rekrytering till EU:s institutioner

Arbetet med att stärka den svenska närvaron i EU:s institutioner, byråer och organ har fortsatt under året. Övergången till ett mer strategiskt arbetssätt i rekryteringsfrågorna i kombination med nya ekonomiska resurser bedöms ha bidragit positivt till den svenska närvaron. En fortsatt viktig utmaning är att nå ut till unga och högskolestuderande och locka dem till att göra karriär i EU.

57.6 Tolkning

Vid möten i rådet tolkades det till och från samtliga 24 EU-språk. När det gäller tolkning för rådsarbetsgrupper inom det s.k. beställa-betalasystemet beställde Sverige tolkning i samma omfattning som exempelvis Estland och mer än Finland och Danmark.

57.7 Regionkommittén

Regionkommittén består av 350 förtroendevalda från lokal och regional nivå i medlemsstaterna. Sverige företräds av tolv ledamöter och tolv ersättare. I januari 2020 inleder kommittén en ny mandatperiod som sträcker sig fram till januari 2025.

Regionkommittén har under året haft sex plenarsessioner. Sverige har haft två rapportörskap: 1) En förnyad EU-agenda för forskning och innovation samt 2) Aktivt och hälsosamt åldrande.

Nedan följer en förteckning över de mål vid EU-domstolen och tribunalen i vilka den svenska regeringen har varit part eller intervenient eller intressent och – i fråga om mål om förhandsavgöranden – de mål i vilka den svenska regeringen har yttrat sig eller där förhandsavgörande har begärts från svensk domstol. Förteckningen avser 2019.

I kapitel 1 listas de mål som har avgjorts slutligt under året, vilka finns tillgängliga på domstolarnas gemensamma webbplats <https://curia.europa.eu>. På webbplatsen finns också sammanställda övriga domar av särskild betydelse som har meddelats under året (se Press och medier>Pressmeddelanden).

Därefter upptas i kapitel 2 de mål som vid utgången av året fortfarande var pågående. De inlagor som Sverige i dessa mål har givit in till EU-domstolen och tribunalen har efter sekretessprövning översänts till EU-nämnden för kännedom.

Målen redovisas inom respektive kapitel i två avsnitt, varav de första (avsnitt 1.1 och 2.1) avser målen i vilka Sverige är eller varit part eller intervenient och de senare (avsnitt 1.2 och 2.2) avser målen om förhandsavgörande. Inom varje avsnitt redovisas målen i målnummerordning, med EU-domstolens mål först följda av tribunalens mål.

Överträdelseärenden mot Sverige som gått vidare till EU-domstolen redovisas särskilt i bilaga 2.

1 AVSLUTADE MÅL

1.1 Mål i vilka talan har väckts i EU-domstolen eller tribunalen

C-419/17 P Deza mot ECHA (UDEUD2017/300)

EU-domstolen meddelade dom den 23 januari 2019.

Målet rör överklagande av tribunalens dom i mål T-115/15 angående talan om ogiltigförklaring av ECHA:s beslut om uppdatering av Reach-förordningens kandidatförteckning avseende ämnet DEHP.

T-716/14 Tweedale mot EFSA (UDEUD2015/016)

Tribunalen meddelade dom den 7 mars 2019.

Målet rör innebörden av begreppet information som rör miljöutsläpp i Århusförordningen.

T-837/16 Sverige mot kommissionen (UDEUD2016/417)

Tribunalen meddelade dom den 7 mars 2019.

Målet rör ogiltigförklaring av kommissionens beslut att bevilja tillstånd för vissa användningar av blykromater enligt Reachförordningen.

1.2 Mål om förhandsavgöranden

C-299/16 Z Denmark ApS (UDEUD2016/282), C-115/16 N Luxembourg 1, C-118/16 X Denmark A/S, C-119/16 C Danmark 1 (UDEUD2016/283) samt C-116/16 T Danmark och C-117/16 Y Denmark Aps (UDEUD2016/284)

Begäran från Vestre Landsret respektive Østre Landsret, Danmark

Målen rör tolkning av ränte- och royaltidirektivet samt moder- och dotterbolagsdirektivet.

C-135/17 X (UDEUD2017/157)

Begäran från Finanzamt Stuttgart-Körperschaften, Tyskland

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 26 februari 2019.

Målet rör frågan om artikel 63.1 FEUF utgör hinder för vissa nationella regler om skatteflykt vid kapitalplaceringar i tredjeländ.

C-388/17 Konkurrensverket mot SJ AB (UDEUD2017/333)

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 28 februari 2019.

Målet rör begreppet transporttjänster i försörjningsdirektivet.

C-345/17 Buivids (UDEUD2017/298)

Begäran från Augstaka tiesa, Lettland

EU-domstolen meddelade dom den 14 februari 2019.

Målet rör behandling av personuppgifter för journalistiska ändamål.

C-393/17 Kirschstein (SBEUD2019/032)

Begäran från Hof van beroep te Antwerpen, Belgien

EU-domstolen meddelade dom den 4 juli 2019.

Målet rör behörighet för utfärdande av masterexamen.

C-554/17 Jonsson (UDEUD2017/433)

Begäran från Svea hovrätt, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 14 februari 2019.

C-607/17 Skatteverket mot Y (SBEUD2019/067)

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 19 juni 2019.

Målet rör rätt till förlustavdrag för moderbolag enligt artikel 49 FEUF.

C-608/17 Skatteverket mot X (SBEUD2019/068)

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 19 juni 2019.

Målet rör rätt till förlustavdrag för moderbolag enligt artikel 49 FEUF.

C-647/17 Srf konsulterna (UDEUD2017/518)

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 13 mars 2019.

Målet rör begreppet ”tillträde till evenemang” i mervärdesskattedirektivet.

C-674/17 Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola (SBEUD 2019/101)

Begäran från Korkein hallinto-oikeus, Finland

EU-domstolen meddelade dom den 10 oktober 2019.

Målet rör tolkningen av artikel 16.1 i art- och habitatsdirektivet vid nationella beslut om vargjakt.

C-21/18 Textilis (UDEUD2018/055)

Begäran från Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 14 mars 2019.

Målet rör tolkning av begreppet ”en form som ger varan ett betydande värde” i artikel i 7.1 e) iii i varumärkesförordningen.

C-95/18 van den Berg och Giesen och C-96/18 Franzen (SBEUD2019/158)

Begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

EU-domstolen meddelade dom den 19 september 2019.

Målet gäller om en nederländsk bestämmelse, som innebär att den som omfattas av en annan stats socialförsäkringslagstiftning inte anses försäkrad i Nederländerna, är förenlig med den fria rörligheten för arbetstagare enligt artiklarna 45 och 48 FEUF.

**C-198/18 CeDe Group AB mot KAN Sp. z.o.o. i konkurs
(SBEUD2019/182)**

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

EU-domstolen meddelade dom den 21 november 2019.

Målet rör lagval/tillämplig lag vid prövning av en kvittningsinvändning från en svensk motpart gentemot ett polskt konkursbos yrkande om betalning av en fordran.

C-313/18 Dacom (UDEUD 2018/252)

Begäran från Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen, Sverige

EU-domstolens ordförande meddelade beslut om avskrivning den 11 januari 2019.

Målet rör ensamrätt till förberedande designmaterial.

**C-363/18 Organisation juive européenne och Vignoble
Psagot (SBEUD 2019/256)**

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

EU-domstolen (stora avdelningen) meddelade dom den 12 november 2019.

Målet rör obligatorisk ursprungsmärkning enligt livsmedelsinformationsförordningen såvitt avser livsmedel som härrör från en israelisk bosättning.

**C-420/18 IO mot Inspecteur van de rijksbelastingdienst
(SBEUD 2019/304)**

Begäran från Gerechtshof 's-Hertogenbosch, Nederländerna

EU-domstolen meddelade dom den 13 juni 2019.

Målet rör tolkning av artiklarna 9 och 10 i mervärdesskattedirektivet.

**C-477/18 och C-478/18 Exportslachterij J. Gosschalk m.fl
(SBEUD 2019/336)**

Begäran från College van Beroep voor het Bedrijfsleven, Nederländerna

EU-domstolen meddelade dom den 19 december 2019.

Målen rör avgifter för offentlig kontroll av slakteriverksamhet.

C-687/18 Associated Newspapers (SBEUD2019/427)

Begäran från Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division), Förenade Kungariket

EU-domstolens ordförande meddelade beslut om avskrivning den 4 november 2019.

C-625/19 PPU Openbaar Ministerie (SBEUD 2019/869)

Skr. 2019/20:115
Bilaga 1

Begäran från Rechtbank Amsterdam, Nederländerna

EU-domstolen meddelade dom den 12 december 2019.

Målet rör om den svenska åklagarmyndigheten är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder enligt rambeslut 2002/584/RIF.

Yttrande 1/17 CETA (SBEUD 2019/057)

Begäran från Belgien att EU-domstolen ska yttra sig om huruvida CETA-avtalets tvistlösningsbestämmelser är förenliga med unionsrätten.

EU-domstolen (plenum) avgav yttrande enligt artikel 218.11 FEUF den 30 april 2019.

2 PÅGÅENDE MÅL

2.1 Mål

C-78/18 kommissionen mot Ungern (SBEUD 2019/299)

Talan om fördragsbrott mot Ungern avseende brott mot den fria rörligheten för kapital enligt fördraget och artiklarna 7, 8 och 12 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna genom att ha infört restriktioner för utländska donationer till civilsamhällesorganisationer samt genom att ålägga sådana organisationer, som får direkt eller indirekt utländskt finansiellt stöd överstigande ett visst belopp, skyldigheter i form av registrering och anmälan m.m. vid äventyr av sanktioner vid bristande efterlevnad.

Sverige deltog i en muntlig förhandling den 22 oktober 2019.

C-499/18 P Bayer CropScience och Bayer mot kommissionen (SBEUD 2019/355)

Överklagande av tribunalens dom i mål T-429/13 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut enligt växtskyddsmedelsförordningen att begränsa användningen av två aktiva substanser i gruppen neonikotinoider, vilka konstaterats medföra allvarliga risker för bin och bisamhällen.

Sverige gav in en replik den 8 maj 2019.

**C-560/18 P Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów
Urządzeń Rozrywkowych mot kommissionen (SBEUD
2019/401)**

Överklagande av tribunalens beslut i mål T-514/15 att det inte längre fanns anledning att döma i saken och yrkande om ogiltigförklaring av kommissionens beslut att i strid med öppenhetsförordningen inte bevilja tillgång till två detaljerade utlåtanden som hade upprättats inom ramen för ett anmälningsförfarande enligt direktiv 98/34/EG.

Sverige gav in en svarsskrivelse den 28 januari 2019 och deltog i en muntlig förhandling den 26 september 2019.

**C-620/18 Ungern mot parlamentet och rådet (SBEUD
2019/515)**

Talan om ogiltigförklaring av direktiv (EU) 2018/957 om ändring av utstationeringsdirektivet och i andra hand av artiklarna 1.2 a-c och 3.3 i direktivet.

Sverige ansökte om intervention den 25 februari 2019.

**C-626/18 Polen mot parlamentet och rådet (SBEUD
2019/516)**

Talan om ogiltigförklaring av artiklarna 1.2 a-b och 3.3 i direktiv (EU) 2018/957 om ändring av utstationeringsdirektivet och i andra hand av direktivet i sin helhet.

Sverige ansökte om intervention den 25 februari 2019 och gav in en interventionsinlaga den 13 maj 2019.

C-718/18 kommissionen mot Tyskland (SBEUD2019/534)

Talan om fördragsbrott mot Tyskland pga. underlåtenhet att uppfylla sina skyldigheter enligt elmarknads- respektive gasmarknadsdirektivet genom att inte korrekt införliva vissa bestämmelser med nationell rätt

Sverige ansökte om intervention den 8 mars 2019 och gav in en interventionsinlaga den 20 maj 2019.

**C-761/18 P Leino-Sandberg mot parlamentet (SBEUD
2019/564)**

Överklagande av tribunalens beslut i mål T-421/17 att det inte längre fanns anledning att döma i saken och yrkande om ogiltigförklaring av parlamentets beslut att i strid med öppenhetsförordningen inte bevilja tillgång till ett slutligt beslut i ett avslutat administrativt ärende.

Sverige ansökte om intervention den 29 mars 2019 och gav in en interventionsinlaga den 23 maj 2019.

C-813/18 P Deza mot kommissionen (SBEUD2019/441)

Skr. 2019/20:115
Bilaga 1

Överklagande av tribunalens dom i mål T-400/17 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens förordning (EU) nr 2017/776 om ändring, för anpassning till den tekniska och vetenskapliga utvecklingen, av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar, i den del den klassificerar antrakinon som ett ämne som förmodas vara cancerframkallande för människor.

Sverige gav in en svarsskrivelse den 15 mars 2019.

C-389/19 P kommissionen mot Sverige (SBEUD 2019/640)

Överklagande av tribunalens dom i mål T-837/16 angående talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut att medge tillstånd för viss användning av blykromater enligt Reachförordningen.

Sverige gav in en svarsskrivelse och ett yttrande över begäran om interimistiska åtgärder den 29 juli 2019.

T-436/17 ClientEarth m.fl. mot kommissionen (SBEUD 2019/052)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens beslut att inte ompröva sitt beslut att medge tillstånd för viss användning av blykromater enligt Reachförordningen.

Sverige deltog i en muntlig förhandling den 10 januari 2019.

T-699/17 Polen mot kommissionen (SBEUD 2019/106)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandebeslut (EU) 2017/1442 om fastställande av BAT-slutsatser för stora förbränningsanläggningar, i enlighet med industriutsläppsdirektivet.

T-574/18 Agrochem-Maks mot kommissionen (SBEUD 2019/423)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandeförordning (EU) 2018/1019 om att inte förnya godkännandet av det verksamma ämnet oxasulfuron i enlighet med växtskyddsmedelsförordningen.

Sverige gav in en interventionsinlaga den 15 mars 2019.

T-152/19 Brunswick Bowling Products mot kommissionen (SBEUD 2019/758)

Talan om ogiltigförklaring av kommissionens genomförandebeslut (EU) 2018/1960 om en skyddsåtgärd som Sverige vidtagit i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/42/EG om förbud mot utsläppande på marknaden av en typ av kugelresningsmaskin och ett kit

för påbyggnad till denna typ av maskin, som tillverkats av Brunswick Bowling & Billiards och om återkallande av maskiner som redan har släppts ut på marknaden.

Sverige ansökte om intervention den 20 juni 2019 och gav in en interventionsinlägga den 9 oktober 2019.

T-252/19 Pech mot rådet (SBEUD 2019/863)

Talan om ogiltigförklaring av rådets beslut att i strid med öppenhetsförordningen inte bevilja full tillgång till ett rättstjänstyttrande rörande ett förslag till förordning.

Sverige ansökte om intervention den 8 augusti 2019 och gav in en interventionsinlägga den 5 december 2019.

2.2 Mål om förhandsavgöranden

C-623/17 Privacy International (SBEUD 2019/066)

Begäran från Investigatory Powers Tribunal, Förenade kungariket

Målet rör tillgång till mängddata till skydd för nationell säkerhet.

Sverige deltog i en muntlig förhandling den 9 september 2019.

C-405/18 AURES Holdings (SBEUD 2019/291)

Begäran från Nejvyšší správní soud, Tjeckien

Målet rör rätt till förlustavdrag enligt artikel 49 FEUF.

Sverige deltog i en muntlig förhandling den 12 juni 2019.

C-511/18 La Quadrature du Net m.fl. och C-512/18 French Data Network m.fl. (SBEUD 2019/359)

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

Målet rör lagringsskyldighet/tillgång till uppgifter till skydd för bland annat nationell säkerhet.

Sverige deltog i en muntlig förhandling den 9 och 10 september 2019.

C-520/18 Ordre des barreaux francophones och germanophone m.fl. (SBEUD 2019/354)

Begäran från Cour Constitutionnelle, Belgien

Målet rör lagringsskyldighet/tillgång till uppgifter till skydd för nationell säkerhet, försvar, allmän säkerhet och effektiv brottsbekämpning.

Sverige deltog i en muntlig förhandling den 9 och 10 september 2019.

C-634/18 Prokuratura Rejonowa w Słupsku (SBEUD 2019/403)

Skr. 2019/20:115
Bilaga 1

Begäran från distriktsdomstolen i Słupsk, Polen

Målet gäller om en nationell bestämmelse som innehåller ett allmänt formulerat rekvisit i termer av ”betydande mängd narkotika”, vars närmare innebörd fastställs av de nationella domstolarna vid tillämpning av rekvisitet i varje enskilt fall, är förenlig med rådets rambeslut 2004/757/RIF om minimibestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 4 februari 2019 och deltog i en muntlig förhandling den 2 oktober 2019.

C-791/18 Stichting Schoonzicht (SBEUD 2019/492)

Begäran från Hoge Raad der Nederlanden, Nederländerna

Målet rör tolkning av mervärdesskattedirektivets justeringsbestämmelser vad gäller avdrag för den mervärdesskatt en stiftelse påförts vid leveransen av ett lägenhetskomplex.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 15 april 2019.

C-804/18 WABE (SBEUD 2019/488)

Begäran från Arbeitsgericht Hamburg, Tyskland

Målet gäller om ett förbud mot att bära muslimsk huvudduk, vilket följer av en intern ordningsregel för ett företag som generellt förbjuder bärandet av synliga politiska, filosofiska eller religiösa symboler på arbetsplatsen, utgör direkt eller indirekt diskriminering.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 16 april 2019.

C-826/18 Stichting Varkens in Nood m.fl. (SBEUD 2019/507)

Begäran från Rechtbank Limburg, Nederländerna

Målet rör talerätt enligt Århuskonventionen.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 29 april 2019.

C-18/19 Stadt Frankfurt am Main (SBEUD 2019/499)

Begäran från Bundesgerichtshof, Tyskland

Målet gäller om artikel 16.1 i återvändandedirektivet utgör hinder mot en nationell bestämmelse som medger förvar i fängelseanläggningar.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 24 april 2019.

C-30/19 Braathens Regional Aviation (SBEUD 2019/504)

Begäran från Högsta domstolen, Sverige

Målet gäller om en medlemsstat i ett mål om överträdelse av ett förbud som föreskrivs i direktiv 2000/43/EG, där den utsatte begär

diskrimineringsersättning, alltid måste pröva om diskriminering har skett för att kravet i artikel 15 om effektiva, proportionerliga och avskräckande sanktioner ska anses vara uppfyllt.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 29 april 2019.

C-32/19 Pensionsversicherungsanstalt (SBEUD 2019/513)

Begäran från Oberster Gerichtshof, Österrike

Målet gäller om artikel 17.1 a i rörlighetsdirektivet innebär att en anställd ska ges permanent uppehållsrätt i en medlemsstat där denne varit anställd om denne, när hen slutar arbeta, uppnått den ålder som enligt medlemsstaten krävs för rätt till ålderspension, arbetat där under i vart fall de tolv föregående månaderna och fortlöpande uppehållit sig där i minst tre år, trots att den anställde inte varit bosatt i medlemsstaten under en fortlöpande period av fem år.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 30 april 2019.

C-83/19 Asociația “Forumul Judecătorilor Din România” och C-127/19 Asociația Mișcarea Pentru Apărarea Statutului Procurorilor m.fl. (SBEUD2019/574)

Begäran om förhandsavgöranden från Tribunalul Olt resp. Curtea de Apel Pitesti, Rumänien

Målen rör tolkning av kommissionens beslut 2006/928/EG om inrättande av en mekanism för samarbete och kontroll av Rumäniens framsteg vid uppfyllandet av de särskilda riktmärkena för reform av rättsväsendet och kampen mot korruption samt artiklarna 2, 4.3 och 19.1 FEU samt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 14 juni 2019.

C-95/19 Silcompa (SBEUD 2019/548)

Begäran från Corte suprema di cassazione, Italien

Målet rör betalningskrav för obetalda punktskatter där grekiska tullmyndigheter med stöd av inrättningsdirektivet har begärt hjälp från italienska myndigheter att kräva in skatten från ett italienskt bolag.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 27 maj 2019.

C-206/19 KOB (SBEUD 2019/582)

Begäran från Administratīvā rajona tiesa, Lettland

Målet rör ett administrativt godkännande för att förvärva äganderätten vid överlåtelse av jordbruksmark för vilket nationell lagstiftning uppställer krav på bl.a. intyg som utvisar unionsmedborgarskap och tillräckliga språkkunskaper.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 13 juni 2019.

C-168/19 och C-169/19 Istituto Nazionale della Previdenza Sociale (SBEUD 2019/585)

Skr. 2019/20:115

Bilaga 1

Begäran från Corte dei Conti – Sezione Giurisdizionale per la Regione Puglia, Italien

Målen rör huruvida pensionerade f.d. italienska statsanställda med hemvist i Portugal har rätt att få sin pension utbetald i Portugal utan avdrag för italiensk inkomstskatt.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 18 juni 2019.

C-193/19 Migrationsverket (SBEUD 2019/588)

Begäran från förvaltningsrätten i Malmö, migrationsdomstolen, Sverige

Målet rör vilket beviskrav som gäller för att bestämma en sökandes identitet vid ansökan om uppehållstillstånd som getts in i Sverige och som inte grundar sig på skyddsskäl eller humanitära skäl utan på anknytning.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 25 juni 2019.

C-256/19 S.A.D. Maler und Anstreicher (SBEUD 2019/605)

Begäran från Verwaltungsgericht Wien, Österrike

Målet rör vilka krav som följer av skyldigheten för medlemsstaterna att inrätta ett effektivt domstolsskydd för unionsrättsliga anspråk i artikel 19.1 FEU och artikel 47 i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna i fråga om nationella regler om fördelning av mål på domare i domstol.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 16 juli 2019.

C-291/19 SO (SBEUD 2019/648)

Begäran från Curtea de Apel Braşov, Rumänien

Målet rör tolkning av kommissionens beslut 2006/928/EG om inrättande av en mekanism för samarbete och kontroll av Rumäniens framsteg vid uppfyllandet av de särskilda riktmärkena för reform av rättsväsendet och kampen mot korruption samt artiklarna 2, 4.3 och 19.1 FEU samt artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 13 augusti 2019.

C-341/19 MH Müller Handel (SBEUD 2019/657)

Begäran från Bundesarbeitsgericht, Tyskland

Målet gäller om ett förbud mot att bära muslimsk huvudduk, vilket följer av en intern ordningsregel för ett företag som generellt förbjuder bärandet av iögonfallande omfångsrika religiösa, politiska eller andra ideologiska symboler på arbetsplatsen – vilken enligt domstolen utgör indirekt särbehandling – kan vara objektivt motiverad enligt artikel 2.2 b i) i rådets direktiv 2000/78/EG om inrättande av en allmän ram för likabehandling.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 15 augusti 2019.

**C-336/19 Centraal Israëlitisch Consistorie van België m.fl.
(SBEUD 2019/659)**

Begäran från Grondwettelijk Hof, Belgien

Målet gäller om nationella regler som förbjuder slakt utan bedövning i samband med och under en religiös rit är förenliga med dels förordning (EG) nr 1099/2009 om skydd för djur vid avlivning, dels religionsfriheten och diskrimineringsförbudet i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 5 augusti 2019.

**C-355/19 Asociația “Forumul Judecătorilor din România”
m.fl. (SBEUD 2019/781)**

Begäran från Curtea de Apel Pitești, Rumänien

Målet rör tolkning av kommissionens beslut 2006/928/EG om inrättande av en mekanism för samarbete och kontroll av Rumäniens framsteg vid uppfyllandet av de särskilda riktmärkena för reformen av rättsväsendet och kampen mot korruption samt artiklarna 2, 4.3 och 19.1 FEU.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 14 augusti 2019.

C-403/19 Société Générale (SBEUD 2019/780)

Begäran från Conseil d'État, Frankrike

Målet gäller om en medlemsstat som valt att undanröja dubbelbeskattning genom att bevilja ett bolag avräkning för den källskatt som betalats i en annan medlemsstat på utdelningar som har uppburits där, har rätt att begränsa beloppet för sådan avräkning till den motsvarande skatt på utdelningarna som tas ut i den medlemsstat där bolaget har sitt hemvist.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 11 september 2019.

C-420/19 Heavyinstall (SBEUD 2019/798)

Begäran från Riigikohus, Estland

Målet gäller om artikel 16 i indrivningsdirektivet utgör hinder för att en nationell domstol gör en egen prövning av om förutsättningarna föreligger för att besluta om säkerhetsåtgärder enligt nationell rätt för det fall en dom eller annat beslut från den sökande medlemsstaten där detta prövats framlagts för domstolen.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 18 september 2019.

C-484/19 Lexel (SBEUD 2019/842)

Begäran från Högsta förvaltningsdomstolen, Sverige

Målet rör huruvida det är förenligt med artikel 49 FEUF att vid beskattning vägra avdrag för vissa ränteutgifter.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 9 oktober 2019.

C-564/19 IS (SBEUD 2019/892)

Skr. 2019/20:115

Bilaga 1

Begäran från Pesti Központi Kerületi Bíróság, Ungern

Målet rör tolkningen av rätten till en rättvis rättegång bland annat med hänsyn till ordningen för tjänstetillsättning för domare och högre tjänster inom domstolsväsendet och lönesituationen för de ungerska domarna.

Sverige gav in ett skriftligt yttrande den 21 november 2019.

Aktuella överträdelseärenden 2019

I det följande redovisas de överträdelseärenden i vilka kommissionen har tillställt Sverige skrivelser och/eller i vilka Sverige svarat på kommissionens skrivelser under 2019. Vidare anges de ärenden som kommissionen har avslutat under 2019. Slutligen kan det konstateras att inga överträdelseärenden anhängiggjordes i EU-domstolen under 2019.

1 JUSTITIEDEPARTEMENTET

1.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2013/32/EU om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (ärendenummer 2015/0486)

Direktiv 2013/33/EU om normer för mottagande av personer som ansöker om internationellt skydd (ärendenummer 2015/0487)

Direktiv 2016/2037/EU vad gäller högsta tillåtna tryck i aerosolbehållare och för anpassning av dess märkningsbestämmelser till förordning (EG) 1272/2008 om klassificering, märkning och förpackning av ämnen och blandningar (ärendenummer 2018/0043)

Direktiv 2015/2302/EU om paketresor och sammanlänkade researrangemang (ärendenummer 2018/0100)

Direktiv 2018/217/EU om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/68/EG om transport av farligt gods på väg, järnväg och inre vattenvägar genom anpassning av dess bilaga I avsnitt I.1 till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen (ärendenummer 2018/0283)

1.2 Mål i EU-domstolen

Direktiv 2016/801/EU om villkor för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevbytesprogram eller utbildningsprojekt för au-pair arbete (ärendenummer 2018/0226)

Den 26 juli 2019 inkom kommissionen med ett motiverat yttrande om att Sverige inte i tid har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra direktivet. Yttrandet hade föregåtts av en formell underrättelse den 23 juli 2018.

Sverige besvarade det motiverade yttrandet den 26 september 2019 och informerade bland annat om att en proposition med nödvändiga lagförslag för att genomföra direktivet vid den tidpunkten hade överlämnats till riksdagen. Den 30 december 2019 angav Sverige i ett kompletterande svar på det motiverade yttrandet att direktivet genomförs fullständigt genom författningsändringar som träder i kraft den 1 januari 2020. Författningsändringarna anmälades i kommissionens MNE-databas den 20 december 2019.

Direktiv 2017/853/EU om ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (ärendenummer 2018/0389)

Sverige svarade den 24 januari 2019 på en formell underrättelse att det fullständiga genomförande av direktivet försenats men att författningsändringarna bör kunna träda ikraft under våren 2019.

Den 26 juli 2019 inkom kommissionen med ett motiverat yttrande.

Sverige svarade den 26 september 2019 att regleringen av skjutvapen och ammunition i svensk författning uppfyller i många avseenden redan de krav som ställs i direktivet. Sverige angav att de rättsakter som hittills genomför direktivet anmälades den 30 april 2019 men att ett fullständigt genomförande kräver ytterligare vissa författningsändringar som beräknas träda ikraft under våren 2020.

1.4 Formella underrättelser

Direktiv 2018/1846/EU om ändring av bilagorna till direktiv 2006/68/EG om transport av farligt gods på järnväg och inre vattenvägar för att beakta den

vetenskapliga och tekniska utvecklingen (ärendenummer 2019/0243)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 23 juli 2019 att Sverige inte i tid har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra direktivet.

Sverige svarade den 20 september 2019 att direktivet genomförts fullständigt i svensk rätt genom författningar som trädde ikraft den 1 januari 2019. Av förbiseende anmäldes författningsändringarna i kommissionens MNE-databas först den 9 september 2019.

Direktiv 2012/29/EU om fastställande av miniminormer för brottsoffers rättigheter och för stöd till och skydd av dem samt om ersättande av rådets rambeslut 2001/220/RIF (ärendenummer 2019/2108)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 26 juli 2019 att Sverige underlåtit att fullständigt införliva artiklarna 2.1 b, 4.1 b, 9.1 och 24.2 i direktivet.

Sverige svarade den 25 september 2019 att direktivet är fullständigt genomfört och redogjorde för på vilket sätt Sverige uppfyller de angivna artiklarna i direktivet.

Direktiv 2011/93/EU om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi (ärendenummer 2019/2114)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 26 juli 2019 att Sverige har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktivet med avseende på artikel 2 c i och ii, och därmed efterföljande artiklar som hänvisar till barnpornografi, särskilt artikel 5 om brott som har samband med barnpornografi, artikel 3.5 i och ii samt artikel 3.6, artikel 4.2, 4.3, 4.4, 4.6 och 4.7, och artikel 10.3.

Sverige svarade den 26 september 2019 att Sverige avseende de artiklar som kommissionen hänvisar till uppfyller de krav som direktivet uppställer. I vissa delar görs i svaret vissa förtydliganden och tillägg avseende genomförandet.

Direktiven 2011/98/EU, 2003/86/EG, 2003/109/EG, 2009/50/EG, 2014/36/EU och 2014/66/EU om laglig migration (ärendenummer 2019/4073)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 26 juli 2019 att Sverige på fyra punkter har underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt sammanlagt 14 artiklar i ovan nämnda direktiv.

Sverige begärde den 31 juli 2019 anstånd med att besvara den formella underrättelsen och beviljades anstånd till och med den 26 oktober 2019.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 25 oktober 2019. I svaret redogjordes för hur den genomsnittliga handläggningstiden inom flera ärendekategorier har förkortats och att Migrationsverket ska verka för att handläggningstiderna för ansökningar om uppehålls- och arbetstillstånd ska bli så korta som möjligt. I några delar gjordes förtydliganden för att understryka att Sverige har uppfyllt sina skyldigheter, bland annat genom hänvisning till gällande rätt och rådande ordning. Slutligen angavs att det med anledning av den formella underrättelsen ska göras vissa justeringar i utlänningsförordningen.

Skr. 2019/20:115
Bilaga 2

2 UTRIKESDEPARTEMENTET

2.1 Avslutade ärenden

2.2 Mål i EU-domstolen

2.3 Motiverade yttranden

Direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (ärendenummer 2018/2186)

Den 11 mars 2019 överlämnade kommissionen ett motiverat yttrande i ärendet. I yttrandet har kommissionen gjort gällande att Sverige inte fullgjort sina skyldigheter enligt artiklarna 4c, 59.2, 59.3 och 59.5 i direktiv 2005/36/EG i dess lydelse enligt direktiv 2013/55/EU.

Sverige svarade den 8 maj 2019 att åtgärder vidtagits för att rätta sig efter kommissionens anmärkningar vad gäller artiklarna 59.2, 59.3 och 59.5. Vidare informerades om ett påbörjat lagstiftningsarbete som syftar till att Sverige snarast möjligt ska kunna vidta åtgärder för att fullgöra sina skyldigheter vad avser artikel 4c.

Direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (ärendenummer 2018/2307)

Den 28 november 2019 överlämnade kommissionen ett motiverat yttrande i ärendet. Det motiverade yttrandet föregicks av en formell underrättelse den 25 januari 2019. I yttrandet har kommissionen gjort gällande att Sverige inte fullgjort sina skyldigheter enligt artiklarna 14, 51, 24.2, 31.3, 34.2, 41.1, 42.2 och 45.2 i direktiv 2005/36/EG.

2.4 Formella underrättelser

Direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer (ärendenummer 2018/2396)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 7 juni 2019 att Sverige inte fullgjort sina skyldigheter enligt artiklarna 6.1, 7.1, 7.3 och 8.1 i tjänstedirektivet (2006/123/EG) och artiklarna 57.1, 57.2 och 57a i yrkeskvalifikationsdirektivet (2005/36/EG).

Sverige svarade den 16 september 2019. I svaret redogjorde Sverige för de förtydliganden och åtgärder som vidtagits för att rätta sig efter kommissionens uppmaningar.

3 FÖRSVARSDPARTEMENTET

3.1 Avslutade ärenden

3.2 Mål i EU-domstolen

3.3 Motiverade yttranden

3.4 Formella underrättelser

4.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2014/40/EU om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillverkning, presentation och försäljning av tobaksvaror och relaterade produkter (ärendenummer 2016/0570)

4.2 Mål i EU-domstolen

4.3 Motiverade yttranden

4.4 Formella underrättelser

Direktiv 2019/369/EU om ändring av bilagan till rådets rambeslut 2007/757/RIF vad gäller inkluderande av nya psykoaktiva substanser i definitionen av begreppet ”narkotika” (ärendenummer 2019/0346)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 22 november 2019 att Sverige inte i tid har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra direktivet.

Sverige ska besvara den formella underrättelsen senast den 22 januari 2020.

5 FINANSDEPARTEMENTET

5.1 Avslutade ärenden

Direktiv 2005/29/EG om otillbörliga affärsmetoder som tillämpas av näringsidkare gentemot konsumenter på den inre marknaden (ärendenummer 2014/2132)

Direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II) (ärendenummer 2015/0228)

Direktiv 2014/51/EU om ändring av direktiven 2003/71/EG och 2009/138/EG och förordningarna (EG) nr 1060/2009, (EU) nr 1094/2010 och (EU) nr 1095/2010 med avseende på befogenheterna för Europeiska tillsynsmyndigheten (ärendenummer 2015/0229)

Direktiv 2014/57/EU om straffrättsliga påföljder för marknadsmissbruk (marknadsmissbruksdirektivet) (ärendenummer 2016/0680)

Direktiv 2014/92/EU om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till

Direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument (ärendenummer 2017/0501)

Direktiv 2016/1034/EU om marknader för finansiella instrument (ärendenummer 2017/0503)

Direktiv 2016/2102/EU om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (ärendenummer 2018/0388)

5.2 Mål i EU-domstolen

5.3 Motiverade yttranden

Direktiv 2016/2341/EU om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (ärendenummer 2019/0132)

Den 11 oktober 2019 överlämnade kommissionen ett motiverat yttrande i ärendet. Det motiverade yttrandet föregicks av en formell underrättelse den 21 mars 2019. I yttrandet har kommissionen gjort gällande att Sverige underlåtit att anmäla åtgärder för införlivande i nationell lagstiftning av direktiv (EU) 2016/2341 om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut.

Sverige besvarade det motiverade yttrandet den 11 december 2019 och underrättade kommissionen om att det lagstiftningsarbete som regeringen informerat kommissionen om i sitt svar på den formella underrättelsen är genomfört, de lagar och förordningar som genomför direktivet träder ikraft den 15 december 2019 och direktivet kommer att anmälas som fullständigt genomfört i kommissionens MNE-databas före utgången av 2019. Rättsakterna anmäldes i kommissionens MNE-databas den 19 och 20 december 2019.

5.4 Formella underrättelser

Direktiven 2014/23/EU, 2014/24/EU och 2014/25/EU gällande offentlig upphandling och koncessioner (ärendenummer 2018/2279)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 25 januari 2019 att Sverige inte på ett korrekt sätt införlivat ett flertal bestämmelser i direktiven.

Sverige svarade den 25 mars 2019 och angav att nödvändiga åtgärder kommer att vidtas i syfte att justera den nationella lagstiftningen så att artikel 57.7 i LOU-direktivet och artiklarna 33.4 och 38.10 i LUK-direktivet genomförs till fullo. I övrigt bedöms sammanfattningsvis direktivens bestämmelser ha genomförts i svensk rätt.

Direktiv 2017/1852/EU om skattetvistlösningsmekanismer i Europeiska unionen (ärendenummer 2019/0242)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 22 juli 2019 att Sverige inte anmält införlivandebestämmelser som fullt ut genomför alla bestämmelser i direktivet.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 23 september 2019 och meddelade att arbetet med införlivandet försenats men att arbetet pågår. Genomförandebestämmelser har därefter anmälts i kommissionens MNE-databas den 23 oktober 2019.

Direktiv 2015/849/EU om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism (ärendenummer 2019/2040)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 8 mars 2019 att den inte kan se hur ett flertal artiklar i direktiven har genomförts i svensk lagstiftning.

Sverige svarade den 8 maj 2019 och redogjorde för åtgärder som kommer att vidtas för att justera den nationella lagstiftningen så att den inte ger utrymme för någon otydlighet. Genomförandeåtgärder har därefter anmälts i kommissionens MNE-databas den 19 december 2019.

Direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Solvens II), ändrad genom direktiv 2014/51/EU (Omnibus II) (ärendenummer 2019/2168)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 26 juli 2019 att Sverige inte på ett korrekt sätt införlivat ett flertal artiklar i direktivet.

Sverige svarade den 18 september 2019. I svaret redogjordes för förtydliganden och åtgärder som kommer att vidtas för att rätta sig efter kommissionens uppmaningar. Skr. 2019/20:115 Bilaga 2

6 UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

6.1 Avslutade ärenden

6.2 Mål i EU-domstolen

6.3 Motiverade yttranden

6.4 Formella underrättelser

7 MILJÖDEPARTEMENTET

7.1 Avslutade ärenden

Rening av avloppsvatten (ärendenummer 2002/2130, mål C-438/07)

Direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för unionens åtgärder på vattenpolitikens område samt klagomål angående genomförandet av direktivet (ärendenummer 2007/2239)

Kommissionens direktiv (EU) 2017/2096 av den 15 november 2017 om ändring av bilaga II till

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/53/EG om uttjänta fordon (ärendenummer 2018/0227)

Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2017/1009 av den 13 mars 2017 om ändring, för anpassning till den tekniska utvecklingen, av bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU vad gäller undantag för kadmium och bly i filterglas och glas som används för reflektansstandarder (ärendenummer 2018/0280)

Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2017/1010 av den 13 mars 2017 om ändring, för anpassning till den tekniska utvecklingen, av bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU vad gäller undantag för bly i lager-skålar och bussningar till vissa kompressorer innehållande kylmedel (ärendenummer 2018/0281)

Kommissionens delegerade direktiv (EU) 2017/1011 av den 15 mars 2017 om ändring, mot bakgrund av den tekniska utvecklingen, av bilaga III till Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/65/EU vad gäller undantag för bly i vitt glas för optiska ändamål (ärende-nummer 2018/0282)

Direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador (ärendenummer 2018/2211)

Kommissionens direktiv (EU) 2015/996 av den 19 maj 2015 om fastställande av gemensamma bedömningsmetoder för buller enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/49/EG (ärendenummer 2019/0086)

7.2 Mål i EU-domstolen

Rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (ärendenummer 2009/2310)

Sverige besvarade det motiverade yttrandet den 11 januari 2019 och anförde att det utifrån 2018 års kontrollsiffor endast är tätorterna Pajala, Lycksele och Malå som inte uppfyller avloppsdirektivets krav. För samtliga dessa avloppsreningsverk pågår emellertid omfattande arbete med om- och nybyggnationer för att åtgärda bristerna för att på så sätt säkerställa att utsläppskraven följs så snart som det är praktiskt möjligt.

Kommissionen beslutade den 25 juli 2019 om stämning i ärendet.

Direktiv 2008/98/EG om avfall och om upphävandet av vissa direktiv (ärendenummer 2016/2172)

Kommissionen överlämnade ett motiverat yttrande den 8 mars 2019 och anförde att Sverige underlåtit att korrekt införliva artiklarna 3.14, 13, 14.1 jämförd med artikel 3.5, 15.2, 17 och 23.3 i avfallsdirektivet.

Sverige besvarade det motiverade yttrandet den 8 maj 2019 och underrättade kommissionen om lagstiftningsåtgärder som kommer att omhänderta kommissionens synpunkter och tillse att genomförandet av de aktuella artiklarna förbättras och förtydligas.

Sverige kompletterade sitt svar på det motiverade yttrandet den 25 juni 2019 och informerade om att ändringar gjorts i avfallsförordningen (2011:927) genom vilka kommissionens synpunkter avseende införlivandet av artikel 17 tagits om hand. Därtill informerades om att regeringen den 13 juni 2019 beslutat att överlämna en lagrådsremiss till lagrådet. I lagrådsremissen föreslås lagändringar som syftar till att förbättra införlivandet av artiklarna 3.14, 13 och 23.3 i avfallsdirektivet.

Sverige kompletterade sitt svar på det motiverade yttrandet den 31 oktober 2019 och informerade om att regeringen den 26 september 2019 beslutat att överlämna en proposition till riksdagen. I propositionen föreslås lagändringar som syftar till att förbättra införlivandet av artiklarna 3.14, 13 och 23.3 i avfallsdirektivet. Därtill informerades om att regeringen den 4 oktober 2019 remitterat en promemoria som föreslår en ny bestämmelse, 15 kap. 11 a § miljöbalken, för att förbättra införlivandet av artiklarna 14.1 och 15.2 i avfallsdirektivet.

7.4 Formella underrättelser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/50/EG av den 21 maj 2008 om luftkvalitet och renare luft i Europa (ärendenummer 2018/2326)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 25 januari 2019 att Sverige inte införlivat vissa bestämmelser i luftkvalitetsdirektivet korrekt.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 25 mars 2019 och informerade om de lagstiftningsåtgärder som kommer att vidtas för att förtydliga och förstärka genomförandet av vissa bestämmelser i luftkvalitetsdirektivet. De förordningsändringar som krävs förväntas kunna beslutas före årsskiftet 2019/2020. Parallellt kommer Naturvårdsverket att förbereda och genomföra de ändringar i myndighetens föreskrifter som är nödvändiga för att förbättra genomförandet av direktivet.

Sverige har i ett kompletterande svar på den formella underrättelsen som gavs in till kommissionen den 4 oktober 2019 informerat om att en promemoria om ändringar i luftkvalitetsförordningen (2010:477) har remitterats och att förordningsändringarna allttjämt förväntas kunna beslutas före årsskiftet 2019/2020. Naturvårdsverket har därtill tagit fram ett förslag till revidering av föreskrifterna om kontroll av luftkvalitet. Förslaget har remitterats och de nya föreskrifterna bedöms kunna träda i kraft den 1 januari 2020.

Tjänstedirektivet (2006/123/EG), artikel 49 i FEUF (ärendenummer 2018/4187)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 8 mars 2019 att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt artikel 12 i direktiv 2006/123/EG och enligt artikel 49 FEUF. Som grund anges dels att det i den svenska miljöbalken saknas urvalsförfaranden som ger garantier för opartiskhet och öppenhet för tilldelning och förnyelse av tillstånd att anlägga och driva vattenkraftanläggningar dels att tillståndens obegränsade giltighetstid enligt kommissionen inte är förenliga med kravet på att fastställa en lämplig tidsfrist.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 10 maj 2019 och informerade om att den svenska miljörättsliga tillståndsprövningen för tilldelning och förnyelse av tillstånd att anlägga och driva vattenkraftsanläggningar inte kommer i konflikt med vare sig artikel 12 i tjänstedirektivet eller bestämmelserna om etableringsfrihet i artikel 49 FEUF.

Direktiv (EU) 2018/410 om ändring av direktiv 2003/87/EG för att främja kostnadseffektiva utsläppsminskningar och koldioxidsnåla investeringar (ärendenummer 2019/0344)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 22 november 2019 att Sverige inte i tid har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra direktivet.

Sverige ska besvara den formella underrättelsen senast den 22 januari 2020.

Direktiv (EU) 2018/350 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/18/EG vad gäller

miljöriskbedömningen av genetiskt modifierade organismer (ärendenummer 2019/0347)

Skr. 2019/20:115
Bilaga 2

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 22 november 2019 att Sverige inte i tid har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra direktivet.

Sverige ska besvara den formella underrättelsen senast den 22 januari 2020.

Direktiv (EU) 2019/782 om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG vad gäller fastställande av harmoniserade riskindikatorer (ärendenummer 2019/0348)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 22 november 2019 att Sverige inte i tid har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra direktivet.

Sverige ska besvara den formella underrättelsen senast den 22 januari 2020.

Direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE) (ärendenummer 2019/2029)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 8 mars 2019 att Sverige inte uppfyllt sina skyldigheter enligt vissa artiklar i direktivet.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 9 maj 2019 och informerade om de lagstiftningsåtgärder som kommer att vidtas för att förtydliga och förstärka genomförandet av vissa bestämmelser i WEEE-direktivet. Förordningsändringarna förväntas kunna beslutas under januari 2020.

Sverige har i ett kompletterande svar på den formella underrättelsen som gavs in till kommissionen den 4 oktober 2019 informerat om en promemoria med förslag till ändringar i 7,

8, 24 och 64 §§ förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning för att förtydliga och förbättra genomförandet av artiklarna 3.1 h, 3.1 j, 11.2 och 16.1 i elavfallsdirektivet. Promemorian har remitterats och förordningsändringarna bedöms kunna träda i kraft den 1 februari 2020.

Förordning (EU) 1257/2013 om återvinning av fartyg (ärendenummer 2019/2090)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 7 juni 2019 att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 22.1 och 4 i förordning (EU) nr 1257/2013 om återvinning av fartyg.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 3 juli 2019 och informerade om att införandet av svenska sanktionsbestämmelser blivit försenat. Regeringen avser att lämna en proposition med förslag till lagstiftningsändringar till riksdagen under våren 2020. Lagändringarna

bedöms kunna träda i kraft under sommaren 2020 och Sverige kommer att informera kommissionen när de svenska sanktionsbestämmelserna har beslutats av riksdagen.

Direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i dess ändrade lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/52/EU (ärendenummer 2019/2222)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 11 oktober 2019 att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt direktiv 2011/92/EU om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i dess ändrade lydelse enligt direktiv 2014/52/EU.

Sverige begärde den 20 november 2019 anstånd med att besvara underrättelsen. I ett svar den 3 december 2019 beviljade kommissionen anstånd till den 5 februari 2020.

Direktiv 2012/19/EU om uppfyllande av rapporteringsskyldigheter enligt avfallslagstiftning (ärendenummer 2019/2268)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 11 oktober 2019 att Sverige underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 3 i beslut 2005/369/EG om regler för övervakningen av om medlemsstaterna följer bestämmelserna och om fastställande av dataformat för direktiv 2002/96/EG om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter och artikel 10.3 i direktiv 2006/66/EG om batterier och ackumulatörer och förbrukade batterier och ackumulatörer och om upphävande av direktiv 91/157/EEG.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 3 december 2019 och meddelade att de efterfrågade rapporterna överlämnats till kommissionen den 24 oktober 2019 och att Sverige därmed fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 3 i kommissionens beslut och artikel 10.3 i batteridirektivet.

8.1 Avslutade ärenden

Direktiv 64/432/EEG om djurhälsoproblem som påverkar handeln med nötkreatur och svin inom gemenskapen (ärendenummer 2010/4214)

8.2 Mål i EU-domstolen

8.3 Motiverade yttranden

8.4 Formella underrättelser

Direktiv 2019/523/EU om ändring av bilagorna I-V till rådets direktiv 2000/29/EG om skyddsåtgärder mot att skadegörare på växter eller växtprodukter förs in till gemenskapen och mot att de sprids inom gemenskapen (ärendenummer 2019/0291)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 19 september 2019 att Sverige inte i tid har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra direktivet.

Sverige svarade den 19 november 2019. Sverige angav att direktivet kommer att upphävas i de delar som aktualiseras genom en ny växtskyddsförordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/2031 av den 26 oktober 2016) som kommer att tillämpas från och med den 14 december 2019. Innehållet i direktivet kommer från och med då att regleras i en ny genomförandeförordning från kommissionen. Sverige argumenterade att det inte längre var meningsfullt att påbörja ett arbete med genomförande av direktivet i svensk rätt, eftersom det skulle komma att avslutas först efter att den nya EU-lagstiftningen hade börjat tillämpas. Det vore i strid med EU-rätten att anta nationella föreskrifter när det materiella innehållet i dessa redan finns i en direkt tillämplig EU-förordning.

9 KULTURDEPARTEMENTET

9.1 Avslutade ärenden

9.2 Mål i EU-domstolen

9.3 Motiverade yttranden

9.4 Formella underrättelser

10 ARBETSMARKNADS- DEPARTEMENTET

10.1 Avslutade ärenden

**Direktiv 2017/164/EU om en fjärde förteckning över
indikativa yrkeshygieniska gränsvärden (ärendenummer
2018/0279)**

10.2 Mål i EU-domstolen

10.3 Motiverade yttranden

11 INFRASTRUKTUR- DEPARTEMENTET

11.1 Avslutade ärenden

Direktiv 96/67/EG om tillträde till marknaden för marktjänster på flygplatserna inom gemenskapen (ärendenummer 2015/4187)

Direktiv 2009/72/EG och direktiv 2009/73/EG om gemensamma regler för den inre marknaden för el respektive naturgas (ärendenummer 2017/2040)

Direktiv 2014/94/EU om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen (ärende-nummer 2017/2070)

11.2 Mål i EU-domstolen

11.3 Motiverade yttranden

Direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (ärendenummer 2018/2201)

Sverige kompletterade sitt svar på den formella underrättelsen den 24 juni 2019. I svaret informeras om att det analyserats under vilka omständigheter och i vilka byggnader förbrukningsmätning bör göras obligatorisk. Ett förslag till justerat regelverk ska genomföra artiklarna 9.3 och 11.2 i direktiv (EU) 2012/27 på korrekt sätt. Förordningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2019.

Den 26 juli 2019 överlämnade kommissionen ett motiverat yttrande i ärendet. I yttrandet anförde kommissionen att Sverige underlåtit att anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att korrekt tillämpa artikel 9.3 och 11.2 i direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.

Sverige besvarade det motiverade yttrandet den 26 september 2019. I svaret framhölls att kraven i artikel 11.2 i direktiv 2012/27/EU har införlivats i svensk rätt på ett korrekt sätt. Därtill informerades om att en promemoria med förslag på ändringar i förordning (2014:348) om energimätning i byggnader har utarbetats. När regelverket beslutats uppfylls Sveriges skyldigheter enligt artikel 9.3 i nämnda direktiv.

I ett kompletterande svar på kommissionens motiverade yttrande som gavs in till kommissionen den 20 november 2019 informerades om att förordning (2019:656) om ändring i förordningen (2014:348) om energimätning i byggnader utfärdats den 31 oktober 2019.

Sverige har i ett kompletterande svar på kommissionens motiverade yttrande den 12 december 2019 informerat kommissionen om att tidplanen för föreskriftsarbetet har reviderats, vilket innebär att föreskrifterna kommer att kunna remitteras och beslutas tidigare än vad som aviserades i svaret den 20 november 2019.

11.4 Formella underrättelser

Direktiv 2016/2370/EU om ändring av direktiv 2012/34/EU vad gäller öppnandet av marknaden för inrikes persontrafik på järnväg och styrningen av järnvägsinfrastrukturen (ärendenummer 2019/0087)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 30 januari 2019 att Sverige inte i tid anmält direktivet som genomfört.

Sverige besvarade den formella underrättelsen den 28 mars 2019 och informerade om att direktivet till största del har genomförts i svensk rätt. För att genomföra direktivet fullt ut pågår arbete med att förtydliga och specificera redan gällande krav på infrastrukturförvaltarens oberoende. Beslut om ändringar i järnvägsförordningen (2004:526) planeras till den 9 maj 2019 med ikraftträdande den 17 juni 2019. Förordningen anmälde i kommissionens MNE-databas den 17 maj 2019.

Direktiv 2018/1581/EU om ändring av rådets direktiv 2009/119/EG vad avser metoderna för beräkning av lagringsskyldigheter (ärendenummer 2019/0345)

Kommissionen anförde i en formell underrättelse den 22 november 2019 att Sverige inte i tid har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att genomföra direktivet.

Sverige ska besvara den formella underrättelsen senast den 22 januari 2020.

En målsättning för Sveriges EU-arbete är att genom tidigt påverkansarbete och aktivt deltagande i förhandlingsarbete nå resultat som gagnar svenska och europeiska intressen. Vid ett fåtal tillfällen varje år kan det dock uppkomma situationer då det inte är möjligt att stödja rådets beslut. Dessa fall redovisas i denna bilaga.

1 Beslut i rådet under 2019 där Sverige röstat nej

1.1 Ändringsförordning om tilläggsskydd för läkemedel

- Datum för röstning: 14 maj 2019
- Rådsformation: rådet (jordbruk och fiske)
- Bakgrund: Rådet beslutade i maj att anta ändringsförordningen som innebär att ett undantag införs för det skydd som läkemedel har via ett tilläggsskydd när det gäller tillverkning för export till tredjeländer och/eller lagring. Beslutet antogs med kvalificerad majoritet.
- Sverige röstade nej.

Sverige röstade nej med motiveringen att undantaget kan ha en negativ påverkan på dels den svenska läkemedelsindustrins export till marknader utanför EU, dels incitamenten att investera i forskningsprojekt.

1.2 Direktiv om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden

- Datum för röstning: 15 april 2019
- Rådsformation: rådet (jordbruk och fiske)
- Bakgrund: Rådet beslutade i april att anta direktivet som innebär en fortsatt harmonisering av medlemsstaternas upphovsrätt och syftar till att anpassa reglerna till den digitala inre marknaden. Direktivet innehåller bestämmelser om bl.a. en ny rättighet för tidningsutgivare och ansvar för plattformar för användaruppladdat innehåll. Beslutet antogs med kvalificerad majoritet.
- Sverige röstade nej.

Sverige röstade nej i enlighet med majoriteten i riksdagens EU-nämnd den 12 april.

1.3 Förordning om inrättande av den europeiska arbetsmyndigheten

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten

- Datum för röstning: 13 juni 2019
- Rådsformation: rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor)
- Bakgrund: Rådet beslutade i juni 2019 att anta förslaget till förordning om inrättande av den Europeiska arbetsmyndigheten. Beslutet antogs med kvalificerad majoritet.
- Sverige röstade nej.

Sverige röstade nej till antagande av förordningen på grund av att mervärdet av en sådan myndighet har ifrågasatts.

1.4 Årsbudget för EU 2020

Rådet antog budget för 2020.

- Datum för röstning: 25 november 2019
- Rådsformation: rådet (utrikes frågor utveckling)
- Bakgrund: Sverige röstade tillsammans med Danmark, Nederländerna och Österrike nej till årsbudgeten för 2020. De huvudsakliga skälen var att budgetens volym efter förlikning med Europaparlamentet var ovanligt mycket högre än rådets position vilket bl.a. bedöms leda till mycket högt utnyttjande av flexibilitetsinstrument och marginaler samt ökar den svenska EU-avgiften.
- Sverige röstade nej.

2 Beslut där Sverige lagt ned sin röst

2.1 Ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av 2017 års budget

Rådets rekommendation till Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2017

- Datum för röstning: 12 februari 2019
- Rådsformation: rådet (ekonomiska och finansiella frågor)
- Bakgrund: Rådet beslutade i februari att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2017.
- Sverige lade ned sin röst.

Sverige lade ned sin röst. Nivån på felaktiga utbetalningar hade visserligen sjunkit och revisionsrättens bedömning var mer positiv än

tidigare år, men bedömningen blev att det inte fanns tillräckliga skäl att rösta för att rekommendera kommissionen ansvarsfrihet.

Skr. 2019/20:115
Bilaga 3

Avtal om Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen

Sammanfattning

Avtalet om Förenade kungarikets (UK) utträde ur Europeiska unionen (EU) och Europeiska atomenergigemenskapen (Euratom), nedan kallat utträdesavtalet, syftar till att säkerställa ett utträde under ordnade former.

När utträdesavtalet träder ikraft blir UK ett tredjeland men EU:s regelverk fortsätter att gälla i UK under den övergångsperiod som inleds vid utträdet i syfte att undvika störningar under den tid då den framtida förbindelsen mellan EU och UK förhandlas fram. Efter övergångsperiodens utgång ska bl.a. bestämmelser till skydd för de särskilt berörda medborgarna och övergångsbestämmelser för de s.k. separationsfrågorna börja tillämpas. Genom utträdesavtalet regleras också den ekonomiska uppgörelsen mellan EU och UK, gemensamma bestämmelser för att förstå, tolka och tillämpa avtalet, en tvistlösningsmekanism, frågan om att undvika en hård gräns mellan Irland och Nordirland och frågan om de suveräna basområdena i Cypern samt särskilda arrangemang avseende Gibraltar.

Utträdesavtalet består av 185 artiklar som delas in i sex delar, tre protokoll och nio bilagor.

Den första delen "Gemensamma bestämmelser" (artiklarna 1–8) innehåller definitioner och bestämmelser om det territoriella tillämpningsområdet och metoder och principer som rör avtalets verkan, genomförande och tillämpning. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet.

Den andra delen "Medborgares rättigheter" (artiklarna 9–39) innehåller bestämmelser som värnar de rättigheter som följer av EU-rätten för de EU-medborgare och brittiska medborgare, och deras familjer, som särskilt påverkas av UK:s utträde. Bestämmelserna gäller för den personkrets som närmare fastställs i utträdesavtalet. I princip handlar det om de EU-medborgare som bosatt sig i UK och de brittiska medborgare som bosatt sig i någon av EU:s medlemsstater, före övergångsperiodens utgång. Bestämmelserna ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas vid övergångsperiodens utgång.

Den tredje delen "Separationsbestämmelser" (artiklarna 40–125) innehåller bestämmelser som anger vad som gäller vid övergångsperiodens utgång för en mängd förfaranden och samarbeten, beviljade rättigheter m.m. Bestämmelserna klargör bl.a. vad som ska gälla vid övergångsperiodens utgång för varor som placerats på marknaden, pågående förfaranden som rör t.ex. tull, Euratomfrågor och pågående polisiärt och straffrättsligt samarbete. Bestämmelserna ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas från och med övergångsperiodens utgång.

Den fjärde delen "Övergång" (artiklarna 126–132) fastställer en övergångsperiod som inleds vid utträdesdagen och löper ut den 31 december 2020 med möjlighet till förlängning, som längst till utgången av 2022. Under övergångsperioden kommer EU-rätten, med några undantag,

i sin helhet att vara tillämplig på UK på samma sätt som före utträdet. UK kommer under övergångsperioden att stanna i EU-samarbetet men kommer inte längre att vara företrätt i EU:s institutioner och kommer inte att delta i EU:s beslutsprocess. I denna del fastställs också de övergångsbestämmelser som är tillämpliga på UK i fråga om internationella avtal som ingåtts av EU, av medlemsstaterna på EU:s vägnar eller av EU och dess medlemsstater gemensamt samt en samrådsmekanism för att fastställa fiskemöjligheter för UK under övergångsperioden. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet.

Den femte delen ”Finansiella bestämmelser” (artiklarna 133–157) innehåller detaljerade bestämmelser om den ekonomiska uppgörelsen. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet.

Den sjätte delen ”Institutionella bestämmelser och slutbestämmelser” (artiklarna 158–185) innehåller bestämmelser som syftar till en enhetlig tolkning och tillämpning av utträdesavtalet och anger EU-domstolens behörighet. Här finns bestämmelser om en gemensam kommitté som ansvarar för genomförandet och tillämpningen av avtalet kompletterad med en möjlighet att, efter övergångsperiodens utgång, tillsätta en skiljenämnd vid tvister. Här görs även en hänvisning till den politiska förklaringen om de framtida förbindelserna mellan EU och UK som överenskommit parallellt med utträdesavtalet. Parterna åtar sig att göra sitt yttersta för att efter utträdet skyndsamt förhandla fram avtal om deras framtida förbindelser och för att säkerställa att avtalen i möjligaste mån blir tillämpliga från och med övergångsperiodens utgång. Avslutningsvis finns bestämmelser om avtalets ikraftträdande. Bestämmelserna ska delvis börja tillämpas vid utträdet, delvis från och med övergångsperiodens utgång.

De tre protokollen och nio bilagorna som fogas till utträdesavtalet utgör en integrerad del av avtalet. Protokollet som avser Irland/Nordirland syftar till att hantera den särskilda utmaning som UK:s utträde ur EU innebär för den irländska ön och säkerställa att en hård gräns inte uppstår. Det andra protokollet reglerar konsekvenserna för de suveräna basområdena i Cypern och det tredje särskilda arrangemang med avseende på Gibraltar. Bestämmelserna i protokollet om Irland/Nordirland och protokollet för de suveräna basområdena i Cypern ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas från och med övergångsperiodens utgång. Protokollet om Gibraltar ska, med ett undantag, upphöra att gälla vid övergångsperiodens utgång.

1 Den rättsliga grunden, ramarna för förhandlingen och förhandlingsresultatet

Den fördragsrättsliga grunden som reglerar formerna för utträdet är artikel 50 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). Enligt denna får varje medlemsstat, i enlighet med sina konstitutionella bestämmelser, besluta att utträda ur EU. Den medlemsstat som fattat ett sådant beslut ska anmäla sin avsikt till Europeiska rådet.

Av artikel 50 EU-fördraget framgår också att EU, mot bakgrund av Europeiska rådets riktlinjer, ska förhandla fram och ingå ett avtal med den

utträdande staten där villkoren för dess utträde fastställs, med beaktande av dess framtida förbindelser med EU. Detta avtal ska förhandlas i enlighet med artikel 218.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), som gäller förfarande för förhandling och ingående av internationella avtal. Utträdesavtalet ingås på EU:s vägnar av rådet med kvalificerad majoritet, efter Europaparlamentets godkännande, och förutsätter inte att medlemsstaterna ratificerar det. Genom artikel 50 EU-fördraget har således EU befogenhet att ensamt ingå ett avtal med en utträdande medlemsstat. Artikel 50 innebär en exceptionell övergripande befogenhet att i utträdesavtalet ta upp de frågor som är nödvändiga för utträdet. Denna exceptionella befogenhet är unik och gäller enbart med avseende på utträdet ur EU.¹

Fördragen ska upphöra att vara tillämpliga på den berörda staten från och med den dag då avtalet om utträdet träder i kraft eller, om det inte finns ett sådant avtal, två år efter anmälan om avsikten att utträda. Tvåårsfristen kan förlängas om Europeiska rådet, i samförstånd med den berörda medlemsstaten, med enhällighet fattar ett sådant beslut.

Utträdesavtalet är ett avtal mellan EU och UK och är inom EU-rätten att anse som ett internationellt avtal. Av artikel 216.2 i EUF-fördraget framgår att de internationella avtal som ingås av EU är bindande för EU:s institutioner och för dess medlemsstater. Dessa avtal och de rättsakter som antagits av organ som upprättats på grundval av sådana avtal utgör, i enlighet med EU-domstolens fasta rättspraxis, en integrerad del av EU:s rättsordning.² När ett utträdesavtal trätt i kraft kommer det således att utgöra EU-rätt och en integrerad del av EU:s rättsordning.

Den 29 mars 2017 anmälde UK, i enlighet med artikel 50 EU, till Europeiska rådet sin avsikt att utträda ur EU och Euratom³. Därmed inleddes den tvåårsfrist för utträdesförhandlingen som föreskrivs i artikeln. Europeiska rådet har, på begäran av den brittiska regeringen, beslutat om tre förlängningar av tidsfristen för utträdet.⁴ I det tredje beslutet enades Europeiska rådet om en förlängning som upphör att gälla den första i månaden efter en brittisk ratificering av utträdesavtalet, eller som längst gäller till och med den 31 januari 2020.

Förhandlingen mellan EU och UK inleddes i juni 2017 och har för EU:s del förts mot bakgrund av Europeiska rådets riktlinjer och rådets förhandlingsdirektiv⁵ samt med vederbörlig hänsyn till Europaparlamentets resolutioner⁶. Europeiska rådet antog förhandlingsriktlinjer i april 2017. Mot bakgrund av dessa riktlinjer

¹ Se bilagan till rådets förhandlingsdirektiv av den 22.5 2017, punkt 5 som också anger att det faktum att EU utövar denna exceptionella befogenhet i avtalet inte på något sätt kommer att påverka befogenhetsfördelningen mellan EU och medlemsstaterna vid antagandet av framtida instrument på de berörda områdena (XT 21016/17 ADD 1 REV 2).

² Se t.ex. p. 37 i yttrande 1/91 av den 14.12 1991 avseende EES-avtalet.

³ I enlighet med artikel 106 a i Euratomfördraget gäller artikel 50 i EU-fördraget också för Euratomfördraget.

⁴ Den 22.3, den 11.4 och den 29.10 2019.

⁵ I enlighet med i artikel 50 EU-fördraget deltar UK inte i Europeiska rådet eller rådet när frågor om UK:s utträde hanteras.

⁶ Europaparlamentet har antagit resolutioner om frågan den 5.4 2017, 3.10 2017, 13.12 2017, 14.3 2018, 18.9 2019 och 15.1 2020.

bemyndigade rådet kommissionen att inleda förhandlingar med UK om ett utträdesavtal och antog förhandlingsdirektiv. I december 2017 kompletterade Europeiska rådet sina tidigare riktlinjer och rådet antog kompletterande förhandlingsdirektiv. I mars 2018 antog Europeiska rådet ytterligare kompletterande riktlinjer, särskilt för villkoren och ramarna för den framtida förbindelsen mellan EU och UK. Kommissionen presenterade sedan ett utkast till utträdesavtal. Förhandlingen har för EU:s del förts mot bakgrund av de vägledande principer för transparens som man kommit överens om. Dessa innebär bl.a. att de dokument som EU:s förhandlare delat med medlemsstaterna, institutionerna, nationella parlament och UK har gjorts tillgängliga för allmänheten.⁷

Avtal om de framtida förbindelserna mellan EU och UK kan ingås först när UK har blivit ett tredjeland. Enligt artikel 50 EU-fördraget ska utträdesavtalet beakta de framtida förbindelserna med EU. Vid förhandlingarna om utträdet nåddes ett övergripande samförstånd med UK om de framtida förbindelserna i en politisk förklaring mellan EU och UK. En hänvisning till den politiska förklaringen görs i utträdesavtalet. I en ingress till utträdesavtalet noteras också att parterna, parallellt med avtalet, har avgett den politiska förklaringen. Förklaringen utgör en politisk, icke rättsligt bindande text. Den består av fem avsnitt som täcker grunden för samarbetet och områden av gemensamt intresse, det ekonomiska partnerskapet, partnerskap på säkerhetsområdet, institutionella arrangemang samt det fortsatta arbetet.

Förhandlingarna om utträdesavtalet och en politisk förklaring om de framtida förbindelserna slutfördes en första gång den 14 november och den 25 november 2018 ställde sig Europeiska rådet bakom utträdesavtalet och godkände den politiska förklaringen. Både avtalet och förklaringen hade då också godkänts av den brittiska regeringen. Den 11 januari 2019 beslutade rådet att bemyndiga kommissionen och Europeiska rådets ordförande att på EU:s vägnar underteckna utträdesavtalet samt godkände ett utkast till beslut om att ingå avtalet och om att överlämna det till Europaparlamentet för godkännande. Ratificeringen av avtalet kunde inte slutföras då det inte godkändes av det brittiska parlamentet.

Efter ytterligare förhandlingar mellan EU och UK under september och oktober 2019 nåddes en överenskommelse om en reviderad version av det protokoll om Irland/Nordirland som ingår i utträdesavtalet och om nödvändiga tekniska anpassningar av utträdesavtalet. I samband med detta enades parterna också om vissa justeringar i den politiska förklaringen om de framtida förbindelserna mellan EU och UK. Den 17 oktober 2019 ställde sig Europeiska rådet bakom det ändrade utträdesavtalet⁸ och godkände den reviderade politiska förklaringen⁹. Den 21 oktober 2019

⁷ Se vägledande principer för transparens under förhandlingarna i enlighet med artikel 50 i EU-fördraget av den 22.5 2017 (XT 21023/17). Förhandlingsdokumenten har gjorts tillgängliga på https://ec.europa.eu/commission/brexit-negotiations/negotiating-documents/article-50-negotiations-united-kingdom_en.

⁸ Avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 29, 31.1 2020, s.7).

⁹ Politisk förklaring om de framtida förbindelserna mellan Europeiska unionen och Förenade konungariket (EUT C 34, 31.1 2020, s.1).

antog rådet en ändring av beslutet om undertecknandet av avtalet¹⁰ samt godkände ett anpassat utkast till beslut om ingående av avtalet och om att överlämna det till Europaparlamentet för godkännande. Efter att den brittiska utträdeslagstiftningen godkänts kunde avtalet undertecknas. Europaparlamentet godkände avtalet den 29 januari 2020. Därefter kunde rådet, på EU:s vägnar, ingå utträdesavtalet med UK den 30 januari 2020.¹¹

2 Ikraftträdande och tillämpning

Utträdesavtalet träder i kraft kl. 00.00 den 1 februari 2020. Övergångsperioden inträder från och med utträdesdagen och löper fram till och med den 31 december 2020 med möjlighet till förlängning, som längst till utgången av 2022. Under denna tid kommer UK att i praktiken fortsätta att fungera som en medlemsstat men inte delta i EU:s institutioner eller i beslutsfattandet (se avsnitt 3.4).

Vid ikraftträdandet blir utträdesavtalet bindande för och gällande i UK och EU. Av utträdesavtalet framgår att bestämmelserna ska ha samma rättsverkningar på och i UK som i EU och medlemsstaterna. Juridiska och fysiska personer ska direkt inför nationella myndigheter och domstolar kunna åberopa de bestämmelser i utträdesavtalet som uppfyller villkoren för direkt effekt enligt EU-rätten. UK ska säkerställa detta i nationell rätt (se avsnitt 3.1).

Ett stort antal bestämmelser i utträdesavtalet blir inte tillämpliga omedelbart när avtalet träder i kraft. Bestämmelserna om medborgares rättigheter, separationsbestämmelserna, delar av de institutionella bestämmelserna samt protokollet om Irland/Nordirland och protokollet för de suveräna basområdena i Cypern ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas från och med övergångsperiodens utgång. Det innebär t.ex. att brittiska medborgare som före övergångsperiodens utgång uppehållit sig i någon av de 27 EU-medlemsstaterna och EU-medborgare som på motsvarande sätt bosatt sig i UK med stöd av EU-rätten kan förlita sig på bestämmelserna om medborgares rättigheter i utträdesavtalet efter övergångsperiodens utgång (se avsnitt 3.2).

Det är inte rättsligt nödvändigt att vid UK:s utträde ur EU ändra eller stryka alla hänvisningar till UK eller dess institutioner och aktörer i befintlig EU-rätt. De hänvisningarna blir helt enkelt obsoleta och överflödiga efter utträdet. Modifikationer kan således införas när de berörda rättsakterna ses över och ändras senare av andra anledningar.¹² Utträdesavtalet och UK:s utträde ur EU kan komma att föranleda

¹⁰ Rådets beslut (EU) 2019/1750 av den 21.10.2019 om ändring av beslut (EU) 2019/274 om undertecknande på Europeiska unionens och Europeiska atomenergigemenskapens vägnar av avtalet om Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 274 I, 28.10.2019, s. 1) som reviderades den 17.1.2020 (XT 21008/20).

¹¹ Rådets beslut (EU) 2020/135 av den 30.1.2020 om ingående av avtalet om Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 29, 31.1.2020, s.1).

¹² Meddelande från kommissionen om förberedelser inför UK:s utträde ur EU, COM(2018) 556 av den 19.7.2018.

3 Innehållet i utträdesavtalet

3.1 Gemensamma bestämmelser (artiklarna 1–8)

Första delen innehåller bestämmelser som gäller för utträdesavtalet som helhet och den övergripande tolkningen, tillämpningen och genomförandet av avtalet. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet.

De gemensamma bestämmelserna innehåller definitioner, metoder och principer samt lägger grunden för hur EU-rätten ska gälla, tillämpas och tolkas vid genomförandet och tillämpningen av utträdesavtalet. Bland annat definieras vad som ska anses vara EU-rätt i utträdesavtalet och vilket territoriellt tillämpningsområde som avses när avtalet hänvisar till UK eller dess territorium.

När EU-rätten enligt utträdesavtalet tillämpas i UK ska samma rättsverkningar gälla på och i UK som gäller i EU och medlemsstaterna. I enlighet med detta ska juridiska och fysiska personer direkt inför nationella myndigheter och domstolar kunna åberopa de bestämmelser som utträdesavtalet innehåller eller hänvisar till och som uppfyller villkoren för direkt effekt enligt EU-rätten, dvs. om det gäller bestämmelser som är tillräckligt precisa, tydliga och ovillkorliga samt inte kräver kompletterande åtgärder.¹³ UK ska säkerställa detta i nationell rätt.

Bestämmelser i avtalet som hänvisar till EU-rätt eller EU-rättsliga begrepp eller bestämmelser ska tolkas i överensstämmelse med EU-domstolens rättspraxis som meddelats före övergångsperiodens utgång. UK:s rättsliga och administrativa myndigheter ska även vederbörligen beakta relevant rättspraxis som meddelats efter övergångsperiodens utgång. När det gäller tolkning av den andra delen av utträdesavtalet om medborgares rättigheter kan brittiska domstolar begära förhandsbesked från EU-domstolen fram till åtta år efter övergångsperiodens slut (se avsnitt 3.2.5). En sådan möjlighet finns också avseende vissa finansiella bestämmelser (se avsnitt 3.6.1).

En bestämmelse om lojalitet anger bl.a. att UK och EU som avtalsparter ska avstå från alla åtgärder som kan äventyra uppnåendet av avtalets mål.

Det tydliggörs vad som avses när utträdesavtalet hänvisar till EU-rätt, t.ex. att det som huvudregel inbegriper ändrad eller helt ny lydelse som är tillämplig den sista dagen i övergångsperioden.

Vidare anges vad som avses när utträdesavtalet hänvisar till EU och medlemsstaterna. Hänvisningar till EU ska, om inget annat anges i utträdesavtalet, inbegripa Euratom. De hänvisningar till ”medlemsstat” och ”medlemsstaternas behöriga myndigheter” som finns i den EU-rätt

¹³ Principen om EU-rättens direkta effekt fastställdes av EU-domstolen i domen i målet C-26/62, Van Gend en Loos, av den 5.2.1963.

som görs tillämplig genom avtalet ska även anses omfatta UK och dess behöriga myndigheter.

Bestämmelsen om att hänvisningar till EU och medlemsstaterna, vid tillämpningen av utträdesavtalet, ska omfatta UK gäller inte EU:s institutioner, organ och byråer. Efter utträdet är UK och dess behöriga myndigheter undantagna från utnämning, utseende eller val av ledamöter i EU:s institutioner, organ och byråer och kan inte längre delta i bl.a. EU:s beslutsfattande, EU-institutionerna eller styrningen av EU:s organ och myndigheter. Undantag kan göras under övergångsperioden när det gäller UK:s närvaro på vissa möten på expertnivå (se avsnitt 3.4, institutionella villkor).

Efter övergångsperiodens utgång ska UK, som huvudregel, inte längre ha tillgång till EU:s nät, informationssystem och databaser och UK ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa detta. Utträdesavtalet innehåller flera bestämmelser som gör undantag från denna huvudregel. Sådana undantag görs t.ex. när det gäller ansökningar om erkännande av yrkeskvalifikationer som EU-medborgare eller brittiska medborgare ger in före övergångsperiodens utgång, pågående tullförfaranden, pågående förfaranden för straffrättsligt samarbete, pågående förfaranden för samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter samt polisarbete och informationsutbyte (se avsnitt 3.3).

3.2 Medborgares rättigheter (artiklarna 9–39 och artiklarna 158–159)

Den andra delen innehåller bestämmelser för att skydda rättigheter som härrör från EU-lagstiftningen för EU-medborgare i UK och brittiska medborgare i EU, och deras familjer, som drabbats av UK:s utträde. Den består av fyra avdelningar: Avdelning I (Allmänna bestämmelser), avdelning II (Rättigheter och skyldigheter), avdelning III (Samordning av sociala trygghetssystem) och avdelning IV (Andra bestämmelser). Utträdesavtalets sjätte del innehåller bestämmelser som anger hur bestämmelserna i den andra delen ska tolkas och tillämpas enhetligt. De särskilda bestämmelserna om medborgares rättigheter i utträdesavtalet ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas efter övergångsperiodens utgång.¹⁴

3.2.1 Allmänna bestämmelser (artiklarna 9–12)

Den andra delen om medborgares rättigheter inleds med allmänna bestämmelser om hur vissa begrepp ska definieras, vilken personkrets som omfattas av de rättigheter som utträdesavtalet ger medborgare i EU och UK, vad som gäller vid tillfällig frånvaro från värdstaten samt en bestämmelse om icke-diskriminering.

¹⁴ Av artikel 185 i utträdesavtalet framgår att artikel 19 om utfärdande av uppehållshandlingar under övergångsperioden, och artikel 34.1 om observatörsstatus i administrativa kommissionen, ska börja tillämpas från och med den dag då utträdesavtalet träder i kraft.

Definitioner

Utträdesavtalet definierar begreppen familjemedlemmar, gränsarbetare, vårdstat, arbetsstat och vårdnad. Definitionerna gäller för bestämmelserna om medborgares rättigheter i den andra delen av utträdesavtalet, utan att det påverkar tillämpningen av avdelning III om samordning av de sociala trygghetssystemen. Exempelvis görs definitionen av familjemedlemmar till EU-medborgare och brittiska medborgare genom att utträdesavtalet dels hänvisar till bestämmelser i rörlighetsdirektivet 2004/38, dels anger att andra personer än de i rörlighetsdirektivet angivna, vars närvaro är nödvändig för EU-medborgare eller brittiska medborgare för att dessa inte ska gå miste om en sådan uppehållsrätt som de har rätt till enligt utträdesavtalet, räknas som familjemedlemmar. Det spelar ingen roll vilket medborgarskap familjemedlemmen har. Däremot ska han eller hon omfattas av personkretsen som fastställs i utträdesavtalet.

Personkrets, stadigvarande uppehåll och icke-diskriminering

I utträdesavtalet fastställs den personkrets som ska omfattas av medborgares rättigheter i den andra delen av utträdesavtalet. Till denna grupp hör bland andra brittiska medborgare som med stöd av EU-rätten före övergångsperiodens utgång har utövat sin rätt att uppehålla sig och som fortsätter att göra det därefter och EU-medborgare som i UK har utövat motsvarande rätt och fortsätter att göra det därefter. Till gruppen hör också brittiska medborgare och EU-medborgare som utövat sin rätt som gränsarbetare före övergångsperiodens utgång och som fortsätter att göra det därefter. Tillfällig frånvaro från vårdstaten utesluter inte att personen ändå kan omfattas av rättigheterna i utträdesavtalet. Även familjemedlemmar till de brittiska medborgare respektive EU-medborgare som tillhör personkretsen enligt ovan omfattas av personkretsen förutsatt att de också uppfyller något av de villkor som uppställs i utträdesavtalet. Det gäller bland andra familjemedlemmar som uppehöll sig i vårdstaten enligt EU-rätten före övergångsperiodens utgång och fortsätter göra det därefter samt, under vissa villkor, personer som vid övergångsperiodens utgång befann sig utanför vårdstaten och som är släkt i rakt upp- eller nedstigande led till en sådan brittisk medborgare eller EU-medborgare som tillhör personkretsen. Barn till de medborgare som tillhör personkretsen skyddas oavsett om de föds före eller efter övergångsperiodens utgång.

Bestämmelserna baseras på icke-diskrimineringsprincipen som innebär att det i vård- och arbetsstaten blir förbjudet att behandla medborgarna i fråga olika på grund av deras nationalitet. När utträdesavtalets bestämmelser om medborgares rättigheter tillämpas ska all diskriminering på grund av nationalitet enligt artikel 18 i EUF-fördraget vara förbjuden i vårdstaten och arbetsstaten för personer som ingår i personkretsen, såvida inget annat följer av särskilda bestämmelser i denna del.

3.2.2 Rättigheter och skyldigheter (artiklarna 13–29)

Uppehållsrätt

Utträdesavtalet reglerar villkoren för att medborgarna och deras familjemedlemmar ska få uppehålla sig i värdstaten. Bestämmelserna hänvisar till artiklar i EUF-fördraget och till vissa artiklar i rörlighetsdirektivet. Det innebär bl.a. att medborgare i en medlemsstat eller UK och familjemedlemmar, som inte är medborgare i en medlemsstat eller UK men som följer med eller ansluter sig till en sådan medborgare, ska ha rätt att uppehålla sig i värdstaten i tre månader utan att några andra villkor uppställs än krav på giltigt id-kort eller pass. För uppehållsrätt för längre tid än tre månader krävs bl.a. att medborgaren är anställd eller egenföretagare eller har tillräckliga tillgångar för sin egen och sina familjemedlemmars räkning och en heltäckande sjukförsäkring eller är inskriven för studier och har en heltäckande sjukförsäkring. Medborgare som studerar måste också avge en försäkran om att han eller hon har tillräckliga tillgångar för att kunna försörja sig själv och familjen. För familjemedlemmar krävs att de följer med eller ansluter sig till en medborgare som uppfyller dessa krav. Artiklar i rörlighetsdirektivet reglerar även vad som gäller i fråga om bibehållen uppehållsrätt vid ändrade förhållanden, t.ex. vid äktenskapsskillnad eller om medborgaren som uppehållsrätten är härledd från avlider.

Värdstaten får inte begränsa eller villkora uppehållsrätten i andra avseenden än som framgår av avdelning II om rättigheter och skyldigheter i den andra delen av utträdesavtalet.

Rätt till utresa och inresa

Utträdesavtalet innehåller bestämmelser om rätt till utresa och inresa i värdstaten för personer som uppehåller sig på värdstatens territorium i enlighet med villkoren i utträdesavtalet. För medborgare i en medlemsstat eller UK krävs ett giltigt pass eller nationellt id-kort och för familjemedlemmar som inte är medborgare i en medlemsstat eller UK krävs ett giltigt pass. Det får inte uppställas några krav på viseringar eller motsvarande formaliteter för personer som har giltiga dokument som utfärdats i enlighet med utträdesavtalet. Familjemedlemmar som behöver visering för att kunna ansluta sig till en medborgare efter utgången av övergångsperioden ska av värdstaten få all den hjälp de behöver för att få nödvändiga viseringar. Viseringarna ska utfärdas gratis och så snart som möjligt enligt ett påskyndat förfarande.

Brittiska medborgares särskilda rättigheter enligt utträdesavtalet begränsas till den EU-medlemsstat där de erhållits och utsträcks inte till andra medlemsstater.

Permanent uppehållsrätt och ändrad status

I utträdesavtalet anges villkoren för permanent uppehållsrätt. Permanent uppehållsrätt har bl.a. EU-medborgare och brittiska medborgare, och deras respektive familjemedlemmar, som uppehållit sig lagligt i värdstaten i enlighet med EU-rätten under en fortlöpande period om fem år. Perioder

som personen i enlighet med EU-rätten lagligen har uppehållit sig eller arbetat i värdstaten, såväl före som efter övergångsperioden, ska räknas in i den tidsperiod som krävs för att uppnå permanent uppehållsrätt. När permanent uppehållsrätt har förvärvats kan den endast gå förlorad genom bortovaro från värdstaten i mer än fem på varandra följande år.

Avtalet innehåller också bestämmelser om vad som gäller vid ändrad status. Bland annat anges att den rätt som medborgarna och deras familjemedlemmar har att direkt återopa denna del av utträdesavtalet inte ska påverkas när de ändrar status, t.ex. mellan student, arbetstagarare, egenföretagare eller ekonomiskt inaktiv person.

Utfärdande av uppehållshandlingar

Värdstaten ges visst utrymme när det gäller genomförandet av administrativa procedurer och kan bl.a. välja mellan två förfaranden för utfärdande av dokument som rör uppehållsrätt.

Det ena förfarandet innebär att berörda medborgare och deras familjemedlemmar måste ansöka om och beviljas ny uppehållsstatus i värdstaten. Vid detta förfarande kan värdstaten utföra vissa kontroller, bl.a. av tidigare brottslighet. Om villkoren, som regleras uttömmande i avtalet, är uppfyllda är värdstaten skyldig att bevilja uppehållsstatus och utfärda en handling som styrker denna status som bevis på personens uppehållsrätt enligt avtalet.

Det andra förfarandet ställer inget krav på att ansökan görs, utan innebär en rätt för de som är berättigade till uppehållsrätt enligt avtalet att efter ansökan, och i enlighet med villkoren i rörlighetsdirektivet, få en uppehållshandling utfärdad som bekräftelse på uppehållsrätten.

Värdstaten kan välja att tillåta ansökningar enligt respektive förfarande redan under övergångsperioden, men ett beslut att bifalla eller avslå en ansökan enligt det förstnämnda förfarandet får verkan först efter övergångsperiodens utgång.

Begränsningar av rätt till uppehåll och inresa

Upphållsrätten enligt utträdesavtalet kan begränsas, bl.a. med hänsyn till allmän ordning och säkerhet samt vid missbruk av rättigheter och bedrägeri. Beslut som innebär en begränsning av uppehållsrätten är underkastade de rättssäkerhetsgarantier som anges i rörlighetsdirektivet. Det innebär bl.a. att berörda personer ska ha rätt till domstolsprövning och, i förekommande fall, om ett beslut som rör allmän ordning och säkerhet har gått dem emot, ha rätt till att en administrativ myndighet i värdstaten prövar beslutet.

Närstående rättigheter

Familjemedlemmar med uppehållsrätt eller permanent uppehållsrätt i värdstaten eller arbetsstaten ska, oberoende av medborgarskap, ha rätt att ta anställning eller inleda verksamhet som egenföretagare där.

Likabehandling

Om inte annat följer av särskilda bestämmelser i utträdesavtalet ska alla medborgare som uppehåller sig i värdstaten med stöd av utträdesavtalet, och deras familjemedlemmar som har uppehållsrätt, åtnjuta samma behandling som värdstatens medborgare inom de områden som omfattas av bestämmelserna om medborgares rättigheter i utträdesavtalet. I fråga om rätt till socialt bistånd och studiemedel finns dock möjlighet för värdstaten att införa vissa begränsningar.

Arbetstagares och egenföretagares rättigheter

Arbetstagare i värdstaten och gränsarbetare i arbetsstaten eller arbetsstaterna kommer att behålla de särskilda rättigheter för arbetstagare som följer av EU-rätten. Det gäller bl.a. rätten till likabehandling i fråga om anställnings- och arbetsvillkor, tillträde till arbetsmarknaden, tillgång till hjälp som ges av arbetsförmedlingar, tillgång till sociala och skattemässiga förmåner och kollektiva rättigheter samt tillgång till bostad. Det gäller även arbetstagares barns tillgång till utbildning. Egenföretagare från medlemsstaterna och UK kommer att kunna starta och driva företag i både EU och UK.

Arbetsstaten får kräva att medborgare som har rättigheter som gränsarbetare enligt avtalet ansöker om en handling som styrker detta.

Yrkeskvalifikationer

Medborgares och deras familjemedlemmars yrkeskvalifikationer som erkänts före och under övergångsperioden kommer att ses som erkända även efter övergångsperiodens utgång. Detta gäller så länge de erkänts i enlighet med det generella yrkeskvalifikationsdirektivet eller direktiven för advokater, revisorer eller handel med giftiga ämnen. Rätten att tillfälligt arbeta inom ett yrke upphör däremot. Även i fortsättningen ska tidigare erkända bevis på kvalifikationer kunna tillgodoräknas, partiellt tillträde till ett yrke vara möjligt och europeiska yrkeskort vara giltiga för etablering. Alla ansökningar om erkännande som lämnats in före övergångsperiodens utgång ska behandlas enligt dessa regler. Informationssystemet för den inre marknaden kan användas under tiden och upp till nio månader efter övergångsperiodens utgång.

3.2.3 Samordning av sociala trygghetssystem (artiklarna 30–36)

Personkrets

Fortsatt samordning av de sociala trygghetssystemen enligt förordning 883/2004¹⁵ möjliggörs även efter övergångsperiodens utgång för bland

¹⁵ Samordning av de sociala trygghetssystemen, dvs. socialförsäkring, arbetslöshetsförsäkring samt hälso- och sjukvård, regleras genom samordningsbestämmelserna i förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004.

andra de EU-medborgare som bor eller arbetar i UK och för brittiska medborgare som bor eller arbetar i en EU-medlemsstat, dvs. de som befinner sig i en gränsöverskridande situation. I personkretsen ingår även familjemedlemmar och efterlevande till dessa personer. Även statslösa och flyktingar som uppehåller sig i en medlemsstat i EU eller i UK samt tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat i EU eller i UK och dessas familjemedlemmar och efterlevande ingår i personkretsen. Dessa personkategorier omfattas av avdelningens bestämmelser så länge som de utan avbrott befinner sig i någon av situationerna som beskrivits ovan och som inbegriper en medlemsstat samt UK.

Medborgare från EFTA-länderna omfattas också av dessa bestämmelser, förutsatt att motsvarande avtal om detta har ingåtts och tillämpas av respektive parter avseende deras medborgare (EFTA och EU eller UK).

Regler om samordning av de sociala trygghetssystemen

Reglerna och målen i artikel 48 i EUF-fördraget och i förordningarna 883/2004 och 987/2009 ska tillämpas på personer som omfattas av avdelningens bestämmelser.

EU och UK förbinder sig att beakta de beslut eller rekommendationer som fattas av den administrativa kommissionen för samordning av de sociala trygghetssystemen vars roll och arbetssätt framgår av förordning 883/2004.

Vid tillämpning av bestämmelserna i avdelningen om samordning av sociala trygghetssystemen ska definitionerna i förordning 883/2004 gälla istället för definitionerna i de allmänna bestämmelserna i artikel 9. Vidare klargörs det att, vad gäller personkretsen som omfattas av förordning 859/2003 om utvidgning av bestämmelserna i förordning 1408/71 och förordning 574/72¹⁶, ska hänvisningar som görs till relevanta bestämmelser i förordning 883/2004 anses utgöra en hänvisning till bestämmelserna i förordning 1408/71.

Särskilda situationer som omfattas

För vissa situationer föreskrivs särskilda bestämmelser för att skydda rättigheter för personer som inte omfattas eller inte längre ingår i den huvudsakliga personkretsen och där det finns intjänade tidsperioder i UK eller i en medlemsstat i EU som ska tillgodoräknas. Det avser t.ex. hur försäkringstid, arbetad tid, tid som egenföretagare eller tid som bosatt ska kunna sammanläggas för att en person ska få rätt till förmåner som t.ex. ålderspension eller ersättningar vid arbetslöshet. Förordningarna 883/2004 och 987/2009 kommer att vara tillämpliga på perioder som den enskilde har fullgjort såväl före som efter övergångsperiodens utgång.

¹⁶ Rådets förordning (EG) nr 859/2003 av den 14.5 2003 om utvidgning av bestämmelserna i förordning (EEG) nr 1408/71 och förordning (EEG) nr 574/72 till att gälla de medborgare i tredje land som enbart på grund av sitt medborgarskap inte omfattas av dessa bestämmelser.

De särskilda bestämmelserna reglerar även andra situationer, t.ex. planerad vård om den enskilde har sökt tillstånd före övergångsperiodens utgång samt rätten att få oplanerad och nödvändig vård för enskilda som tillfälligt vistas i UK eller i en medlemsstat i EU vid övergångsperiodens utgång och så länge vistelsen fortsätter. De särskilda situationerna som regleras avser också fortsatt utbetalning av familjeförmåner vid bosättning i en annan medlemsstat eller UK än utbetalande stat. Det innebär att sådana förmåner även efter övergångsperiodens utgång kan betalas ut så länge villkoren är uppfyllda.

Administrativt samarbete och rättslig utveckling

UK kommer att vara observatör i den administrativa kommissionen och ha en rådgivande roll i de frågor som avser UK. Detta utgör en avvikelse i förhållande till huvudregeln i utträdesavtalet om att UK efter utträdet inte längre deltar i EU:s beslutsfattande och styrning.

Om relevanta rättsakter, det vill säga förordningarna 883/2004 och 987/2009 ändras eller ersätts så ska istället de nya bestämmelserna tillämpas efter övergångsperiodens utgång. Det anges hur sådana ändringar ska genomföras och i viss mån även begränsningar i det särskilda tillvägagångssättet på så sätt att den gemensamma kommitté som inrättas genom utträdesavtalet (se avsnitt 3.6.2) ska utvärdera effekterna av ändringen. I bilaga I¹⁷ till utträdesavtalet redogörs bl.a. för vilka av den administrativa kommissionens beslut och rekommendationer som är giltiga och vilken EU-rättslig lagstiftning som det hänvisas till i avtalet.

3.2.4 Andra bestämmelser (artiklarna 37–39)

EU:s medlemsstater och UK åläggs att sprida information om rättigheter och skyldigheter för personer som omfattas av utträdesavtalets bestämmelser om medborgares rättigheter.

Vidare klargörs att bestämmelserna om medborgares rättigheter inte hindrar en värdstat eller arbetsstat att ha mer förmånliga regler för enskilda, under förutsättning att det inte avser sådant som regleras av bestämmelserna i avdelningen om samordning av sociala trygghetssystem. Förbudet mot diskriminering på grund av nationalitet och rätten till likabehandling ska inte påverka en mer förmånlig behandling av personer som omfattas av arrangemang kring den gemensamma resezonen mellan Irland och UK.

De personer som omfattas av bestämmelserna om medborgares rättigheter har, som regel, ett livslångt skydd i form av att kunna åtnjuta de rättigheter som föreskrivs, i relevanta delar av denna del av utträdesavtalet. Rätten till livslångt skydd gäller så länge den enskilde uppfyller villkoren som anges i avtalet.

3.2.5 Enhetlig tolkning och tillämpning när det gäller medborgares rättigheter (artiklarna 158–159)

Skr. 2019/20:115
Bilaga 4

Av utträdesavtalets institutionella bestämmelser (se avsnitt 3.6.1) framgår att brittiska domstolar fram till åtta år efter övergångsperiodens utgång ska kunna begära förhandsbesked från EU-domstolen när det gäller tolkningen av bestämmelserna om medborgares rättigheter. En dom meddelad av EU-domstolen ska i dessa fall ha samma rättsverkningar i UK som i en medlemsstat. Kommissionen har också möjlighet att yttra sig i mål vid brittiska domstolar som gäller tolkning och tillämpning av medborgares rättigheter i utträdesavtalet.

En oberoende myndighet i UK ska övervaka avtalets genomförande och tillämpning när det gäller medborgares rättigheter. Myndigheten ska kunna utreda överträdelse av denna del av avtalet på eget initiativ, ta emot klagomål från medborgarna och deras familjemedlemmar samt utreda klagomålen och väcka talan i brittiska domstolar för att utverka lämplig gottgörelse. I stort sett motsvarar det kommissionens fördragsfästa befogenheter att inleda överträdelseärenden och väcka talan i EU-domstolen mot medlemsstater för fördragsbrott m.m. Efter åtta år kan den gemensamma kommittén, som upprättas genom utträdesavtalet, besluta att UK får avskaffa myndigheten.

3.3 Separationsbestämmelser (artiklarna 40–125)

Den tredje delen innehåller separationsbestämmelser som anger vad som gäller vid övergångsperiodens utgång för olika pågående förfaranden och samarbeten, beviljade rättigheter m.m. Som huvudregel gäller att den EU-rätt som tillämpats på ett förfarande som inletts före övergångsperiodens utgång fortsätter att tillämpas även efter övergångsperiodens utgång och fram till dess då förfarandet avslutats. Huvudregeln omfattar inte alla aspekter av UK:s förhållande till EU utan ett antal definierade frågor. Dessa framgår av följande 13 avdelningar: Avdelning I (Varor som släppts ut på marknaden), avdelning II (Pågående tullförfaranden), avdelning III (Pågående mervärdesskatte- och punktskatteärenden), avdelning IV (Immateriella rättigheter), avdelning V (Pågående polissamarbete och straffrättsligt samarbete), avdelning VI (Pågående rättsligt samarbete på privaträttsens område), avdelning VII (Uppgifter och information som behandlats eller erhållits före övergångsperiodens utgång eller på grundval av detta avtal), avdelning VIII (Pågående offentlig upphandling och liknande förfaranden), avdelning IX (Euratomfrågor), avdelning X (Rättsliga och administrativa förfaranden på unionsnivå), avdelning XI (Förfaranden för administrativt samarbete mellan medlemsstaterna och UK), avdelning XII (Immunitet och privilegier) och avdelning XIII (Övriga frågor om unionens institutioners, organs och byråers funktion).

3.3.1 Varor som släppts ut på marknaden (artiklarna 40–46)

Alla varor som släppts ut på marknaden inom EU eller UK före övergångsperiodens utgång får även fortsättningsvis saluföras där tills de nått slutanvändaren under de förutsättningar som tidigare gällt. Varorna får dessutom fortsätta att cirkulera mellan båda marknaderna.

Undantag görs för livsmedel av animaliskt ursprung, andra djurprodukter, levande djur och avelsmaterial. För livsmedel av animaliskt ursprung och andra djurprodukter med ursprung i EU måste produkterna ha förts in i UK före övergångsperiodens slut. Motsvarande gäller för sådana produkter med ursprung i UK som ska föras in till EU. För levande djur och avelsmaterial måste transporten ha inletts före utgången av övergångsperioden. Dessutom gäller reglerna i ett antal särskilt utpekade rättsakter som anger djurhälsovillkor för handel mellan EU-länder och import från tredjeland. Bland annat krävs dokumentation om frihet från vissa smittämnen. Tillämpningen av gällande regler om försäljningsformer, immaterialrätt, tullförfaranden, tullsatser eller skatter gäller dock fortsättningsvis.

Marknadskontrollmyndigheterna i EU och UK ska fortsätta samarbeta och dela med sig av information. Detta gäller särskilt varor som utgör en allvarlig risk. Medlemsstaterna och UK ska överföra alla relevanta begäranden från sina respektive marknadskontrollmyndigheter till organ för bedömning av överensstämmelse inom sitt territorium om det gäller begäranden som avser en bedömning som organet utfört i egenskap av anmält organ före övergångsperiodens utgång.

UK ska utan dröjsmål till respektive behörig myndighet överföra alla öppna ärenden som fortfarande pågick dagen före dagen för utträdesavtalets ikraftträdande gällande bedömningar, godkännanden och tillstånd som avser biocidprodukter, växtskyddsmedel, humanläkemedel och veterinärmedicinska läkemedel. I fråga om humanläkemedel ska medlemsstaterna och UK också ömsesidigt tillgängliggöra ärenden som avgjorts före utträdet, i de fall det behövs för att bedöma en ansökan om godkännande för försäljning.

Före övergångsperiodens utgång ska också organ för bedömning av överensstämmelse i UK, på begäran av en intygsinnehavare, tillgängliggöra information om sina uppdrag som anmälda organ till anmälda organ i medlemsstaterna och vice versa.

¹⁸ Av artikel 185 i utträdesavtalet framgår att artikel 44 om överföring av akter och handlingar som rör pågående ärenden och artikel 96.1 om andra pågående förfaranden och rapporteringskyldigheter i avtalet, ska börja tillämpas från och med den dag då utträdesavtalet träder i kraft.

3.3.2 Pågående tullförfaranden (artiklarna 47–50)

De tullförfaranden som har påbörjats före övergångsperiodens utgång ska, som huvudregel, slutföras enligt EU-rätten.

Bestämmelserna i unionstullkodexen (UCC) ska gälla för varor som flyttas från UK:s tullområde till EU:s tullområde eller vice versa, under förutsättning att förflyttningen inleddes före övergångsperiodens utgång och avslutas därefter. Det anges bl.a. att dessa varor inte ska omfattas av kraven på import- och exportlicenser. Särskilda bestämmelser gäller för unionsvaror som förflyttas med flygplan och fartyg.

Summariska införseldeklarationer och deklarationer som lämnats i enlighet med UCC före övergångsperiodens utgång ska vara giltiga även efter övergångsperiodens utgång.

Relevanta slutdatum för tillämpning av UCC:s regler, bl.a. om tillfällig lagring och varor som befinner sig under ett tullförfarande på UK:s tullområde, framgår av bilaga III¹⁹ till utträdesavtalet. Avslutningsvis regleras UK:s åtkomst till relevanta nät, informationssystem och databaser som förtecknas i bilaga IV.²⁰ UK ska enligt detta undantag endast ha den tillgång som är strikt nödvändig för att UK ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna avdelning i utträdesavtalet.

3.3.3 Pågående mervärdesskatte- och punktskatteärenden (artiklarna 51–53)

Huvudregeln för pågående mervärdesskatte- och punktskatteförfaranden är att EU:s regler ska tillämpas på varuflyttningar som har påbörjats före och avslutas efter övergångsperiodens utgång.

Mervärdesskattedirektivet ska tillämpas på varor som sänds från EU till UK eller vice versa om försändelsen eller transporten av varan har påbörjats före och avslutas efter övergångsperiodens utgång. Beskattningsbara personers rättigheter och skyldigheter när det gäller transaktioner enligt mervärdesskattedirektivet, vilka skett före övergångsperiodens utgång, ska gälla i fem år efter övergångsperiodens utgång. Ansökningar om återbetalning av mervärdesskatt till en beskattningsbar person etablerad i UK som denne betalat i EU eller återbetalning av skatt betald i UK till en beskattningsbar person etablerad i EU ska inlämnas senast den 31 mars 2021. Ändringar i deklarationer som lämnats enligt den särskilda ordningen för telekommunikationstjänster, radio- och televisionssändningar eller elektroniska tjänster som rör tjänster som tillhandahållits före övergångsperiodens utgång, ska lämnas senast den 31 december 2021.

Punktskattedirektivet ska tillämpas för punktskattepliktiga varor som flyttas under uppskovsförfarande samt för flyttningar av punktskattepliktiga varor som har släppts för konsumtion från UK:s territorium till en medlemsstats territorium eller tvärtom. Detta gäller

¹⁹ Bilaga III: Tidsfrister för de situationer eller tullförfaranden som avses i artikel 49.1.

²⁰ Bilaga IV: Förteckning över nät, informationssystem och databaser som avses i artiklarna 50, 53, 99 och 100.

under förutsättning att flyttningen har påbörjats före övergångsperiodens utgång och avslutas därefter.

Avslutningsvis regleras UK:s åtkomst till relevanta nät, informationssystem och databaser som förtecknas i bilaga IV²¹. UK ska enligt detta undantag endast ha den tillgång som är strikt nödvändig för att landet ska kunna fullgöra sina skyldigheter enligt denna avdelning i utträdesavtalet.

3.3.4 Immateriella rättigheter (artiklarna 54–61)

När UK utträder ur EU kommer det att finnas flera slags immateriella rättigheter som vilar på EU-rättslig grund och har verkan på brittiskt territorium. Utträdesavtalet innebär i huvudsak att den som vid övergångsperiodens utgång innehar ett EU-rättsligt grundat skydd ska undvika rättsförlust och onödig byråkrati när regelverket tillämpas på brittiskt territorium. De immateriella rättigheter som räknas upp i utträdesavtalet och som registrerats eller beviljats före övergångsperiodens utgång ska fortsatt skyddas i UK utan ny granskning. Innehavaren ska bli innehavare av en jämförbar immateriell rättighet som är registrerad och kan göras gällande i UK i enlighet med brittisk nationell rätt. Det gäller t.ex. EU-varumärken, gemenskapsformgivningar och gemenskapens växtförädlarrätter. Även innehavare av skydd för databaser som uppkom före övergångsperiodens utgång ska behålla en immateriell rättighet i UK enligt brittisk nationell rätt.

I fråga om geografiska ursprungsbeteckningar regleras i utträdesavtalet vad som ska gälla fram till dess att EU och UK har träffat ett avtal om parternas framtida förhållanden. Innebörden är att de beteckningar som vid övergångsperiodens utgång är skyddade i EU i enlighet med EU-lagstiftning, utan krav på ny granskning ska beviljas minst samma skyddsnivå enligt brittisk nationell rätt som enligt ett antal angivna EU-rättsliga bestämmelser.

När det gäller pågående ansökningar om EU-varumärken, gemenskapsformgivningar eller växtförädlarrätter ska sökandena ha rätt att under en viss tid efter övergångsperiodens utgång tillgodoräkna sig motsvarande ansökningsdag, prioritetdag och företräde som i ansökan ingiven i EU. Vidare ska EU:s förordningar om tillägsskydd tillämpas på ansökningar som alltjämt är öppna vid övergångsperiodens utgång och skyddsnivån ska efter bifall överensstämja med den som gäller i EU.

3.3.5 Pågående polissamarbete och straffrättsligt samarbete (artiklarna 62–65)

Dessa övergångsbestämmelser gäller ärenden som faller inom ramen för det straffrättsliga respektive polisiära samarbetet och som är pågående vid tillfället för övergångsperiodens utgång.

Straffrättsligt samarbete

Bestämmelserna anger i vilka pågående förfaranden, inom ramen för det straffrättsliga samarbetet, som EU-rätten ska fortsätta att tillämpas i UK respektive i medlemsstaterna i sådana ärenden som involverar UK och anger vilka EU-rättsakter som är aktuella.

Det anges vad som är avgörande för om de i utträdesavtalet nämnda EU-rättsliga instrumenten ska tillämpas på ett pågående ärende även efter övergångsperiodens utgång. Direktivet om en europeisk utredningsorder ska exempelvis fortsätta att tillämpas om den aktuella ordern har tagits emot av en verkställande myndighet före övergångsperiodens utgång, medan rambeslutet om en europeisk arresteringsorder ska tillämpas på ärenden där en verkställande myndighet före övergångsperiodens utgång har gripit en eftersökt person i syfte att verkställa en europeisk arresteringsorder.

Genom utträdesavtalet ges UK möjlighet att under ett år efter övergångsperiodens utgång använda nätapplikationen för säkert informationsutbyte (Siena) för att kunna fortsätta att delta i de gemensamma utredningsgrupper för brottsutredningar som UK deltog i före övergångsperiodens utgång. Vidare ges Eurojust rätt att under vissa förhållanden lämna information från sitt ärendehanteringssystem till UK, om det skulle vara nödvändigt för att fullfölja vissa pågående förfaranden. UK ges också möjlighet att kunna lämna information till Eurojust.

Samarbete mellan brottsbekämpande myndigheter, polissamarbete och informationsutbyte

I detta avsnitt behandlas ett antal EU-rättsakter som syftar till att underlätta gränsöverskridande brottsbekämpning och förenkla förfaranden för att utbyta information, däribland spanings- och efterlysningssystemet Schengens informationssystem och PNR som är ett EU-regelverk om insamling och användning av flygpasageraruppgifter i brottsbekämpningen. Av bestämmelserna framgår bl.a. hur förfrågningar och träffar i systemen ska hanteras om de inkommit före övergångsperiodens utgång samt i vilken mån UK ska ha tillgång till EU:s nätapplikationer även efter övergångsperiodens utgång i syfte att kunna fullfölja pågående förfaranden.

Bekräftelse från verkställande myndighet

En utfärdande myndighet får inom tio dagar från övergångsperiodens utgång begära en bekräftelse från den verkställande myndigheten på att den senare myndigheten har tagit emot en framställning eller ett beslut eller – i förekommande fall – gripit den eftersökte före övergångsperiodens utgång.

3.3.6 Pågående rättsligt samarbete på privaträttens område (artiklarna 66–69)

Dessa övergångsbestämmelser gäller de rättsförhållanden och förfaranden som faller inom ramen för det civilrättsliga området och som är pågående

vid tillfället för övergångsperiodens utgång. Det handlar t.ex. om rättsakter som reglerar vilken medlemsstats domstol som kan pröva en tvist, vilken lag som ska tillämpas samt förutsättningarna för erkännande och verkställighet av domar och beslut meddelade i en annan medlemsstat.

Av bestämmelserna framgår vad som ska gälla för de rättsförhållanden och förfaranden, enligt de angivna rättsakterna, som fortfarande pågår vid övergångsperiodens utgång.

Tillämplig lag för avtalsförpliktelser och utomobligatoriska förpliktelser

Det anges bl.a. att Rom I- och II-förordningarna om tillämplig lag för avtalsförpliktelser och utomobligatoriskt skadestånd ska tillämpas i UK på avtal som ingåtts och skadevållande händelser som inträffat före övergångsperiodens utgång.

Domstols behörighet, erkännande och verkställighet av rättsliga avgöranden samt därmed sammanhängande samarbete mellan centralmyndigheter

Det anges bl.a. att Bryssel I-förordningen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område och Bryssel II-förordningen om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av internationella familjemål och underhållsförordningen ska tillämpas på förfaranden som har inletts före övergångsperiodens utgång respektive domar som meddelats i sådana förfaranden.

Pågående förfaranden för rättsligt samarbete samt andra tillämpliga bestämmelser

Det anges bl.a. att delgivningförordningen och bevisupptagningsförordningen ska tillämpas på handlingar som tagits emot för delgivning före övergångsperiodens utgång, respektive förfrågningar om bevisupptagning som har tagits emot före övergångsperiodens utgång.

3.3.7 Uppgifter och information som behandlats eller erhållits före övergångsperiodens utgång eller på grundval av detta avtal (artiklarna 70–74)

EU-rättsliga bestämmelser om skydd för personuppgifter ska fortsätta att gälla i UK avseende uppgifter om personer utanför UK, om uppgifterna antingen behandlades i UK enligt EU-rätten före utgången av övergångsperioden eller behandlas i UK efter övergångsperioden på grundval av utträdesavtalet. Detta gäller dock inte om behandlingen är föremål för ett beslut om adekvat skyddsnivå enligt EU-rätten för personuppgifter.

EU:s bestämmelser om konfidentiell behandling, begränsad användning, begränsad lagring och krav på att radera uppgifter och information ska tillämpas med avseende på uppgifter och information som erhållits av de myndigheter eller officiella organ i UK som anges i

utträdesavtalet före övergångsperiodens utgång eller på grundval av utträdesavtalet.

EU ska behandla uppgifter och information som EU fått från UK före övergångsperiodens utgång, eller efter det på grundval av utträdesavtalet, på samma sätt som uppgifter och information som fås från en medlemsstat.

EU-rättsliga bestämmelser om skydd av säkerhetsskyddsklassificerade EU- och Euratomuppgifter ska tillämpas på säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som erhållits av UK före övergångsperiodens utgång eller på grundval av utträdesavtalet. Detsamma gäller för uppgifter som erhållits från UK av EU eller en medlemsstat före övergångsperiodens utgång eller på grundval av utträdesavtalet. Detta ska även gälla inom industriområdet. I kravet på skyddsmekanismer regleras även hur UK ska hantera de EU-krypton som man har till förfogande.

3.3.8 Pågående offentlig upphandling och liknande förfaranden (artiklarna 75–78)

EU-rättsliga upphandlingsregler ska som huvudregel fortsätta att tillämpas för pågående upphandlingar som har påbörjats före övergångsperiodens utgång. Reglerna ska också tillämpas för ingångna ramavtal, som alltjämt löper vid övergångsperiodens utgång, samt för sådana ramavtal som ingås först efter övergångsperiodens utgång men där upphandlingen av själva ramavtalet har påbörjats dessförinnan.

Av bestämmelserna framgår när en upphandling ska anses påbörjad. De lagvalsregler för pågående förfaranden som föreskrivs i denna avdelning ska inte påverka EU:s eller UK:s regler om tull, förflyttningar av varor, tillhandahållande av tjänster, erkännande av yrkeskvalifikationer eller immaterialrätt. Brittiska upphandlande myndigheter ska upp till nio månader efter övergångsperiodens slut ha tillgång till det online-verktyg för tillhandahållande av intyg och certifikat som ska underlätta den gränsöverskridande handeln inom EU (e-Certis).

3.3.9 Euratomfrågor (artiklarna 79–85)

Dessa bestämmelser reglerar bl.a. vad som gäller för avslut av Euratoms ansvar för material som har anknytning till UK, äganderätt och förfoganderätt till de speciella klyvbara materialen, säkerhetskontroller och hantering av utrustning och annan egendom under Euratomfördraget. Inledningsvis definieras vissa nyckelbegrepp som kärnämneskontroller och speciella klyvbara material.

Vid övergångsperiodens utgång övertar UK skyldigheten att säkerställa att de malmer, råmaterial och speciella klyvbara material som omfattas av Euratomfördraget, och som finns på UK:s territorium, hanteras i enlighet med gällande internationella avtal och konventioner.

UK ska säkerställa att alla de förpliktelser som följer av avtal som ingåtts mellan Euratom och tredjeland eller internationella organisationer och som relaterar till kärnteknisk utrustning eller kärnmaterial, som finns i UK efter övergångsperiodens utgång uppfylls. Alternativt ska UK identifiera lämpliga åtgärder i avtal med det tredjeland eller den internationella organisation som berörs.

För äganderätten till de speciella klyvbara materialen som utgör Euratoms egendom fastställs att material som finns på UK:s territorium inte ska anses tillhöra Euratom efter övergångsperiodens utgång. Äganderätten ska i stället övergå till de personer och företag som vid övergångsperiodens utgång har obegränsad rätt att använda och förbruka materialet. Om rätten att använda och förbruka materialet innehåses av en medlemsstat eller ett företag eller person som är etablerad i en medlemsstat ska äganderätten inte övergå. Denna situation regleras genom en särskild ordning.

Äganderätten till material som relaterar till Euratoms säkerhetskontroller ska övergå till UK vid övergångsperiodens utgång. UK ska ersätta Euratom för denna egendom. UK:s slutliga ansvar för använt kärnbränsle och radioaktivt avfall som genererats i UK men finns i en annan medlemsstat hanteras genom en hänvisning till relevanta bestämmelser i kärnavfallsdirektivet.

3.3.10 Rättsliga och administrativa förfaranden på EU-nivå (artiklarna 86–97)

Pågående mål vid EU-domstolen

EU-domstolen ska vara behörig att pröva alla pågående mål som anhängiggjorts av eller mot UK före övergångsperiodens utgång. EU-domstolen ska även ha möjlighet att meddela förhandsavgöranden i mål där en sådan begäran framställts av brittiska domstolar före övergångsperiodens utgång. Särskilda bestämmelser gäller för brittiska domstolars möjlighet att begära förhandsavgörande avseende tolkningen av utträdesavtalets andra del om medborgares rättigheter (se avsnitt 3.2.5).

Nya mål vid EU-domstolen

EU-domstolen ska också vara behörig att pröva vissa mål efter övergångsperiodens utgång. Om kommissionen anser att UK, före övergångsperiodens utgång, inte uppfyllt de skyldigheter som framgår av fördragen eller den fjärde delen av utträdesavtalet som gäller övergångsperioden, kan kommissionen föra talan mot UK inför EU-domstolen inom fyra år från övergångsperiodens utgång.

Kommissionen får också föra talan mot UK om UK inte rättar sig efter beslut eller underlåter att ge rättsverkan åt beslut som, före övergångsperiodens utgång, antas av EU:s institutioner, organ eller byråer och som riktar sig till UK eller en fysisk eller juridisk person som är bosatt eller etablerad i UK. Samma möjlighet finns när det gäller sådana beslut efter övergångsperiodens utgång om de rör pågående administrativa förfaranden, nytt statligt stöd eller förfaranden vid Europeiska byrån för bedrägeribekämpning. Tidsfristen på fyra år räknas från dagen för det berörda beslutet.

Domars och besluts bindande verkan och verkställbarhet

Domar och beslut från EU-domstolen som meddelats före övergångsperiodens utgång och sådana som meddelats efter

övergångsperioden, i de pågående och nya mål som redogörs för ovan, ska vara bindande för och i UK och vara verkställbara på samma sätt som tidigare. Om EU-domstolen i en sådan dom finner att UK inte uppfyllt en skyldighet enligt fördragen eller utträdesavtalet ska UK vidta de åtgärder som krävs.

Förfaranden vid EU-domstolen

De EU-rättsliga bestämmelser som reglerar förfarandet vid EU-domstolen ska tillämpas på de mål och begäran om förhandsavgörande som avses i denna avdelning om rättsliga och administrativa förfaranden.

Det anges när UK ska ha samma rätt som en medlemsstat att intervensera och delta i mål vid EU-domstolen. Detta gäller bl.a. för mål som anhängiggjorts av eller mot UK före övergångsperiodens utgång och i mål om förhandsavgöranden där begäran framställts av brittiska domstolar före övergångsperiodens utgång.

En advokat med behörighet att verka i brittiska domstolar får i vissa angivna fall fortsätta att företräda eller biträda en part eller UK i mål vid EU-domstolen.

Pågående administrativa förfaranden

EU:s institutioner, organ och byråer ska fortsätta att vara behöriga för administrativa förfaranden som inletts före övergångsperiodens utgång när det gäller efterlevnad av EU-rätten. Sådana förfaranden kan t.ex. avse överträdelseärenden eller förfaranden om statligt stöd som inletts före övergångsperiodens utgång. EU ska senast tre månader efter övergångsperiodens utgång överlämna en förteckning över alla enskilda pågående administrativa förfaranden som omfattas. Senast en månad efter övergångsperiodens utgång ska en lista överlämnas över särskilt angivna enskilda pågående administrativa förfaranden, bl.a. vid Europeiska bankmyndigheten.

Nya administrativa förfaranden

Även nya administrativa förfaranden kan inledas i vissa angivna fall. Det gäller t.ex. för statligt stöd som beviljats före övergångsperiodens utgång där kommissionen, under fyra år efter övergångsperiodens utgång, kan inleda nya administrativa förfaranden om statligt stöd som rör UK. Europeiska byrån för bedrägeribekämpning ska också, under en period av fyra år, vara behörig att inleda nya utredningar med avseende på vissa angivna frågor.

Regler för administrativa förfaranden

De EU-rättsliga bestämmelser som reglerar de olika typerna av administrativa förfaranden som omfattas i denna del av utträdesavtalets ska tillämpas på de förfaranden som anges. Brittiska advokater med behörighet att verka i brittiska domstolar eller företräda en part i samband med ett sådant förfarande ska behandlas som advokater med behörighet att verka i medlemsstaternas domstolar. I nödvändig utsträckning ska företrädare och experter utsedda av UK undantagsvis kunna delta i möten

om dessa förfaranden efter övergångsperiodens utgång. Ett ombud som före övergångsperiodens utgång företrädde en part vid EU:s immaterialrättsmyndighet får fortsätta att göra det.

Besluts bindande verkan och verkställbarhet

Beslut som antas av EU:s institutioner, organ och byråer före övergångsperiodens utgång, eller efter i de fall som anges ovan, och som är riktade till UK eller till fysiska och juridiska personer som är bosatta eller etablerade i UK, ska vara bindande för och i UK.

EU-domstolen ska ha befogenhet att granska lagenligheten av dessa beslut. Om besluten inte efterföljs kan EU eller en medlemsstat hänvisa frågan till EU-domstolen för avgörande.

Kommissionen ges en möjlighet att fortsätta övervaka åtaganden som avser företagskoncentrationer.

Andra pågående förfaranden och rapporteringsskyldigheter

Bestämmelserna anger vad som gäller för andra pågående förfaranden och rapporteringsskyldigheter, t.ex. tekniska provningar som utförs av UK:s provningsmyndigheter i samarbete med gemenskapens växtsortsmyndighet. UK ges undantagsvis tillgång till viss angiven information i den omfattning som är nödvändig för att följa bestämmelserna.

3.3.11 Förfaranden för administrativt samarbete (artiklarna 98–100)

De administrativa tullsamarbetsförfaranden mellan en medlemsstat och UK, som framgår av förteckningen i bilaga VI²², som påbörjades i enlighet med EU-rätten före övergångsperiodens utgång ska slutföras av den medlemsstaten och av UK i enlighet med relevanta bestämmelser i EU-rätten. De förfaranden som påbörjas inom tre år efter övergångsperiodens utgång, men som avser omständigheter som inträffade före övergångsperiodens utgång, ska avslutas av den medlemsstaten och av UK i enlighet med relevanta bestämmelser i EU-rätten.

För samarbete mellan de behöriga myndigheter som ansvarar för tillämpningen av mervärdes- och punktskattelagstiftningen i medlemsstaterna och UK ska angiven EU-rätt tillämpas fram till fyra år efter övergångsperiodens utgång för de transaktioner som ägt rum före övergångsperiodens utgång och de transaktioner som omfattas av bestämmelserna om mervärdesskatt och punktskattepliktiga varor i utträdesavtalet (se avsnitt 3.3.3).

Direktivet om ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som avser skatter, avgifter och andra åtgärder ska tillämpas mellan EU och UK till och med fem år efter övergångsperiodens utgång när det gäller fordringar

²² Bilaga VI: Förteckning över sådana förfaranden för administrativt samarbete som avses i artikel 98.

som hänför sig till belopp som skulle ha betalats före övergångsperiodens utgång.

Skr. 2019/20:115

Bilaga 4

Med avvikelse från huvudregeln i utträdesavtalet ska UK, i den omfattning som är strikt nödvändig för att kunna utöva sina rättigheter och fullgöra sina skyldigheter enligt bestämmelserna om administrativt samarbete i frågor som rör mervärdesskatte- och punktskatteärenden samt ömsesidigt bistånd för indrivning av fordringar som avser skatter, avgifter och andra åtgärder, ha åtkomst till EU:s nät, informationssystem och databaser som förtecknas i bilaga IV.²³

3.3.12 Immunitet och privilegier (artiklarna 101–119)

Bestämmelserna om immunitet och privilegier reglerar vad som ska gälla för den verksamhet EU har i UK vid övergångsperiodens utgång. Det gäller bl.a. frågor om skydd av EU:s egendom, EU:s immunitet, EU:s privilegier och tillgång till dokument som upprättats före övergångsperiodens utgång. Det framgår bl.a. att den Europeiska centralbanken (ECB) och det europeiska centralbankssystemet efter utträdet till viss del ska bibehålla immunitet och privilegier för personer, egendom och tillgångar hänförliga till ECB:s verksamhet.

3.3.13 Övriga frågor rörande EU:s institutioners, organs och byråers funktion (artiklarna 120–125)

Bestämmelserna reglerar bl.a. EU-rättens fortsatta tillämplighet när det gäller frågor om tystnadsplikt och tillgång till dokument gällande information som erhållits eller dokument som upprättats eller erhållits före övergångsperiodens utgång eller i samband med EU:s aktiviteter enligt utträdesavtalet.

När det gäller ECB och Europeiska Investeringsbanken (EIB) innehåller avtalet bestämmelser för att säkerställa kontinuitet. Avseende ECB möjliggörs det att driva viss verksamhet i UK efter utträdet, bl.a. genom att undanta den från tillståndskrav i UK och ge den tillåtelse att öppna konton åt marknadsaktörer.

En bestämmelse om Europaskolor säkerställer att UK ska vara bundet av konventionen med stadga för Europaskolorna till och med slutet av det läsår som pågår vid övergångsperiodens utgång. Vidare säkerställs att elever som före den 31 augusti 2021 erhöll en europeisk studentexamen och elever som före den 31 augusti 2021 är inskrivna i utbildning på sekundär nivå vid en Europaskola och erhåller en europeisk studentexamen efter detta datum, åtnjuter de rättigheter som anges i konventionen med stadga för Europaskolorna.

²³ Se fotnot 20.

3.4 Övergång (artiklarna 126–132)

Den fjärde delen fastställer den övergångsperiod då EU-rätten i sin helhet, inbegripet dess utveckling under övergångsperioden, ska vara tillämplig på UK, med några undantag. Under denna period kommer UK inte längre att vara företrätt i EU:s institutioner och inte heller att delta i EU:s beslutsprocess och beslutsfattande. I denna del fastställs också de övergångsbestämmelser som är tillämpliga på UK i fråga om internationella avtal. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet.

Övergångsperiod

Genom utträdesavtalet införs en övergångsperiod som ger tid för EU och UK att förhandla om de framtida förbindelserna samt för medborgare och företag att anpassa sig

Övergångsperioden inleds vid utträdesdagen och löper ut den 31 december 2020. Perioden kan förlängas genom ett beslut i den gemensamma kommittén som inrättas genom avtalet (se avsnitt 3.6.2). Ett sådant beslut måste antas före den 1 juli 2020 och kan endast fattas vid ett tillfälle och förlängas med ett eller två år. Övergångsperioden kan således som längst löpa till den 31 december 2022. Om den gemensamma kommittén ska fatta ett beslut om en förlängning, kommer rådets beslut om den EU-ståndpunkt som ska gälla att tas i enlighet med Europeiska rådets riktlinjer och beakta UK:s fullgörande av sina skyldigheter i enlighet med utträdesavtalet.²⁴ Under en förlängd övergångsperiod kommer UK inte att ingå i EU:s långtidsbudget och angiven EU-rätt ska inte tillämpas på UK. UK ska t.ex. anses vara ett tredjeländ vid genomförandet av EU-program och EU-verksamhet. Den gemensamma kommittén ska, i enlighet med det som framgår av utträdesavtalet, besluta om hur UK ska fortsätta att bidra till EU:s budget och anpassa vissa datum och perioder så att de återspeglar förlängningen av övergångsperioden.

Övergångens omfattning

Under övergångsperioden kommer UK att i praktiskt hänseende fortsätta att fungera som en medlemsstat och t.ex. fortsätta att ingå i den inre marknaden och tullunionen, lyda under EU-domstolens jurisdiktion och fortsätta att betala motsvarande medlemsavgiften. UK kommer dock inte längre att delta i EU:s institutioner eller i dess beslutsfattande (se nedan under institutionella villkor).

EU-rätten ska under denna period vara tillämplig på och i UK, om inte utträdesavtalet föreskriver annat. Den EU-rätt som är tillämplig ska ha samma rättsverkningar på och i UK som den har inom EU och dess medlemsstater. Den ska tolkas och tillämpas enligt samma metoder och allmänna principer som inom EU.

Det finns vissa undantag från EU-rättens tillämplighet på och i UK under övergångsperioden. Till exempel förlorar brittiska medborgare sin rösträtt och valbarhet till Europaparlamentet, liksom i kommunala val i medlemsstaterna, och kommer inte att kunna delta i EU:s

medborgarinitiativ. EU-rätten kommer inte att gälla för de samarbetsområden där UK under gällande regelverk inte deltar i samarbeten, t.ex. delar av det rättsliga- och inrikespolitiska området.

UK behåller sin valmöjlighet att delta i förslag och initiativ enligt protokollen om Schengenregelverket och om UK och Irlands ställning, men bara om det rör åtgärder som ändrar, utvecklar eller ersätter en befintlig åtgärd som vidtagits enligt bestämmelserna som rör ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i EUF-fördraget. För att underlätta fortsatt samarbete får EU under övergångsperioden bjuda in UK att samarbeta i fråga om nya åtgärder som antas enligt bestämmelserna som rör ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i EUF-fördraget, i enlighet med de villkor för samarbete med tredjeländer som anges.

Det förutses att EU och UK kan komma att sluta ett avtal om sina framtida förbindelser på området för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik, som kan bli tillämplig redan under övergångsperioden. Om en sådan överenskommelse börjar tillämpas under övergångsperioden ska de särskilda bestämmelserna i fördraget på detta område och rättsakter antagna på basis av dessa upphöra att vara tillämpliga på UK.

Efter utträdet är UK inte längre en medlemsstat men hänvisningar till medlemsstaterna i den EU-rätt som är tillämplig ska under övergångsperioden förstås så att de inbegriper UK, om inget annat anges i avtalet. Det gäller också det sätt på vilken EU-rätten är genomförd och tillämpas av medlemsstaterna, såvida inget annat anges.

Det finns tre undantag från denna huvudregel: det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) där beslut kan fattas om att UK deltar som tredjeland, informationsutbyten som börjar eller fortsätter efter övergångsperiodens utgång och som skulle innebära att UK får tillgång till säkerhetsrelaterad känslig information samt vissa bestämmelser i tjänsteförordningen och tjänsteföreskrifterna.

Institutionella villkor

Ett centralt undantag från bestämmelsen att EU-rätten fortsättningsvis ska vara tillämplig på och i UK under övergångsperioden gäller det undantag som framgår av den första delen om gemensamma bestämmelser i utträdesavtalet (se avsnitt 3.1). Efter utträdet, även under övergångsperioden, kommer UK inte att delta i EU:s institutioner eller i dess beslutsfattande och dess myndigheter kan heller inte fungera som ledande myndighet för t.ex. typgodkännande. Vissa begränsade undantag från denna huvudregel kan göras under övergångsperioden. Till exempel ska brittiska experter under angivna förutsättningar och i undantagsfall kunna delta, utan rösträtt, i vissa expertmöten, bl.a. i genomförandekommittéer. I vissa fall ska EU samråda med UK om utkast till unionsakter för att säkerställa ett genomförande i UK.

Särskilda former för unionens yttre åtgärder

Under övergångsperioden ska UK vara bundet av sina skyldigheter enligt internationella avtal som ingåtts av EU eller av medlemsstater på EU:s vägnar, eller av EU och dess medlemsstater gemensamt. Av rådets beslut

om undertecknande på EU:s vägnar av utträdesavtalet framgår att kommissionen ska meddela övriga parter i de internationella avtal som avses, att UK under övergångsperioden ska behandlas som en medlemsstat vid tillämpning av de internationella avtalen.²⁵

UK kommer inte längre delta i organ som inrättats genom avtalen, men undantag kan göras t.ex. om UK deltar för egen räkning eller om EU bjuder in UK att delta som en del av EU:s delegation på ett möte.

UK får förhandla fram, underteckna och ratificera internationella avtal som det ingått för egen räkning på de områden där EU har exklusiv befogenhet, så länge dessa inte träder i kraft eller blir tillämpliga under övergångsperioden. EU kan dock godkänna att ett sådant avtal träder i kraft under övergångsperioden.²⁶ UK ska avhålla sig från alla åtgärder och initiativ som sannolikt kan skada EU:s intressen.

Närhelst det finns behov av samordning avseende unionens yttre åtgärder kan samråd ske med UK från fall till fall. UK får avge en formell förklaring om att inte tillämpa beslut i särskilda undantagsfall. En uppräknig görs av vad UK inte ska kunna bidra med, t.ex. att tillhandahålla insatschefer eller operativa högkvarter, eller att fungera som ramnation för EU:s stridsgrupper.

Särskilda former för fiskerimöjligheter

Under övergångsperioden kommer UK att vara bundet till den gemensamma fiskeripolitiken, inklusive EU:s avtal med tredjeländer, och oförändrade villkor kommer att gälla för UK:s fiskerättigheter. När det gäller deltagande i beslutsprocesser och internationellt samarbete på fiskets område kommer UK att ha möjlighet att lämna synpunkter samt konsulteras om det årliga fastställandet av kvoter som rör UK. I vissa fall kommer UK på inbjudan av EU att ges möjlighet att delta i förhandlingar med tredjeländer som en del i EU:s delegation. UK kommer däremot inte att vara med i EU-samråden eftersom dessa är en del av rådsprocessen.

Tillsyn och efterlevnad

EU:s institutioner, organ och byråer ska under övergångsperioden ha samma befogenheter som de ges genom EU-rätten i förhållande till UK liksom till fysiska och juridiska personer bosatta eller etablerade i UK. Detsamma gäller också för tolkningen och tillämpningen av utträdesavtalet.

3.5 Finansiella bestämmelser (artiklarna 133–157)

Den femte delen innehåller bestämmelser som närmare fastställer den ekonomiska uppgörelsen, inklusive detaljerade bestämmelser för

²⁵ Rådet godkände en verbalnot med förklarande bilaga om utträdesavtalet till tredje länder och internationella organisationer den 11.1 2019 vilken avses ligga till grund för kommissionens kommunikation (XT 21116/18).

²⁶ Närmare bestämmelser om när rådet får ge ett sådant bemyndigande framgår av artikel 3 i rådets beslut om ingående av utträdesavtalet, se fotnot 11.

komponenterna i den samt reglerna för beräkning av värdet av de finansiella avvecklings- och betalningsmetoderna. När UK lämnar EU upphör landets ordinarie inbetalningar till EU-budgeten och deltagande i EU:s politik på budgetens utgiftssida. Utträdesavtalet innehåller övergångsbestämmelser som i budgethänseende i allt väsentligt skjuter upp effekterna av utträdet till perioden efter den 31 december 2020. Denna del fastställer också arrangemanget för UK:s fortsatta deltagande i den nuvarande fleråriga budgetramens program tills de avslutas. UK kommer således genom inbetalningar som gradvis fasas ut, att delta i finansieringen av EU-budgeten innevarande budgetram och under lång tid framåt. UK får också tillbaka en del, som inbetalt kapital till EIB och ECB. Bestämmelserna ska börja tillämpas vid utträdet även om en del av dem reglerar tidsperioder efter utträdet.²⁷

3.5.1 Allmänna bestämmelser (artiklarna 133–134)

Den valuta som ska användas mellan EU och UK i denna del är euro. UK ska informera EU om de enheter som de gett i uppdrag att granska genomförandet av de finansiella bestämmelser som omfattas av denna del av utträdesavtalet.

3.5.2 UK:s bidrag till och deltagande i unionens budget (artiklarna 135–148)

När UK lämnar EU upphör landets ordinarie inbetalningar till EU-budgeten och deltagande i EU:s politik på budgetens utgiftssida. Utträdesavtalet innehåller bestämmelser som i budgethänseende i allt väsentligt skjuter upp utträdet till den 31 december 2020.

Utträdesavtalet bygger på principen att UK deltar i finansieringen av alla de finansiella åtaganden i EU:s budget som följer av landets inträde och medlemskap under tiden 1973 fram t.o.m. utträdet, däri inbegripet budgetramen för perioden 2014–2020. Samma princip tillämpas för andra delar av EU-samarbetet som bl.a. omfattat finansiellt åtagande i form av kapitalinsatser och/eller garantier som EIB och ECB ingått. Detta gäller även åtaganden som ingåtts under perioden och som faller ut till betalning efter 2020.

UK betalar således som medlemsstat för hela innevarande långtidsbudget fram till slutet av 2020. Efter 2020 betalar UK för de åtaganden som förfaller till betalning på grund av denna eller tidigare åtaganden. Till och med utgången av 2020 ska UK:s rabatt tillämpas, liksom även Sveriges rabatt på finansieringen av rabatten. För perioden efter 2020 uppgår UK:s finansieringsandel till ca 12 procent av de utgifter som härrör från UK:s medlemskap, baserat på en schablon beräknad på landets historiska finansieringsandel av EU:s budget. Denna andel beaktar effekten av rabatten.

²⁷ Till exempel artikel 138 i utträdesavtalet som listar vilken EU-rätt som ska vara tillämplig efter den 31.12.2020.

UK kommer genom inbetalningar som gradvis fasas ut att delta i finansieringen av EU-budgeten under lång tid framåt. Under åren 2021–2023 beräknas detta uppgå till betydande belopp. Vidare ska UK delta i finansieringen av utgifter för EU:s pensionssystem vad avser pensionsrättigheter som intjänats under UK:s medlemskap samt eventuella utgifter för garantiåtaganden som utfärdats med EU-budgeten som säkerhet och som kan hänföras till landets medlemskap. Dessa förfaller till betalning, eller kan komma att förfalla till betalning, under lång tid.

3.5.3 Europeiska centralbanken (artikel 149)

När UK lämnar EU och därmed ECB kommer banken att återbetala landets inbetalda kapital i banken.

3.5.4 Europeiska investeringsbanken (artiklarna 150–151)

Vid utträdet lämnar UK per automatik EIB-gruppen och det brittiska garantikapitalet som ställts ut till EIB upphör att gälla. Banken ska betala tillbaka UK:s inbetalda kapital i tolv årliga utbetalningar. För att fullfölja sina finansiella åtaganden gentemot banken har UK åtagit sig att ställa ut en separat garanti som motsvarar det nuvarande garantikapitalet och som sedan minskar i takt med att den lånestock som godkänts före utträdet återbetalas.

Efter utträdet kommer ny verksamhet i UK att hanteras enligt de riktlinjer som gäller verksamhet utanför EU. Sedan tidigare överenskommen utlåning kommer dock löpa på till och med förfalldag i enlighet med gällande avtal när utlåningen beslutades.

När det gäller de EU-budgetgarantier som genomförs av EIB ska UK fortsätta att garantera den innevarande lånestocken vid utträdestillfället och att tillhandahålla avsättningar för garantin. Allteftersom de finansiella instrument som har EU-budgetgarantier löper ut kommer UK:s garantier att minska och avsättningar återbetalas.

3.5.5 Europeiska utvecklingsfonden och UK:s borgensförbindelse enligt EUF:s interna avtal (artiklarna 152–154)

UK:s deltagande i Europeiska utvecklingsfonden (EUF) följer i stort sett principerna för övriga delar av den finansiella uppgörelsen. EUF ligger dock utanför EU-budgeten. UK förblir part i EUF till dess att den elfte EUF och alla tidigare oavslutade EUF:er avslutas. Det innebär att UK iklär sig samma skyldigheter som medlemsstaterna. UK ska vidare vara bundet av rådets beslut om fastställande av medlemsstaternas årliga bidrag och stödmottagare i UK ska förbli berättigade att delta i projekt. UK:s andel av EUF:s investeringsanslag ska återbetalas i takt med att investeringen förfaller till betalning. UK förblir ansvarigt för sina borgensförbindelser inom ramen för EUF.

3.5.6 Förvaltningsfonderna och faciliteten för flyktingar i Turkiet (artikel 155)

Skr. 2019/20:115
Bilaga 4

UK ska fullfölja sina åtaganden i förhållande till förvaltningsfonderna och faciliteten för flyktingar i Turkiet samt alla ändringar av dessa som antagits före utträdesavtalets ikraftträdande. Detta inkluderar UK:s åtaganden till EU:s förvaltningsfond för nödåtgärder i Afrika inriktade på stabilitet och insatser mot de bakomliggande orsakerna till irreguljär migration och fördrivna personer samt till faciliteten för flyktingar i Turkiet.

3.5.7 Rådets byråer och insatser inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (artiklarna 156–157)

Bestämmelserna omfattar finansiella åtaganden avseende rådets byråer och insatser inom den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. Principerna följer det som överenskommits för övriga delar av den finansiella uppgörelsen.

3.6 Institutionella bestämmelser och slutbestämmelser (artiklarna 158–185)

Den sjätte delen innehåller bestämmelser som syftar till en enhetlig tolkning och tillämpning av utträdesavtalet. Den består av fyra avdelningar: Avdelning I (Enhetlig tolkning och tillämpning), avdelning II (Institutionella bestämmelser), avdelning III (Tvistlösning) och avdelning IV (Slutbestämmelser). Den inrättar en gemensam kommitté och specialiserade kommittéer samt en tvistlösningsmekanism. I denna del görs också en hänvisning till den politiska förklaringen om de framtida förbindelserna mellan EU och UK och det föreskrivs en skyldighet för parterna att göra sitt yttersta för att före övergångsperiodens utgång förhandla fram avtal om deras framtida förbindelser. Det framgår vad som gäller för utträdesavtalets ikraftträdande och tillämpning. Den formella tvistlösningsmekanismen ska börja tillämpas först efter övergångsperiodens utgång.²⁸

3.6.1 Enhetlig tolkning och tillämpning (artiklarna 158–163)

Denna avdelning inleds med bestämmelser om den andra delen av utträdesavtalet, medborgares rättigheter (se avsnitt 3.2.5).

Vidare anges att EUF-fördragets bestämmelser om överträdelseprocessen, EU-domstolens möjlighet att förelägga

²⁸ Av artikel 185 i utträdesavtalet framgår att avdelning I (artiklarna 158–163) avseende enhetlig tolkning och tillämpning samt artiklarna 169–181 avseende tvistlösning ska börja tillämpas från och med övergångsperiodens utgång.

ekonomiska sanktioner samt möjligheten att begära förhandsbesked från EU-domstolen ska gälla med avseende på tolkningen och tillämpningen av den EU-rätt som avses i några angivna bestämmelser i den femte delen om de finansiella bestämmelserna.²⁹

Det framgår när UK får delta i rättsliga förfaranden vid EU-domstolen på samma sätt som medlemsstaterna och när advokater med behörighet att verka i UK ska ha rätt att företräda parter i sådana förfaranden vid EU-domstolen. Detta gäller t.ex. då en begäran om förhandsavgörande från nationell domstol i en medlemsstat gäller tolkningen av utträdesavtalet.

Kommissionen får, under de förutsättningar som anges, lämna skriftliga och muntliga synpunkter till domstolar i UK i pågående mål där tolkningen av utträdesavtalet berörs.

En regelbunden dialog och utbyte av information ska föras mellan EU-domstolen och de högsta domstolarna i UK.

3.6.2 Institutionella bestämmelser (artiklarna 164–166)

En gemensam kommitté med representanter från EU³⁰ och UK ansvarar för utträdesavtalets genomförande, tillämpning och tolkning. Ordförandeskapet i kommittén innehåller gemensamt av EU och UK. Den ska sammanträda på begäran av EU eller UK, minst en gång om året. Vissa specialiserade kommittéer inrättas också för att behandla ett specifikt ämne. Utträdesavtalet listar sex specialiserade kommittéer, bland dessa en kommitté för frågor som rör genomförandet av det irländska protokollet. Den gemensamma kommittén får inrätta andra specialiserade kommittéer.

Avtalet innehåller bestämmelser om hur den gemensamma kommittén ska arbeta och vilka uppgifter den har. Den ska t.ex. övervaka genomförandet av utträdesavtalet och anta ändringar av utträdesavtalet i de fall som föreskrivs i avtalet.³¹

I de fall som anges i avtalet har den gemensamma kommittén befogenhet att fatta beslut. EU och UK får var för sig hänskjuta frågor om genomförandet, tillämpningen och tolkningen av avtalet till den gemensamma kommittén. Beslut och rekommendationer antas genom ömsesidig överenskommelse. Kommitténs beslut är bindande för EU och UK och båda ansvarar för att genomföra dem. Kommitténs beslut ska ha samma rättsverkan som utträdesavtalet.

²⁹ Se artikel 136 i utträdesavtalet avseende bestämmelser tillämpliga efter den 31.12.2020 med avseende på egna medel och artikel 138.1 eller 138.2 avseende EU-rätt tillämplig efter den 31.12.2020 med avseende på UK:s deltagande i genomförandet av EU-program och verksamheter för vilka åtaganden gjorts enligt budgetramen 2014–2020 eller tidigare budgetplaner.

³⁰ EU:s representation regleras närmare i artikel 2 i rådets beslut om ingåendet av utträdesavtalet, se fotnot 11. Där framgår det bl.a. att kommissionen företräder EU i den gemensamma kommittén men att en eller flera medlemsstater får begära att kommissionens företrädare åtföljs av en företrädare för den eller de medlemsstaterna vid ett sammanträde.

³¹ Se t.ex. artikel 163 i utträdesavtalet (korrigera fel eller behandla situationer som var oförutsedda när detta avtal undertecknades, under förutsättning att sådana beslut inte leder till någon ändring av väsentliga delar i detta avtal), artikel 36 (anpassning av socialförsäkringsregler) och artikel 132.3 d (följdändringar i händelse av förlängning av övergångsperioden).

3.6.3 Tvistlösning (artiklarna 167–181)

EU och UK ska sträva efter att komma överens om tolkningen och tillämpningen av utträdesavtalet. Men om en tvist ändå uppstår måste EU och UK använda sig av de förfaranden som föreskrivs i utträdesavtalet. De ska sträva efter att lösa alla tvister genom att i uppriktig anda inleda samråd i gemensamma kommittén i syfte att nå en ömsesidigt överenskommen lösning.

Om ingen ömsesidigt överenskommen lösning nås inom en angiven frist, får EU eller UK begära att en skiljenämnd tillsätts. En sådan nämnd ska bestå av fem personer som ska väljas från en förteckning över personer till vilken EU och UK föreslagit tio personer vardera. EU och UK ska också föreslå fem gemensamma personer och ordföranden i kommittén måste vara någon av dessa. Ordföranden ska väljas genom konsensus. Avtalet innehåller bestämmelser om tidsfrister och vad som sker om man t.ex. inte kunnat tillsätta en skiljenämnd inom en viss frist.

Avtalet anger att ledamöterna bl.a. ska vara oavhängiga, tjänstgöra i egenskap av enskilda individer, inte ta emot instruktioner från någon organisation eller regering och iaktta den uppförandekod som framgår av bilaga IX³³.

Skiljenämnden ska sträva efter att fatta beslut med konsensus men, om detta inte lyckas, med majoritetsomröstning. Avvikande meningar från en skiljenämnds ledamot får inte offentliggöras. Förfarandereglerna för skiljenämnden framgår av bilaga IX³⁴.

Skiljenämndens avgörande ska vara bindande för EU och UK. Om skiljenämnden bedömer att tvisten ger upphov till EU-rättsliga frågor ska den begära att EU-domstolen meddelar ett avgörande i frågan. EU-domstolens avgörande ska vara bindande för skiljenämnden. EU och UK får ange till skiljenämnden när någon av dem anser att en begäran ska framställas. Skiljenämnden ska då inhämta ett avgörande från EU-domstolen utom i de fall som anges, bl.a. att den fråga som uppkommit inte rör ett begrepp i EU-rätten. Skiljenämnden måste i detta fall motivera sitt beslut.

Utträdesavtalet innehåller bestämmelser om rimlig tidsperiod för efterlevnad och för bristande efterlevnad av ett avgörande från skiljenämnden. Skiljenämnden kan, på begäran av käranden, förelägga ett standardbelopp eller vite som ska betalas till käranden. Under vissa förutsättningar kan också käranden i tvisten ha rätt att upphäva skyldigheter som följer av en bestämmelse i utträdesavtalet, eller delar av något annat avtal mellan EU och UK på de villkor som anges i det avtalet. Detta gäller dock inte avseende bestämmelserna om medborgares rättigheter i utträdesavtalet.

³² Bilaga VIII: Arbetsordning för gemensamma kommittén och de specialiserade kommittéerna.

³³ Bilaga IX: Förfaranderegler, del B: Uppförandekod för ledamöter i skiljenämnden.

³⁴ Bilaga IX: Förfaranderegler, del A: Förfaranderegler vid tvistlösning.

3.6.4 Slutbestämmelser (artiklarna 182–185)

Av slutbestämmelserna framgår att det till avtalet fogas protokoll och bilagor som utgör en integrerad del av utträdesavtalet.

En hänvisning görs till den politiska förklaringen om de framtida förbindelserna mellan EU och UK av den 17 oktober 2019. Det anges att EU och UK ska göra sitt yttersta, i uppriktig anda och med full respekt för varandras rättsordningar, för att skyndsamt förhandla fram de avtal som avses i den politiska förklaringen, i syfte att säkerställa att avtalen om deras framtida förbindelse i möjligaste mån blir tillämpliga från och med övergångsperiodens utgång.

Den avslutande artikeln i utträdesavtalet reglerar dess ikraftträdande och tillämpning. Förutsatt att utträdesavtalet godkänns och ingås, träder det i kraft dagen efter utgången av den tidsfrist som föreskrivs i artikel 50.3 EU-fördraget, sedan den förlängts av Europeiska rådet i samförstånd med UK, under förutsättning att avtalets depositarie före den dagen har tagit emot den skriftliga anmälan från EU och UK om att de har avslutat de nödvändiga interna förfarandena. Flera delar av utträdesavtalets bestämmelser börjar tillämpas först från och med övergångsperiodens utgång (se avsnitt 2).

Medlemsstaterna har möjlighet att anföra skäl som rör grundläggande principer i den medlemsstatens nationella rätt. Om så skett får EU, när den skriftliga anmälan till avtalets depositarie görs, förklara att verkställande rättsliga myndigheter i den medlemsstaten får vägra att överlämna sina medborgare till UK enligt en europeisk arresteringsorder under övergångsperioden. UK kan då förklara att dess verkställande rättsliga myndigheter får vägra att överlämna sina medborgare till den medlemsstaten.

3.7 Protokoll och bilagor

Till utträdesavtalet fogas tre protokoll och nio bilagor. Dessa utgör en integrerad del av avtalet. Bestämmelserna i protokollet om Irland/Nordirland och protokollet för de suveräna basområdena i Cypern ska, med vissa angivna undantag, börja tillämpas först från och med övergångsperiodens utgång. Protokollet om Gibraltar ska, med ett undantag, upphöra att gälla vid övergångsperiodens utgång.

3.7.1 Protokoll om Irland/Nordirland (artikel 1–19, bilaga 1–7)

I protokollet om Irland/Nordirland finns bestämmelser för att hantera de unika förhållandena som råder på den irländska ön och den särskilda utmaning som det brittiska EU-utträdet innebär. Till protokollet fogas sju bilagor. Protokollet bekräftar fredsprocessens fortsatta betydelse och syftar till att i alla delar skydda långfredagsavtalet/Belfastavtalet från år 1998 och undvika att en hård gräns inrättas på ön. I protokollet anges det arrangemang för att hantera gränsfrågan som kommer att tillämpas efter övergångsperioden och ska gälla så länge dess tillämpning inte avbryts av

det Nordirländska regionala parlamentet Stormont, eller det helt eller delvis ersätts av något senare avtal mellan UK och EU.

Skr. 2019/20:115

Bilaga 4

Arrangemanget innebär att Nordirland kommer att tillämpa de EU-regelverk som behövs för att undanröja behovet av kontroller vid gränsen på den irländska ön. Nordirland blir således kvar i EU:s inre marknad för varor, men lämnar, precis som resten av UK, EU:s tullunion och EU:s tullområde. Det innebär att nödvändiga kontroller (tull, moms, varors beskaffenhet, sanitära och fytosanitära förhållanden), istället för att utföras vid gränspassagen mellan Nordirland och Irland, kommer att ske då varan passerar mellan den brittiska ön och Nordirland i de fall då det föreligger risk för att varan försätts i fri cirkulation på den inre marknaden. Arrangemanget möjliggör också för UK, inklusive Nordirland, att bedriva en självständig handelspolitik och besluta om egna tulltariffer.

Fortsättningen av arrangemanget underställs beslut av Stormont, först fyra år efter övergångsperiodens utgång och därefter normalt vart fjärde år³⁵. Om godkännande inte ges, inleds en tvåårig avvecklingsperiod under vilken den gemensamma kommittén ska föreslå hur situationen ska hanteras.

3.7.2 Protokoll om Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands suveräna basområden i Cypern (artiklarna 1–13)

Protokollet om UK:s suveräna basområden i Cypern innehåller resultatet av bilaterala förhandlingar mellan UK och Cypern som innebär att EU-rätten fortsätter att gälla inom basområdena.

3.7.3 Protokoll om Gibraltar (artiklarna 1–6)

I protokollet om Gibraltar framgår de särskilda arrangemang som överenskommit mellan UK och Spanien om bilaterala samarbeten samt om skatter och skydd för finansiella intressen.

3.7.4 Bilagor till utträdesavtalet

Nio bilagor fogas till utträdesavtalet:

Bilaga I: Samordning av sociala trygghetssystem

Bilaga II: Unionsrättsliga bestämmelser som avses i artikel 41.4

Bilaga III: Tidsfrister för de situationer eller tullförfaranden som avses i artikel 49.1

Bilaga IV: Förteckning över nät, informationssystem och databaser som avses i artiklarna 50, 53, 99 och 100

Bilaga V: Euratom

Bilaga VI: Förteckning över sådana förfaranden för administrativt samarbete som avses i artikel 98

Bilaga VII: Förteckning över akter/bestämmelser som avses i artikel 128.6

³⁵ UK har antagit en unilateral deklARATION om hur det demokratiska samtycket ska fungera där det bl.a. framgår ett åtagande att i lag reglera denna process.

Skr. 2019/20:115
Bilaga 4

Bilaga VIII: Arbetsordning för gemensamma kommittén och de specialiserade kommittéerna

Bilaga IX: Förfaranderegler (Del A, Förfaranderegler vid tvistlösning och Del B, Uppförandekod för ledamöter i skiljenämnder)

- 5G, 103
- Afghanistan, 52
- Afrika, 49
- Agenda 2030, 35
- Albanien, 26
- Alkoholskatt, 66
- Antibiotikaresistens, 90
- Antidiskriminering, 89
- Antikorruptionsorgan, 79
- Arbetsmiljöförverk, 86
- Arbetsmyndigheten, 86
- Arbetsvillkor, 85
- Arktis, 45
- Armenien, 44
- Artificiell intelligens, 103
- Asien, 52
- Asylsystemet, 80
- Audiovisuella frågor, 116
- Avfall, 102, 111
- Azerbajdzjan, 44
- Balans i arbetslivet, 85
- Bankmarknaden, 60
- Bankpaketet, 60
- Bankunionen, 60
- Basel III, 61
- Belarus, 44
- Bevisupptagning, 74
- Bioekonomistrategi, 97
- Biologisk mångfald, 112
- Bosnien och Hercegovina, 26
- Brexit, 22
- Brottsoffers rättigheter, 78
- Bryssel II, 74
- Budget, 69
- Byggsektorn, 93
- Carcinogen- och mutagendirektivet, 85
- Centralafrikanska republiken, 51
- Centralasien, 43, 45
- Cirkulär ekonomi, 93, 111
- Civila dimensionen, 32
- Civilrättsligt samarbete, 74
- Civilskyddsmekanismen, 38
- Clearingsystem, 61
- Cybersäkerhet, 38, 96
- Datalagring, 75
- Delaktighet, 19
- Delegerade akter, 29
- Delgivning, 75
- Demokrati, 34
- Demokratiska republiken Kongo, 51
- Digitala ekonomin, 67
- Digitala inre marknaden, 94
- Digitalisering, 103
- Digitalt innehåll, 74
- Diskriminering, 89
- Dricksvatten, 108
- Däckmärkning, 104
- E-bevisning, 78
- E-dataskydd, 103
- Effektivare beslutsfattande, 87
- Efta, 42
- Egenföretagare, 88
- E-handel, 40, 65
- Ekonomi och finans, 55
- Ekonomiska och monetära unionen, 56
- EMU, 56
- Energibesättning, 66
- Engångsplast, 111
- Erasmus+, 114
- ETIAS, 76
- Etiopien/Eritrea, 49
- EU:s framtid, 18
- EU-domstolen, 119
- EU-handslag, 19
- Euro, 57
- Europa 2020, 24
- Europakonventionen, 80
- Europaparlamentet, 118
- Europarådet, 34
- Europeisk åklagarmyndighet, 77
- Europeiska centralbanken, 57
- Europeiska ombudsmannen, 30
- Europeiska rådet, 16
- Europeiska terminen, 24
- EU-sakråd, 19
- Exportkrediter, 40
- Externa dimensionen, 82
- Fartygsrapportering, 101
- Finansiell tillsyn, 61

Skr. 2019/20:115

Fiskeripolitiken, 106
Fleråriga budgetramen (MFF), 20
FN, 33
Forskning och innovation, 96
Fri rörlighet, 88
Fri rörlighet för varor, 93
Funktionshinder, 89
Företagsbeskattning, 67
Försvarsfonden, 97
Försvarssamarbete, 31
Försäkringsmarknaden, 63
G20, 58
Gemensamma jordbrukspolitiken, 105
Genomförande av direktiv, 117
Genomförandeakter, 29
Geografiska beteckningar, 94
Georgien, 44
Globaliseringseffekter, 71, 86
Godstransport, 100
Greco, 79
Grundläggande rättigheter, 79
Gräns- och kustbevakning, 76
Gräsrotsfinansiering, 63
Gröna given, 23
Handelspolitiken, 39
Havs- och fiskerifonden, 107
Havspolitik, 102
Horisont Europa, 96
Humanitärt bistånd, 41
Hybridhot, 38
Hållbar tillväxt, 24
Hållbarhetsförhandlingar, 63
Hållbart företagande, 39
Hälsa och rättigheter, 42
Hälsofrågor, 90
Icke-spridning, 35
Immaterialrätt, 94
Indien, 52
Industripolitik, 95
Industristrategi, 95
Innovation och teknik, 97
Inre marknaden, 91
Interinstitutionella avtalet, 29
Internationella brottmålsdomstolen, 34
Investeringsgranskning, 40
Investeringsskyddsavtal, 39
InvestEU, 57
Irak, 46
Iran, 46
It-system, 69
Japan, 53
Jemen, 46
Jämställdhet, 35, 89
Kambodja, 54
Kanada, 47
Kapitalmarknadsunionen, 62
Kemikalier, 111
Kina, 53
Klimat, 110
Klimat och säkerhet, 41
Klimatfinansiering, 58
Klimatstrategi, 110
Koldioxid, 110
Kommissionen, 117
Konsulära frågor, 39
Konsumentpolitik, 95
Konsumenträtt, 95
Konventionella vapen, 36
Kosovo, 26
Kreativa Europa, 115
Krigsmateriel, 36
Krisberedskap, 39
Kuba, 47
Kulturföremål, 69
Kvinnor, fred och säkerhet, 32
Könsuppdelad statistik, 32
Land-för-land-rapportering, 93
Landsspecifika rekommendationer, 84
Landtransporter, 100
Latinamerika, 47
Livslångt lärande, 114
Livsmedel, 108
Luftfart, 102
Läkemedel i miljön, 90
Makroekonomiska obalanser, 55
Makrofinansiering, 59
Marknadskontroll, 91
Massförstörelsevapen, 35
Medborgarinitiativet, 28
Medicinsk teknik, 90
Mellanöstern, 45
Mervärdesskatt, 64
MFF, 20
Migration, 81
Moldavien, 44
Montenegro, 26
Motorfordonsförsäkring, 64

Myanmar, 53
Mål av svenskt intresse, 121
Mänskliga rättigheter, 34
Nagorno-Karabach, 45
Nationella reformprogram, 24
Nato, 33
Naturresurser, 112
Nedrustning, 35
Nicaragua, 48
Nigeria/Tchadsjön, 50
Nordkorea, 52
Nordmakedonien, 26
Obligationer, 60
Offentlig upphandling, 92
Olaf-förordningen, 72
Onlinesändningar, 94
OSSE, 34
OTC-derivat, 62
Pakistan, 52
Parisavtalet, 110
Pensionsprodukt, 63
Plattformsförordningen, 91
Polen, 19
Produkter med dubbla
användningsområden, 37
Punktskatter, 66
Regionkommittén, 120
Rekommendationer, 25
Rekrytering, 120
Riksdagen, 15
Romsk inkludering, 89
Rymden, 36
Ryssland, 43
Rättsstatens principer, 19
Sahel/Mali, 50
Samarbets- och
verifikationsmekanismen, 25
Sammanhållningspolitiken, 30
Sammanlänkat Europa, 99
Sanktioner, 37
Serbien, 27
Seriösa företagare, 74
Sexuell läggning, 89
Singapore, 54
Sjöfart, 101
Skatter, 64
Skogsbruk, 109
Smart TEN-T, 99
Små företag, 65
Små och medelstora företag, 62
Sociala trygghetssystemen, 88
Solidaritetsfond, 71
Somalia, 49
Spritdrycker, 105
Språk, 113
Sprängämnesprekursorer, 77
SRHR, 35
Stabilitets- och tillväxtpakten,
55
stabilitetsstöd, 59
Standardisering, 92
Statistik, 73
Storbritannien, 22
Straffrättsligt samarbete, 77
Strategiska agendan, 18
Strukturreformer, 56
Sudan, 50
Sydsudan, 50
Syrien, 45
Sysselsättning, 84
Säkerhets- och
försvarspolitik, 31
Tanzania, 51
Terrorism, 37, 75
Thailand, 54
Tillgänglighet, 89
Tolkning, 120
Torsk i Östersjön, 106
Tull, 68
Turkiet, 27
Typgodkännande, 93
Tågpassagerarförordningen,
100
Uganda, 51
UK, 156
Ukraina, 43
Ungdom, 115
Ungern, 20
Upphandlingsinstrument, 40
USA, 47
Utbildning, 113
Utrikes- och säkerhetspolitiken,
31
Utträdesavtalet, 156
Utvecklingspolitik, 41
Utvidgningen, 25
Vatten, 112
Venezuela, 48
Vietnam, 54
Visemannagruppen, 58
Visering, 81
Visselblåsdirektivet, 80

Skr. 2019/20:115

Skr. 2019/20:115 WTO, 48
Våldsbejakande extremism, 75
Vägars säkerhet, 101
Vägtransportfordon, 100
Värdepappersbolag, 63
Västerhavet, 107
Zimbabwe, 51
Återvändande, 82

Ömsesidigt erkännande av
varor, 92
Öppenhet och insyn, 119
Östersjöregionen, 28
Östeuropa, 43
Östliga partnerskapet, 42
Översvämning, 112
Överträdelseärenden, 118, 134

Statsrådsberedningen

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 5 mars 2020

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Johansson, Hallengren, Hultqvist, Andersson, Bolund, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Eriksson, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkrans, Lindhagen, Lind, Hallberg, Nordmark, Micko

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Regeringen beslutar skrivelse Verksamheten i Europeiska unionen under 2019